

कन्नड भाषा प्रवेश

मराठी माध्यमाच्या द्वारा

संपादक — लेखक

श्री. गु. व्यं दिवेकर

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळ

१९७३

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

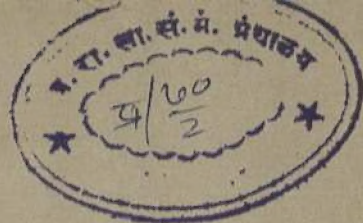
महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರವೇಶ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರವೇಶ

कन्नड भाषा प्रवेश

मराठी माध्यमाच्या द्वारा

संपादक - लेखक

श्री. गुरुनाथ व्यंकटेश दिवेकर

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

१९७३

© १९७३, महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळ

पहिली आवृत्ती : जानेवारी १९७३

(पौष, १८९४)

प्रकाशक :

सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळ

सचिवालय, मुंबई-३२

किंमत १३ रुपये

मुद्रक :

केशव चौधरी

निदेशक,

आंतर भारती मुद्रणालय,

२६४, ए टू झेड इंडस्ट्रीयल इस्टेट,

फर्ग्युसन रोड, लोअर परेल, मुंबई-१३.

* * * * *

४२, ग. द. आवेकर मार्ग, वडाळा, मुंबई-३१

—: नि वे द न :—

भारत हे बहुभाषी राष्ट्र आहे. भारताची राष्ट्रीय एकात्मता ही पश्चिमी देशातील 'एकराष्ट्र एकभाषा' अशा समीकरणाची नाही. येथे वैविध्यपूर्ण व साहित्यसंपन्न अशा १५ इतर भाषा आहेत. या भाषांची व साहित्याची वाढ मुख्यतः संस्कृत भाषेच्या व साहित्याच्या प्रभावाखाली झाली आहे. इंग्रजी राज्य झाल्यानंतरच्या काळात पश्चिमी संस्कृतीच्या, पश्चिमी ज्ञानाच्या व आधुनिक शिक्षणाच्या व्दारा विचार व भावना यांचे संवादित्व या भारतीय भाषांमध्ये निर्माण होऊ लागले आहे. स्वातंत्र्याच्या आंदोलनाने व राजकीय एकात्मतेमुळे या भाषांचे वैचारिक संबंध अधिक निकटचे बनले आहेत. परंतु या भाषांचा भाषिक सीमाप्रदेश सोडल्यास, अन्योन्यसंबंध फार थोडा आहे. परंपरागत धर्म आणि इंग्रजी भाषा यांच्या द्वारेच वैचारिक, भावनात्मक व सांस्कृतिक मूल्यांची देवघेव होत आहे. ही देवघेव मोठ्या प्रमाणात होणे आपल्या सांस्कृतिक प्रगतीचा वेग वाढविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक आहेच. परंतु, त्याहीपेक्षा भारताची राष्ट्रीय एकात्मता दृढ व अभेद्य बनविण्याकरिता अधिक आवश्यक आहे. याकरिता, महत्वाचा उपाय म्हणजे प्रादेशिक मातृभाषा बोलणाऱ्या लोकसमूहांमध्ये लगतच्या किंवा दूरच्या भारतीय प्रदेशांच्या भाषा उत्तम रीतीने अवगत केलेले, त्यापैकी एक किंवा अनेक भाषा उत्कृष्ट रीतीने लिहू किंवा बोलू शकणारे आणि त्याचप्रमाणे त्या त्या अन्य प्रादेशिक भाषेतील प्रथितयश लेखांचे, ग्रंथांचे व ग्रंथकारांचे साहित्य स्वतःच्या प्रादेशिक मातृभाषेत चांगल्या रीतीने भाषांतरित व रूपांतरित करण्यास समर्थ असलेले सुशिक्षित निर्माण होण्याची मोठी निकड आहे.

ही निकड भागविण्याची पहिली पायरी म्हणून महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळाने आपली "आंतरभारती" ची योजना आखली आहे. या योजनेप्रमाणे सुशिक्षित मराठी मनुष्यास गुजराथी, उर्दू, बंगाली, कानडी इत्यादी इंडोआर्यन व द्राविडी भाषा स्वतंत्रपणे शिकता याव्या म्हणून प्रत्येक भाषेचे द्विभाषिक शब्दकोश (दोन्ही प्रकारचे म्हणजे गुजराथी-मराठी

मराठी - गुजराती असे) भाषा प्रवेश आणि साहित्य-परिचय अशी चार पुस्तके प्रकाशित करण्याचे ठरविले आहे. या कार्यक्रमानुसार मंडळाच्या वतीने 'गुजराती - मराठी शब्दकोश', 'उर्दू - मराठी शब्दकोश', 'कानडी - मराठी शब्दकोश', 'गुजराती भाषाप्रवेश' 'कानडी साहित्य परिचय' हे ग्रंथ आधीच प्रकाशित झाले असून अन्य काही भाषांचे द्विभाषिक शब्दकोश, व साहित्य-परिचय मुद्रणावस्थेत आहेत व काही संपादित होत आहेत.

मंडळाच्या आंतरभारती योजनेखाली "कन्नड भाषा प्रवेश" प्रकाशित करतांना मंडळास आनंद होत आहे. प्रस्तुत भाषा प्रवेश श्री. गुरुनाथ दिवेकर यांनी मंडळासाठी संपादून तयार केला आहे. सदर भाषाप्रवेश कानडी भाषेचे अध्ययन करण्यास मराठी वाचकांस उपयुक्त होईल असा मंडळाचा विस्वास आहे. श्री. दिवेकर यांनी मोठ्या आस्थेने व परिश्रमपूर्वक हे काम केले याबद्दल मंडळ त्यांचे आभारी आहे.

लक्ष्मणशास्त्री जोशी,

वाई,

अध्यक्ष,

दि. ४ जानेवारी १९७३.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य - संस्कृति मंडळ.

- प्रास्तविक -

ई. स. १९१७ सालची गोष्ट. मुंबई 'इलाख्याच्या' अति दक्षिणेस तुम्मिन-कट्टि या धारवाड जिल्ह्यातील गावांत माझ्या शिक्षणाची सुरुवात झाली. माझे वडील, कॅ. व्यंकटेश दत्तात्रय दिवेकर, हे तेथील कानडी प्राथमिक शाळेचे हेडमास्तर होते. मराठी मातृभाषा असल्यामुळे वडिलांनी कानडी भाषा मराठीतूनच शिकवली. त्यांचा मराठीचा व्यासंग कानडी इतकाच असल्यामुळे त्यांनी कानडीबरोबरच मराठी भाषा (मोडी लिपी आणि मराठी पद्धतीच्या पाड्यांसहित) पण शिकवली. उभय भाषांवरील प्रेमामुळे मी दोन्ही भाषांचे व्याकरण, साहित्य यांचा अभ्यास चालू ठेवला आणि या भाषांतून लेखनही करू लागलो.

आज सुमारे ५५ वर्षांनंतर मराठी भाषिकांना "कन्नड-भाषा प्रवेशा" द्वारे कानडी भाषेच्या व्याकरणाची ओळख करून देत आहे, म्हणजेच माझ्या वडीलांकडून जे शिकलो तेच, किंचित नव्या संकेतानुसार, कानडी शिकू इच्छिणाऱ्या मराठी भाषिकांपुढे मांडत आहे. अशा रीतीने गुरुवृण फेडण्याची संघी दिल्या-बद्दल मी महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळाचा आभारी आहे.

द्वैभाषिकता (bilingualism) ही फायद्याची साधना आहे खरी पण दोन भाषा अवगत असलेल्या व्यक्तीवर त्यापैकी एका भाषेचाच प्रभाव पडतो, या न्यायाला अनुसरून माझे विवेचन कानडी पद्धतीचे, किंवा अमराठी वाटणें साहजिक आहे. माझ्याकडून मी शुद्ध मराठीत लिहिण्याचा प्रयत्न केला आहे. मराठी वाचकांना हे लेखन दुर्बोध वाटत असल्यास त्यांनी त्याकडे सहृदयतेने पाहणे अशी विनंती करतो.

कन्नड भाषा ही कोणत्याही अन्य द्राविड भाषेपेक्षा मराठीला जवळची भाषा आहे. संस्कृतलाच सर्वाधिक महत्त्व होते तेंव्हा सगळ्याच आधुनिक भारतीय भाषांना "भाषा" हेच नाव होते, आणि महत्त्व कोणत्याच प्रादेशिक भाषेला नव्हते. "भाषांचा" विकास मागील हजार बाराशे वर्षांपासून होत आला आहे. या ऐतिहासिक कालखंडात राजकीय सत्तेच्या आधारे मराठी, कानडी आणि तामिळ या भाषा संस्कृतला मागे टाकून प्राशासनिक आणि साहित्यिक भाषा बनल्या. पुलकेशि (इ. स. ६०९) पासून यादवांच्या पतनापर्यंत (इ. स. १२९६)

सध्याच्या महाराष्ट्र आणि कर्नाटक (म्हैसूर) या प्रदेशांतील विशाल भाग कधी मराठी राज्यात तर कधी कानडी राज्यात मोडत असे. “कावेरी-यिंदमागोदावरि” (कावेरी नदीपासून गोदावरीच्या खोऱ्यापर्यंत) अशी चालुक्य राज्याची सीमा नृपतुंगाने केली आहे तर ज्ञानेश्वरांनी पंढरपूरच्या विठोवाला ‘कानडा विठलु’ म्हटले आहे. मराठ्यांच्या मुख्य गिरिमुळे मराठी भाषेचा प्रभाव कर्नाटकातील मोठ्या भागावर पडला आणि त्या अनुषंगाने तेथील कानडीभाषेचे स्वरूप बरेच बदलून कांही विशिष्ट शब्द आणि वाक्प्रयोग वगळता मराठी सारखेच झाले. विसाव्या शतकांत सुरुवातीला कानडी भाषिक मराठीचा गौरव करीत आणि मराठी भाषिक कानडी भाषा आणि प्रदेश यांच्याकडे आस्थेने आणि आपुलकीने पाहतात. या विवेचनावरून स्पष्ट होईल की मागील पन्नास वर्षांतील भाषिक वादामुळे उभय भाषा भाषिकांमध्ये उत्पन्न झालेला दुरावा हजारो वर्षांचे सहजीवन लक्षात घेता किरकोळ ठरावा. कानडी भाषिकाला मराठी जाणण्याची आणि मराठी भाषिकाला कानडी शिकण्याची गरज असणे स्वाभाविक आहे.

राज्यपुनर्निर्मितीनंतर कानडी आणि मराठी या दोन्ही भाषांचा विकास दोन्ही राज्यांत सरकारी पातळीवरून घडविला जात आहे. त्याच वेळी “आंतरभारती” योजनेनुसार उभय भाषांचा पारस्परिक परिचय करून देण्याचा स्तुत्य संकल्प महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळाने सोडला आहे आणि आतापर्यंत “कानडी-मराठी कोश” “कानडी साहित्य परिचय” हे उपयुक्त ग्रंथ प्रसिद्धही केले आहेत. त्या प्रस्थानत्रयीतील एक महत्त्वाचा ग्रंथ म्हणजे “कन्नड-भाषा प्रवेश” हा होय. त्याचे संपादन मंडळाने माझ्यावर सोपविल्याबद्दल मी मंडळाचा आभारी आहे आणि यथाशक्ति ते कार्य पार पाडण्याचा प्रयत्न केला आहे.

“कन्नडभाषा प्रवेशा”ची पृष्ठ संख्या मंडळाने ३०० ते ४०० ही ठरविली असल्याने या पुस्तकाचे स्वरूप “प्रवासी मार्गदर्शका”चे राहणार नाही हे उघड आहे. या बाबतीत मंडळाने तयार केलेल्या नियमावलीनुसार या पुस्तकाचे संपादन करण्यांत आले आहे. वर्तमान पत्रांच्या आणि नियतकालिकांच्या लोक-प्रियतेमुळे म्हैसूर राज्यात आधुनिक पद्धतीची एक सर्वमान्य भाषा रूढ झाली आहे. या ग्रंथाचे संपादन आधुनिक, म्हणजे भाषाशास्त्रीय नियमानुसार आणि नवीन म्हैसूर शासनाने बनविलेल्या व्याकरण नियमावरहुकूम करण्यात आले आहे असा करणे गैर होणार नाही असे मी समजतो.

या ग्रंथाची मांडणी अशी आहे. अक्षर अंल्लस ध्वनिशास्त्र (phonetics) आणि अर्थतत्त्व (semantic) यांना अनुलक्षण करून दिलेला आहे. कानडी आणि मराठी या भाषांतील उच्चार पद्धतीत मूलभूत फरक असल्यामुळे काही कानडी अक्षरांसाठी नवीन चिन्हे कल्पिली आहेत. उदाहरणार्थ, मराठीतील ए, ओ यांना कानडीत न्हस्व आणि दीर्घ रूपे आहेत व त्यामुळे अर्थाभेद होऊ शकतो, यासाठी अक्षराचा बोध स्पष्ट व्हावा म्हणून.

ॐ-ए (न्हस्व) अँ, ॐ (ए दीर्घ)-ए, ॐ-ओ (न्हस्व) ओ आणि ॐ (ओ दीर्घ) ओ अशी अक्षरे दाखविली आहेत. त्याच प्रमाणे 'अ' पूर्ण उच्चारला जातो. उदाहरणार्थ "मम" हा कानडीतील मराठी शब्द (अर्थ:मूला) मराठीप्रमाणे उच्चारल्यास कानडी माणसाला काहीच अर्थबोध होत नाही. तो शब्द मजाऽ (किवा मग) असा उच्चारला पाहिजे. "ळ" आणि "ल" कारांमध्ये अभेद तत्सम शब्दपुरावाच मर्यादित असतो. उदा. सम्मेलन : सम्मेलन कलानिधी : कळानिधि इ. पण शुद्ध कानडी शब्दात मात्र असा अभेद धोकादायक असतो. उदा. हुलि. (बाघ) हुळि (आमटी) कळिमु (शिकविणे) कळिमु पाठवून देणे) वगैरे. हा भाग लक्षपूर्वक वाचावा.

पुढील प्रकरणांची मांडणी अशी आहे. व्याकरण खंडात २१ घडे आहेत. पहिल्या १३ घड्यांतून कानडीचे प्राथमिक व्याकरण नियम व उदाहरणे दिली आहेत. पुढील आठ घड्यांतून हेच नियम विस्ताराने दिलेले आहेत. आणि पुढीलपैकी धोका पत्करून शक्य तो सर्व कानडी व्याकरण नियम सोदाहरण दिले आहेत. घड्यांचा क्रमही असाच आहे. घड्यांतील व्याकरणानुसार प्रथम सोपे नंतर मोठे घडे प्रत्येक घड्याच्या "ब" भागात आढळतील.

व्यवहार खंडात उपयुक्त व नेहमीच्या परिचयाच्या व गरजेच्या विषयांवर घडे, आणि सांस्कृतिक टीपा यांचे ग्रंथन केले आहे. कांही ठिकाणी यातील काही विषय व्याकरण खंडात आलेले आहेत पण ते अगदीच प्राथमिक अवस्थेतील विद्यार्थ्यांसाठी होत.

साहित्य खंडात वर्तमान पत्रांतून आणि मासिकांतून प्रसिद्ध होणाऱ्या साहित्याचे नमूने साधे आणि भाषांतर सहित दिले गेले आहेत. साक्षरतेची वाढ झपाट्याने होत असल्यामुळे वर्तमान पत्रांची भाषा हीच प्रातिनिधीक ठरते. त्या कारणाने हे ज्ञान संपादन करणे कानडी शिकू इच्छिणाऱ्यांना अत्यावश्यक आहे.

शेवटच्या भागांत, म्हणजे कौश खंडात, कानडीतील मराठी शब्द मराठीतील कानडी शब्द कानडीतील विशिष्ट अर्थाचे संस्कृत शब्द, वर्गीकृत शब्द संग्रह आणि सर्व शब्दकोश आढळतील. यांचा उपयोग उभय भाषिकांना आणि व्युत्पत्ति-शास्त्राच्या अभ्यासकांना होऊ शकेल.

कर्नाटक-कन्नड-(कानडी) भाषा आणि साहित्य

सध्याच्या म्हसूर राज्याचे पूर्वेचे नांव "कर्नाटक". सामान्यपणे कृष्णा, गोदावरी यांच्या दक्षिणेस आणि कावेरीच्या उत्तरेस, कारवारपासून मंगलूर पर्यंतच्या पश्चिमी समुद्रतटावर आणि पूर्वेस गुलबर्गापासून कोलार पर्यंत सुमारे ७४,२१० चौरस मैल टापूतील अडीच कोटी लोकांची भाषा कन्नड होय.

कन्नड ही द्राविड वर्गीय घडणीची व आर्यवर्गीय भाषा आणि संस्कृतीने अत्यधिक प्रभावित झालेली भाषा होय. साधारणपणे उत्तर भारतातील भाषा संस्कृत-प्राकृत अन्य आणि दक्षिणेतील मुख्य भाषा म्हणजे तमिळ, तेलगु कन्नड आणि मलयाळम् ह्या द्राविड वर्गीय भाषा असे सर्वत्रच मानले जाते. पण भौगोलिक दृष्ट्या द्राविड वर्गीय भाषा फक्त दक्षिणेतच आहेत असे नव्हे. गोंडी या उत्तर आणि मध्य भारतीय भाषा बलुचिस्तानातील ब्राह्मई भाषा, महाराष्ट्रातील कोलामी, ओरिसाची पार्जी, कुई, कोंड, बिहार मधील कुडुख, माल्टो ह्या सर्व द्राविड वर्गीय भाषा होत. द्राविड वर्गीय भाषा बोलणाऱ्यांची संख्या सुमारे तेरा कोटी आहे असे आधुनिक भाषाशास्त्रीय संशोधनांतून निष्पन्न होते.

द्राविड वर्गीय भाषांबद्दल चर्चा करण्याचा मुख्य उद्देश्य हा की द्राविड वर्गीय भाषांचा सर्वात अधिक प्रभाव मराठी भाषा आणि समाजावर पडलेला आहे. क्रिस्ति शकाच्या सातव्या शतकापासून दहाव्या शतकापर्यंत, वदामी कल्याणी, मळखेड, येथील राजघराण्यांच्या अमलाखाली आताच्या महाराष्ट्राचा सर्व भाग होता. मराठ्यांच्या वर्चस्वामुळे कानडी भाषा आणि संस्कृतीवर मराठीचा पगडा बसलेला आढळतो. त्याचप्रमाणे सुमारे ५०० वर्षांपर्यंत महाराष्ट्रातील लोकजीवनावर कन्नड भाषा आणि संस्कृति यांची दाट छाया पडली होती हे मध्य युगीन मराठीतील अनेक कानडी शब्दांवरून लक्षांत येण्यासारखे आहे. "वहीभाताची ऊंडी, लाविन तुझिया तोंडी" यांतील "ऊंडी" (गोळा, लाडू) हा अस्सल कानडी शब्द अजून प्रचारात आहे. त्याशिवाय जुन्या मराठी साहित्यांत येणारे "मान" (गोष्ट) "दुडाचार्य" (पाहा कोणखंड) इत्यादि शब्दांवरून असे सिद्ध होते की कानडी ही द्राविड भाषा मराठीला अपरिचित नाही.

कानडी साहित्य हे तामिळच्या खालोखाल अतिप्राचीन आहे. नृपतुंग (इ.स. ८५०) याच्या कविराजमार्गे या कन्नड अलंकार ग्रंथावरून तत्पूर्वी अनेक शतके अभिजात साहित्य अस्तित्वात होते हे सिद्ध होते. कानडी साहित्याचा आदर्श संस्कृत साहित्याच असल्यामुळे त्याच पद्धतीने साहित्य निर्मित होत गेली. मुरुवातीचे कानडी व्याकरण ग्रंथ देखील संस्कृत भाषेतच लिहिले गेले. नाग-बम्पिचे (इ. स. ११४५) काव्यालोकन कोशिराजा (इ.स. १२६०) चे शड मणिदर्पण आणि भट्टकळक देवा (इ.स. १६०४) चे शडानुशासन हे कन्नड व्याकरण ग्रंथ संस्कृतमध्ये आहेत.

मराठी आणि इंग्रजी अंमलांत उत्तर कर्नाटकाचा भाग सहाराष्ट्राशी संलग्न होता त्यामुळे या भागाचे भाषिक आणि सामाजिक स्वरूप मराठीपेक्षा फारसे वेगळे नाही. राज्य पुनर्रचनेमुळे आता मराठी आणि कानडी या दोन्ही भाषांत किंचित दुरावा आलेला असला तरी कन्नडिगाना मराठीशी व मराठी भाषिकांना कानडीशी प्रादेशिक सलगतेमुळे सतत संबंध येतो. एकमेकांची भाषा, व संस्कृति यांचा अभ्यास करण्यासाठी आधुनिक पद्धतीने आणि आधुनिक परिस्थिती व गरजा लक्षांत घेऊन हा कन्नड भाषा प्रवेश लिहून मूळ वाचकांना सादर करणाऱ्या ग्रंथकर्त्यांचा कृतकृत्यता वाटते.

मुंबई

गु. व्हा. दिवेकर

४ जानेवारी १९७३.

अनुक्रमणिका

प्रस्तावना

भाग पहिला

व्याकरण

१.	धडा पहिला	वर्णमाला, उच्चार व संधी	३
२.	धडा दुसरा	नाम, लिंग, वचन, सर्वनाम	३०
३.	धडा तिसरा	वर्तमान काळ	३८
४.	धडा चवथा	विभक्ति विचार	४५
५.	धडा पाचवा	भूतकाळ	५४
६.	धडा सहावा	भविष्यकाळ	६०
७.	धडा सातवा	आशार्थ	६८
८.	धडा आठवा	निषेधवाचके	७६
९.	धडा नववा	कृतंत प्रकार	८४
१०.	धडा दहावा	प्रयोग	९०
११.	धडा अकरावा	अपूर्ण वर्तमानकाळ	९७
१२.	धडा बारावा	विशेषणे	१०६
१३.	धडा तेरावा	अंक	११४
१४.	धडा चौदावा	कल्लड संधी	१२८
१५.	धडा पंधरावा	कल्लड शब्दावली	१३६
१६.	धडा सोळावा	विभक्ति विचार	१४४
१७.	धडा सत्रावा	क्रियापद प्रकरण	१६३
१८.	धडा अठरावा	कर्मणी प्रयोग आणि काही क्रिया रूपे	१८३
१९.	धडा एकोणिसावा	समास	२०१
२०.	धडा विसावा	कृतंत, तद्धितांत	२१४
२१.	धडा एकविसावा	क्रियापदे आणि अव्यय	२३२

भाग दुसरा

	व्यवहार खंड	२४५
२२. धडा बावीसावा	एळिरि वेळगातु	२४७
२३. धडा तेविसावा	बंद हळ्ळयाग	२५५
२४. धडा चोवीसावा	ओन्दु स्कूलिनलि	२६३
२५. धडा पंचवीसावा	श्री वसवेश्वररु	२६९
२६. धडा सवीसावा	अचें कचेरि	२७४
२७. धडा सत्तावीसावा	पशुपक्षिगळु	२८६

भाग तिसरा

	साहित्य खंड	२९७
२८. धडा अठावीसावा	नगर प्रदक्षिणे	२९८
२९. धडा एकौणतीसावा	श्रीरंगरु	३०३
३०. धडा तीसावा	बांदद कोने	३०९
३१. धडा एकतीसावा	कन्नड साहित्य कूटद विविध चटुवटिकेगळु	३१६
३२. धडा वत्तीसावा	हैन्डंति मत्तु ट्रान्झिस्टर	३२३
१ ते २७ धडा एक ते सत्तावीस	उत्तरे	३४१

भाग चौथा

	कोश खंड	३५९
(१) द्राविड लाक्षणिक शब्दावली		३६२
(२) मराठीत रूढ झालेला कन्नड शब्द		३६५
(३) कानडीतील मराठी शब्द		३६७
(४) कन्नड भाषेतील काही संस्कृत शब्द		३६८
(५) वर्गीकृत शब्दकोश		३७०
(क) आहार पदार्थांची नावे		३७०
(ख) धान्य, कडधान्य, किराणाभाल		३७१

(ग)	फराळाचे व जेवणाचे पदार्थ	३७४
(घ)	प्राणी, पक्षी इत्यादि	३७५
(ङ)	कुमि कौटक	३७७
(च)	देह, अवयव इत्यादि	३७८
(छ)	वनस्पति वर्ग	३८१
(ज)	नातलग	३८२
(झ)	आरोग्य-आजार	३८४
(ञ)	कामकरी-कारागीर	३८५
(ट)	कपडे-लचे	३८६
(ठ)	घर, घरातील सामान	३८७
(ड)	जमीन, पाणी इत्यादि	३९०
(ढ)	रंग	३९१
(ण)	घातु इत्यादि	३९१
(द)	परिशिष्ट अ	३९३
(७)	परिशिष्ट ब	३९७

भाग पहिला

मोदलनेय भाग

व्याकरण

न्याकरण

१ | धडा पहिला ० | पाठ बन्दु पाठ ओन्दु

(१) वर्णमाला - वर्णमाला

अक्षरे - अक्षरಗಳು

स्वर - स्वरಗಳು

अ	आ	इ	ई
उ	ऊ	ऋ	ॠ
ए	ऐ	ओ	औ
अं	अः	इं	इः
उं	उः	ऋं	ऋः
ॠं	ॠः	ॡं	ॡः
अं	अः	इं	इः
उं	उः	ऋं	ऋः
ॠं	ॠः	ॡं	ॡः

ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಙ
ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಙ
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ
ಯ		ರ	ಲ	ವ
ಯ		ರ	ಲ	ವ
ಶ		ಷ (ಷ್ಷ)		ಸ
ಶ		ಷ		ಸ
ಹ	ಝ	ಞ	ಕ್ಷ	ಜ್ಞ
ಹ	ಝ	ಞ	ಕ್ಷ	ಜ್ಞ

ಅಂಕ - ಅಂಕಿಗಲು ಅಂಕಿಗಲು

೧ ಒಂದು	ಆನ್ದು	೧	ಏಕ
೨ ಎರಡು	ಎರಡು	೨	ದೊನ
೩ ಮೂರು	ಮೂರು	೩	ತೊನ
೪ ನಾಲ್ಕು	ನಾಲ್ಕು	೪	ಚಾರ
೫ ಐದು	ಏದು	೫	ಪಾಂಚ
೬ ಆರು	ಆರು	೬	ಸಹಾ
೭ ಏಳು	ಏಳು	೭	ಸಾತ
೮ ಎಂಟು	ಏನ್ದು	೮	ಆಠ
೯ ಒಂಭತ್ತು	ಅಂಭತ್ತು	೯	ನऊ
೧೦ ಹತ್ತು	ಹತ್ತು	೧೦	ದಹಾ

स्वर चिन्ह स्वर चिन्ह

	कन्नड	देवनागरी		
कन्नड	— §	ॐ	ॐ	ॐ
देवनागरी		।	ि	ी
कन्नड	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
देवनागरी	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
कन्नड	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
देवनागरी	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
कन्नड	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
देवनागरी	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
कन्नड	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ
देवनागरी	ॐ	ॐ	ॐ	ॐ

§ काही अक्षरांना हे चिन्ह लागत नाही व, म, न, त, ल, ञ.

स्वर - चिह्न प्रयोग व जोडाक्षरे ः
 मराठी - विसर्ग प्रयोग व जोडाक्षरे ः

८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
क	का	कि	की	कु	कू	कृ	कै
१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
कै	कै	कौ	कौ	कौ	कौ	कं	कः

क	क	क	क
क	क	क	क
क	क	क	क
क	क	क	क

अभ्यास (१)

- मराठीत लिहा ०. वसंत, रामकृष्ण
 १. तर्क, विज्ञान, सद्गति
 कानडीत लिहा १. मासिक, दैनिक, मोरु
 २. मार्दव, द्रौपदी, रुक्मिणी
 ३. दिक्पाल, अकस्मात्

ः जोडाक्षरांच्या बाबतीत मराठी कानडी पद्धतीत एक मोठा फरक आहे.

मराठी : क + व = कव (अधोन्वारित अक्षर अर्ध)

कानडी : क + व = क्व (अधोन्वारित अक्षर पूर्ण)

मूळाक्षरे व चौदाखडी

मूलाक्षरगुण कानुष्ठित अक्षरगुण

क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा
च	ख	ग	घ	ङ
चा	खा	गा	घा	ङा
क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा
क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा
क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा
क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा
क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा
क	ख	ग	घ	ङ
का	खा	गा	घा	ङा

† ही अक्षरे उपयोगात नाहीत.

कै	खै	गै	घै	ङै †
कें	खें	गें	घें	ङें
कै९	खै९	गै९	घै९	ङै९
कै	खे	गे	घे	ङे
कैँ	खैँ	गैँ	घैँ	ङैँ
कैं	खैं	गैं	घैं	ङैं
कै०	खै०	गै०	घै०	ङै०
कौ	खौ	गौ	घौ	ङौ
कै०९	खै०९	गै०९	घै०९	ङै०९
कौ	खा	गा	घा	ङा
कै०	खै०	गै०	घै०	ङै०
कौ	खाँ	गाँ	घाँ	ङाँ
कै०	खै०	गै०	घै०	ङै०
कं	खं	गं	घं	ङं
कः	खः	गः	घः	ङः
कः	खः	गः	घः	ङः †

† ही अक्षरे उपयोगात् नास्तीति.

કે	ઘ	ઙ	ઠ્ઠ	ઞ †
ચ	છ	જ	ઙ	ઞ
કા	ઘા	ઙા	ઠ્ઠા	ઞા
ચા	છા	જા	ઙા	ઞા
કે	ઘે	ઙે	ઠ્ઠે	ઞે
ચિ	છિ	જિ	ઙિ	ઞિ
કે	ઘે	ઙે	ઠ્ઠે	ઞે
ચી	છી	જી	ઙી	ઞી
કઠ	ઘઠ	ઙઠ	ઠ્ઠઠ	ઞઠ
ક્ર	છ્ર	જ્ર	ઙ્ર	ઞ્ર
કઠ	ઘઠ	ઙઠ	ઠ્ઠઠ	ઞઠ
ક્ર	છ્ર	જ્ર	ઙ્ર	ઞ્ર
કૃ	ઘૃ	ઙૃ	ઠ્ઠૃ	ઞૃ
કૃ	ઘૃ	ઙૃ	ઠ્ઠૃ	ઞૃ †

† હી અક્ષરે ઉપયોગાત નાહીત.

ಚೆ	ಛೆ	ಜೆ	ಝೆ	ಞಃ †
ಚೆ	ಛೆ	ಜೆ	ಝೆ	ಜೆ
ಚೇ	ಛೇ	ಜೇ	ಝೇ	ಞಃ
ಚೆ	ಛೆ	ಜೆ	ಝೆ	ಜೆ
ಚೈ	ಛೈ	ಜೈ	ಝೈ	ಞಃ
ಚೆ	ಛೆ	ಜೆ	ಝೆ	ಜೆ
ಚೊ	ಛೊ	ಜೊ	ಝೊ	ಞಃ
ಚೊ	ಛೊ	ಜೊ	ಝೊ	ಜೊ
ಚೋ	ಛೋ	ಜೋ	ಝೋ	ಞಃ
ಚೊ	ಛೊ	ಜೊ	ಝೊ	ಜೊ
ಚಾ	ಛಾ	ಜಾ	ಝಾ	ಞಃ
ಚಾ	ಛಾ	ಜಾ	ಝಾ	ಜಾ
ಚಂ	ಛಂ	ಜಂ	ಝಂ	ಞಂ
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಜ
ಚಃ	ಛಃ	ಜಃ	ಝಃ	ಞಃ
ಚಃ	ಛಃ	ಜಃ	ಝಃ	ಜಃ †

† ಹೀ ಅಕ್ಷರೇ ಉಪಯೋಗತ ನಾಹೀತ.

ಟ	थ	ड	ढ	ण
ट	ठ	ड	ढ	ण
ಟा	ठा	डा	ढा	णा
टा	ठा	डा	ढा	णा
ड	थ	ड	ढ	ण
टि	ठि	डि	ढि	णि
डि	थि	डि	ढि	णि
टी	ठी	डी	ढी	णी
टी	ठी	डी	ढी	णी
डु	थु	डु	ढु	णु
डु	थु	डु	ढु	णु
डू	थू	डू	ढू	णू
डू	थू	डू	ढू	णू
डु	थु	डु	ढु	णु
डु	थु	डु	ढु	णु

ಟ	ठ	ड	ढ	ण
ट	ठ	ड	ढ	ण
ट्टे	ठ्ठे	ड्डे	ढ्ढे	ण्णे
ट्ट	ठ्ठ	ड्ड	ढ्ढ	ण्ण
ट्टी	ठ्ठी	ड्डी	ढ्ढी	ण्णी
ट्ट	ठ्ठ	ड्ड	ढ्ढ	ण्ण
ट्टो	ठ्ठो	ड्डो	ढ्ढो	ण्णो
ट्टी	ठ्ठी	ड्डी	ढ्ढी	ण्णी
ट्टो	ठ्ठो	ड्डो	ढ्ढो	ण्णो
ट्टा	ठ्ठा	ड्डा	ढ्ढा	ण्णा
ट्टी	ठ्ठी	ड्डी	ढ्ढी	ण्णी
ट्टं	ठ्ठं	ड्डं	ढ्ढं	ण्णं
ट्ट	ठ्ठ	ड्ड	ढ्ढ	ण्ण
ट्टः	ठ्ठः	ड्डः	ढ्ढः	ण्णः
ट्टः	ठ्ठः	ड्डः	ढ्ढः	ण्णः

ಕೆ	ಛೆ	ಞೆ	ಢೆ	ನಃ
ತೆ	ಥೆ	ಢೆ	ಛೆ	ನೆ
ಕೇ	ಛೇ	ಞೇ	ಢೇ	ನೇ
ತೆ	ಥೆ	ಢೆ	ಛೆ	ನೆ
ಕೈ	ಛೈ	ಞೈ	ಢೈ	ನೈ
ತೆ	ಥೆ	ಢೆ	ಛೆ	ನೆ
ಕೊ	ಛೊ	ಞೊ	ಢೊ	ನೊ
ತೊ	ಥೊ	ಢೊ	ಛೊ	ನೊ
ಕೋ	ಛೋ	ಞೋ	ಢೋ	ನೋ
ತೊ	ಥೊ	ಢೊ	ಛೊ	ನೊ
ಕಾ	ಛಾ	ಞಾ	ಢಾ	ನಾ
ತಾ	ಥಾ	ಢಾ	ಛಾ	ನಾ
ಕಂ	ಛಂ	ಞಂ	ಢಂ	ನಂ
ತಂ	ಥಂ	ಢಂ	ಛಂ	ನಂ
ಕಃ	ಛಃ	ಞಃ	ಢಃ	ನಃ
ತಃ	ಥಃ	ಢಃ	ಛಃ	ನಃ

ಕ	ಘ	ಬ	ಭ	ಮ
ಪ	ಫ	ವ	ಭ	ಮ
ಪಾ	ಫಾ	ಬಾ	ಭಾ	ಮಾ
ಪಾ	ಫಾ	ಬಾ	ಭಾ	ಮಾ
ಪಿ	ಫಿ	ಬಿ	ಭಿ	ಮಿ
ಪಿ	ಫಿ	ಬಿ	ಭಿ	ಮಿ
ಪೀ	ಫೀ	ಬೀ	ಭೀ	ಮೀ
ಪಿ	ಫಿ	ಬಿ	ಭಿ	ಮಿ
ಪು	ಫು	ಬು	ಭು	ಮು
ಪು	ಫು	ಬು	ಭು	ಮು
ಪೂ	ಫೂ	ಬೂ	ಭೂ	ಮೂ
ಪು	ಫು	ಬು	ಭು	ಮು
ಪ್ಪ	ಫ್ಫ	ಬ್ಬ	ಭ್ಭ	ಮ್ಮ
ಪ್ಪ	ಫ್ಫ	ಬ್ಬ	ಭ್ಭ	ಮ್ಮ

ಪೆ	ಫೆ	ಬೆ	ಭೆ	ಮೆ
ಫೆ	ಫೆ	ಬೆ	ಭೆ	ಮೆ
ಪೇ	ಫೇ	ಬೇ	ಭೇ	ಮೇ
ಫೆ	ಫೆ	ಬೆ	ಭೆ	ಮೆ
ಪೈ	ಫೈ	ಬೈ	ಭೈ	ಮೈ
ಫೆ	ಫೆ	ಬೆ	ಭೆ	ಮೆ
ಪೊ	ಫೊ	ಬೊ	ಭೊ	ಮೊ
ಫೊ	ಫೊ	ಬೊ	ಭೊ	ಮೊ
ಪೋ	ಫೋ	ಬೋ	ಭೋ	ಮೋ
ಪೊ	ಫೊ	ಬೊ	ಭೊ	ಮೊ
ಪೌ	ಫೌ	ಬೌ	ಭೌ	ಮೌ
ಪೌ	ಫೌ	ಬೌ	ಭೌ	ಮೌ
ಪಂ	ಫಂ	ಬಂ	ಭಂ	ಮಂ
ಫಂ	ಫಂ	ಬಂ	ಭಂ	ಮಂ
ಪಃ	ಫಃ	ಬಃ	ಭಃ	ಮಃ
ಫಃ	ಫಃ	ಬಃ	ಭಃ	ಮಃ

ಯ	ರ	ಲ	ವ	ಶ
ಯ	ರ	ಲ	ವ	ಶ
ಯಾ	ರಾ	ಲಾ	ವಾ	ಶಾ
ಯಾ	ರಾ	ಲಾ	ವಾ	ಶಾ
ಯಿ	ರಿ	ಲಿ	ವಿ	ಶಿ
ಯಿ	ರಿ	ಲಿ	ವಿ	ಶಿ
ಯೀ	ರೀ	ಲೀ	ವೀ	ಶೀ
ಯು	ರು	ಲು	ವು	ಶು
ಯು	ರು	ಲು	ವು	ಶು
ಯೂ	ರೂ	ಲೂ	ವೂ	ಶೂ
ಯು	ರು	ಲು	ವು	ಶು
ಯ್ಯ	ರ್ಯ	ಲ್ಯ	ವ್ಯ	ಶ್ಯ
ಯ್	ರ್	ಲ್	ವ್	ಶ್

ಷ	ಠ	ಠ	ಳ	ಞ	ಞ
ಪ	ಸ	ಹ	ಠ	ಸ	ನ
ಪಾ	ಸಾ	ಹಾ	ಳಾ	ಞಾ	ಞಾ
ಪಾ	ಸಾ	ಹಾ	ಳಾ	ಸಾ	ನಾ
ಪಿ	ಸಿ	ಹಿ	ಳಿ	ಞಿ	ಞಿ
ಪಿ	ಸಿ	ಹಿ	ಳಿ	ಸಿ	ನಿ
ಪೀ	ಸೀ	ಹೀ	ಳೀ	ಞೀ	ಞೀ
ಪಿ	ಸಿ	ಹಿ	ಳಿ	ಸಿ	ನಿ
ಪು	ಸು	ಹು	ಳು	ಞು	ಞು
ಪು	ಸು	ಹು	ಳು	ಸು	ನು
ಪೂ	ಸೂ	ಹೂ	ಳೂ	ಞೂ	ಞೂ
ಪು	ಸು	ಹು	ಳು	ಸು	ನು
ಪು	ಸು	ಹು	ಳು	ಞು	ಞು
ಪು	ಸು	ಹು	ಳು	ಸು	ನು

ಪೆ	ಸೆ	ಹೆ	ಛೆ	ಪ್ಪೆ	ಜ್ಜೆ
ಪ	ಸ	ಹ	ಛ	ಪ್ಪ	ಜ್ಜ
ಪೇ	ಸೇ	ಹೇ	ಛೇ	ಪ್ಪೇ	ಜ್ಜೇ
ಪೆ	ಸೆ	ಹೆ	ಛೆ	ಪ್ಪೆ	ಜ್ಜೆ
ಪೈ	ಸೈ	ಹೈ	ಛೈ	ಪ್ಪೈ	ಜ್ಜೈ
ಪೆ	ಸೆ	ಹೆ	ಛೆ	ಪ್ಪೆ	ಜ್ಜೆ
ಪೊ	ಸೊ	ಹೊ	ಛೊ	ಪ್ಪೊ	ಜ್ಜೊ
ಪಾ	ಸಾ	ಹಾ	ಛಾ	ಪ್ಪಾ	ಜ್ಜಾ
ಪೋ	ಸೋ	ಹೋ	ಛೋ	ಪ್ಪೋ	ಜ್ಜೋ
ಪಾ	ಸಾ	ಹಾ	ಛಾ	ಪ್ಪಾ	ಜ್ಜಾ
ಪೌ	ಸೌ	ಹೌ	ಛೌ	ಪ್ಪೌ	ಜ್ಜೌ
ಪೌ	ಸೌ	ಹೌ	ಛೌ	ಪ್ಪೌ	ಜ್ಜೌ
ಪಂ	ಸಂ	ಹಂ	ಛಂ	ಪ್ಪಂ	ಜ್ಜಂ
ಪೆ	ಸೆ	ಹೆ	ಛೆ	ಪ್ಪೆ	ಜ್ಜೆ
ಪಃ	ಸಃ	ಹಃ	ಛಃ	ಪ್ಪಃ	ಜ್ಜಃ
ಪ:	ಸ:	ಹ:	ಛ:	ಪ್ಪ:	ಜ್ಜ:

द्वित्व व्यंजन

क	क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
		क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
		क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
		क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
		क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ख	ख	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ग	ग	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
घ	घ	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
च	च	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
छ	छ	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ज	ज	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ट	ट	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ठ	ठ	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ड	ड	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ढ	ढ	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ण	ण	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
त	त	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
थ	थ	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
द	द	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
ध	ध	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क
न	न	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क	क्क

लुदा : क

लुदा : द - द

लुदा : म - म

द्वित्वाक्षरांत कानडीत पहिले अक्षर पूर्ण व दुसरे अक्षर असते

मराठीत पहिले अक्षर दुसरे पूर्ण. उदा. - खड्ग पद्म - पद्म

प ० क्ख् भ् भ् ग्

फ १ क्ख् भ् भ् ग्

ब ० क्ख् भ् भ् ग्

भ ० क्ख् भ् भ् ग्

म १ क्ख् भ् भ् ग्

उदा : यङ्ग - युग्म

य १ क्ख् भ् भ् ग्

उदा : योग्य - योग्य

र १ क्ख् भ् भ् ग्

उदा : वर्ग - वर्ग

ल ० क्ख् भ् भ् ग्

उदा : अङ्ग - अङ्ग

व १ क्ख् भ् भ् ग्

उदा : पक्व - पक्व

श १ क्ख् भ् भ् ग्

ष ० क्ख् भ् भ् ग्

स ० क्ख् भ् भ् ग्

ह ० क्ख् भ् भ् ग्

ळ ० क्ख् भ् भ् ग्

क्ष - - - -

ज्ञ - - - -

हलन्त १ : क् भ् ग् ङ्ग भ् च् भ् ङ्ग भ् ङ्ग भ्
 भ् र् द् भ् ङ्ग भ् त् भ् द् भ् द् भ् न्
 भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ्
 भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ् भ्

द्वित्वाक्षरांत कानडीत पहिले अक्षर पूर्ण व दुसरे अर्ध असते
 मराठीत पहिले अर्ध दुसरे पूर्ण. भ् - भ् - भ् - भ्

एक अक्षरी शब्द

- आ - अ - ते, तो, ती, ते (दर्शक सर्वनाम)
 ई - ई - हा, ही, हे, हे („ „)
 ऊ - उ - (दोन नामाना जोडल्यास) “आणि”; रामनु, लक्ष्मणनु
 रामनु, लक्ष्मणनु
 ए - ए - संबोधनवाचक, २ प्रत्यय “च”; नानु - नाने
 मी - मीच
 कै - कै - हात
 छि - छि - तुच्छतावाचक उद्गार
 झू - झू - (मंत्र किंवा कुत्रा अंगावर सोडणे) उद्गार
 छे - छे - (मराठी प्रमाणे) निराकरण वाचक उद्गार
 ता - ता - आण
 थू - थू - धिक्कार वाचक
 थै - थै - (नाचणे) थय
 ना - ना - (बोली भाषा) मी
 नी - नी - („ „) तू
 वा - वा - ये
 वै - वै - शिवी देणे, रागव्रणे
 मे - मे - चरणे
 मै - मै - अंग
 सै - सै - होय, बरोबर ! (बोली)

दोन अक्षरी शब्द

अद्दु	अदु	ते (नपु.)	ऊरु	लूरा	गाव
आने	अने	हत्ती	ऊट	लूळ	जेवण
आके	अके	ती	असे	एसे	फेकणे
आग	अग	तेव्हा	अळे	एळे	ओढणे, कोवळे
आवे (मे)	अवे (मे)	कासव	अरे	एरे	न्हाऊ बालणे
आल	अल	वड	एरु	एरु	चढणे
आसे	असे	आशा	एळु	एळु	१ सात २ उठणे
आशे	अशे	आज्ञा	एनु	एनु	काय?
इद्दु	इदु	हे (नपु)	एके	एके	का
इंदु	इंदु	आज	एट्टु	एट्टु	मार
इरु	इरु	असणे	ओगे	ओगे	१ फेकणे २ धुणे
इदे	इदे	आहे	ओदे	ओदे	लाथ मारणे
इडु	इडु	ठेवणे	ओले	ओले	चूल
ईग	ईग	आता	ओटे	ओटे	उंट
ईसु	ईसु	पोहणे	ओडु	ओडु	धावणे
ईडु	ईडु	पुरेसे	ओदु	ओदु	वाचणे
			ओले	ओले	पत्र

(२) उच्चारण लक्षणे

† ७ अ संस्कृतसारखा पूर्ण षट् - कर : करऽ - कर षट् - कस
कसऽ - कसं - केर

‡ ७ आ मराठी प्रमाणे

३ इ } बहुतेक ऋह्रस्वात मराठीत अंश 'ई' 'ः' दीर्घात
४ ई } राणी - राणी (राणी)

७ उ मराठी प्रमाणे पण अंश ऋह्रस्व सुरु - पुरु

७० ऊ दीर्घ 'उ' चा 'आणि' या अर्थी उपयोग केला जातो.

रामनु	मनु	कृष्णनु	{	रामनू	कृष्णनू
रामनु	मनु	कृष्णनु		रामनु	कृष्णनु
राम	आणि	कृष्ण		रामनु	कृष्णनु

९ अ (ऋह्रस्व) दक्षिणेतील चारी भाषांत ऋह्रस्व एकार आहे व ऋह्रस्व दीर्घ ए च्या उपयोगाने अर्थ बदलतो.

केडु - केडु (क्रियापद विघटने)

केडु - केडु (ना) विघाड

अळे - (१) धागा (२) ओढणे.

एळे - उठणे!

१३ ओ (ऋह्रस्व) होरु - वाहणे (होरु)

होरु - वीळ (होरु)

७० अं (अनुनासिक) मराठी प्रमाणे पण मैसूरकडे 'म्ह' सिंह, सिम्ह खालील शब्दांचे उच्चारण लिहा

नानु ಎಂದು बरवी? (मी कधी येऊ?)

नसने रोजाये केडु (मला रुपये दे)

अत्रिने केडु (बैलाचे शिंग)

† बोली भाषेत आ होंस (नवीन) होंस

‡ संबोधनासाठी आ काराचा उच्चारण केला जातो अण्ण - बंधू अण्णा - बंधो
संस्कृत आकारांनी शब्द 'अ' कारांनी केले जातात. कर्ता - कर्त, ब्रह्मा - ब्रह्म

(३) संधी संघ

कानडी भाषेत संधीचे नियम बहुतेक संस्कृतप्रमाणेच आहेत, पण कानडीतील काही वैशिष्ट्ये अशी आहेत.

१. लोप संधी

अग्नि + औदु = अग्नीदु

अग्नी + दु = अग्नीदु

करी + दु = करीदु

गुरी + दु = गुरीदु

कनू + दु = कनूदु

२. आगम संधी :

मडु + इदु = मडुचिदु

गो + इगे = गोविगे

ई + ओल (सभा) = ई ओल

नो + अलु = नोयलु

६. आदेश संधी

पहिल्या (वर्गा) अक्षरा ऐवजी तिसरे

मळे + काल = मळेगाल (पावसाळा)

हू + कार = हूगार (माळी)

(अपवाद) अंगडी + कार = अंगडीकार

खालील शब्द संधी करून लिहा

(१) मत्त + औदु

(२) वेटे + कार

(३) हळिळ + अग्नि

वाचन पाठ साधन पाठ

इदु मने	ಇದು ಮನೆ	हे घर आहे
ई मने	ಈ ಮನೆ	हे घर
अदु साले	ಅದು ಸಾಲೆ	ती शाळा आहे
आ साले	ಅ ಸಾಲೆ	ती शाळा
अबनु रामनु	ಅವನು ರಾಮನು	तो राम आहे
अबळु सीते	ಅವಳು ಸೀತೆ	ती सीता आहे
इबनु हुडुगनु	ಇವನು ಹುಡುಗನು	तो मुलगा आहे
नानु विद्यार्थी	ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ	मी विद्यार्थी आहे
नीनु सण्णवनु	ನೀನು ಸಣ್ಣವನು	तू लहान आहेस
नावु होसवरु	ನಾವು ಹೊಸಬರು	आम्ही नवखे आहोत
अवरु हुडुगियरु	ಅವರು ಹುಡುಗಿಯರು	त्या मुली आहेत
इवरु गंडसरु	ಇವರು ಗಂಡಸರು	ते पुरुष आहेत
अवु गिडगळु	ಅವು ಗಿಡಗಳು	ती झाडे आहेत
इवु गिळिगळु	ಇವು ಗಿಳಿಗಳು	हे पोपट आहेत

अभ्यास (२)

१. खालील मराठी शब्द कन्नड मध्ये लिहा
 १. राम, लक्ष्मण, भरत, शकुनि, भीमसेन, सहदेव.
 २. कृष्ण, अर्जुन, धर्मराज, सात्यकी, बाभट
 ३. शत्रुघ्न, धृष्टद्युम्न, बाणेश, प्रलहाद, हिरण्य
 ४. प्रत्नासत्ति, हीतात्म्य, प्रादुर्भाव, उलकट, उलका
 ५. प्रजासत्ताक, ओंकारेश्वर, गांधीस्मारक, अग्निशामक
२. खालील कानडी शब्द मराठीत लिहा
 ०. ಹುಲಿ, ನರಿ, ಕುರಿ, ಎಳು, ಕೇಳು, ಹೋಗು, ಇಡು.
 १. ಮದ್ಲಾ, ಯುದ್ಧ, ಮತ್ತೆ, ನಮ್ಮ, ಪದ್ಮ, ಅರ್ಕ.
 २. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಯಥೇಷ್ಟ, ಸ್ಮಾರಕ, ಆಗ್ನೇಯ, ಉತ್ತಮ.
 ३. ದಕ್ಷಕನ್ಯೆ, ಮಹಾರುದ್ರ, ವಕ್ರತುಂಡ, ಶ್ರೇತಾಂಬರ.
 ४. ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ, ಪಂಚತಂತ್ರ, ಪರ್ಯವೃತ್ಯ, ಉಳ್ಳೆಯಗಡ್ಡೆ.
३. खालील अर्थांचे एकाक्षरी शब्द लिहा

अंग, होय, ये, दे, हात
४. खालील दोन अक्षरी शब्दांचे मराठीत अर्थ लिहा

ಒದೆ, ಒಲೆ, ಓದು, ಓಡು, ಹೋಗು, ಹೊಗು, ಎಕೆ, ಎನು, ಒಗೆ, ಇಂದು, ಇದು, ಎಸೆ.

□ □ □

೨ | ಖಡಾ ದುಸರಾ ೨ | ಪಾಠ ಎರಡು ಪಾಠ ಎರಡು

ನಾಮ - ಲಿಂಗ - ವಚನ - ಸರ್ವನಾಮ
ನಾಮ - ಲಿಂಗ - ವಚನ - ಸರ್ವನಾಮ

೧. ಸ್ಥಾನನಾಮ ರೂಢನಾಮ

ಅರಸ, ನೆಲ, ಮನುಷ್ಯ, ಧನ
ಅರಸ, ನೆಲ, ಮನುಷ್ಯ, ಧನ
ರಾಜಾ, ಜಮೀನ, ಮಾಣ್ಸ, ಧನ

೨. ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ

ಕುಂಟೆ, ಕಿವುಡ, ಕುರುಡ, ಹೆಳವ
ಕುಂಟೆ, ಕಿವುಡ, ಕುರುಡ, ಹೆಳವ
ಲಿಂಗಡಾ. ಬಹಿರಾ, ಆಂಧ್ರಾ, ಲುಡಾ

೩. ಅಂಕಿತನಾಮ ಅಂಕಿತನಾಮ

ಮೈಸೂರು, ವಿಂಧ್ಯ, ರಾಮ
ಮೈಸೂರು, ವಿಂಧ್ಯ, ರಾಮ
ಮೈಸೂರು, ವಿಂಧ್ಯ, ರಾಮ

೪. ಭಾವನಾಮ ಭಾವನಾಮ

ಅಟ, ನೋಟ, ಬಿಳುಪು
ಆಟ, ನೋಟ, ಬಿಳುಪು
ಖೆಲ, ದೇಖಾವಾ, ಸಪೇದಿ

೫. ಗುಣವಾಚಕ ಗುಣವಾಚಕ

ಹೊಸದು, ಕರಿದು, ಅಂಥದು
ಹೊಸದು, ಕರಿದು, ಅಂಥದು
ನವೆ, ಕಾಣೆ, ತಸಲೆ

೩೦ | ನಾಮ, ಲಿಂಗ, ವಚನ, ಸರ್ವನಾಮ

६. संख्यावाचक संख्यावाचक

एक, दो, तीन, चार
पाँच, छ, नव
दस, बारा, तेरा

७. कृतं कृतं

एक, दो, चार, पाँच
छ, आठ, नव
दस, तेरा, बारा

८. तद्विधतां तद्विधतां

एक, दो, चार, पाँच
छ, आठ, नव
दस, तेरा, बारा

९. सामासिक सामासिक

एक, दो, चार, पाँच
छ, आठ, नव
दस, तेरा, बारा
(विषयवाची शीव)

लिंग लिंग

कानडीत पुरुष पुल्लिंग, स्त्री स्त्रीलिंग इतर सर्व नपुसक लिंग.

हनुम	{ पु.	अव	{ स्त्री.	वेकु	{ न.
हनुम		अव		वेकु	
मुलगा		आई		मांजर	

अपवाद : सूर्य, चंद्र आणि पूज्य नामे (गंगे - गंग = गंगनदी)
यादृष्टीने कानडीत व इंग्रजीत साम्य आहे.

ವಚನ ವಚನ

೧. ಪುಷ್ಕಿಣಿಗ ಏಕವಚನ ಪುಷ್ಕಿಣಿಗ ಏಕವಚನ	ಹುಡುಗನು ಹುಡುಗನು ಮಲಗಾ	ಅನೇಕವಚನ ಬಹುವಚನ ಹುಡುಗರು	ಹುಡುಗರು ಮಲೆ
೨. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ	ಹೆಗಸು ಹೆಗಸು ಸ್ತ್ರೀ	,, ,, ಸ್ತ್ರೀ	ಹೆಗಸರು ಹೆಗಸರು ಸ್ತ್ರೀ
೩. ನಪುಸಂಕಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನ. ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ	ಹುಲಿ ಹುಲಿ ಬಾಳ	,, ,, ಬಾಳ	ಹುಲಿಗಲು ಹುಲಿಗಲು ಬಾಳ
೪. ಅಕಾರಾಂತ ಬಂಧುಬಾಚಕ ಅಕಾರಾಂತ ಬಂಧುಬಾಚಕ	ಅಣ್ಣ + ಅಂದಿರು ಅಣ್ಣ + ಅಂದಿರು	} ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅಣ್ಣಂದಿರು	
೫. ಗುಣಬಾಚಕ ಏಕವಚನ ಗುಣಬಾಚಕ ಏಕವಚನ	ಪು. ಹಿರಿಯನು ಸ್ತ್ರೀ. ಹಿರಿಯವಳು ನಪು. ಹಿರಿಯರು	ಹಿರಿಯನು ಹಿರಿಯವಳು ಹಿರಿಯರು	ಶೋಲಾ ಶೋಲಿ ಶೋಲೆ
ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನ	ಪು. ಹಿರಿಯನು ಸ್ತ್ರೀ. ಹಿರಿಯವಳು ನಪು. ಹಿರಿಯರು	ಹಿರಿಯನು ಹಿರಿಯವಳು ಹಿರಿಯರು	ಶೋಲೆ ಶೋಲಿ ಶೋಲೆ

ಪ್ರತ್ಯಯ

	ಏ.	ಎ.	ಅನೇ.	ಬಹು
ಪು. ಪು.	ನು.	ನು	ರು	ರು
ಸ್ತ್ರೀ. ಸ್ತ್ರೀ.	ತು	ಲು	ರು	ರು
ನಪು. ನಪು.	ತು	ದು	ವು	ವು
	-	-	ಗಲು	ಗಲು

“गळु” सामान्यपणे नपु. अनेकवचनासाठी हा प्रत्यय उपयोगात आणला जातो. त्याच बरोबर आदरार्थी शब्दांची अने. व. रुपें “गळु” ने बनविली जातात.

स्वामि	स्वामिगळु
स्वामी	स्वामिगळु
स्वामी	स्वामी

“रु” हा अनेकवचनार्थी प्रत्यय “देव” या शब्दाला एकवचनात लागतो.

देवरु	दोड्डुवनु	ईश्वर मोठा आहे.
दैवरो	दैवड्डुवनु	

सामान्य सर्वनाम

नानु	न०नु	मी
नावु	न०वु	आम्ही
नीनु	न०नु	तू
नीवु	न०वु	तुम्ही
अवनु	अ०नु	तो
अवळु	अ०वु	ती
अदु	अ०दु	ते (नपुसकलिंग)
अवरु	अ०वरु	ते (पुलिंग) त्या
इवनु	इ०नु	हा
इवळु	इ०वु	ही
इदु	इ०दु	हे (नपु.)
इवरु	इ०वरु	हे (पु) हया
अवुगळु	अ०वुगळु	तीं (नपु.)
इवुगळु	इ०वुगळु	हीं (नपु.)
आ	अ	ते (दर्शक सर्वनाम) †
ई	इ	हे (दर्शक सर्वनाम)

§ दर्शक सर्वनाम : सर्वलिंग आणि वचना साठी एकच रूप असते

ई मने - ऊ मने - हे घर, ई गिडगळु - ऊ गिडगळु - ही जाडे

ಅಭ್ಯಾಸ (೧)

೧. ಗರಾಠೀತ ಅನುಬಾದ ಕರಾ.

೧. ಕೆವುಡ, ಹೊಸದು, ಅಂಥದು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ,
ಮಂಗ, ಗಡ, ಹೊತ್ತು, ಬಿಳುವು, ಅವರು, ಯಾರು,
ನೀವು, ಇವು, ಹೊಳೆ.

೨. ಕಾನಡೀತ ಅರ್ಥ ಲಿಹಾ.

೨. ಖೊಲ, ಕಾಡೆ, ಪಾಚ, ಬಾಯಕೊ, ಪುಕುಪ, ಬಕರೀ, ಬೆಲ, ಶಾಡಾ,
ಗಾವ, ತ್ಯಾ, ತೀ, ಹೇ, ತೇ ಘರ, ಹೇ ಪುಸ್ತಕ.

□ □

वाचन पाठ वाचन काठ

ಇದು ನಕಾಶೆ	इतु नकाशे	हा नकाशा आहे.
ಇದು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ನಕಾಶೆ	इतु मैसूरु राज्यद नकाशे	हा मैसूरु राज्याचा नकाशा.
ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣ	बैंगळूरु मुख्य पट्टण	बैंगळूरु हे मुख्य शहर आहे.
ಅಲ್ಲಿಗೆ ರೈಲಿನಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು	अल्लिगे रैलिनिंद होगबहुदु	तेथे आगगाडीने जाता येईल.
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು	अल्लिगे वस्तिनिंद होगबहुदु	तेथे बसने (मोटारीने) जाता येते
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೈಸೂರು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದೆ	अल्लिन्द मैसूरु हत्तिरदल्लिदे	तेथून म्हैसूरु जवळ आहे.
ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಸೌಧವೂ ಬೇರೆ	बैंगळूरिनल्लि विधान सौधवू बेरें	बैंगळूरु येथे विधान सौध आणि
ಅನೀಸುಗಳೂ ಉಂಟು	(आफीसुगळू) उंटुं	इतर आफिसे आहेत.
ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೂ, ಕಾಲೇ- ಜೆಗಳೂ, ಕೋಟೆ ಸಾರ್ಕುಗಳೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳೂ ಇವೆ	अल्लदें अल्लि दोड्ड काखनिंगळू, शालें कालैजुगळू, तोट पार्कुगळू आस्पत्रेगळू इवें	शिवाय मोठे कारखाने शाळा-कॉलेजे, बाग-पार्क आणि इस्पितळेही आहेत

कानडीत “इरु” “असणे” या धातूची वर्तमानकाळातील रूपे काहीच प्रसंगी वापरली जातात.

रामनु ज्ञाननु

रामनु जाणनु

राम शहाणा आहे

हंजद तुरायि केंपु

हंजद तुरायि केंपु

कोंवड्याचा तुरा लाल असतो

ಇದೆ, ಅದೆ ಇಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವು ಇ(ಅ)ದೆ

इदे, अदे

इलि पुस्तकवु इ(अ)दे

येथे पुस्तक आहे

ಇದ್ದಾನೆ ಅವನ ಮಗ ಅವನ

ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ

इदाने

अवन मग अवन जोतेयलि इदाने त्याचा मुलगा त्याच्याबरोबर आहे

ಇದ್ದಾಳೆ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಳೆ

इदाळे

तायि मनेयलि ईदाळे

आई घरी आहे

ಇದ್ದಾರೆ ಜನರು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ

इदारे

जनरु गुडियलि इदारे

लोक देवळात आहेत

ಹುಡುಗಿಯರು ಅಟ್ಟಿದ

ಮೇಲೆ ಇದ್ದಾರೆ

ಹುಡುಗಿಯರು ಅಟ್ಟಿದ

मुली माडीवर आहेत

ಇವೆ, ಅವೆ ಎತ್ತುಗಳು ಗೋದಲೆಯಲ್ಲಿ

ಇ(ಅ)ವೆ

इवे, अवे

अत्तुगळु गोदलेयलि इ(अ) वे

बैल गोठ्यांत आहेत

३६ | नाम, लिंग, वचन, सर्वनाम

“उंटु” “उंउं” “आहे” हा शब्द सर्वलिंगवचनांत समान वापरला जातो.

सात्रेयल्लि नोसरु उंउं

पात्रेयल्लि मोसरु उंटु भांड्यात दही आहे

शालेयल्लि बालिकेयुरु

उंउं

शालेयल्लि बालिकेयुरु उंटु शाळेत मुली आहेत

निसर्ग तम्मनु उंउं?

निसर्ग तम्मनु उंटो ? तुला धाकटा भाऊ आहे काय ?

△ △ △

೩ | ಧಡಾ ತಿಸರಾ ೨ | ಪಾಠ ಮೂರು ಪಾಠ ಮೂರು

ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ
 ವರ್ತಮಾನಕಾಲ

ಪ್ರ. ಪು.	ಬರು	ಬರು	ಯೆಣೆ
	ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ	ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ	ಮಿ ಯೆತೊ
	ನಾವು ಬರುತ್ತೇವೆ	ನಾವು ಬರುತ್ತೇವೆ	ಆಮ್ಮೆ ಯೆತೊ
ದ್ವಿ. ಪು.	ನೀನು ಬರುತ್ತಿ	ನೀನು ಬರುತ್ತೀ	ತು ಯೆತೊಸ
	ನೀವು ಬರುತ್ತೀರಿ	ನೀವು ಬರುತ್ತೀರಿ	ತುಮ್ಮೆ ಯೆತಾ
	ತಾವು ಬರುತ್ತೀರಿ (ಆದರಾರ್ಥಿ)	ತಾವು ಬರುತ್ತೀರಿ	ಆಪಣ ಯೆತಾ
ತೃ. ಪು.	ಅವನು ಬರುತ್ತಾನೆ	ಅವನು ಬರುತ್ತಾನೆ	ತೊ ಯೆತೊ
	ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆ	ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆ	ತೀ ಯೆತೆ
	ಅದು ಬರುತ್ತದೆ	ಅದು ಬರುತ್ತದೆ	ತೆ ಯೆತೆ
ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	ಅವರು ಬರುತ್ತಾರೆ	ಅವರು ಬರುತ್ತಾರೆ	ತೆ-ನ್ಯಾ ಯೆತಾತ
	ಅವು (ಗಲು) ಬರುತ್ತವೆ	ಅವು(ಗಲು) ಬರುತ್ತವೆ	ತೀ ಯೆತಾತ

ಪ್ರ. ಪು.	ಏ.	ಬರು+ಉತ್ತ (ವಿ ಕರಣ)+ಆನೆ	ಬರು+ಉತ್ತ (ವಿ ಕರಣ)+ಆನೆ
ಅನೇ.	,, + ,,	+ಆವೆ	,, + ,, +ಆವೆ
ದ್ವಿ. ಪು.	ಏ.	ಬರು+ಉತ್ತ+ಇ-ಇಯೆ	ಬರು+ಉತ್ತ+ಈ-ಈಯೆ
ಅನೇ.	,, + ,,	+ಇರಿ	,, + ,, +ಈರಿ
ತೃ. ಪು.	ಏ.	ಬರು+ಉತ್ತ+ಆನೆ (ಪು.)	ಬರು+ಉತ್ತ+ಆನೆ
	,, + ,,	+ಆಲೆ (ಸ್ತ್ರೀ)	,, + ,, +ಆಲೆ
ಅನೇ.	,, + ,,	+ಆದೇ (ನ)	,, + ,, ಆದೇ
ಅನೇ.		ಬರು+ಉತ್ತ+ಆರೆ (ಪು. ಸ್ತ್ರೀ)	ಬರು+ಉತ್ತ+ಆರೆ
	,, + ,, + ,,		,, + ,, + ,,
	,, + ,, + ಅವೆ		,, + ,, +ಅವೆ

ಧಾತು + ವಿಕರಣ + ಪ್ರತ್ಯಯ

ಮಾಡು + ಉತ್ತ + ಆನೆ = ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ಮಾಡು + ಉತ್ತ + ಆನೆ = ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ಅಸೇವ ಇತರ ಧಾತು ಚಾಲನಾ

ಸಾಕು	ಸಾಕು	ಪಾಡು
ಬಡು	ಬಡು	ಜಗು
ಮುಗಿ	ಮುಗಿ	ಸಂಪು
ಹೋಗು	ಹೋಗು	ಜಾಣು
ತಗು	ತಗು	ವಜನ ಕರಣು, ಜುಲಣು
ಮಲಗು	ಮಲಗು	ಜ್ಞಾಪಣು
ನಡುಗು	ನಡುಗು	(ಶರಣ) ಕಾಪಣು
ಮೆಚ್ಚು	ಮೆಚ್ಚು	ಆನಂದಣು, ಪಸಂತ ಕರಣು
ಹೆಚ್ಚು	ಹೆಚ್ಚು	ವಾಡಣು

अंजु	अंजु	धावरणे
हुट्ट	हुट्ट	जन्मणे
हिडि	हिडि	धरणे, पकडणे, घेणे
कोडु	कोडु	देणे
इडु	इडु	टेक्णे
कुणि	कुणि	नाचणे
ओदे	ओदे	लाथ मारणे
ओदु	ओदु	वाचणे
ओप्पु	ओप्पु	कबूल करणे
नंबु	नंबु	विश्वास वाळगणे
तुंबु	तुंबु	भरणे
सेरु	सेरु	(१) आवडणे, (२) शिरणे, पोहोचणे
गुडिसु	गुडिसु	केर काढणे
बडिसु	बडिसु	(जेवण) वाढणे
इळि	इळि	उतरणे
होगळु	होगळु	तारीफ-प्रशंसा करणे
ओळे	ओळे	ओढणे, खेचणे
तोळे	तोळे	वासणे, साफकरणे, धुणे
ओगे	ओगे	(१) फेंकणे, (२) धुणे (कपडे)

(२) कारक धातु

प्रेरक (कारक) धातु

धातु + इसु

धातु + इसु

वरे (लिहिणे) + इसु = वरेयिसु वर + इसु = वरयिसु लिहविणे

मलगु + इसु = मलगिसु मलगु + इसु = मलगिसु शोधविणे

(३) प्रत्ययन्त धातु

प्रत्ययान्त धातु

१. यत्न + इसु = यत्निसु

यत्न + इसु = यत्निसु

प्रयत्नकरणे

२. कनड + इसु = कनडिसु कंन्नुळ + इसु = कंन्नुळिसु
कानडीत भाषांतर करणे

३. पूजे + इसु = पूजिसु पूज्जे + इसु = पूज्जिसु
पूजा करणे

(२) आ, ई, ओ कारांत धावूना प्रत्यय लावताना वर्तमान काळात प्रकारदेश होतो.

का + य् + उत्त एनें कायुत्तेनें (सांभाळतो)

सुलि + य् + उत्त + एवे सुलियुत्तेवे (सोलतो)

ओगे + य् + उत्त + आने ओगेयुत्ताने (फिकतो; धुतो)

अभ्यास :

मराठीत अनुवाद करा :

जळोव्हाई, नंजुक्तेनें, तुंजुक्तेनें, मालगुक्तेनें,
जोगव्हाई, जळुक्तेनें, तुंजुक्तेनें, जळुक्तेनें, जळुक्तेनें.

कानडीत अनुवाद करा :

मी नाचतो, काम (कॅलस) संपते, ते आवडते

△ △ △

वाचन पाठ साधन साठ

नम्म ऊरु

इदु नम्म ऊरु. इल्लि नम्म मने इदे. नम्म मनेयल्लि नम्म कुटुवंद
जनरु वासिसुत्तारे. नम्म अण्ण केलसक्के होगुत्ताने. नम्म तायि मनेयल्लिये
केलस माडुत्ताळे. नम्म अण्ण हौलक्के होगुत्ताने. नन्न तंगि शालेगे होगुत्ताळे.
नन्न अक्क वड्डे होलियुत्ताळे. नन्न तम्म आडुत्ताने.

नावेळ्ळरु मुंजाने वेग एळुत्तेवे. काफि कुडियुत्तेवे. ऊट माडुत्तेवे. रात्रि
हत्तु गंटेगे मलगुत्तेवे.

नम्म लारु

ಇದು ನಮ್ಮ ಲಾರು. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.
ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು-
ತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಆಡುತ್ತಾನೆ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗ ಎಳುತ್ತೇವೆ. ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯು-
ತ್ತೇವೆ. ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮಲಗುತ್ತೇವೆ.

आमचे गाव

हे आमचे गाव आहे. येथे आमचे घर आहे. आमच्या घरी आमच्या
कुटुंबातील माणसे राहतात. आमचे वडील कामावर जातात. माझी आई
घरीच काम करते. माझा भाऊ शेतावर जातो. माझी धाकटी बहीण (तंगि)
शाळेत जाते. माझी थोरली बहीण कपडे शिक्ते. माझा धाकटा भाऊ (तम्म)
खेळतो.

આમ્હી સર્વ સકાલી લવકર ઉઠતો, કૉફી પિતો. જેવળ કરતો. રાત્રી
દહાવાજતા ડોપતો.

કાનડીત નાતલગાંચી નાવે

ભાઝ :	લહાન ભાઝ - તમ્મ - ತಮ್ಮ	મોઠા ભાઝ - અળ્ળ - ಅಣ್ಣ
બ્રહીણ :	થોરલી બ્રહીણ - અક્ક - ಅಕ್ಕ	ધાકટી બ્રહીણ - તંગિ - ತಂಗಿ
ચુલતા :	થોરલા ચુલતા - દોઢ્ડણ - ದೊಡ್ಡಣ್ಣ	ધાકટા ચુલતા - ચિક્કણ - ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ
મામા-સાસરા :	સાસરા - માવ - ಮಾವ	મામા - સોદરમાવ - ಸೋದರಮಾವ
આત્યા-સાસુ :	સાસુ - અત્તે - ಅತ್ತೆ	આત્યા - સોદરત્તે - ಸೋದರತ್ತೆ

શબ્દ સંગ્રહ

ઝરુ	ભારુ	ગાવ
મને	મન	ઘર
જનરુ	જનરુ	લોક
કેલસ	કેલેસ	કામ
વટ્ટે	બટ્ટે	કપડે
હોલે	હોલ	શેત
હોલિ	હોલી	શિવળે
વેગ	બેગ	લવકર
ઝટ	ભાટ	જેવળ
હત્તુગંટેમે	હત્તુગંಟેમે	દહા વાજતા

અભ્યાસ (૨)

૧. સ્વાલીલ વાક્યાંના મરાઠીત અનુવાદ કરા

- (૧) અળ્ળનુ હોળેગુત્તુને.
- (૨) કોસુ અકુત્તુદે.
- (૩) નવિલુ કુળેયુત્તુદે.

- (೪) ನಾಯಿ ಬೊಗಳುತ್ತದೆ.
 (೫) ಹುಡುಗ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ.

೨. ಕಾನಡೀತ ಭಾಷಾಂತರ ಕರಾ

- (೧) ಮಾಂಜರ ಁಡೀ ಮಾರತೆ (ಹಾರು)
 (೨) ಕಾಕಿಲಾ ಕಾಕ ಕಾಕ ಮಹಣತೊ. (ಅನ್ತು)
 (೩) ಗಾಯ ವೆತೆ.
 (೪) ವೆಲ ಪಾಣಿ ಪಿತೊ.
 (೫) ವಾಸಕ ಗವತ (ಹುಲ್ಲನ್ತು) ಖಾತೊ.

△ △ △

४ | धडा चवथा

७ | पाठ नाल्कु पाठ नाल्कु

विभक्ति विचार विभक्ति विचार

१. प्रथमा	पुल्लिगी	प्रत्यय	प्रथमा पुल्लिंग	प्रत्यय
एकवचन		उ, नु	एकवचन	लु, नु
हुडुग		हुडुगनु	हुडुग	हुडुगनु
तंदे		तंदेयु	तंदे	तंदेयु

प्रत्यय वैकल्पिक आहे

हुडुग-हुडुगनु तंदे-तंदेयु

प्रथमा	पुल्लिगी	प्रत्यय	प्रथमा पुल्लिंग	प्रत्यय
अनेकवचन		रु		रु
		अंदिरु		अंदिरु
		(आदरार्थी) गळु		गळु

हुडुग		हुडुगरु	हुडुग	हुडुगरु
अण्ण		अण्णंदिरु	अण्ण	अण्णंदिरु
अपि		अपिगळु	अपि	अपिगळु

प्रथमा	स्त्रीलिङ्गी	प्रत्यय	प्रथमा स्त्रीलिङ्गी	प्रत्यय
एकवचन		उ, लु		लु, लु
तायि		तायियु	तायि	तायियु
(होसत्र)		होसत्रलु(नवखी)	होसत्र	होसत्रलु

प्रत्यय वैकल्पिक आहे

तायि - तायियु

हेंडति - हेंडतियु (वायको)

ಪ್ರಥಮಾ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗೀ ಪ್ರತ್ಯಯ
 ಅನೇಕ ವಚನ ರು
 ಅಂದಿರು
 ಅತ್ತೆ+ಯ+ರು ಅತ್ತೆಯರು
 ತಾಯಿ - ತಾಯಂದಿರು

ಪ್ರಥಮಾ ಸ್ತ್ರೀ. ಬಹು ಪ್ರತ್ಯಯ
 ರು
 ಅಂದಿರು
 ಅತ್ತೆಯರು
 ತಾಯಂದಿರು

ಪ್ರಥಮಾ ಏಕ. ಏ ನಪುಂಸಕ ಪ್ರತ್ಯಯ
 ಉ. ಉ.
 ಕುರಿ (ಮೆಡೆ+)ಉ ಕುರಿಯು
 ಕರ+ಉ ಕರವು

ಪ್ರಥಮಾ ಏಕ ನಪು. ಪ್ರತ್ಯಯ
 ಉ. ಉ.
 ಕುರಿ + ಉ ಕುರಿಯು
 ಕರ + ಉ ಕರವು

ಪ್ರತ್ಯಯ ವೈಕಲ್ಪಿಕ ಆಹೇ

ಕರ = ಕರವು
 ಕುರಿ = ಕುರಿಯು

ಕರ = ಕರವು
 ಕುರಿ = ಕುರಿಯು

ಅನೇಕವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗುರು
 ಅಮ್ಮೆ (ಮೈಸ) ಅಮ್ಮೆಗುರು
 ನಾಯಿ (ಕುರಾ) ನಾಯಿಗುರು

ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು
 ಎಮ್ಮೆಗಳು
 ನಾಯಿಗಳು

(ಗುರು ಹಾ ಪ್ರತ್ಯಯ ಆದರಾಶಾನಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕ ಆಗಿ ಅನೇಕ ವಚನಾನಾ ಲಾಗು
 ಹೊತೊ ಮುನಿ-ಗುರು.)

೨. ದ್ವಿತೀಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯ : ಅನ್ತು
 ಹುಡುಗು+ಅನ್ತು ಹುಡುಗನನ್ತು
 ತಾಯಿಯು+ಅನ್ತು ತಾಯಿಯನ್ತು
 ನಾಯಿಯು+ಅನ್ತು ನಾಯಿಯನ್ತು
 ತಮ್ಮಂದಿರು+ಅನ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ತು
 ಹೊಲಗುರು+ಅನ್ತು ಹೊಲಗುರನ್ತು

ದ್ವಿತೀಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅನ್ತು
 ಹುಡುಗನು+ಅನ್ತು ಹುಡುಗನನ್ನು
 ತಾಯಿಯು+ಅನ್ತು ತಾಯಿಯನ್ನು
 ನಾಯಿಯು+ಅನ್ತು ನಾಯಿಯನ್ನು
 ತಮ್ಮಂದಿರು+ಅನ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು
 ಹೊಲಗುರು+ಅನ್ತು ಹೊಲಗುರನ್ನು

೩. ತೃತೀಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯ : ಇಂದ
 (ರಾಜಾ) ಅರಸು ಇಂದ ಅರಸನಿಂದ

ತೃತೀಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಂದ
 ಅರಸನು+ಇಂದ ಅರಸನಿಂದ

(ಪಾಯ) ಕಾಲು+ಇಂದ ಕಾಲಿನಿಂದ
 ಒರು+ಇಂದ ಒರಿದ, ಒರಿನಿಂದ

ಮಾತೆ+ಇಂದ ಮಾತೆಯಿಂದ
 (ಜಾಡ) ಮರಗಟ್ಟು+ಇಂದ ಮರಗಟ್ಟಿನಿಂದ

೪. ಚತುರ್ಥಿ ಪ್ರತ್ಯಯ
 ಗೆ, ಇಗೆ, ಕೆ, (ಅಕ್ಷೆ)

ತಂದೆ+ಗೆ ತಂದೆಗೆ
 (ದಾಣಾ) ಕಾಲು+ಇಗೆ = ಕಾಳಿಗೆ
 ಒರು+ಕೆ=ಒರುಕೆ
 ಸ್ವಾಮಿಗಿಗಿ, ಹುಣಿಗಿಗಿ
 ಹುಡುಗರಿಗೆ, (ಗರಿವ) ಬಡವರಿಗೆ

೫. ಪಂಚಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯ : ಇಂದ
 ಒರು+ಇಂದ ಒರಿದ, ಒರಿನಿಂದ

(ಶಹರ) ಪಟ್ಟಣ+ಇಂದ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ
 ಮನುಷ್ಯನು+ಇಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ
 (ಖೆಡೆ) ಹುಣ್ಣಿ+ಇಂದ ಹುಣ್ಣಿಯಿಂದ

೬. ಪಠ್ಯಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅ, ದ, ನ, ಇನ
 ಒಕ, ಒರು + ಅ = ಒರು
 ತಂದೆ + ಅ = ತಂದೆಯ

(ಮಾಕಡ) ಮಗನು + ನ = ಮಗನ
 (ಜಾಡ) ಗಿಡ + ದ = ಗಿಡದ
 (ಮಾತಿ) ಮಣ್ಣು + ಇನ = ಮಣ್ಣಿನ

ಅನೇಕ. ಪ್ರತ್ಯಯ

ಪು. ಸ್ತ್ರೀ - ಅ, (ರಿ)

ನ. - (ಗಲ)

ಹುಡುಗರ, ಹೆಗಸರ

ಕಾಲು+ಇಂದ ಕಾಲಿನಿಂದ
 ಒರು+ಇಂದ ಒರಿಂದ
 ಒರಿನಿಂದ

ಮಾತೆ+ಇಂದ ಮಾತೆಯಿಂದ
 ಮರಗಟ್ಟು+ಇಂದ ಮರಗಟ್ಟಿನಿಂದ

ಚತುರ್ಥಿ ಪ್ರತ್ಯಯ
 ಗೆ, ಇಗೆ, ಗೆ, ಅಕ್ಕೆ

ತಂದೆ+ಗೆ ತಂದೆಗೆ
 ಕಾಳು+ಇಗೆ ಕಾಳಿಗೆ
 ಒರು+ಕೆ ಒರುಕೆ
 ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ, ಹುಣಿಗಳಿಗೆ
 ಹುಡುಗರಿಗೆ, ಬಡವರಿಗೆ

ಪಂಚಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಂದ
 ಒರು+ಇಂದ ಒರಿಂದ
 ಪಟ್ಟಣ+ಇಂದ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ
 ಮನುಷ್ಯ+ಇಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ
 ಹಳ್ಳಿ+ಇಂದ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ

ಷಷ್ಠಿ ಏಕಪ್ರತ್ಯಯ ಅ, ದ, ನ, ಇನ
 ಒರು+ಅ = ಒರು
 ತಂದೆ+ಅ = ತಂದೆಯ

ಮಂಗಳನು+ಅ = ಮಂಗಳನ
 ಗಿಡ+ದ = ಗಿಡದ
 ಮಣ್ಣು+ಇನ = ಮಣ್ಣಿನ

ಬಹು. ಪ್ರತ್ಯಯ

ಪು. ಸ್ತ್ರೀ. ಅ (ರಿ)

ನಪು. (ಗಲ)

ಹುಡುಗರ, ಹೆಗಸರ

ಅಂತ್ಯಗಲ,
ಮರಗಲ

ಎತ್ತುಗಳ
ಮರಗಳ

೭. ಸಪ್ತಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯ

ಅ (ನ, ಯ, ದ, ರ, ಗಲ,) ಳಿ
ಆ (ನೊ, ದೊ, ಯೊ, ರೊ, ಗಲೊ) ಳೊ
ಊ = ಊರೊಳೊ, ಊರೊಳಿ
ಮನೆ = ಮನೆಯೊಳೊ
(ಮಾಂಡವ) ಹಂದರ = ಹಂದರದೊಳಿ

ಹಂದರದೊಳೊ

(ಕೂಲಿ ಹುಬ್ಬು) = ಹುಬ್ಬಿನೊಳೊ
ದೇಶಗಲ = ದೇಶಗಲೊಳಿ
ಜನರು = ಜನರೊಳೊ
ಹರಿ = ಹರಿಯೊಳಿ
ರಾಮನು = ರಾಮನೊಳಿ

ಸಂವಿಧಾನ ಪ್ರತ್ಯಯ

ಆ, ಏ, ಇರಾ (ಅನೇಕ)

ಅಣ್ಣ ಅಣ್ಣಾ
ಹುಡುಗನು ಹುಡುಗನೇ
ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗರೇ

ಹುಡುಗರೀ

ಅಣ್ಣಾ, ಅಣ್ಣನೇ, ತಾಯಿಯೇ.

ಅಣ್ಣನೇ, ಅಪ್ಪಾ, ಮಂಗಲಾಕ್ಷಿ,

ಸರ್ವನಾಮಾಂಚಿ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪೆ :

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ

ಪ್ರ. ನಾನು ನಾವು
ದ್ವಿ. ನನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು
ತೃ. ನನ್ನಿಡ ನಮ್ಮಿಡ
ಚ. ನನಗೊ ನಮಗೊ

ಸಪ್ತಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯ

ಅ (ನ, ಯ, ರ, ಗಳ) ಳಿ
ಒ (ನೊ, ಯೊ, ರೊ, ಗಳೊ)ಳಗೆ
ಊರು = ಊರೊಳಿ, ಊರೊಳಗೆ
ಮನೆ = ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಹಂದರ = ಹಂದರದೊಳಿ

ಹಂದರದೊಳಗೆ

ಹೂವು = ಹೂವಿನೊಳಗೆ
ದೇಶಗಳು = ದೇಶಗಳೊಳಿ
ಜನರು = ಜನರೊಳಗೆ
ಹರಿ = ಹರಿಯೊಳಿ

ರಾಮನು = ರಾಮನೊಳಿ

ಸಂವಿಧಾನ ಪ್ರತ್ಯಯ

ಆ, ಏ, ಇರಾ (ಬ)

ಅಣ್ಣ ಅಣ್ಣಾ
ಹುಡುಗನು, ಹುಡುಗನೇ
ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗರೇ

ಹುಡುಗರೀ

ಅಣ್ಣ, ಅಣ್ಣನೇ, ತಾಯಿಯೇ,

ಅಪ್ಪನೇ, ಅಪ್ಪಾ, ಮಂಗಳಕರಾ

ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ

ನಾಮ ನಾವು
ನನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು
ನನ್ನಿಂದ ನಮ್ಮಿಂದ
ನನಗೆ ನಮಗೆ

ಪ. ನನ್ನಿದ	ನಮ್ಮಿದ	ನನ್ನಿಂದ	ನಮ್ಮಿಂದ
ಪ. ನನ್ನ	ನಮ್ಮ	ನನ್ನ	ನಮ್ಮ
ಸ. ನನ್ನಲ್ಲಿ	ನಮ್ಮಲ್ಲಿ	ನನ್ನಲ್ಲಿ	ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ನನ್ನೊಳಗೆ	ನಮ್ಮೊಳಗೆ	ನನ್ನೊಳಗೆ	ನಮ್ಮೊಳಗೆ

ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ

ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ

ಪ. ನಾನು	ನೀವು	ನೀನು	ನೀವು
ದ್ವಿ. ನಿನ್ನನ್ನು	ನಿಮ್ಮನ್ನು	ನಿನ್ನನ್ನ	ನಿಮ್ಮನ್ನ
ತೃ. ನಿನ್ನಿದ	ನಿಮ್ಮಿದ	ನಿನ್ನಿಂದ	ನಿಮ್ಮಿಂದ
ಚ. ನಿನ್ನಗೆ	ನಿಮ್ಮಗೆ	ನಿನಗೆ	ನಿಮಗೆ
ಪ. ನಿನ್ನಿದ	ನಿಮ್ಮಿದ	ನಿನ್ನಿಂದ	ನಿಮ್ಮಿಂದ
ಪ. ನಿನ್ನ	ನಿಮ್ಮ	ನನ್ನ	ನಮ್ಮ
ಸ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ	ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ	ನನ್ನಲ್ಲಿ	ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನೊಳಗೆ	ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ	ನನ್ನೊಳಗೆ	ನಮ್ಮೊಳಗೆ

ತೃತೀಯ ಪುರುಷ

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ

ಪ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.		ಪ್ರ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	
ಅವನು	} ಅವರು	ಅವನು	} ಅವರು
ಅವಳು		ಅವಳು	
ನ. ಅದು	ಅವು - ಅವುಗಲ್ಲ	ನ. ಅದು	ಅವು ಅವುಗಳು

ದ್ವಿ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.		ದ್ವಿ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.	
ಅವನನ್ನು	} ಅವರನ್ನು	ಅವನನ್ನು	} ಅವರನ್ನು
ಅವಳನ್ನು		ಅವಳನ್ನು	
ನ. ಅದನ್ನು	ಅವನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು	ನ. ಅದನ್ನು	ಅವನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು

ತ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಿಡ }
ಅವಲಿಡ } ಅವರಿಡ

ನ. ಅದರಿಡ ಅವುಗಲಿಡ

ಚ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಿಗಿ }
ಅವಲಿಗಿ } ಅವರಿಗಿ

ನ. ಅದಕ್ಕಿ ಅವಕ್ಕೆ
ಅವುಗಲಿಗಿ

ಪಂ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಿಡ }
ಅವಲಿಡ } ಅವರಿಡ

ಅದರಿಡ ಅವುಗಲಿಡ

ಫ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನ }
ಅವಲ } ಅವರ

ನ. ಅದರ ಅವುಗಲ

ಸ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಲ್ಲಿ }
ಅವನೊಲಗಿ } ಅವರಲ್ಲಿ
ಅವಲಲ್ಲಿ }
ಅವಲೊಲಗಿ } ಅವರೊಲಗಿ

ನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವುಗಲಲ್ಲಿ
ಅದರೊಲಗಿ ಅವುಗಲೊಲಗಿ

ತೃ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಿಂದ }
ಅವಳಿಂದ } ಅವರಿಂದ

ನ. ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ

ಚ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಿಗೆ }
ಅವಳಿಗೆ } ಅವರಿಗೆ

ನ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕ್ಕೆ
ಅವುಗಳಿಗೆ

ಪಂ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಿಂದ }
ಅವಳಿಂದ } ಅವರಿಂದ

ನ. ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ

ಷ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನ }
ಅವಳ } ಅವರ

ನ. ಅದರ ಅವುಗಳ

ಸ. ಪು. ಸ್ತ್ರೀ.

ಅವನಲ್ಲಿ }
ಅವಳಲ್ಲಿ } ಅವರಲ್ಲಿ
ಅವನೊಳಗೆ }
ಅವಳೊಳಗೆ } ಅವರೊಳಗೆ

ನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ಅದರೊಳಗೆ ಅವುಗಳೊಳಗೆ

೧) ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣೆ ಇವನು, ಇವರು ಯಾವ ರೂಪೆ ಹೊತ್ತಾತ.

೨) ತಾನು, ತಾವು (ಆಪಣ) ಯಾವ ರೂಪೆ ನೆನು, ನೆನು ಪ್ರಮಾಣೆ ಹೊತ್ತಾತ.

ಸೋದರಮಾವನ ಮನೆ

ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನು (ಸೋದರ) ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಟಾಂಗಾ ತರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಇಬ್ಬರೂ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಟಾಂಗಾ ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಟಾಂಗಾದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತೇವೆ ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಟಿಕೆಟ್‌ನ ಕಿರಕಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಅರಬ್ಬಿ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಾರನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಹಮಾಲನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಗಾಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಮಾಲನು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನನ್ನು ಅರಬ್ಬಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನಾವು ಆ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಗಾಡಿ ಬಿಡುವ ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಡಿನು ಸಿಟಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಕೂಡಲೆ ಇಂಜಿನಿನ ಸಿಟಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಗಾಡಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಸೋದರಮಾವನ ಮನೆ

ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಾನೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೂ ಸೋದರಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಟಾಂಗಾ ತರುತ್ತಾನೆ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತೇವೆ. ಟಾಂಗಾ ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಟಾಂಗಾದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಟಿಕೆಟ್‌ನ ಕಿರಕಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹಮಾಲನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಗಾಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಮಾಲನು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನನ್ನು ಒಂದು ಹಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿಯ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನಾವು ಆ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಗಾಡಿ ಬಿಡುವ ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾರ್ಡನು ಸೀಟಿನ ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತಾನೆ. ಕೂಡಲೆ ಇಂಜಿನಿನ ಸೀಟಿನ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಗಾಡಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

मामाचे घर

आमचा मामा हुबळीत राहतो. मी आणि माशा धाकटा भाऊ मामाच्या घरी जातो. आमचा गडी टांगा आणतो. आम्ही दोघे टांग्यात बसतो. टांगा रेलवे स्टेशनाला जातो. आम्ही टांग्यातून उतरतो. मी पुढे जातो. माशा धाकटा भाऊ मागून येतो. मी तिकिटाच्या खिडकीपुढे उभा राहतो. हुबळीची दोन तिकीटे घेतो. मी हमालाला बोलावतो. आगगाडी येते. हमाल आमचे सामान एका डब्यातील जागेवर ठेवतो. त्यानंतर आम्ही त्या जागेवर बसतो.

गाडी सुटण्याची घंटा होते. गार्ड शिटी वाजवितो. लगेच इंजनची शिटी ऐकू येते. गाडी सुटते. चार वाजता गाडी हुबळीस पोचते.

कठीण शब्द

आळु	ಆಳ್ವ	गडी
तरु	ತರು	आणणे
कूड्ड	ಕೂಡು	बसणे
इळि	ಇಳಿ	उतरणे
मुंदे	ಮುಂದೆ	पुढे
हिंदिनिंद	ಹಿಂದಿನಿಂದ	मागून
निळ्लु	ನಿಲ್ಲು	उभे राहणे
तेगेंदुकोळ्ळु	ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು	घेणे
करें	ಕರೆ	बोलावणे, हाक मारणे
इड्डु	ಇಡ್ಡು	ठेवणे
कुळितुकोळ्ळु	ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು	बसणे
केळिसु	ಕೆಳಸು	ऐकू घेणे
मुड्ड	ಮುಟ್ಟು	पोचणे २ शिवणे, स्पर्शकरणे

अभ्यास (४)

१ खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

- (१) मुझिगंळु अरसुनगे अशेवणववसुनू केळुत्तारै.
- (२) मारुन हण्णु सिहि इरुत्तवै.
- (३) ननगे अनैक अण्ण तम्मुंदिरु इट्टारै.
- (४) म्मोळैयुंद (नावेने) य्मोळैयुन्नु दाळ्ळुत्तारै.
- (५) एकुलिननु य्मोळद सागुवळ (कसणे) म्मोळुत्तारै.

२ कानडीत अनुवाद करा.

- (१) मुलाना साखर फार आवडते.
- (२) तो हाताने पेनसिल तासतो (कैतु)
- (३) माकड जमिनीतून रोष (सखि) उपटते.
- (४) गायीला चार पाय असतात.
- (५) आमच्या घरात आम्ही सात माणसे आहोत.

□ □

೪

| ಧಡಾ ಪಾಚವಾ

೫

| ಪಾಠ ಐದು ಪಾಠ ಔದು

ಭೂತಕಾಲ ಭೂತಕಾಲ

ಧಾತು + ವಿಕರಣ + ಪ್ರತ್ಯಯ

ಧಾತು + ವಿಕರಣ + ಪ್ರತ್ಯಯ

ಮಾಡು + ದ + ಅನು = ಮಾಡಿದನು

ಮಾಡು + ದ + ಅನು = ಮಾಡಿದನು

ಕೂಗು (ಹಾಕ ಮಾರಣ)

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ

ಉ. ಪು.

ಏಕವಚನ

ಅನೇಕವಚನ

ಏಕ

ಅನೇಕ

ಕೂಗಿದನು

ಕೂಗಿದವು

ಕೂಗಿದನು

ಕೂಗಿದವು

ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ

ಮ. ಪು.

ಕೂಗಿದೆ

ಕೂಗಿದಿರಿ

ಕೂಗಿದೆ

ಕೂಗಿದಿರಿ

ತೃತೀಯ ಪುರುಷ

ಪ್ರ. ಪು.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕೂಗಿದನು

ಕೂಗಿದರು

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕೂಗಿದನು

ಕೂಗಿದರು

ಸ್ವೀಲಿಂಗ

ಸ್ವೀಲಿಂಗ

ಕೂಗಿದಳು

ಕೂಗಿದರು

ಕೂಗಿದಳು

ಕೂಗಿದರು

ನಪುಸಕ ಲಿಂಗ

ನಪುಸಕಲಿಂಗ

ಕೂಗಿತು

ಕೂಗಿದವು

ಕೂಗಿತು

ಕೂಗಿದವು

ಪ್ರತ್ಯಯ

ಪ್ರತ್ಯಯ

ಪ್ರ. ಪು.

ವಿಕರಣ

ಅನು

ಅವು

ಉ. ಪು.

ವಿಕರಣ

ಎನು

ಎವು

ದ್ವಿ. ಪು.

,,

ಅ

ಇರಿ

ದ್ವಿ. ಪು.

,,

ಎ

ಇರಿ

೪೪ | ಭೂತಕಾಲ

ತೃ. ಪು. ವಿಕರಣ ಅನು	ಅರು	ತೃ. ಪು. ವಿಕರಣ ಅನು	ಅರು
ಸ್ತ್ರೀ. ,, ಅಲೃ	ಅರು	ಸ್ತ್ರೀ. ,, ಅಲೃ	ಅರು
ನ. (ವಿಕರಣ ನಾಹಿ) ಇತು	ಅವು	ನ. (ವಿಕರಣವಿಲ್ಲ) ಇತು	ಅವು

ಕಾಹಿ ಅಪವಾದ

	ವರು	ವಂದನು	ಬರು	ಬಂದನು
(ವಿಕೃತ ಭೇಗ)	ಕೊಕ್ಕು	ಕೊಂಡನು	ಕೊಳ್ಳು	ಕೊಂಡನು
(ಠಾರ ಮಾರಣ)	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂದನು	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂದನು
(ಆಣಣ)	ತರು	ತಂದನು	ತರು	ತಂದನು
(ಮರಣ)	ಸಾಯು	ಸತ್ತನು	ಸಾಯು	ಸತ್ತನು
(ಮ್ಹಣಣ) (ಅ) ಅನ್ನು	ಅಂದನು	(ಎ) ಅನ್ನು	ಅಂದನು	
(ಜಿವಣ)	ಗೊಲ್ಲು	ಗೊಂದನು	ಗೊಲ್ಲು	ಗೊಂದನು
	ಸೊಲ್ಲು	ಸೊಂದನು	ಸೊಲ್ಲು	ಸೊಂದನು
(ಹಗಣ)	ಹೆಲ್ಲು	ಹೆಂದನು	ಹೆಲ್ಲು	ಹೆಂದನು
(ಪಾಹಣ)	ಕಾಣು	ಕಂಡನು	ಕಾಣು	ಕಂಡನು
(ಪ್ರಸವಿಣ)	ಹೆರು	ಹೆತ್ತನು	ಹೆರು	ಹೆತ್ತನು
(ವಾಹಣ)	ಹೊರು	ಹೊಂದನು	ಹೊರು	ಹೊಂದನು
(ಚರಣ)	ಕಳು	ಕಡ್ಡನು	ಕಳು	ಕಡ್ಡನು
(ಜಿವಣ)	ಉಣ್ಣು	ಉಂದನು	ಉಣ್ಣು	ಉಂದನು
(ಉಣಣ)	ಎಣ್ಣು	ಎಂದನು	ಎಣ್ಣು	ಎಂದನು
(ವಸಣ)	ಕೂಡು	ಕೂಡನು	ಕೂಡು	ಕೂಡನು
(ಅಸಣ)	ಇರು	ಇಂದನು	ಇರು	ಇಂದನು
(ಜಾಣ)	ಹೋಗು	ಹೋದನು	ಹೋಗು	ಹೋದನು
(ವುಸಣ)	ಹೋಗು	ಹೋಗನು	ಹೋಗು	ಹೋಗನು
(ಪಡಣ)	ಬಿಡು	ಬಿಡನು	ಬಿಡು	ಬಿಡನು
(ಉಭಾ ರಾಹಣ)	ನಿಲ್ಲು	ನಿಂತನು	ನಿಲ್ಲು	ನಿಂತನು
(ಖಾಣ)	ತಿನ್ನು	ತಿಂದನು	ತಿನ್ನು	ತಿಂದನು
(ಹೋಣ)	ಆಗು	ಆದನು	ಆಗು	ಆದನು
(ದಿಣ)	ಕೊಡು	ಕೊಟ್ಟನು	ಕೊಡು	ಕೊಟ್ಟನು

ಕರ್ಕರ ಸಮ್ಮೇಲನ

ನಮ್ಮ ಈ ಕುಮರಿ. ನಮ್ಮ ಈ ಕರ್ಕರ ಕರ್ಕರದೊಡ್ಡ ಸಮ್ಮೇಲನವು ಜರುಗಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಹನುಮೇಶಿ ಹಾರಣ್ಣವರ ಇವರು ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಕರ್ಕರು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿತು. ತುಂಟ ಲಕ್ಷಣ ಇವರು ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಲ್ಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಇದ್ದರು.

ಸಮ್ಮೇಲನದ ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಿದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಿದರು. ಅವರು ಕರ್ಕರನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಶದ ನಿಷ್ಣಾತರಾದವರನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಿದರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕರ್ಕರನ ಹೆಗ್ಗು ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾರ್ಯ ಅಂಶದವರನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅಡ್ಡಚಿಗಿಗಲನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಿಂದ ಅಂಶದ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಂಶದವರನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದರು. ಅವರು ಜನರಿಗೂ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಉಪದೇಶದ ಮಾತು ಗಲನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಕರ್ಕರ ದೀಪಗಲನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು, ಅಂಶದ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾತ್ರಿ ಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅಂಶದವರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಅದರಿಂದ ಕರ್ಕರನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಅಂಶದ ಅವರು ನುಡಿದರು.

ಅವರ ಭಾಷಣ ಮುಗಿಯಿತು. ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರು ನೇರದವರ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿದರು. ಜನರು ಚಪಾಳೆ ಬಾರಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ಕಳ್ಳರ ಸಮ್ಮೇಲನ

ನಮ್ಮ ಊರು ಕುಮರಿ. ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರದೊಂದು ಸಮ್ಮೇಲನವು ಜರುಗಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಊರ ಹನುಮೇಶಿ ಹಾರಣ್ಣವರ ಇವರು ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳರು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ತುಂಟ ಲಕ್ಷಣ ಇವರು ಸಮ್ಮೇಲನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರೂ, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ಇದ್ದರು.

सन्मेलनसद सद्गुणतद्गुणसुखे अदर नुसतुवसुखे तिरुसि
कुरुषुतु. अद्गुणसुखे पुरुषसुखे नुसतुवसुखे. अवसुखे कुरु
तसदल्लि एषु नुसतुवसुखे तिरुसि कुरुषुतु.

अद्गुणसुखे कुरुतस हेल्ले त्रैलोक्यकार्य एणुसदल्लि हेल्ले
दसु. अदरल्लि बसुन अदरल्लेकुरुषुतु एवसुदसु. अदुसुदसु
एषु हानुसुगुतुदुसुदल्लि सद्गुणसुखे.

अवसुखे जसुनसु, ससुकरल्लु कुरुषुतु एणुसदल्लि नुसतुवसुखे
गुरुषुतु हेल्लेदसु. एणुसदल्लि दुरेपगुरुषुतु हेल्लेदसु एणुसदल्लि
कुरुषुतु. एणुसदल्लि गुरुषुतु एणुसदल्लि हेल्लेदसु एणुसदल्लि
यसुकेदर अदरल्लि कुरुषुतु तसु कुरुषुतु नुसतुवसुखे अद्गुण
नुसतुवसुखे एणुसदल्लि अवसुखे नुसतुवसुखे.

अवसुखे भुषुण मुणुगुतु. सद्गुणतद्गुणसुखे नुसतुवसुखे
अद्गुणगुरुषुतु नुसतुवसुखे. जसुनसु जसुनसु बसुनसु, अदरल्लि
अवसुखे तसु तसु नुसतुवसुखे.

चोरांचे सम्मेलन

आमचे गाव कुमरी. आमच्या गावांत चोरांचे एक सम्मेलन पार पाडले.
त्यास आमच्या गावाचे हनमेशि हारणकर हे स्वागताध्यक्ष झाले होते. चोरी
केल्यामुळे त्यांना चारदा शिक्षा झाली होती. तुन्ट लक्षण हे सम्मेलनाचे
अध्यक्ष होते. सम्मेलनांत स्वयंसेवक, प्रतिनिधी आणि प्रेक्षक होते.

सम्मेलनाच्या अध्यक्षांनी त्यांचे महत्त्व समजावून दिले. अध्यक्षांचा
परिचय करून दिला. ते चौर्यांत किती निष्णात आहेत हे दाखवून दिले.

अध्यक्षांनी चौर्य हे श्रृंखलारूप कसे ते सांगितले. त्यातील अडचणींचा
पाटा वाचला त्या पासून कशी हानी होते हे सिद्ध केले.

त्यांनी लोकांना आणि सरकारला काही उपदेशपर गोष्टी सांगितल्या.
गावांत दिवे लावून घेत असे त्यांनी विनविले. विद्यार्थ्यांनी रात्री फार वेळ

वाचूनये कारण त्या मुळे चोरांना आपले काम करणे अशक्य होते असे ते बोलले.

त्यांचे भाषण संपले. स्वागताध्यक्षांनी जमलेल्यांचे आभार मानले. लोकांनी टाळ्या वाजविल्या. त्या नंतर लोक आपापल्या घरी गेले.

कठीण शब्द

ओन्दु ॐदु, षक कानडीत "एक" हा शब्द कधी कधी नामाच्या नंतर वापरतात,

ओव्व अरसनु = अरसनोव्वनु = एक राजा

जरगु	जरगु	घडणे, पार पडणे
माडिदुदक्कागि	माडिदुदक्कुगि	केल्यामुळे
सल	सल	वेळा - दा
तिळिसिकोडु	तिळिसिकोडु	समजावून देणे
माडिकोडु	माडिकोडु	करून देणे
तोरिसिकोडु	तोरिसिकोडु	दाखवून देणे
हेळु	हेळु	सांगणे
त्रिवारिसु	त्रिवारिसु	तपशील सांगणे
सिद्धपडिसु	सिद्धपडिसु	सिद्ध करणे
मातु	मातु	बोल, गोष्ट
हच्चवारदु	हच्चवारदु	लावूनये
असाध्य	असाध्य	अशक्य
मुगि	मुगि	संपणे
नेरेदवरु	नेरेदवरु	जमलेले
चणाले वारिसु	चणाले वारिसु	टाळ्या वाजविणे

ನಿಷೇಧ ದಾಖಲಿಖ್ಯಾಸಾಡಿ :

ಖಾಡು + ಅ +	{	ಖಾರಡು
	{	ಕೂಡಡು
ಧಾಡು + ಅ +	{	ಬಾರಡು
	{	ಕೂಡಡು
ಖಾಡು + ಅ +	{	ಖಾರಡು = ಖಾಡಖಾರಡು
	{	ಕೂಡಡು = ಖಾಡಕೂಡಡು = ಕೂಡನು
ಮಾಡು + ಅ +	{	ಬಾರಡು = ಮಾಡಬಾರಡು
	{	ಕೂಡಡು = ಮಾಡಕೂಡಡು

ಅಭ್ಯಾಸ (೪)

೧. ಖಾಲಿಲ ವಾಕ್ಯಾಂಚಿ ಗುರಾತಿಲ ಭಾಷಾಂತರ ಕರಾ

- (೧) ನಿನ್ಲೆ ರಾತ್ರಿ ನರಿ ಕೂಗಿತು.
- (೨) ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಬಸ್ಸು ತಡಮಾಡಿ (ತುರಾ) ಬಂದಿತು.
- (೩) ನಾನು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕೋಟನ್ನು ಕೂಡೆನು.
- (೪) ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಪೇಢೆ ತಂದನು.
- (೫) ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮುಖಂಡರು ಮಾತಾಡಿದರು.

೨. ಕಾನಡೀತ ಅನುವಾದ ಕರಾ

- (೧) ಲಿ ಗಾಯ ಭರಾತ ಶಿರಲಿ (ಹೋಗು)
- (೨) ಕಾಲಚ್ಯಾ ಗಾಡೀನೆ ಮಾಜಾ ಖಾಡು ಪುಣ್ಯಾಲಾ ಗೆಲಾ.
- (೩) ಗಾಡೀ ತುರಾ (ತಡಮಾಡಿ) ಕುಡಲಿ (ಹೋಗು) (ಬಿಡು)
- (೪) ಕೊಬಡಾ ಆರಬಲಾ; ಪಹಾಡ (ಬೆಡಗು) ಶಾಲಿ.
- (೫) ಸಂಧ್ಯಾಕಾಡ ಶಾಲಿ; ಗುರೆ ಭರಿ ಆಲಿ.

△ △ △

३ | धडा सहावा ८ | पाठ आरु

भविष्य काल भविष्यत्तु

धातु + विकरण + प्रत्यय

धातु + विकरण + प्रत्यय

माडु + व + ओनु

माडु + व + ओनु

माडुवेनु = मी करीन

माडुवेनु

हेळ

प्र. पु.	एक.	अने.	ल. पु.	एक.	बहु.
	हेळवेनु ‡	हेळवेवु		हेळवेनु	हेळवेवु
द्वि. पु.	हेळवे †	हेळविरि		हेळवे	हेळवे

‡ प्रथम पु. एक. 'ओनु' ऐवजी विकल्पाने 'ओ' हेळवे, हेळवेनु

† द्वि. पु. एक. व (बोली भाषेत) 'ए' ऐवजी 'इ' हेळवि = हेळवे.

प्र. पु.	एक.	अने.	ल. पु.	एक.	बहु.
पु.	हेळवेनु	हेळवेवु	पु.	हेळवेनु	हेळवेवु
स्त्री.	हेळवेलु	हेळवेवु	स्त्री.	हेळवेवु	हेळवेवु
न.	हेळवेवु	हेळवेवु	न.	हेळवेवु	हेळवेवु
प्रत्यय			प्रत्यय		

प्र. पु.	एक.	अने.	ल. पु.	एक.	बहु.
	ओनु	ओवु		ओनु	ओवु
द्वि. पु.	ओ	ओरि	म. पु.	ओ	ओरि

तृ. पु.			प्र. पु.		
पु.	अनु	अरु	प्र.	अनु	अरु
स्त्री.	अळु	अरु	स्त्री.	अळु	अरु
न.	उदु	उवु	न.	उदु	उवु

२. संभाव्यरूप संभाव्यरूप

कानडीत "तो खाईल" म्हणजे "-खाण्याची शक्यता आहे" या अर्थी एक स्वतंत्र रूप आहे.

पु. धातु + विकरण + प्रत्यय

प्र. धातु + विकरण + प्रत्यय

टीप :- प्रथम पुरुष = द, द्वितीय पुरुष = ई, तृतीय पुरुष = इय, द

माडु + इय + आनु माडियानु = (तो करील कदाचित)

माडु + इय + अनु = माडियानु

‡ तिळिदेनु, तिळिदेवु ल. प्र. अक्षरानु अक्षरानु

‡ ए (दीर्घ) स्व असल्यास भूतकाळ होतो.

तिळिदेवु आम्ही समजलो. तिळिदेवु आम्ही समजू.

द्वि. पु.	तिळिदी	तिळिदीरि	म. प्र.	अक्षरानु	अक्षरानु
तृ. पु.			ल. प्र.		
पु.	तिळिदानु	तिळिदारु	प्र.	अक्षरानु	अक्षरानु
स्त्री.	तिळिदाळु	तिळिदारु	स्त्री.	अक्षरानु	अक्षरानु
न.	तिळिदीतु	तिळिदावु	न.	अक्षरानु	अक्षरानु
प्रत्यय			प्रत्यय		
प्र. पु.			ल. प्र.		
पु.	एनु	एवु	प्र.	अनु	अनु
द्वि. पु.	ई	ईरि	म. प्र.	अ	अ
तृ. पु.			प्र. प्र.		
पु.	आनु	आरु	प्र.	अनु	अनु
स्त्री.	आळु	आरु	स्त्री.	अळु	अनु
न.	ईतु	आवु	न.	अरु	अनु

काही उदाहरणे

बरु	बंदानु	तो (कदाचित) येईल	बरो	बंदानु
हेळु	हेळियाळु	ती सांगेल	हैलु	हैलीयालु
तिन्नु	तिंदी	तू खाशील	तिन्नु	तिंदी
कोडु	कोडारु	ते देतील	कौडु	कौडारु
कोडु	कोडीतु	नासणे, ते नासेल	कौडु	कौडीतु
होगु	होदेवु	आम्ही जाऊ	हौगु	हौदेवु

संभावनारूप “बहुदु” लावून वनविता येते.

धातु + अ + बहुदु.

होगु + अ बहुदु

“बहुदु” सर्व लिंग आणि पुरुषांना समान लागू होतो.

अवनु तरबहुदु = तो आणील	अवनु	तरबहुदु
नीवु केलबहुदु = तुम्ही विचाराल	नीवु	केलबहुदु
(किंवा विचारू शकाल)		
गाडि बेग वरबहुदु	गाडि	बैग
	गाडी	लवकर येईल
नीवु नन्नन्नु संजेगे भेट्टियागबहुदु	नीवु	नन्नन्नु संजेगे
तुम्हीं मला संध्याकाळी भेटू शकता		भेट्टियागबहुदु

४. “बहुदु” ऐवजी “वेड” आल्यास निषेधवाचक बनते.

नीनु होगबहुदु	नीनु	हौगबहुदु
नीनु होगवेड	तू	जाऊ नकोस
विड. पु. एक.	अने.	
वेड	वेडिरि	

ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ

ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ

ಯೆಥೆ ಉಬಾ ರಾಹು ನಕೊ

ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಡಿರಿ

ನನಗೆ ಏನೂ

ಮಲಾ ಕಾಂಹಿ ಸಾಂಗು ನಕಾ

ಹೇಳಬೇಡಿರಿ

೪. ಕೂಡದು - ನಯೆ - ಕಾಮಾನಯೆ ವೇಡ ಪ್ರಮಾಣೆ :

ನಿಲ್ಲಬೇಡ ಉಬಾ ರಾಹು ನಕೊ

ನಿಲ್ಲಕೂಡದು ಉಬಾ ರಾಹು ನಯೆ

ಬಿಡಿ-ಸಿಗರೆತು ಸೇಡಕೂಡದು

ಬಿಡಿ ಸಿಗರೆತು ಒಡ್ಡುನಯೆ

ಬಿಡಿ ಸಿಗರೆತು

ಸೇಡಕೂಡದು

ತಡಮಾಡಿ ಬರಕೂಡದು

ಉಶಿರಾ ಯೆತಾ ಕಾಮಾನಯೆ

ತಡಮಾಡಿ

ಬರಕೂಡದು

△ △ △

ಕತೆ

ಅಂತ್ರು ಉರಗಿ ಅಂವ್ ಮುದಿಕೆ ಇಡ್ಲು. ಅವಲ ಕಣ್ಣು ಹೊದುವು. ಅವ್ಲು ಅಂವ್ ವೆಡನನ್ತು ಕರೆವಿಸಿದ್ಲು. “ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿದರೆ ನಿಮಗೆ ವೆಕಾದ್ಲು ಹಣ ಕೊಡ್ತೆನೆ. ಕಾಣಿಸದಿದರೆ ಏನ್ ಕೊಡ್ತುದಿಲ್ಲ” ಅಂದು ಅವ್ಲು ವೆಡನಿಗೆ ಹೆಜ್ಜಿದ್ಲು. ವೆಡನು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಪಿಕೊಡನು. ವೆಡನು ದಿನಾಲು ಬರುತ್ತಿದನು. ಅದೇ ಅವಲಿಗೆ ವೆಗ ಗುಣವಾಗ್ಕಡ್ಲು ಅಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಮೆಜುಕುರ್ಚಿಗಾಂತು ಅಂಶ್ರುತ್ತ ಇಡನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವಲ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸ ಹತ್ತಿದವು. ವೆಡನು ಅವಲಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡು ಅಂದು ಹೆಜ್ಜಿದನು. ಅವ್ಲು “ನಾನು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡ್ತುದಿಲ್ಲ” ಅಂದು ಹೆಜ್ಜಿದ್ಲು.

ವೆಡನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದತ್ತ ಕಿರ್ಯಾಡೆ ಮಾಡಿದನು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಮುದಿವೆಗೆ “ಹಣವನ್ನು ಯಾವೆ ಕೊಡ್ತುದಿಲ್ಲ” ಅಂದು ಹೆಜ್ಜಿದನು. ಅವ್ಲು “ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಇನ್ನು ಬಾಸಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಯಾವೆದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಮೆಜುಕುರ್ಚಿಗಾಂತು ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ವೆಡನಿಗೆ ಹಣಕೊಡ್ತುದಿಲ್ಲ” ಅಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡ್ಲು.

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿಗೆ ಅವ್ಲು ಅನ್ತುವುದು ಸರಿ ಅಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅವನು ಅವಲ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಡನು.

ವೆಡನು ತನ್ನ ಮುಖತನದಿಂದ ತನಗೆ ಬರುವ ಹಣವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಡನು.

ಕತೆ

ಒಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದಿಕೆ ಇದ್ದನು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಹೋದವು. ಅವಳು ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದಳು. “ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವಳು ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ವೈದ್ಯನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ವೈದ್ಯನು ದಿನಾಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಗ ಗುಣವಾಗಕೂಡದು ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಮೇಜುಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸಹತ್ತಿದವು. ವೈದ್ಯನು ಅವಳಿಗೆ “ಹಣವನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು “ನಾನು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ವೈದ್ಯನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಫಿರ್ಯಾದಿ ಮಾಡಿದನು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಮುಂದಿಗೆ "ಹಣವನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು "ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಇನ್ನೂ ವಾಸಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಮೇಜು ಖುರ್ಚಿಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಳು.

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿಗೆ ಅವಳು ಅನ್ನುವುದು ಸರಿ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅವನು ಅವಳ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಟ್ಟನು.

ವೈದ್ಯನು ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ತನಗೆ ಬರುವ ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡನು.

ಗಾಥೆ

एका गायत एक म्हातारी होती. तिच्या डोळ्यांना दिसेनासे झाले. तिने एका वैद्यास बोलाविले. "माझ्या डोळ्यांना दिसू लागले तर मी तुम्हास हवे तितके पैसे देईन. नाहीतर काही देणार नाही" असे ती वैद्याला म्हणाली. वैद्याने त्याला कव्चली दिली. वैद्य रोज येई. पण त्याने तिला लवकर गुण येऊ नये असा विचार केला. तो तिच्या घरातील टेबले खुर्च्या घेऊन जात असे. शेवटी तिच्या डोळ्यांना दिसू लागले. वैद्याने तिला "पैसे दे" असे विचारले. ती "मी पैसे देत नाही" असे म्हणाली.

वैद्याने न्यायालयात फिर्याद केली. न्यायाधीशाने म्हातारीला "पैसे का देत नाहीस" असे विचारले. "माझे डोळे अजून बरे झाले नाहीत कारण माझ्या घरातील टेबले व खुर्च्या मला दिसत नाहीत म्हणून मी वैद्याला पैसे देत नाही" असे तिने उत्तर दिले.

न्यायाधीशाला तिचे म्हणणे बरोबर असे वाटले. त्याने तिच्या म्हणण्यावर बहूकूम निर्णय दिला.

वैद्याने आपल्या मूर्खपणाने आपले पैसे घालविले.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದ

ಅಂಜ	ಒಬ್ಬ	ಏಕ (ಮಾಣಸಾಂಚ್ಯಾ ಬಾಬರ್ತೆತ)
ಮುಡಿಕೆ	ಮುಡಿ ಕೆ	ಮಹತಾರಿ
ಕಣ್ಣು	ಕಣ್ಣು	ಡೋಲೆ
ಕಾಣಿಸ ಹತ್ತಿದರೆ	ಕಾಣಿಸ ಹತ್ತಿದರೆ	ದಿಸ್ತು ಲಾಗಲ್ಯಾಸ
ವೇವಾದ್ಪು	ಬೇಕಾದಷ್ಟು	ಬಾಟಲೆ ತೆವಡೆ
ಹಣ	ಹಣ	ಪೆಸಾ
ಅಂಕಿವೊಡ್ಡು	ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳು	ಕಬ್ಬಲ ಕರಣೆ
ದಿನಾಲು	ದಿನಾಲು	ರೊಜ
ವೆಗ	ಬೇಗ	ಲೊಕರ
ಯೊಚಿಸು	ಯೋಚಿಸು	ವಿಚಾರ ಕರಣೆ
ಅಂಚು	ಒಂಚು	ನೆಣೆ
ಕೊನೆಗೆ	ಕೊನೆಗೆ	ಶೆವಟಿ
ವಾಸಿಯಾಗ್ಲಿಲ್ಲ	ವಾಸಿಯಾಗ್ಲಿಲ್ಲ	ಬರೆ ಫಾಲೆ ನಾಹಿಲ
ಯಾಕೆದರೆ	ಯಾಕೆಂದರೆ	ಕಾರಣ ಕಿ
ಆದುದರಿಂದ	ಆದುದರಿಂದ	ಯಾಸ್ತವ, ಮ್ಹಣ್ಣು
ಅನ್ವಯ	ಅನ್ವಯ	ಮ್ಹಣಣೆ
ಸರಿ	ಸರಿ	ಬರೊಬರ
ಅ (ಅಂ) ನಿಸು	ಅ (ಎ) ನಿಸು	ವಾಟಣೆ, ದಿಸಣೆ
ತೀರ್ಮಾನ	ತೀರ್ಮಾನ	ನಿಕಾಲ, ನಿರ್ಣಯ
ಬರುವ	ಬರುವ	ಯೆಣಾರೆ
ಕಾಡೆದುಕೊಂಡು	ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳು	ಹರವಣೆ (ಯೆಥೆ) ಖಾಲಿವಣೆ

ಅಭ್ಯಾಸ (೬)

೧. ಖಾಲಿಲಿ ವಾಕ್ಯಾಂಚಿ ಮರಾಟಿತಿ ಅನುವಾದ್ ಕರಾ

(೧) ನಾಳೆ ನಾರಾಯಣನು ಹುಟ್ಟುಳಿಯಿಂದ ಬರುವನು.

(೨) ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ತಮ್ಮ ರಾಮನೂ ಬಂದಾನು.

- (೩) ನೀವು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬಹುದು.
- (೪) ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.
- (೫) ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಬಾರದು.

೨. ಖಾಲಿಲ ವಾಕ್ಯಾಂಶ ಕಾನಡಿತ ಅನುವಾದ ಕರಾ.

- (೧) ತು ರಾನಾತ ಁಕಟಾ (ಔಙ್ಞನೇ) ಜಾಙ ನಕೊ.
- (೨) ಶಾಙ್ಞೆಜ ಜಾಙಾನಾ ಮುಲಾನೀ ಜಾಙೆತ ತಮಾಶಾ ಪಾಙಾತ (ನೊಙ್ಞತ್ತ) ಪಾಂಜು ನಬೇ.
- (೩) ಮುಲಾನೊ (ಹುಙ್ಞಗರರಾ) ಬೇಶೇ ದಂಗಾ ಕರು ನಕಾ (ಗಾಂದಲ ಙಾಕು)
- (೪) ಮಾಙಾ ಜಾಙ ಕದಾಙ್ಞಿತ ಆಜಾ ಬೇಙ್ಞೆಲ ಕಿಂಜಾ ಁಙಾ ಬೇಙ್ಞೆಲ.
- (೫) ಸಮಾ ಸಂಪಲೀ (ಮುಗಿ) ತುಙ್ಞಿ ಪರೀ ಜಾಙ ಶಕತಾ.

△ △ △

७ | धडा सातवा

२ | गोर वंश पाठ एळु

आज्ञार्थ अश्लेषः

प्रथम पुरुष (१) कन्नड भाषेंत मराठी प्रमाणेच आज्ञार्थी रूपे “देणे” (कोंडु)
या सहायक क्रियापदाच्या आधारे वनतात (विकरण - अं)

होगु + अ + कोंडु = होगगोंडु

होग्ग + अ + कोंडु = होग्गोंडु

होगु + अ + कोंडिरि = होगगोंडिरि

होग्ग + अ + कोंडिरि = होग्गोंडिरि

(२) प्र. पु. अनेकवचनात “ओण” (“अं”) प्रत्यय लावून आज्ञार्थ
वनविता येते

नावु वरोण	नवु वरों	आम्ही जाऊ
ननगे होगगोंडु	ननगे होग्गोंडु	मला जाऊ दे
ननगे होगगोंडिरि	ननगे होग्गोंडिरि	मला जाऊ द्या
नमगे होगगोंडिरि	नमगे होग्गोंडिरि	आम्हाला जाऊ द्या

वि. पु. सर्व धातुरूपे आज्ञार्थी एकवचनी असतात. अनेकवचनांत “इरि”
प्रत्यय लागतो.

होगु	होग्ग	जा (तु)	होगिरि	होग्गिरि	जा (तुम्ही)
अपवाद वरु	वरु	येत	वा	व्हा	ये
वन्निरि वन्निरि वन्निरि यां वरि (वोली भाषेत)					

ವಿ. ಪು. ವಿಕಲ್ಪಾನೆ "ಬುದ್" ಪ್ರಾಯ ಲಾಬಲ್ಯಾನೆ ಆಜ್ಞಾಪೀಪ ತಯಾರ್ ಛೋ.

"ಬರುಬುದ್" ಬರುವುದು ಯಾವೆ

ತಿಲಿಯುಬುದ್ ತಿಲಿಯುವುದು ಸಮಜ, ಸಮಜಾವೆ, ಕಡಾವೆ

(೩) "ಬಹುದ್" "ಬಹುದು"

ನೀಗು ಕೂಡಬಹುದು ನೇವು ಕೂಡಬಹುದು

ತುಮ್ಮಿ ಬಸಾ (ಬಸು ಶಕ್ತಾ)

ನಾನು ಹೋಗಬಹುದೋ? ನಾನು ಹೋಗಬಹುದೋ?

ಮಿ ಜಾಕ (ಜಾವು ಶಕ್ತಾ ಕಾಯ ?)

ಸಭಿಕರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಲ್ನು ಕೆಲಬಹುದು

ಸಭಿಕರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಲ್ನು ಕೇಳಬಹುದು

ಸಭಿಕಾನಾ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಚಾರಾವೆತ

(೪) "ಬಲ್" "ಬಲ್" ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ "Can" ಯಾ ಅರ್ಥಾಚಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆತ
"ಬಲ್" ಪಾಸ್‌ನ ರುಪೆ ಬನವಿಲಿ ಜಾತಾತ.

ಪ್ರ. ಪು.	ಎಕ.	ಅನೆ.	ಉ. ಪು.	ಏಕ.	ಬಹು
	ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆನು		ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆನು
ದ್ವಿ. ಪು.	ಬಲ್ಲೆ	ಬಲ್ಲೆರಿ	ಮ. ಪು.	ಬಲ್ಲೆ	ಬಲ್ಲೆರಿ
ತೃ. ಪು.	ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆರು	ಪ್ರ. ಪು.	ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆರು
	ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆರು		ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆರು
	ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆನು		ಬಲ್ಲೆನು	ಬಲ್ಲೆನು

ನಾನು ಬರಬಲ್ಲೆನು ನಾನು ಬರಬಲ್ಲೆನು

ಮಿ ಲಿಹು ಶಕ್ತಾ (ಮಲಾ ಲಿಹಿತಾ ಯೆತ)

ಈ ಹುಡುಗರು ಈಸಬಲ್ಲರು ಈ ಹುಡುಗರು ಈಸಬಲ್ಲರು

ಯಾ ಮುಲಾನಾ ಪೊಹತಾ ಯೆತ.

आ गिळियु “बिटू” अन्नबल्लुदु अ गिळियु “बिटू” अन्नबल्लुदु
तो पोपट “बिटू” म्हणूशकतो.

तृतीय पुरुष धातु + अ + अलि धातु + अ + अलि

अवनु होगलि	अवनु होगलि	त्याला जावू दे
अवळु बरलि	अवळु बरलि	ती (तिला) येऊ दे
अदु तीरलि	अदु तीरलि	ते संपू दे
अवरु तिनलि	अवरु तिनलि	त्यांना खाऊ दे

(२) विध्यर्थे वेंकु बेंके “पाहिजे” या सहायक अव्ययाच्या योगाने
विध्यर्थी (व अज्ञार्थी) रुपे वनविली जातात.

धातु + अ

नानु होगवेंकु	नानु होगवेंके	मला गेले पाहिजे
नीनु निअवेंकु	नीनु निअवेंके	तू थांब (थांबावे)
उण्यु - नावु उणवेंकु	नावु उणवेंके	आम्ही जेवावे
अवळु बरवेंकु	अवळु बरवेंके	तिने यावे - ती यावी

विद्यार्थीगळु ओदवेंकु विद्यार्थीगळु ओदवेंके

विद्यार्थ्यानि वाचन करावे, विद्यार्थ्यानि वाचले पाहिजे

सालगळु तीरवेंकु सालगळु तीरवेंके कर्जे फिटायीत

हुडुगेयरु हाडवेंकु हुडुगेयरु हाडवेंके

मुलींनी गाणे म्हणावे - म्हटले पाहिजे

कतं

ओन्दु काडिनल्लि ओन्दु नरि इदितु. अदक्के होळ्य आचगे होगि एडिगळन्नु तिन्नेवेकु ओन्दु अनिसितु. अष्टरल्लि अदक्के ओन्दु ओन्टेयु काणिसितु. नरियु ओन्टेय हत्तिर होगि “नानु निनगे ओन्दु सुदियन्नु हेळुत्तेने. आदरे नानु नन्नन्नु नदिय आचगे ओय्यवेकु ” अंदितु. ओन्टेयु “आगलि, ओय्युत्तेने. नीनु सुदियन्नु हेळु ” अंदितु. “होळ्य आ दंडेय मेले ओळ्ळ्य कच्चिन तोट बुंदु ” ओन्दु नरियु हेळितु.

ओन्टेयु नरियन्नु होळ्य आचगे ओय्यितु. नरियु एडिगळन्नु तिंदितु ओन्टेयु कन्नुगळन्नु तिन्नुत्त इदितु. नरिगे कोन्व मोजु माडवेकु ओन्दु अनिसितु अदु कच्चिन होलदल्लि कूगितु. तोटगारनु बंदनु. ओन्टेयन्नु यथेच्छवागि थळिसिदनु. ओन्टेयु होळ्य हत्तिर ओडिहोयितु. आग नरियु मत्ते अदर बेन मेले कुळितितु.

“नीनु याके कूगिदे ” ओन्दु ओन्टेयु नरिगे केळितु.

“ओळ्ळ्य ऊटवु आद मेले नानु यावागळु कूगुत्तेने ” ओन्दु नरियु उत्तर कोडितु.

ओन्टे सुम्मनायितु. तानू सेडु तीरिसवेकेन्दु अदक्के अनिसितु. नडु होळ्यल्लि होगुवाग ओन्टेयु होळ्यल्लि उरुळितु. नरियु मुळुगहत्तितु.

“अय्ययो ! हीगे एके माडिदे ओन्दु अदु किरिचितु.”

“ओळ्ळ्य ऊटवु आद मेले ननगे जळक माडुव अभ्यासवु इदे ” ओन्दु ओन्टे नरिगे हेळितु.

कडि

ಒಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಿ ಇದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಳೆಯ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಏಡಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವೇಕು ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಂಟಿಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ನರಿಯು ಒಂಟಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ “ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ನೀನು

ನನ್ನನ್ನು ನದಿಯ ಆಚೆಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕು" ಅಂದಿತು. ಒಂಟಿಯು "ಆಗಲಿ, ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳು" ಅಂದಿತು. "ಹೊಳೆಯ ಆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟ ಉಂಟು" ಎಂದು ನರಿಯು ಹೇಳಿತು.

ಒಂಟಿಯು ನರಿಯನ್ನು ಹೊಳೆಯ ಆಚೆಗೆ ಒಯ್ಯಿತು. ನರಿಯು ಏಡಿಗಳನ್ನು ತಿಂದಿತು. ಒಂಟಿಯು ಕಬ್ಬುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ನರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಮೋಜು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅದು ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿತು. ತೋಟಗಾರನು ಒಂದನು. ಒಂಟಿಯನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಫಳಿಸಿದನು. ಒಂಟಿಯು ಹೊಳೆಯ ಹತ್ತಿರ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಆಗ ನರಿಯು ಮತ್ತೆ ಅದರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿತು.

"ನೀನು ಯಾಕೆ ಕೂಗಿದೆ" ಎಂದು ಒಂಟಿಯು ನರಿಗೆ ಕೇಳಿತು.

"ಒಳ್ಳೆಯ ಉಟವು ಅದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಗುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ನರಿಯು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಒಂಟಿಯು ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು. ತಾನೂ ಸೇಡುತೀರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವಕ್ಕೆ ಅನಿಸಿತು. ನಡುಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಒಂಟಿಯು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಿತು. ನರಿಯು ಮುಳುಗಹತ್ತಿತು.

"ಅಯ್ಯೋ! ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ಎಂದು ನರಿಯು ಕಿರಿಚಿತು"

"ಒಳ್ಳೆಯ ಉಟವು ಅದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಜಳಕೆ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇದೆ" ಎಂದು ಒಂಟಿಯು ನರಿಗೆ ಹೇಳಿತು.

ಗೊಷ್ಟ

एका रातात एक कोल्हा होता. त्याला नदीच्या पल्याड जाऊन खेकडे खावेत असे वाटले. तितक्यात त्यास एक उंट दिसला. उंटाजवळ जाऊन कोल्ह्याने म्हटले "मी तुला एक बातमी सांगतो, पण तू मला नदीच्या पलीकडे नेले पाहिजेस." उंट म्हणाला "बरे, नेतो; तू बातमी सांग" कोल्ह्याने सांगितले "नदीच्या पैलतिरावर एक छान ऊसमळा आहे."

उंटाने कोल्ह्यास नदीच्या पलीकडे नेले. कोल्ह्याने खेकडे खावले. उंट ऊस खात राहिला. कोल्ह्याला थोडीशी गंमत करावी असे वाटले. त्याने शेतात आरोळी दिली. मळेकरी आला. त्याने उंटास खूप वदडून काढले. उंट नदी पाशी पळूनगोला. तेव्हा कोल्हा पुन्हा त्याच्या पाठीवर बसला.

“तू का ओरडलास ” असे उंटाने कोल्ह्याला विचारले.

“चांगले जेवण झाल्यावर मी नेहमी ओरडतो ” असे कोल्ह्याने उत्तर दिले.

उंट गप राहिला. आपणही सूड घ्यावा असे त्यास वाटले. नदीच्या मध्यास गेल्यावर उंट नदीत कलंडला. कोल्हा बुडू लागला.

“आई! आई!! तू असे का केलेस ” कोल्ह्याने वित्काळी मारली.

“चांगले जेवण झाल्यावर मला स्नान करण्याची सवय आहे ” असे उंटाने कोल्ह्याला सांगितले.

कठीण शब्द

काडु	ಕಾಡು	जंगल
नरि	ನರಿ	कोल्हा
होळे	ಹೊಳೆ	नदी
आचेगे	ಆಚೆಗೆ	तिकडे, पलीकडे
एडि	ಎಡಿ	खेकडा
अष्टरलि	ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ	तितक्यांत
हत्तिर	ಹತ್ತಿರ	जवळ
सुदि	ಸುದ್ದಿ	बातमी
आभ्यु	ಒಯ್ಯುತ್ತ	नेणे

आगलि	अगलि	बरे
कब्बु	कब्बु	ऊस
तोठ	तौठ	बाग, मळा
यथेच्छवागि	यथेच्छवागि	खूष
थळिसु	थळिसु	चोप देणे
ओढिहोगु	ओढिहोगु	पळूनजाणे
मत्ते	मत्ते	आणि, पुन्हा
बन्नु	बेन्नु	पाठ
कूगु	कूगु	ओरडणे
ऊट	ऊट	जेवण
ओळ्ळेय	ओळ्ळेय	(वि) चांगले
यावागलू	यावागलू	नेहमी, सतत
सुम्मने	सुम्मने	गप, निष्कारण
सेट्टीरिसु	सेट्टीरिसु	सूडघेणे
नडुहोळ्येलि	नडुहोळ्येलि	नदीच्या मध्यास
उरुळु	उरुळु	लवंगणे, कलंडणे
मुळुगु	मुळुगु	बुडणे
मुळुगहत्तु	मुळुगहत्तु	बुडलागणे
हीगे	हीगे	असे
जळक	जळक	स्नान, अंगोळ
अभ्यास	अभ्यास	सकय
इदे - अदे	इदे - अदे	आहे

अभ्यास (७)

१. खालील वाक्ये कानडी (लिपीत) लिहून अनुवाद करा

- (१) अवरन्नु इत्त बरगोडिरि.
- (२) तम्मा, देवरिगे नमस्कार माडु.
- (३) गिलिये “विट्टू” “विट्टू” अन्नु.
- (४) नीबु कन्नड मातनाडचलिरि.
- (५) नाबु होमवहुदो ?

२. कानडीत अनुवाद करा.

- (१) मला कानडी बोलता येते.
- (२) त्वाला जमिनीवर झोपूदे.
- (३) तुम्ही आपले पुस्तक ओळखा (गुरुतिसु)
- (४) साहेब, उद्या आमच्या घरी या.
- (५) सकाळी उठावे. देवासी भजावे - गुरुशी वंदावे जीवेभावे (भक्तिविंद)

△ △ △

८ | धडा आठवा

७ | साठ वंळी पाठ अन्तु

निषेधवाचके निषेधवाचकಗಳು

१. अल्ल अल्ल नव्हे. (वेळिल्लु + अल्ल) (बैलीयु + अल्ल)
 इदु वैळिल्ल तदु बैली ही चांदी आहे
 इदु वैळिल्लयल्ल तदु बैलीयल्ल ही चांदी नव्हे
 उरुदु मातु लुरुळु मळु
 उचितवल्ल लुळुळुळु राकट बोलणे योग्य नव्हे
 बहल मातनाडुवरु बहल मातनाडुवरु फार बोलणारे
 जाणरु अल्ल (जाणरल्ल) जाणरु अल्ल (जाणरल्ल) शहाणे नव्हेत
२. इल्ल अल्ल नाही (प्रथमा विभक्तीस)
 १. नाम बावियाळी नीरु इल्ल बावियाळी नीरु अल्ल
 (नीरिल्ल) (नीरिल्ल)
 विहिरीत पाणी नाही
 २. क्रियापद, कर्तमान, भविष्य
 गुरुगळु होडेंयुवुदु इल्ल गुरुगळु होडेंयुवुदु अल्ल
 (होडेंयुवुदिल्ल) (होडेंयुवुदिल्ल)
 गुरुजी मारत नाहीत
 ३. क्रियाविशेषणव्यय
 ननगे हेरवर सहाय ननगे हेरवर सहाय
 बेकागि इल्ल (बेकागिल्ल) बेकागि अल्ल (बेकागिल्ल)
 मला दुसऱ्यांची मदत नको

ಭೂತಕಾಲ - ಭೂತಕಾಲ

ಧಾತು + ಅಲ್ + ಇಲ್ಲ

ಧಾತು + ಅಲ್ + ಇಲ್ಲ

ಮಾಡು + ಅಲ್ + ಇಲ್ಲ

ಕೆಲೆ ನಾಹೀ

ಮಾಡು + ಅಲ್ + ಇಲ್ಲ

(ಮಾಡಲಿಲ್ಲ)

ಮಾಡಲಿಲ್ಲ

೩. ಬ್ರೇಡ, ಕೂಡದು ಧಡಾ ೬ ಪಡಾ

೪. ಬಾರದು = ನಯೆ, ಕಾಮಾನಯೆ

ಧಾತು + ಅ + ಬಾರದು

ಮಲಗು + ಅ + ಬಾರದು = ಮಲಗಬಾರದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಲು ಹಗಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಬಾರದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಬಾರದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನೀ ದಿವಸಾ ಛೊಪು ನಯೆ

೫. ಅನು ಇತ್ಯಾದಿ

ಅನು ಇತ್ಯಾದಿ

ಧಾತು + ಅನು

ಧಾತು + ಅನು

ಏಕ.

ಅನೇ.

ಏಕ.

ಬಹು.

ಪ್ರ. ಪು. ಅನು

ಅನು

ಉ. ಪು. ಎನು

ಎನು

ಎವು

ವಿ. ಪು. ಅ

ಇ (ಅ) ರಿ

ಮ. ಪು. ಎ

ಎ

ಇ (ಅ) ರಿ

ತ. ಪು. ಅನು

ಅರು

ಪ್ರ. ಪು. ಅನು

ಅನು

ಅರು

ಅಲ್ಲ

ಅರು

ಅದು

ಅರು

ಅದ್ದು

ಅವು

ಅದು

ಅವು

ನಾನು ಹೋಗು (ಹೋಗು + ಅನು) = ನಾನು ಹೋಗನು (ಹೋಗು + ಎನು)

ಮಿ ಜಾತ ನಾಹೀ

ನಾನು ಸರಿಯೆ (ಸರಿಯು + ಅ)

ನಾನು ಸರಿಯೆ (ಸರಿಯು + ಎ)

ತು ಸರಕತ ನಾಹೀಸ

ಹುಡುಗರು ಹಿರಿಯರ ಮಾತು ಕೇಳರು

ಹುಡುಗರು ಹಿರಿಯರ ಮಾತು

(ಕೇಳು + ಅರು)

ಕೇಳರು (ಕೇಳು + ಅರು)

ಮುಲೆ ಮೊಡಕಾಂಚೆ ಬೊಲಗಾ ಏಕತ ನಾಹೀತ

६. (अल् + आर् + अनु) इत्यादि
(शक्त) नाही

अल् + अर् + अनु इत्यादि

प्र. पु.	एक.	अने.	७. प्र.	१००.	१०००.
	अलारेनु	अलारेवु		अलारेनु	अलारेवु
वि. पु.	अलारे	अलारि(र)रि		अलारे	अलारि(र)रि
तृ. पु.	अलारनु	अलाररु		अलारनु	अलाररु
	अलारळु	अलाररु		अलारळु	अलाररु
	अलारदु	अलारवु		अलारदु	अलारवु

१. नानु नोवन्नु ताळलारेनु
(ताळु + अलारेनु)

नानु नोवन्नु ताळलारेनु
(ताळ + अलारेनु)

मी जखम (दुःख) सहन करु शक्त नाही

२. नीवु होळ्यन्नु दाटलारि

नीवु होळ्यन्नु दाटलारि
तुम्ही नदी पार करु शक्त नाही

३. कूसुगळु मातनाडलारवु

कूसुगळु मातनाडलारवु
तान्ही वाळे बोलू शक्त नाहीत

४. नीनु पत्रवन्नु ओदलारे

नीनु पत्रवन्नु ओदलारे
तुला पत्र वाचता येत नाही
येणार नाही

५. जनरु वहळु होत्तु विसिलिनलि निळलाररु

जनरु वहळु होत्तु विसिलिनलि निळलाररु
लोक फारवेळ उन्हात उभे राहू शक्त नाहीत.

७. ओल् 'अल्' ह्या नकारार्थी सहायक क्रियापदाची रूपे.

धातु + अल् + ओल् + प्रत्यय

धातु + अल् + अल् + प्रत्यय

प्रथम पु. एक.

लु. प्र. षक.

माड्डु + अल् + ओल् + अन्तु

मोड्डु + अल् + अल् + एनु

माडलोळ्हेनु

मोडलोळ्हेनु

मला करावयाचे नाही

अने. माडलोळ्हेनु

मोडलोळ्हेनु

विद. पु. एक. माडलोळे

मोडलोळे

तुला करावयाचे नाही

अने. माडलोळ्हेरि

मोडलोळ्हेरि

तृ. पु. पु. एक. माडलोळ्हेनु

मोडलोळ्हेनु

तो करेना

अने. माडलोळ्हेरु

मोडलोळ्हेरु

स्त्री. एक. माडलोळ्हेळु

मोडलोळ्हेळु

अने. माडलोळ्हेरु

मोडलोळ्हेरु

न. एक. माडलोळ्हेदु

मोडलोळ्हेदु

अने. माडलोळ्हेवु

मोडलोळ्हेवु

अवरु वरलोळ्हेरु असरु वरलोळ्हेरु ते येईनात

कूसु सुम्मानागलोळ्हेदु कूसु सुम्मानागलोळ्हेदु

वाळ गप होईना (खे थांबवेना)

ओन्दु पत्र

धारवाड

तारीखु १५-९-१९७१

प्रिय सहोदर वाममूर्ति,

निम्न पत्र मुद्रित. ओल्लर क्षेम समाचार तिळिदु मनस्सिगे संतोषवाइतु. हीगंथे निम्मल्लिय क्षेमसमाचारवन्नु मेलिद मेले तिळिसबेकु.

नानु पत्र हाकुवुदिल्लवेन्दु नीनु तकरारु माडलारे. नानु वरेद पत्रगळिगे नीनु उत्तर हाकुवुदिल्ल. इदुं सरियल्ल. पत्र वरेयुवुदक्के आलस्य माडबेड. नीवेल्लरु हेगे इदीरि अन्बुदन्नु वेळेवेळेगे तिळिसु.

दसरा (नाड) हब्बद रजेय दिनगळलि इल्लि वा. इल्लि नाड हब्बद उत्सववु आगुत्तदे. आग मुन्दाळुगळ्, कविगळ्, वेरे दोड् दोड् जनरु वरुत्तारे. उपन्यासगळु आगुत्तवे. नावु अवर विचारगळन्नु तिळिदुकोळ्ळेकु.

नाडहब्बदलि ओन्दु प्रदर्शनवू इरवहुदु. अनेक वगेय पंचाटगळ् नडेय वहुदु.

आग नानु इल्लिये इरुवेनु. वेरे यावकडैयू होगेनु. नावि-व्वरु उपन्यास केळलिक्के होगोण. नानु पंचाटगळलि भाग वहिसलारेनु. इल्लि ओल्लरु सुखवागि इदारे. नीनु याव मातिगू योचने माडवेकागिल्ल. तिळियुवदु.

निम्न अण्ण,
दक्षिणमूर्ति

ವಾಚನ ಪಾಠ

ಒಂದು ಪತ್ರ

ಧಾರವಾಡ

ತಾರೀಖು ೧೫-೯-೧೯೭೧

ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರ ವಾಮನಮೂರ್ತಿ,

ನಿನ್ನ ಪತ್ರ ಮುಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ನಾನು ಪತ್ರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು ತಕರಾರು ಮಾಡಲಾರೆ. ನಾನು ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ನೀನು ಉತ್ತರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನೀನೆಲ್ಲರೂ ಹೇಗೆ ಇದ್ದೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ವೇಳೆ ವೇಳೆಗೆ ತಿಳಿಸು.

ದಸರಾ (ನಾಡ) ಹಬ್ಬದ ರಜೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಡಹಬ್ಬದ ಉತ್ಸವವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮುಂದಾಳುಗಳೂ, ಕವಿಗಳೂ, ಬೇರೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜನರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಉಪನ್ಯಾಸಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ಅವರ ನಿಜಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಾಡಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ಇರಬಹುದು. ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪಂದ್ಯಾಟಗಳೂ ನಡೆಯಬಹುದು.

ಆಗ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವೆನು. ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ಹೋಗೆನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ. ನಾನು ಪಂದ್ಯಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಾರೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯುವುದು.

ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣ,
ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ತಿ

वाचन पाठ

एक पत्र

धारवाड,

तारीख १५-९-१९७१

प्रिय बंधु वाममूर्ती,

तुझे पत्र पोहोचले. सर्वत्र खुशाल असल्याचे कळून मनाला आनंद झाला. तुमच्या कडील खुशाली अशीच बरचेवर कळवावी.

मी पत्र पाठवीत नाही अशी तुला तक्रार करता येणार नाही. मी लिहिलेल्या पत्रांना तू उत्तर देत नाहीस. हे बरोबर नव्हे.

दसऱ्याच्या सुट्टीत इकडे ये. येथे “नाडहव्वा” चा उत्सव चालतो. तेंव्हा पुढारी, कवी आणि इतर मोठे मोठे लोक येतात. व्याख्याने होतात. आम्ही त्यांचे विचार समजून घेतले पाहिजेत.

नाडहव्वात एखादे प्रदर्शनही असेल. अनेक प्रकारच्या शर्यतीही होतील.

तेंव्हा मी येथेच असेन. कोठेही जाणार नाही. आम्ही दोघे व्याख्याने ऐकण्यास जाऊ. मी शर्यतीत भाग घेऊ शकणार नाही. येथे सर्वलोक खुशाल आहेत. तुला कसलीही काळजी करण्याचे कारण नाही. कळावे.

तुझा बडील बंधु,

दक्षिणमूर्ती

कठीण शब्द

मुद्दु	मुळु	पोहोचणे
तिलिदु	तीक्ष्ण	समजून
मेलिंद मेलें	मेलिंद मेलें	बरचेवर
पत्रहाकु	पत्रहाकु	पत्र लिहिणे
वेळेंवेळेंगे	वेळेंवेळेंगे	वेळेवर
मुन्दाळु	मुन्दाळु	पुढारी
दोळ	दोळ	मोठा
उपन्यास	उपन्यास	व्याख्यान
पंढाट	पंढाट	शर्यत
भागवहिसु	भागवहिसु	भाग घेणे
योचने	योचने	काळजी
तिलियुवुदु	तिलियुवुदु	कळावे

अभ्यास (८)

१. खालील वाक्ये कानडी लिपीत लिहा आणि अनुवाद करा.

- (१) हिरियरिगे मयादे कोडेबेकु.
- (२) अवरिगे दुक्तर कोडुवुदु सरियल्ल.
- (३) ओळ्ळैय आळु हायुवुदिल्ल. (हायु = दुसरे)
- (४) अवनु ईदिन शालेंगे बरलारनु.
- (५) इदु बंगारवल्ल, हित्ताळि.

२. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

- (१) तू मला मारतोस म्हणून (अदकगि) मी तुझ्याशी बोलणार नाही.
- (२) शिंपी वेळेवर कपडे देणार नाही.
- (३) मी रात्री फारवेळ वाचू शकत नाही.
- (४) पालेभाजी फार दिवस टिकत (ताळु) नाही.
- (५) बरचेवर सिनेमा पाहणे चांगले नव्हे.

△ △ △

೧ | ಖಡಾ ನವವಾ ೯ | ಪಾಠ ಒಂಬತ್ತು ಪಾಠ ಆಮ್ವತ್ತು

ಕೃದಂತ ಪ್ರಕಾರ ಕೃದಂತಗಳು

ಪಾಲೇಲಾ, ಹೋನಾರಾ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಾನಾ ಕಾನಡೀತ ಕೃದಂತ ಮ್ಹಣತಾತ.

೧. ವರ್ತಮಾನ ವ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲ
ಧಾತು + ಉವ
ಹೋಗು + ಉವ = ಹೋಗುವ = ಜಾಣಾರಾ
ಕರೆ + ಉವ = ಕರೆಯುವ, ಕರೆಯ = ಹಕ ಮಾರಣಾರಾ

ಪರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು
ಧಾತು + ಉವ
ಹೋಗು + ಉವ
ಹೋಗುವ
ಕರೆ + ಉವ
ಕರೆಯುವ, ಕರೆಯ
೨. ಭೂತಕಾಲ (ಕರ್ಮಣಿ ಭೂತಕಾಲ ಧಾತು ವಿಶೇಷಣ)
(ಕರ್ಮಣಿ " " ")
ಧಾತು + ದ, ತ, ದ
ಮಾಡು + ದ = ಮಾಡಿದ (ಇಕಾರಾದೇಶ) = ಕೆಲೆಲಾ
ಬರೆ + ದ = ಬರೆದ = ಲಿಹಿಲೆಲಾ
ಕಲಿ + ತ = ಕಲಿತ = ಶಿಕ್ಲೆಲಾ
ಬಿಲ್ಲು + ದ = ಬಿಡಿದ = ಪಡಲೆಲಾ

ಭೂತಕಾಲ
ಧಾತು + ದ
ಮಾಡು + ದ ಮಾಡಿದ
ಬರೆ + ದ ಬರೆದ
ಕಲಿ + ತ ಕಲಿತ
ಬಿಲ್ಲು + ದ ಬಿಡಿದ
೩. ನಿವೇಶಾರ್ಥಿ
ಧಾತು + ಅದ
ತಿನ್ನು + ಅದ = ತಿನ್ನದ = ನ ಖಾಣಾರಾ
ಬಿಲ್ಲು + ಅದ = ಬಿಡದ = ನ ಪಡಣಾರಾ
ಕಲಿ + ಅದ = ಕಲಿಯದ = ನ ಶಿಕ್ಷಣಾರಾ

ನಿವೇಶಾರ್ಥ
ಧಾತು + ಅದ
ತಿನ್ನು + ಅದ ತಿನ್ನದ
ಬಿಲ್ಲು + ಅದ ಬಿಡದ
ಕಲಿ + ಅದ ಕಲಿಯದ

या रूपाना :-

(पु) + अवनु	{	आणि	{	+ अवरु
एकवचनांत (स्त्री) + अवळु (आकें)		अनेक		+ अवरु
(न) + उदु		वचनांत		+ उवु - उवुगळु

असे प्रत्यय लावल्याने वृद्धंत - नामे तयार होतात.

वरुव + अवनु = वरुववनु = येणारा बरुव + अवनु
बरुववनु

बंद + अवळु = बंदवळु = आलेली बंद + अवळु
बंदवळु

(सोलु) सोत + अवरु + सोतवरु = हरलेले सोलु + अवनु
सोलुववनु

तरुव + आकें = तरुवाकें = आणणारी तरु + अकें तरुवाकें

बारदु + उवु = बारदुवु = न येणारी बारदु + उवु
(न. अने.) बारदुवु

२. धातूना कांही प्रत्यय लाऊन क्रियानामे किंवा भाववाचक नामें बनविली जातात.

१. - वुदु वृद्धदुवुदु वुदुवुवुदु जन्मणे, जन्म

२. - इको वृद्धरिको (वृद्धरु + इको) वृद्धरिकी भीती

(अगलु + इको) अगलुविकी अगलुविकी दुरावणे, विरह .

कृष्ण भाषा प्रवेश | ८५

-इगें	अडु + इगें अडु (डि) गें	अडिगें	स्वयंपाक
	हासु + इगें हासिगें	हासिगें	बिछाना
-अबु	गेल्लु (लु) + अबु गेलुबु	गेलबु	विजय
-बु	सायु + उ साबु	साबु	मरण
	अरि + उ अरिबु	अरिबु	जाणीव
-त	कुणित + त कुणित	कुणित	नाच
-बलि	नडे + बलि नडे (डा) बलि	नडे (डा) बलि	वागथूक रिवाज
-ट	आडु + ट (डु लोप) आट	आडु	खेळ
	उण्णु + ट (ण्णु लोप, ऊ दीर्घ) ऊट	उण्णु	जेवण
-अं	नगु + अं नगें	नगें	हास्य
-अने	नडे + अने नडते	नडते	चाल, रिवाज
-अपु	नेने + अपु नेनपु	नेनपु	आठवण
-बलिके	तिलि + बलिके तिलिबलिके	तिलिबलिके	समजूत
-बणिगे	मेरे + बणिगे मेरबणिगे	मेरबणिगे	मिरवणूक
-गे	नंबु + गें नंबुगें	नंबुगें	विश्वास

ವಾಚನ ಪಾಠ

ನಮ್ಮ ದೇಶ

ಭಾರತವು ನಮ್ಮ ದೇಶ. ಸಿಂಧು ನದಿಯ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಅಥವಾ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ ಅಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. उत्तरದಕ್ಷಿಣ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವು ಇದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಅಕ್ಷರವಾದ ಗುಡ್ಡ. ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ ಗಂಗಾ-ಯಮುನಾ ಈ ನದಿಗಳು ಉಗಮ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅವು उत्तर ಭಾರತದ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಗಂಗಾ ನದಿಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ನದಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿದೆ ಕೃಷ್ಣಾ, ಗೋದಾವರಿ, ಕಾವೇರಿ ಇವು ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು. ಅವು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದೆ ಉಗಮ ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ಅಂದು ದ್ವೀಪಕಲ್ಪ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ, ಮುಂಬೈ, ಮಂಗಲೂರು, ಕೊಲಿಕೊಟೆ (ಕಾಲಿಕತ) ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ಬಂದರುಗಳು ಇವೆ.

ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಹಿಡಿಸುವ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯೋಗ. ಮುಂಬೈ, ಕಲಕತ್ತಾ, ಮಂಗಲೂರು ಮುಂತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಹೌಸದಿಲ್ಲಿದೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನ, ಸಂಸತ್ತಿನ ಸಚಿವಾಲಯ ಹಾಗೂ ಪರದೇಶಗಳ ದೂತಾವಾಸಗಳು ಇವೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶ

ಭಾರತವು ನಮ್ಮ ದೇಶ. ಸಿಂಧು ನದಿಯ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಅಥವಾ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ ಅಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವು ಇದೆ. ಅದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡ. ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ ಈ ನದಿಗಳು ಉಗಮ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅವು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಗಂಗಾ ನದಿಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ನದಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ, ಗೋದಾವರಿ, ಕಾವೇರಿ ಇವು ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳು. ಅವು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉಗಮ ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

कठीण शब्द

मूलक	मूलक	मुळे
औत्तर	उत्तर	उंच
गुड्ड	गुड्ड	डोंगर
होन्दु	होन्दु	घाबणे
बयलु	बयलु	मैदान
सीमे	सीमे	देश, टापू
करावलि	करावलि	समुद्रकिनारा
ओर्कलुतन	ओर्कलुतन	शेतकी
उद्दिमे	उद्दिमे	उद्योग

अभ्यास (९)

- खालील वाक्ये कानडी लिपीत लिहून अनुवाद करा.
 - गिलियु माताहुव पक्षि.
 - मदुवें आंगदवनिगें ब्रह्मचारि अन्नुत्तारें.
 - पुराण हेळुववनु पुराणिकनु.
 - शालेयलिल कलियुववरिगें विद्यार्थि अन्नुत्तारें.
 - रात्रिय होत्तिनलिल ओब्बनं होगुवाग अंजिकें वरुत्तदें.
- खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.
 - तो मला न भेटता गेला.
 - माझ्या भावाने लिहिलेले पत्र आज मिळाले.
 - माझा देवावर विश्वास आहे.
 - ती पाहा लव्नाची मिरवणूक निघाली.
 - या मुलांची बागणूक चांगली आहे. (नडतें)

△ △ △

१० | धडा दहावा ०० | सार हत्तु पाठ हत्तु

प्रयोग प्रयोगेनगळ

कचड भाषेत कर्तरी प्रयोग वर्तमान काळात मराठी सारखाच केला जातो.

मी जातो नानु होगुत्तेने नानु होगुत्तेने
राम काम करतो रामनु कैलसवन्नु माडुत्ताने
रामनु कैलसवन्नु माडुत्ताने.

भूतकाळात अकर्मक मराठी प्रमाणेच.

माझा भाऊ काल आला नन्न अण्ण निन्ने बंदनु
नन्न अण्ण निन्ने बंदनु
माझी बहीण काल आली नन्न अक्क निन्ने बंदल्लु
नन्न अक्क निन्ने बंदल्लु.

सकर्मक क्रियापद कर्मा प्रमाणे बदलत नाही.

मी तो खेळ पाहिला नानु आ आटवन्नु नोडिदेनु
नानु आ आटवन्नु नोडिदेनु.
मी ते नाटक पाहिले नानु आ नाटकवन्नु नोडिदेनु
नानु आ नाटकवन्नु नोडिदेनु.
मी सर्कस पाहिली नानु सर्कसन्नु नोडिदेनु
नानु सर्कसन्नु नोडिदेनु.

कर्मणी - कर्मणी व्यवहारात या प्रयोगाचा वापर मुळीच नसतो.
तृतीय पुरुष अनेकवचनाने हा अर्थ काढला जातो.

असे म्हटले जाते असे म्हणतात ಎಂದು अन्वय होतो.

१ व्याकरणाच्या दृष्टीने क्रियापद (कर्मणी) धातु + अल, पडु + प्रत्यय;
या संयोगाने बनते.

माडु = केलस माडलपडुत्तदे काम केले जाते

हाडु केळलपडुत्तदे गाणे ऐकले जाते

गायकनिंद (तृ. वि.) पदबु हाडलपडुत्तदे

गायकाने (कडून) गाणे म्हटले जाते

गायकाने (कडून) गाणे म्हटले जाते

धातु + अल + आगु (सहायक क्रियापद) प्रत्यय

तरलागुत्तदे उठलागुत्तदे आणण्यात येते (आणले जाते)

यांत कर्ता नसतो, कर्म द्वितीय विभक्तीत क्रियापद नेहमी तृ. पु. न.
एकवचनी असते.

पाठ कलिसलागुत्तदे उठल कलिसलागुत्तदे

पाठगळन्नु कलिसलागुत्तदे उठलकळन्नु कलिसलागुत्तदे
घडे शिकविले जातात

१. सामानु तरिसलागुत्तदे सामानु उठलसलागुत्तदे
सामान आणवले जाते.

२. प्रजेगळु रक्षिसलपडुत्तारे प्रजेगळु रक्षिसलपडुत्तारे
प्रजा संरक्षिली जाते

प्रजेगळन्नु रक्षिसलागुत्तदे प्रजेगळन्नु रक्षिसलागुत्तदे
प्रजेचे रक्षण करण्यात येते इ०

क्रियापदांची लिंग विभक्ती

१. वाक्यात अनेक लिंगी कर्ते असल्यास क्रियापद शेकटच्या कर्त्या प्रमाणे राहते.

सैनिकरू रथगळू बंदुबु सैनिकरू रथगळू बंदुबु
सैनिक आणि रथ आले

बंडिगळू आलुगळू बंदरू बंडिगळू आलुगळू बंदरू
बैलगाड्या आणि सेवक आले.

२. द्वि. पु. सर्वनाम (नीनु) आणि इतर सर्वनाम आल्यास. द्वि. पु. वाक्यरचना.

अबनू नीनू बंदिरि = तो आणि तू आलात.

नीनू निज हंडितियू बंदिरि नीनू नीनू हंडितियू बंदिरि
तू आणि तुझी बायको आलात.

३. प्र. पु. सर्वनाम (नानु) आणि इतर पुरुषी शब्द आल्यास धातु प्रथम पुरुषी असतो.

नानू रामनू नोडिदेवु नानू रामनू नोडिदेवु
मी आणि राम (दोघानी) पाहिले

४. नानु, नीनु, आणि इतर शब्द असता क्रियापद प्रथम पुरुषांत असते.

नानु, नीनु, रामनू कूडि इंदेवु
नानू, नीनु, रामनू कूडि इंदेवु
मी, तू आणि राम, एकत्र होतो.

ಕರ್ತೆ

ಬಗದಾದ್ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಆಂಬ್ ರೇಶಿಮೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿದ್ನು. ಅವನು ಆಂಮೆ ದಮಾಸ್ಕ-
ಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡ್ನು. ಆಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಸರಕನ್ನು ಹೇರಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಮೈಲುಗಡೆ ಪ್ರವಾಸವಾದ ಮೇಲೆ
ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಆಂಮಿದೊಮ್ಮೆ ಬೇನೆ ವಿಡ್ನು. ಆಗ ಅವನು ರೇಶಿಮೆ ಬಸ್ತದ್ ಚಲಿಗಡ್ನು
ಆಂಟೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾರವಾನನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡ್ನು. ಸಾರವಾನನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೊದನು.
ಅವನು ಕೆಲವು ದಿನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನ ಸಲುವಾಗಿ ದಾರಿ ನೊಡಿದನು, ಆದರೆ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ.
ಆಗ ಸವಾರನು ತಾನೇ ರೇಶಿಮೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನೆಂತೆ ನಡಿಸಹತ್ತಿದನು. ಗಡಬಡವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ
ಕೊಂಡನು. ಸೊಬಗಾದ್ ತಡುಪನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡನು ರೇಶಿಮೆಯನ್ನು ಮಾರಿದನು. ಬಂದ ಹಣವನ್ನು
ಅಂತಿ ಹಾಕಿದನು.

ಅಪ್ಪರಲಿ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸಾರವಾನನನ್ನು
ಬಿಡುಕೊಡಿದನು. ಸಾರವಾನನು ಸಿಕ್ಕನು. ಅವನು ತಾನು ಸಮರಕಂದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನೆಂದು ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು. ಬಗದಾದ್ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಕಾಜಿಯ ಮುಂದೆ
ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಡ್ನು. ಕಾಜಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿಗೆ “ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಬದಿಯಿಂದ
ಸಾಕ್ಷಿದಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ತೀರ್ಪು ಕೊಡಲಾರೆನು” ಅಂದು ನುಡಿದನು. ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು
ಹತಾಶನಾದನು. ಸಾರವಾನನು ಗೊಡ್ಡು ಅಂದು ಹಿಮ್ಮೆದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಜಿಯ ಕಚೇರಿಯಿಂದ
ಹೊರಗೆ ಹೊಗ ಹತ್ತಿದರು. ಆಗ ಕಾಜಿಯು “ಸಾರವಾನನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ” ಅಂದು ಕೂಗಿದನು.
ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು ಮುಂದೆ ಹೊರಡು ಹೊದನು. ಸಾರವಾನನು ಮತ್ತೆ ಹೊರಗಿ ನೊಡಿದನು. ಕಾಜಿಯು
ಅವನನ್ನು ಸೇರಿಸುವೆನೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು.

ಕತೆ

ಬಗದಾದ್ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರೇಷ್ಮೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ
ಅವನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಒಂಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸರಕನ್ನು ಹೇರ
ಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಮೈಲುಗಳ ಪ್ರವಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನು
ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನು ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರದ ಚೀಲ
ಗಳನ್ನು ಒಂಟಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾರವಾನನವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಸಾರವಾ
ನನು ದಮಾಸ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅವನು ಕೆಲವು ದಿನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನ
ಸಲುವಾಗಿ ದಾರಿ ನೋಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸವಾರನು

तान् रीष्टीयं वृष्टापारस्फुनं न संसृज्यते. गच्छन्तं
 ब्रह्मणोऽपि कुरुते. सोऽपि गच्छन्तं ब्रह्मणोऽपि कुरुते.
 रीष्टीयं न मारुते. बन्धं हनन्तं एतद्भाविताम्.

अथ रीष्टी नृपतये वृष्टापारस्फुनं दमस्तुतं बन्धन्तं.
 सारवानं नृपतये हनन्तं, सारवानं नृपतये हनन्तं, अथ नृपतये
 सारवानं नृपतये वृष्टापारस्फुनं नृपतये हनन्तं. बन्धन्तं
 वृष्टापारस्फुनं अथ नृपतये नृपतये नृपतये.

अथ नृपतये नृपतये नृपतये. नृपतये नृपतये नृपतये. नृपतये
 वृष्टापारस्फुनं "नृपतये नृपतये नृपतये, अथ नृपतये नृपतये
 सारवानं नृपतये नृपतये, अथ नृपतये नृपतये नृपतये" नृपतये
 नृपतये. वृष्टापारस्फुनं नृपतये नृपतये. सारवानं नृपतये
 "नृपतये" नृपतये नृपतये. अथ नृपतये नृपतये नृपतये नृपतये
 नृपतये नृपतये. अथ नृपतये "सारवानं नृपतये नृपतये" नृपतये
 नृपतये. वृष्टापारस्फुनं नृपतये नृपतये नृपतये. सारवानं
 नृपतये नृपतये नृपतये. नृपतये अथ नृपतये नृपतये नृपतये
 नृपतये नृपतये.

गोष्ट

बगदाद शहरात एक रेशीम व्यापारी होता. एकदा तो दमास्कसला
 निवाला. उंटावर माल चढविण्यात आला. काही मैलांचा प्रवास झाल्यावर
 व्यापारी एकाएकी आजारी पडला. तेव्हा त्याने रेशमी कपडाचे गळे
 सारवानाच्या हवाली केले. सारवान दमास्कसला गेला. त्याने काही दिवस
 व्यापाऱ्याची वाट पाहिली. पण तो आला नाही. तेव्हा स्वार स्वतःच रेशमाचा
 व्यापारी असल्याची वतावणी करू लागला. त्याने आपली दाढी भादरली.
 सुरेख पेहराव केला. रेशीम विकले. आलेले पैसे लुबाडले.

इतक्यात खरा व्यापारी दमास्कसला आला. त्याने सारवानाचा शोध
 केला. त्याला सारवान भेटला. त्याने आपण समकंदचा व्यापारी असल्याचे
 सांगितले. बगदादच्या व्यापाऱ्याने त्याच्या बोलण्यावर विश्वास ठेवला नाही.

त्याला काजीपुढे उभे करण्यात आले. काजी व्यापार्याला “तुम्ही म्हणता ते बरोबर आहे पण तुमच्या बाजूचे साक्षीदार नाहीत म्हणून मी निकाल देऊ शकत नाही” म्हणाला.

व्यापारी हताश झाला. सारवान “जिकलो” म्हणून आनंदला ते दोघेही काजीच्या कचेरीतून बाहेर जाऊ लागले. तेव्हा काजीने “सारवाना इकडे ये” अशी हाक मारली. व्यापारी पुढे निघून गेला पण सारवानाने मात्र मागे वळून पाहिले. काजीने त्याची तुरुंगात रवानगी केली.

कठीण शब्द

सरकु	सरकु	माल
हेरु	हेरु	लादणे
ओम्मिदोम्मे	ఒమ్మిందొమ్మే	एकाएकी
बेनेवीळु	బేనేబీళు	आजारी पडणे
चील	చీల	पिशवी, गट्टा
नडेसुव	నడసువ	चालविणारा
बशक्के कोडु	వశక్కి కోడు	हवाली करणे
दारिनोडु	దారినోడు	वाट पाहणे
नटिसु	నటిసు	बतावणी करणे
गड बोळिसु	గడ్డ బోళిసు	दाढी भादरणे
सोबगाद	సోబగాద	सुरेख
उडुपु	ఁడుపు	पोपाक, पेहराव
मारु	మారు	विकणे
अत्तिहाकु	అత్తిహాకు	लुबाडणे
निजवाद	నిజవాద	खरा
हुडुकाडु	దుడుకాడు	शोधणे
सिगु (सिक्कनु)	సిగు	सापडणे
नंबु	నంబు	विश्वास ठेवणे

ನಿಲ್ಲಿಸು	ನಿಲ್ಲಿಸು	ಉಭೇ ಕರಣೆ
ಬದಿ	ಬದಿ	ಬಾಜ್
ತೀರ್ಪು	ತೀರ್ಪು	ನಿಕಾಲ
ಹಿಗ್ಗು	ಹಿಗ್ಗು	ಆನಂದಣೆ
ಗೇಡೆನು (ಧಾ. ಗೆಲ್ಲು)	ಗೇಡೆನು	ಜಿವಲೆ (ಪ್ರ. ಪು. ಫ. ವ.)
ಹೊರತಿನೊಡು	ಹೊರತಿನೋಡು	ವಲ್ಲನ ಪಾಹಾಣೆ
ಸೇರಮನೆ	ಸೇರಮನೆ	ತುರುಗ
ಕಡುಹಿಸು	ಕಳುಹಿಸು	ಪಾಠವಣೆ

ಅಭ್ಯಾಸ (೧೦)

೧. ಖಾಲಿಲಿ ವಾಕ್ಯಾಂಚಿ ಮರಾಠಿತಿ ಭಾಷಾಂತರ ಕರಾ

೧. ನಾವು ಸನ್ನೆ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಬಂದೆವು.
೨. ಅವರು ನಾಳೆ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗುವರು.
೩. ಆ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನು ಅದನ್ನು ಮಾರಿವನು.
೪. ಅರಸನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು.
೫. ಅವನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವೆವು.

೨. ಕಾನಡೀತಿ ಅನುವಾದ ಕರಾ

೧. ತು ಆಮಚ್ಯಾ ಬರಿ ಥೆ.
೨. ತೆ ಖರ ವಿಕಲೆ ಗೆಲೆ.
೩. ಭಿಮಾಕಡ್ಲನ ಕಿವಕ ಮಾರಲ್ಯಾ ಗೆಲಾ.
೪. ಮಿ ಆಣಿ ಮಾಶಿ ವಹಿಣಿ ಉಚಾ ತುಮೆಚ್ಯಾ ಬರಿ ಥೆತೊ.
೫. ಕೇಶವ, ರಾಮ ಆಣಿ ತು ಹೆ ಕಾಮ ಕರಾ.

△ △ △

११

००

धडा अकरावा

पाठ हन्नोन्दु

अपूर्ण वर्तमानकाळ

अपूर्ण नर्तमानकाल

१. धातु + उत्त + प्रत्यय धातु + लुत्त + प्रत्यय
- तिन्नुत्त अन्नुत्त खात
- नानु सालेगे होगुलिदेने नानु सालेगे होगुलिदेने
- मी शालेत जात आहे
- नीनु एनु नोडुत्त इरुधि नीनु एनु नोडुत्त इरुधि
- (इदी) (इदी)
- तू काय पाहात आहेस ?

पुरोहितरु मंत्रगळन्नु अन्नुत्त इदारे

पुरोहितरु मंत्रगळन्नु अन्नुत्त इदारे

पुरोहित मंत्र म्हणत आहेत

२. कधी कधी धातु + उत्त + अल + प्रत्यय असेही रूप वापरले जाते.
- वरुत्तलिदाने वरुत्तलिदाने (तो) येत आहे
- नानु पाठवन्नु ओदुत्तलिदेने नानु पाठवन्नु ओदुत्तलिदेने
- मी धडा वाचतो आहे

१. अपूर्ण भूतकाळ अष्टोत्तर भातकाल

धातु + उत्त + प्रत्यय धातु + लुत्त + प्रत्यय

नोडुत्तलिदनु, हेळुत्तलिदनु नोडुत्तलिदनु, हेळुत्तलिदनु

आळु ननगागि दारि कायुत्तलिदनु

आळु ननगागि दारि कायुत्तलिदनु

सेवक माझी वाट पाहत होता

नानु दिनालु गुरुगळ मनगे होगुत्तिदनु

नानु दिनालु गुरुगळ मनगे होगुत्तिदनु

मां रोज गुरुजींच्या घरी जात असे

२. अपूर्ण भविष्य अष्टोत्तर भविष्य

धातु + उत्त + अल् + प्रत्यय धातु + लुत्त + अल् + प्रत्यय

नाळे नीनु ई होत्तिगे ऊरिगे होगुव सिद्धते माडुत्तलिरुवे

नाळे नीनु ई होत्तिगे ऊरिगे होगुव सिद्धते

माडुत्तलिरुवे

उद्या या वेळेस तू गावाला जाण्याची तयारी करत असशील

३. भूत कृदंत भात कृदंत

(अ) धातु + इ धातु + इ

नोडु + इ नोडु + इ नोडु नोडु पाडून

(आ) धातु + तु (दु) धातु + तु (दु)

काणु + तु कंडु काणु + तु कंडु पाडून

वरु + दु वंदु वरु + दु वंदु येवून

ಕುಡಿ + ತು	ಕುಡಿದು	ಕುಡಿ + ದು	ಕುಡಿದು	ಪಿವುನ
ಗೊಲ್ಲು + ತು	ಗೊಡ್ಡು	ಗೊಲ್ಲು + ತು	ಗೊಡ್ಡು	ಜಿಕ್ಕುನ
ಸೊಲ್ಲು + ತು	ಸೊತ್ತು	ಸೋಲು + ತು	ಸೋತು	ಹಕ್ಕುನ
ಮಾಡು + ಇಸು (ಕಾರಕ) + ಇ	ಮಾಡಿಸಿ	ಮಾಡಿಸಿ	ಮಾಡಿಸಿ	ಕರವುನ

ನಾನು ಒಡಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರು ಹೇಳಿ ಬಾ

ನಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಾ

ಮಿ ಜಿಬಾಬಯಲಾ ಬೇತ ನಾಹೀ ಅಸೆ ಸಾಂಗುನ ಬೇ

ಅನ್ಯ ಕಾಂಹಿ ರೂಪೆ

(ಓ)	ಹೊಗು	ಹೊಗಿ	ಹೋಗು	ಹೋಗಿ
(ಗಾಣೆ)	ಹಾಡು	ಹಾಡಿ	ಹಾಡು	ಹಾಡಿ
(ಮಾಣೆ)	ಬೆಡು	ಬೆಡಿ	ಬೇಡು	ಬೇಡಿ
	ಕೆಡು	ಕೆಡಿ	ಕೇಳು	ಕೇಳಿ
(ಚಿರಣೆ)	ಹೆಚ್ಚು	ಹೆಚ್ಚಿ	ಹೆಚ್ಚು	ಹೆಚ್ಚಿ
(ಸ್ಪರ್ಶಕರಣೆ)	ಮುಡ್ಡು	ಮುಡಿ	ಮುಟ್ಟು	ಮುಟ್ಟಿ
(ಉಘಡಣೆ)	ಬಿಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚಿ	ಬಿಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚಿ
(ಖೋಲಣೆ)				

ಉ. ಡು.

(ಸೊಡಣೆ)	ವಿಡು	ವಿಡ್ಡು	ಬಿಡು	ಬಿಟ್ಟು
(ದಣೆ)	ಕೊಡು	ಕೊಡ್ಡು	ಕೊಡು	ಕೊಟ್ಟು
(ನಿಸಣೆ)	ಉಡು	ಉಡ್ಡು	ಉಡು	ಉಟ್ಟು
(ಭಾಜಣೆ)	ಸುಡು	ಸುಡ್ಡು	ಸುಡು	ಸುಟ್ಟು
(ಜಾಡಣೆ)				

(ಬೊಚಣೆ)	ನಡು	ನಡ್ಡು	ನಡು	ನಟ್ಟು
(ನಾಸಣೆ)	ಕೆಡು	ಕೆಡ್ಡು	ಕೆಡು	ಕೆಟ್ಟು
(ಶಿರಣೆ)	ಹೊಗು	ಹೊಕ್ಕು	ಹೊಗು	ಹೊಕ್ಕು
(ಅಂಜಿವಾಹಣೆ)	ಹೊರು	ಹೊತ್ತು	ಹೊರು	ಹೊತ್ತು
(ಸೂತಕಾಲಣೆ)	ನೂಲು	ನೂತು	ನೂಲು	ನೂತು
(ಸುಜಣೆ)	ಬಾಯು	ಬಾತು	ಬಾಯು	ಬಾತು
	ಸಾಯು	ಸಾತು	ಸಾಯು	ಸಾತು
(ಪುರುನ ಡಾಕಣೆ)	ಹೂಲು	ಹೂತು	ಹೂಲು	ಹೂತು
(ಡೆಕಣೆ)	ಆನು	ಆತು	ಆನು	ಆತು

(ಡ) ದು

(ಶಿಜಣೆ)	ಬೇಯು	ಬೇಂಡು	ಬೇಯು	ಬೆಂದು
	ತರು	ತೆಂಡು	ತರು	ತೆಂದು
	ತಿನ್ನು	ತಿಂಡು	ತಿನ್ನು	ತಿಂದು
	ಎಲ್ಲು	ಎಡ್ಡು	ಎಲ್ಲು	ಎಡ್ಡು
(ಠಾರಮಾರಣೆ)	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂಡು	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂಡು
(ವಿಕತಧಣೆ)	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂಡು	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಂಡು
(ಉಡಣೆ)	ತೆರೆ	ತೆರಡು	ತೆರೆ	ತೆರಡು
(ರಾಖಣೆ, ತಾಪಣೆ)	ಕಾಯು	ಕಾಡು	ಕಾಯು	ಕಾಡು
(ಹರವಣೆ)	ಕಳೆ	ಕಡೆಡು	ಕಳೆ	ಕಡೆಡು
ಸೇವಣೆ	{ ಸೆಲೆ	ಸೆಲೆಡು	ಸೆಳೆ	ಸೆಳೆಡು
	{ ಅಲೆ	ಅಲೆಡು	ಎಳೆ	ಎಳೆಡು
(ಧ್ಯಾನಕರಣೆ)	ನೆನೆ	ನೆನೆಡು	ನೆನೆ	ನೆನೆಡು
(ಭಿಜಣೆ)				

पह्लेय पेटे

पुणेयल्लिय पल्लेय पेटेगे मंडई अन्नुत्तारे. नावु दिनालु अल्लिगे होगलारेवु, कारण अदु नम्म मनेयिद बहळ दूरदल्लि इदे. ओम्मे होगि बरलिक्के बस्सिगे ऐवत्तु पैसे खर्चागुत्तदे. आदुदरिंद नावु प्रति भानुवारक्के (आदित्यवार) मुंजाने अल्लिगे होगुत्तवे.

इदो ! मंडई वंदितु. इल्लि तरकरि, काइ पल्लेय अंगडिगळ सालुगळु उंदु. अल्लदे नेलदमेलैयू सह कायिपल्ले मारलागुत्तदे.

अंगडिगळल्लि पडुवलकायि, कुंवळकायि, बदनेयकायि, हीरेकायि, टोमाटो, चवळे, क्पावीज (कोसुगड्डे) इवु दोरेयुत्तवे.

इरुळ्ळि (उळ्ळेगड्डि) आलूगड्डे (बटाटे) वळ्ळोळ्ळि, तैगिनकायि इवु वेरे अंगडिगळल्लि इवे.

केलवरु नेलद मेले कुळितु, मेणसिनकायि लिंवेयहण्णु, कोत्तुवंरि, अल्लदगड्डे, करिवेवु इवुगळन्नु मारुत्तिरुवरु.

होसकड्डदल्लि हसियपल्ले दोरेयुत्तदे, हरवीपल्ले, मेतंयेपल्ले, मुळंगि, सव्वसिगे पालकनयल्ले इवु मारल्पडुत्तवे.

हण्णुहंपलद अंगडिगळल्लि बाळेयहण्णु, कित्ते हण्णु, सेवु, पेरिल, द्राक्षे, सुसंवि, इवु यावागलू दोरेयुत्तवे. वेसगेयल्लि मांविनहण्णुगळन्नु मारुत्तारे.

ಪಲ್ಲೆಯ ಪೇಟೆ

ಪುಣೆಯಲ್ಲಿಯ ಪಲ್ಲೆಯ ಪೇಟೆಗೆ ಮಂಡಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ದಿನಾಲೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾರವು. ಕಾರಣ ಅದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ಪೈಸೆ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ (ಆದಿತ್ಯವಾರ) ಮುಂಜಾನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ಇದೋ! ಮಂಡಯ ಬಂದಿತು. ಇಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ, ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಯ ಅಂಗಡಿಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಉಂಟು. ಅಲ್ಲದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೂ ಸಹ ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿ ಮಾರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಡುವಲಕಾಯಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಬದನೆಯ ಕಾಯಿ, ಹೀರಕಾಯಿ, ಟೋಮಾಟೋ, ಚನಳೆ, ಕ್ಯಾಬೇಜ (ಕೊಸುಗಡ್ಡೆ) ಇವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಈರುಳ್ಳಿ (ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡೆ) ಅಲೂಗಡ್ಡೆ (ಬಟಾಟ), ಬಳ್ಳೆಳ್ಳೆ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಇವು ಬೇರೆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ.

ಕೆಲವರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಲಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣು, ಕೊತ್ತುಂಬರಿ, ಅಲ್ಲದಗಡ್ಡೆ, ಕರಿಬೇವು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿರುವರು.

ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯಪಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹರವೀಪಲ್ಲಿ, ಮೆಂತೆಯಪಲ್ಲಿ, ಮುಲ್ಲಂಗಿ, ಸಬ್ಬಸಿಗೆ, ಪಾಲಕನಪಲ್ಲಿ ಇವು ಮಾರಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಹಣ್ಣುಹಂಪಲದ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯಹಣ್ಣು, ಕಿತ್ತಳೆಹಣ್ಣು, ಸೇಬು, ಪೇರಲ (ಸೀಮೆಕಾಯಿ), ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಮುಸಂಬಿ ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಮಾರುತ್ತಾರೆ.

वाचन पाठ

भाजी बाजार

पुण्यातील भाजीच्या बाजाराला मंडई म्हणतात. आम्हास तेथे रोज जाता येत नाही, कारण ती आमच्या घरापासून लांब आहे. एकदा जाऊन यावयास पन्नास पैसे खर्च होतात. म्हणून आम्ही दर रविवारी सकाळी तेथे जातो.

ही पाहू मंडई आली. येथे भाजीपाल्याच्या दुकानांच्या ओळी आहेत शिवाय जमिनीवरही भाजीपाला विकला जातो.

दुकानातून पडवळे, मोपळे, वांगी, दोडकी (शिराळी) टमाटे, गोवारी कोबी ह्या भाज्या मिळतात.

कांदा, बटाटा, लसूण, नारळ हे वेगळ्या दुकानांत आहेत.

काही लोक जमिनीवर वसून लिंबू, मिरच्या कोथिंबीर, आले, कढीलिंबू विकत आहेत.

नव्या इमारतीत पालेभाजी मिळते. चवळी, मुळा शेपू पालक विकले जातात.

फळफळावळीच्या दुकानात केळी, संत्री, सफरचंद, पेरू, द्राक्षे मुसंबी ही नेहमी मिळतात. उन्हाळ्यात आंबेही विकतात.

ಕಡೀಗ ಶಾಬ್ದ

ಪಲ್ಲೆ	ಪಲ್ಲೆ	ಭಾಜಿ
ಪೆಟೆ	ಪೆಟೆ	ಬಾಜಾರ
ಹೊಗಿಬರಲಿಕ್ಕೇ	ಹೊಗಿಬರಲಿಕ್ಕೇ	ಜಾಕುನ ಯೆಪ್ಪಾಸ
ಪ್ರತಿ	ಪ್ರತಿ	ದರ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ತರಕಾರಿ	ತರಕಾರಿ	ಭಾಜಿ
ಅಂಗಡಿ	ಅಂಗಡಿ	ದ್ರೂಕಾನ
ಸಾಲು	ಸಾಲು	ಅಂಜ, ರಂಗ
ಅಲ್ಲದೆ	ಅಲ್ಲದೆ	ಶಿವಾಯ
ನೆಲ	ನೆಲ	ಜಮೀನ, ಫರಶಿ
ಮಾರು	ಮಾರು	ವಿಕಾಣೆ
ಕಾಯಿ	ಕಾಯಿ	ಫಲ, ಫಲಭಾಜಿ
ಪಡುವಲ	ಪಡುವಲ	ಪಡವಲ
ಕುಂಬಳ	ಕುಂಬಳ	ಭೂಪಟಾ
ಬದನೆ	ಬದನೆ	ಬಾಣೆ
ಹೀರೆಕಾಡ್	ಹೀರೆಕಾಯಿ	ದೊಡಕಾ, ಶಿರಲೆ
ಚವಲೆ	ಚವಳೆ	ಗೋಬಾರಿ
ಇಕ್ಕಲಿ (ಅಕ್ಕಲೆಗಡ್ಡೆ)	ಈರುಳ್ಳಿ (ಉಳ್ಳೆಗಡ್ಡೆ)	ಕಾಂದಾ
ಬಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ	ಬಳ್ಳಿಕ್ಕಿ	ಲಸೂಣ
ತೆಂಗಿನಕಾಡ್	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ	ನಾರಲ
ಮೆಣಸಿನಕಾಡ್	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	ಮಿರಚಿ
ಕರಿಬೇವು	ಕರಿಬೇವು	ಕಡೀಲಿಬ
ಹರವಿ	ಹರವಿ	ಚವಲಿ
ಮೆಂತೆ	ಮೆಂತೆ	ಮೆಶಿ
ಮುಲ್ಲಂಗಿ (ಮಲ್ಲಂಗಿ)	ಮುಲ್ಲಂಗಿ	ಮುಜಾ
ಸವಿಸಿಗಿ	ಸವಿಸಿಗಿ	ಶೆಪು
ಸೆವು	ಸೆವು	ಸಫರಚಂದ
ಬೆಸಗಿ	ಬೆಸಗಿ	ಅಢ್ಹಾಲ್, ಗ್ರೀಷ್ಠ

अभ्यास (११)

१. कानडी अक्षरांत लिहून वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा

१. अबन कुळित्तिहाने
२. नानु ओदुत्तलिरेने
३. नाबु संतेगे होगुत्तिरेवे
४. गिडद सेले गिलिबंदुकुळितिदे
५. होस धोतर उट्टकैन्नु बा.

२. कानडीत अनुवाद करा.

- १ मी रामचे घर पहिले आहे.
- २ तो खुर्चीवर बसून टेबलावर लिहित होता.
- ३ घारीने घेहूक उचलून नेले.
- ४ मला आंबा कापून दे.
- ५ गुरुजी येताच मुलांनी उठून उभे राहावे.

△ △ △

विशेषणे विवेचन

दोड्ड गिड	ದೊಡ್ಡ ಗಿಡ	मोठे झाड
दोड्ड मनुष्य	ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ	मोठा माणूस
दोड्ड हुङ्गि	ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿ	मोठी मुलगी
दोड्ड मनैगळ	ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳು	मोठी घरे

वरील उदाहरणांवरून लक्षात येईल की कन्नड भाषेत विशेषण विशेष्या प्रमाणे बदलत नाही. इंग्रजी भाषेतही हाच प्रकार आढळतो म्हणून या दृष्टिने दक्षिणेतील सर्व भाषा सोप्या होत.

काही नित्योपयोगी विशेषणे : संस्कृत भाषेतील विशेषणे प्रचारात आहेत पण शुद्ध कन्नड विशेषणेच येथे दिलेली आहेत.

ओळ्ळेय	ಒಳ್ಳೆಯ	चांगला (ली ले इ.)
केइ	ಕೆಟ್ಟ	वाईट
सिहि	ಸಿಹಿ	गोड
कहि	ಕಹಿ	कड़
शूर	ಶೂರ	शूर
पुक्क	ಪುಕ್ಕ	भित्रा

ಚುರುಕು	}	ಚುರುಕು	{	ತರತರೀತ
ಹುಪಾರಿ		ಹುಪಾರಿ		ಹುಪಾರ
ದಡ್ಡ		ದಡ್ಡ		ಮಂದ
ತಣ್ಣ		ತಣ್ಣ		ಶಂಢ
ತೆಪಾದ		ತೆಪಾದ		ಶೀತಲ
ಬಿಸಿ		ಬಿಸಿ		ಗರಮ
ಕಿವುಡ	}	ಕಿವುಡ	{	ಬಹಿರಾ
ಕೆಪ		ಕೆಪ್ಪ		
ಕುರುಡ		ಕುರುಡ		ಆಂಧಾ
ಕುಂಡ		ಕುಂಡ		ಲಂಗಡಾ
ಹೆಲವ		ಹೆಲವ		ಲುಡಾಪಾಂಗಡಾ
ಗಿಡ್ಡ		ಗಿಡ್ಡ		ಡೆಂಗಣಾ
ಹೊಸ		ಹೊಸ		ನವಾ
ಹಲೇಯ		ಹಲೇಯ		ಜುನಾ
ಸಜಹ	}	ಸಹಜ	{	ಸೊಪಾ
ಸುಲಭ		ಸುಲಭ		
ಹೊಲಸಾದ		ಹೊಲಸಾದ		ಮಲಕಡ, ಧಾಣೇರಡಾ
ಹಸನಾದ		ಹಸನಾದ		ಸ್ವಚ್ಛ
ನಿಜವಾದ		ನಿಜವಾದ		ಖರೆ
ಸುಳ್ಳು		ಸುಳ್ಳು		ಖೋಟೆ
ಸೊಮಾರಿ		ಸೋಮಾರಿ		ಆಡ್ಡಶಿ
ಸಿರಿವಂತ		ಸಿರಿವಂತ		ಶ್ರೀಮಂತ
ಬಡವ		ಬಡವ		ಗರಿಬ
ಹರೆಯದ		ಹರೆಯದ		ತರುಣ
ಮುದುಕನಾದ		ಮುದುಕನಾದ		ಮಹಾತಾರಾ

ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಾವುನ ವಿಶೇಷಣೆ ಬನವಿಲಿ ಜಾತಾತ.

೧) ನಾಮ + ಆದ

ಹುಸಿ ಹುಸಿ - ಖೋಡೆ ಹುಸಿಯಾದ ಖೋಡೆ
ನಿಜ ನಿಜ ಸತ್ಯ ನಿಜವಾದ ನಿಜವಾದ ಖರೆ

೨) ವಿಶೇಷಣ + ಆದ

ಸಡಿಲು + ಆದ = ಸಡಲಾದ ಸಡಿಲು + ಆದ = ಸಡಿಲಾದ = ಸೆಲ
ವಿಸಿ + ಆದ = ವಿಸಿಯಾದ ವಿಸಿ + ಆದ = ವಿಸಿಯಾದ = ಗರಮ

೩) ತಣ್ಣಗೆ + ಆದ = ತಣ್ಣಗಾದ ತಣ್ಣಗೆ + ಆದ = ತಣ್ಣಗಾದ = ತಂಜ (ಶಾಂತಿ)
ಯಾಚ ಪ್ರಮಾಣೆ ಅನ್ನ ಲಾವುನ ವಿಶೇಷಣೆ ಬನವಿಲಿ ಜಾತಾತ.

ದಣ್ಣ + ಅನ್ನ = ದಣ್ಣ ದಣ್ಣ + ಅನ್ನ = ದಣ್ಣ = ಜಾಡ
ತೆಕ್ಕಣ್ಣ + ಅನ್ನ = ತೆಕ್ಕಣ್ಣ ತೆಕ್ಕಣ್ಣ + ಅನ್ನ = ತೆಕ್ಕಣ್ಣ = ಪಾತಲ
ಯಾಚ ಪ್ರಮಾಣೆ, ಮೆತ್ತಣ್ಣ = ಮೃದು, ಸಣ್ಣಣ್ಣ (ಲಹಾನ), ತಡ್ಡಣ್ಣ (ಲಾಂವ) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣೆ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣೆಗಳು

ಕೃಷ್ಣಾ ನಾ ಬೇಗನೆ ಬಾರಿ ಕೃಷ್ಣಾ ನೀ ಬೇಗನೆ ಬಾರಿ
ಕೃಷ್ಣಾ, ತು ಲವಕರ ಯೆ

ಗುರುಗಲ್ಲು ಅನ್ನ ತಡಮಾಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
ಗುರುಗಳು ಎಂದೂ ತಡಮಾಡಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
ಗುರುಜಿ ಕಥೆ ಉರಿಯಿತು ಯೆ ನಾಡಿತು

ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರಿ
ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರಿ
ಕೃಪಾ ಕರುನ ಮಲಾ ಮದತ ಕರಾ

प्रत्यय :- ने, ले, गे, आणि

सुम्मने	सुम्मने	उगाच (व्यर्थ)
ओम्मेले	ओम्मेले	एकाएकी
तण्णगे	तण्णगे	बंदपणे
रुचियागि	रुचियागि	रुचकर असे.
सारियागि	सारियागि	ठीक, बरोबर.
साकागि	साकागि	कंटाळून,
बेकागि	बेकागि	मुद्दाम
परवागि	परवागि	बतीने, तर्फे.

काही महत्वाची क्रियाविशेषणे

मेलें	मेलें	वर
कोंळणे	कोंळणे	खाली
प्रकार	प्रकार	प्रमाणे
बहळ	बहळ	खूप (पुष्कळ)
निजवागि	निजवागि	खरोखर
दिनालु	दिनालु	रोज
आदुदरिंद	आदुदरिंद	या कारणास्तव, म्हणून
आगले	आगले	कंढाच, तेव्हाच
इंगले	इंगले	आताच
कारणविकलदे	कारणविकलदे	निष्कारण
यावागलू	यावागलू	नेहमी
ओम्मोम्मे	ओम्मोम्मे	काहीवेळा

ವಾಚನ ಪಾಠ

ವಾರಗಾಥೆ

ಆಂನದು ವಾರದಕ್ಷಿ ಲ್ಲ ದಿನಗಾಠಿರುತ್ತವೆ.

ಮಾಡಲನೆಯದು ಸೋಮವಾರ. ಅದು ಶಿವನ ದಿನ. ಶ್ರಾವಣದಕ್ಷಿಣ ಸೋಮವಾರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ
ಹೆಚ್ಚು.

ಅರಡನೆಯದು ಮಂಗಲವಾರ. ಇದು ದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ವಾರ. ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆಯು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದು ಬುಧವಾರ. ಆದಿನ ಯಾವುದೊಂದು ಹಬ್ಬ ವಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಾಥೆ
ಆಗುವುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಗುರುವಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿವಾರವೆಂತಲೂ ಅನ್ವುತಾರೆ. ಗುರುವಾರದ
ದಿವಸ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ವ್ರತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಐದನೆಯದು ಶುಕ್ರವಾರ. ಆ ದಿನ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ
ವೆಂಕಟೇಶ ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಕೂಡ ಜನರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಆರನೆಯದು ಶನಿವಾರ. ಆ ದಿನ ಹಣಮಣನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೈಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು
ಆಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಶನಿ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಯದು ಆದಿತ್ಯವಾರ. ಅದಕ್ಕೆ ಭಾನುವಾರವೆಂತಲೂ ಅನ್ವುತಾರೆ. ಅದು ರಜೆಯ ದಿನ.

ವಾಚನ ಪಾಠ

ವಾರಗಳು

ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಸೋದಲನೆಯದು ಸೋಮವಾರ. ಅದು ಶಿವನ ದಿನ. ಶ್ರಾವಣ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮವಾರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚು.

ಮರಡನೆಯದು ಮಂಗಳವಾರ. ಇದು ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯ ವಾರ.
ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಯದು ಆದಿತ್ಯನಾರ, ಅದಕ್ಕೆ ಭಾನುವಾರವೆಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ರಜೆಯ ದಿನ.

चवथा गुरुवार. यास वृहस्पतिवार असेही म्हणतात. गुरुवारी दत्ता-
त्रेयाचे व्रताचरण करतात.

पाचवा शुक्रवार. त्यादिवशी दुर्गादेवीची पूजा चालते. काही ठिकाणी व्यंकटेशाच्या देवळास देखील लोक जातात.

शनिवार सहावा दिवस. त्यादिवशी मारुतीच्या देवळाला जाऊन नारळ फोडतात. काही लोक शनिमाहात्म्य वाचतात.

रविवार हा शेवटचा दिवस. त्यास भानुवार असेही म्हणतात. तो सुट्टीचा दिवस.

शब्द संग्रह

वारगळु	वारगळु	आठवड्याचे दिवस
वार	वार	आठवडा
एळु	पैळु	सात
मोदलनेयदु	मोदलनेयदु	पहिले
(पु. मोदलनेयवतु	मोदलनेयवतु	
स्त्री. मोदलनेयवळु	मोदलनेयवळु	
हेचु (हेचिचो)	हेचु (हेचिचो)	अधिक
अरडनेय	अरडनेय	दुसरा- री रे
यावुदोन्दु	यावुदोन्दु	कोणतातरी
हव्व	हव्व	सण
बंदरे	बंदरे	आलातर
पूजेपुनस्कार	पूजेपुनस्कार	पूजाअर्चा
नाल्कनेय	नाल्कनेय	चवथा
नडे	नडे	चालणे
गुडि	गुडि	देऊळ
हणमण	हणमण	मारुती
तैगिनकायि	तैगिनकायि	नारळ, [उत्तर कर्नाटकां त " तैगिन कायि असे म्हणतात.
ओडे	ओडे	फोडणे
कोनेय	कोनेय	शेवटचा

अभ्यास (१२)

१. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा

१. ಎಲೆಗಳ ಬಣ್ಣ ಹಸಿರು.
२. ಹುಂಜದ ತುಡಾಯಿ ಕೆಂಪು.
३. ಹರೆಯದವರ ಕೂದಲು ಕಪ್ಪು.
४. ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಕಹಿ.
५. ಹುಲಿಯು ಶೂರ, ನರಿಯು ಸ್ತುಕ್ಕ.

२. खालील वाक्यांचे कानडीत अनुवाद करा

१. आभाळाचा रंग निळा (मुगिळ)
२. आमच्या घराला पांढरा रंग दिला आहे (कोट्टिदे)
३. हिरवी साडी आणि निळी चोळी
४. हे घर फार उंच आहे.
५. हा रस्ता कंद आहे (अगल)

ಅಂಕ ಅಂಕಗಳು

ಆಂಢು	೧೦	ಒಂದು	೧	ಏಕ
ಆರಡು	೨	ಎರಡು	೨	ದೊನ
ಮೂರು	೩	ಮೂರು	೩	ತೊನ
ನಾಲ್ಕು	೪	ನಾಲ್ಕು	೪	ಚಾರ
ಫೈದು	೫	ಐದು	೫	ಪಾಚ
ಆರು	೬	ಆರು	೬	ಸಹಾ
ಉತ್ತು	೭	ಏಳು	೭	ಸಾತ
ಆಂಢು	೮	ಎಂಟು	೮	ಆಠ
ಆಂಢು	೯	ಒಂಬತ್ತು	೯	ನऊ
ಹತ್ತು	೧೦	ಹತ್ತು	೧೦	ದಹಾ
ಹನ್ನೊಂದು	೧೧	ಹನ್ನೊಂದು	೧೧	ಅಕರಾ
ಹನ್ನೆರಡು	೧೨	ಹನ್ನೆರಡು	೧೨	ಬಾರಾ
ಹದಿಮೂರು	೧೩	ಹದಿಮೂರು	೧೩	ತೆರಾ
ಹದಿನಾಲ್ಕು	೧೪	ಹದಿನಾಲ್ಕು	೧೪	ಚೌದಾ
ಹದಿನೈದು	೧೫	ಹದಿನೈದು	೧೫	ಪಂಚರಾ
ಹದಿನಾರು	೧೬	ಹದಿನಾರು	೧೬	ಸೊಱಾ
ಹದಿನೇಳು	೧೭	ಹದಿನೇಳು	೧೭	ಸತರಾ

† उत्तर कर्नाटक वगळता दक्षिणेत सर्वत्र इंग्रजी आकडेच वापरले जातात. (1, 2, 3, 4, 5 इ.)

ಹದಿನೆಂದು	೧೮	ಹದಿನೆಂಟು	೧೮	ಅಠಶ
ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು	೧೯	ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು	೧೯	एकोणीस
ಇಪ್ಪತ್ತು	೨೦	ಇಪ್ಪತ್ತು	೨೦	बीस
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು	೨೧	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು	೨೧	एकवीस
ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು	೨೨	ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು	೨೨	बावीस
ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು	೨೩	ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು	೨೩	तेवीस
ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು	೨೪	ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು	೨೪	चोवीस
ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	೨೫	ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	೨೫	पंचवीस
ಇಪ್ಪತ್ತಾರು	೨೬	ಇಪ್ಪತ್ತಾರು	೨೬	सब्वीस
ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು	೨೭	ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು	೨೭	सत्तावीस
ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು	೨೮	ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು	೨೮	अष्टावीस
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	೨೯	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	೨೯	एकोणतीस
ಮೂವತ್ತು	೩೦	ಮೂವತ್ತು	೩೦	तीस
ಮೂವತ್ತೊಂದು	೩೧	ಮೂವತ್ತೊಂದು	೩೧	एकतीस
ಮೂವತ್ತೆರಡು	೩೨	ಮೂವತ್ತೆರಡು	೩೨	बत्तीस
ಮೂವತ್ತಮೂರು	೩೩	ಮೂವತ್ತಮೂರು	೩೩	तेहतीस
ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು	೩೪	ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು	೩೪	चौतीस
ಮೂವತ್ತೈದು	೩೫	ಮೂವತ್ತೈದು	೩೫	पस्तीस
ಮೂವತ್ತಾರು	೩೬	ಮೂವತ್ತಾರು	೩೬	छत्तीस
ಮೂವತ್ತೇಳು	೩೭	ಮೂವತ್ತೇಳು	೩೭	सदतीस
ಮೂವತ್ತೆಂಟು	೩೮	ಮೂವತ್ತೆಂಟು	೩೮	अडतीस
ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೩೯	ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೩೯	एकोणचाळीस
ನಾಲ್ಕತ್ತು	೪೦	ನಾಲ್ಕತ್ತು	೪೦	चाळीस
ನಾಲ್ಕತ್ತೊಂದು	೪೧	ನಾಲ್ಕತ್ತೊಂದು	೪೧	एकेचाळीस
ನಾಲ್ಕತ್ತೆರಡು	೪೨	ನಾಲ್ಕತ್ತೆರಡು	೪೨	बेचाळीस
ನಾಲ್ಕತ್ತಮೂರು	೪೩	ನಾಲ್ಕತ್ತಮೂರು	೪೩	त्रेचाळीस
ನಾಲ್ಕತ್ತನಾಲ್ಕು	೪೪	ನಾಲ್ಕತ್ತನಾಲ್ಕು	೪೪	चोबेचाळीस
ನಾಲ್ಕತ್ತೈದು	೪೫	ನಾಲ್ಕತ್ತೈದು	೪೫	पंचेचाळीस

ನಾಲ್ವತ್ತಾರು	೪೬	ನಾಲ್ವತ್ತಾರು	೪೬	ಶೇವಾಳಿಸ
ನಾಲ್ವತ್ತೆಳು	೪೭	ನಾಲ್ವತ್ತೆಳು	೪೭	ಸತ್ತೇವಾಳಿಸ
ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು	೪೮	ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು	೪೮	ಅಡ್ಡೇವಾಳಿಸ
ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೪೯	ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೪೯	ಏಕೋಣಪನ್ನಾಸ
ಏವತ್ತು	೫೦	ಐವತ್ತು	೫೦	ಪನ್ನಾಸ
ಏವತ್ತೊಂದು	೫೧	ಐವತ್ತೊಂದು	೫೧	ಏಕಾವನ
ಏವತ್ತೆರಡು	೫೨	ಐವತ್ತೆರಡು	೫೨	ಬಾವನ
ಏವತ್ತುಮೂರು	೫೩	ಐವತ್ತುಮೂರು	೫೩	ತೇಪನ
ಏವತ್ತುನಾಲ್ಕು	೫೪	ಐವತ್ತುನಾಲ್ಕು	೫೪	ಚೊಪನ
ಏವತ್ತೈದು	೫೫	ಐವತ್ತೈದು	೫೫	ಪಂಚಾವನ
ಏವತ್ತಾರು	೫೬	ಐವತ್ತಾರು	೫೬	ಛಪನ
ಏವತ್ತೆಳು	೫೭	ಐವತ್ತೆಳು	೫೭	ಸತ್ತಾವನ
ಏವತ್ತೆಂಟು	೫೮	ಐವತ್ತೆಂಟು	೫೮	ಅಡ್ಡಾವನ
ಏವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೫೯	ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೫೯	ಏಕೋಣಸಾಠ
ಅವತ್ತು	೬೦	ಅರವತ್ತು	೬೦	ಸಾಠ
ಅವತ್ತೊಂದು	೬೧	ಅರವತ್ತೊಂದು	೬೧	ಏಕಸಠ
ಅವತ್ತೆರಡು	೬೨	ಅರವತ್ತೆರಡು	೬೨	ಬಾಸಠ
ಅವತ್ತುಮೂರು	೬೩	ಅರವತ್ತುಮೂರು	೬೩	ತೇಸಠ
ಅವತ್ತುನಾಲ್ಕು	೬೪	ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು	೬೪	ಚೊಸಠ
ಅವತ್ತೈದು	೬೫	ಅರವತ್ತೈದು	೬೫	ಪಾಸಠ
ಅವತ್ತಾರು	೬೬	ಅರವತ್ತಾರು	೬೬	ಸಹಾಸಠ
ಅವತ್ತೆಳು	೬೭	ಅರವತ್ತೆಳು	೬೭	ಸದ್ಸಠ
ಅವತ್ತೆಂಟು	೬೮	ಅರವತ್ತೆಂಟು	೬೮	ಅಡ್ಡಸಠ
ಅವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೬೯	ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು	೬೯	ಏಕೋಣಸತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತು	೭೦	ಎಪ್ಪತ್ತು	೭೦	ಸತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತೊಂದು	೭೧	ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು	೭೧	ಏಕಾಹತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತೆರಡು	೭೨	ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು	೭೨	ಬಹಾತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತುಮೂರು	೭೩	ಎಪ್ಪತ್ತುಮೂರು	೭೩	ತ್ರಯಾಹತ್ತರ

ಅಂಪತ್ತುನಾಲ್ಕು	೭೪	ಎಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು	೭೪	ಚೌನ್ಯಾಹತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತೈದು	೭೫	ಎಪ್ಪತ್ತೈದು	೭೫	ಪಂಚಾಹತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತಾರು	೭೬	ಎಪ್ಪತ್ತಾರು	೭೬	ಶಾಹತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತೇಳು	೭೭	ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು	೭೭	ಸತ್ಯಾಹತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತೆಂಟು	೭೮	ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟು	೭೮	ಅಡ್ಡಾಹತ್ತರ
ಅಂಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	೭೯	ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	೭೯	ಏಕೋಣ ಐಶಿ
ಅಂಪತ್ತು	೮೦	ಎಂಬತ್ತು	೮೦	ಐಶಿ
ಅಂಪತ್ತೊಂದು	೮೧	ಎಂಬತ್ತೊಂದು	೮೧	ಏಕಪಾಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತೆರಡು	೮೨	ಎಂಬತ್ತೆರಡು	೮೨	ವ್ಯಾಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತುಮೂರು	೮೩	ಎಂಬತ್ತುಮೂರು	೮೩	ತ್ರಯಾಶಿ
ಅಂಪತ್ತುನಾಲ್ಕು	೮೪	ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು	೮೪	ಚೌನ್ಯಾಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತೈದು	೮೫	ಎಂಬತ್ತೈದು	೮೫	ಪಂಚಾಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತಾರು	೮೬	ಎಂಬತ್ತಾರು	೮೬	ಶಾಂಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತೇಳು	೮೭	ಎಂಬತ್ತೇಳು	೮೭	ಸತ್ಯಾಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತೆಂಟು	೮೮	ಎಂಬತ್ತೆಂಟು	೮೮	ಅಡ್ಡಾಯಶಿ
ಅಂಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	೮೯	ಎಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು	೮೯	ಏಕೂಣನವದ
ತೊಂಬತ್ತು	೯೦	ತೊಂಬತ್ತು	೯೦	ನವದ
ತೊಂಬತ್ತೊಂದು	೯೧	ತೊಂಬತ್ತೊಂದು	೯೧	ಏಕಪಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತೆರಡು	೯೨	ತೊಂಬತ್ತೆರಡು	೯೨	ವ್ಯಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತುಮೂರು	೯೩	ತೊಂಬತ್ತುಮೂರು	೯೩	ತ್ರಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು	೯೪	ತೊಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು	೯೪	ಚೌನ್ಯಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತೈದು	೯೫	ತೊಂಬತ್ತೈದು	೯೫	ಪಂಚಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತಾರು	೯೬	ತೊಂಬತ್ತಾರು	೯೬	ಶಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತೇಳು	೯೭	ತೊಂಬತ್ತೇಳು	೯೭	ಸತ್ಯಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು	೯೮	ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು	೯೮	ಅಡ್ಡಾಣವ
ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು	೯೯	ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು	೯೯	ನನ್ಯಾಣವ
ನೂರು	೧೦೦	ನೂರು	೧೦೦	ಶಂಭರ

(पुढे नूरा व पुढील आकडा)

नूराओन्दु	१००	सहस्र	१०१	एकशेएक
इन्नूरु	२००	दोनसहस्र	२००	दोनशे
इन्नूराओन्दु	३००	तिसहस्र	३००	तीनशे एक
मुन्नूरु	४००	चारसहस्र	४००	तीनशे
मुन्नूराओन्दु	५००	पाचसहस्र	५००	तीनशे एक
नानूरु	६००	सहास्र	६००	चारशे
ऐन्नूरु	७००	सप्तसहस्र	७००	पांचशे
आरुन्नूरु	८००	अष्टसहस्र	८००	सहाशे
एळुन्नूरु	९००	नवसहस्र	९००	सातशे
अेन्दुन्नूरु	१०००	दशसहस्र	१०००	आठशे
ओम्बैन्नूरु	१०००	एकलक्ष	१०००	नऊशे
साविर	१०००	सहस्र	१०००	एक हजार

पुढील आकडे मराठी प्रमाणेच

लक्ष	एक	लक्ष, लाख
कोटी	दहा	कोटि
अब्ज	एक	अब्ज

काही उदाहरणे

	ಆಂಢ್ರು ಸಾಕಿರದಾ ಆಂಘ್ರೆನೂ ಅಂಪತ್ತೊಡು
೧೯೭೧	ಒಂದು ಸಾವಿರದಾ ಒಂಬೈನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು
೧೯೮೧	ಏಕ ಹಜಾರ ನऊಶೆ ಏಕಾಹತ್ತರ
	ಹದಿನೇನ್ದುನೂ ಏವತ್ತೊಡು
೧೯೮೨	ಹದಿನೆಂಟು ನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತೊಳು
೧೯೮೩	ಅಠರಾಶೆ ಸತ್ತಾವನ
	ಹದಿಮೂನೂ ನಾಲ್ವತ್ತೊಡು
೧೯೮೪	ಹದಿಮೂರು ನೂರಾ ನಾಲ್ವತ್ತೊರಡು
೧೯೮೫	ತೊರಾಶೆ ಬೆಚಾळಿಸ
	ಅರೆಡು ಸಾಕಿರದಾ ಹನ್ನೊನ್ದು
೨೦೦೧	ಎರಡು ಸಾವಿರದಾ ಹನ್ನೊಂದು
೨೦೧೧	ದೊನ ಹಜಾರ ಅಕರಾ
	ಏಳುನೂರಾ ಅಂಟು
೨೦೧೨	ಏಳುನೂರಾ ಎಂಟು
೨೦೧೩	ಸಾತಶೆ ಆಠ
	ಆಂಘ್ರೆನೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು
೨೦೧೪	ಒಂಬೈನೂರಾ ಹದಿನಾಲ್ಕು
೨೦೧೫	ನऊಶೆ ಕೊಡ
	ಆರುನೂರಾ ಮೂವತ್ತೊಡು
೨೦೧೬	ಆರು ನೂರಾ ಮೂವತ್ತೊರಡು
೨೦೧೭	ಸಹಾಶೆ ಬತ್ತೀಸ
	ಏನೂರಾ ಹದಿನೇನ್ದು
೨೦೧೮	ಐನೂರಾ ಹದಿನೈದು
೨೦೧೯	ಪಾಚಶೆ ಪಂಥರಾ

अपूर्णांक

१/४ ०/५ = कालु = पात्र = कालु

ओन्दूकालु ఒందూకాలు సుబ్బా

हत्तूकालु ಹತ್ತೂಕాలు ಸವ್ವಾದಹಾ

१/२ ०/२ = अर्ध = अरि = वरि = अर्धा (साडे—)

ओन्दु + अर्ध = ओन्दु + अरि = ओन्दूवरि = दीड
ఒందు + అర్ధ = ఒందు + అరి = ఒందూవరి

ओरडु + अरि = ओरडूवरि = अडीच
ಎರಡು + ಅರಿ = ಎರಡೂವರಿ

मूरु + अरि = मूरूवरि = साडेतीन
ಮೂರು + ಅರಿ = ಮೂರೂವರಿ

हन्नोन्दु + अरि = हन्नोन्दूवरि = साडेअकरा
ಹನ್ನೊಂದು + ಅರಿ = ಹನ್ನೊಂದೂವರಿ

टीप ओंदु-ओरडु अंकांपुढे कालु, वरे हे शब्द आले असता, ओंदु, ओरडु २/५ = ३/४ = मुक्कालु = (पात्रणे—) अशी दीर्घ रूपे होतात.

या अपूर्णाकाचा उपयोग करताना काळजी घ्यावी लागते. मराठीतः पात्रणे + पुढील आकडा तर कानडीत तोच आकडा + मुक्कालु. कन्नडभाषिकाना ही पद्धत नवी असल्याने ३/४ हा अपूर्णांक व्यक्त करणे जड जाते. तसेच मराठी भाषिकाना मुक्कालु शब्द वापरल्यानंतर पुढील आकडा वापरावासा वाटतो. म्हणून ३/४ हा अपूर्णांक योग्य प्रकारे व्यक्त करण्याची उभयताना काळजी घ्यावी लागते.

ಒಂದು + ಮುಕ್ತಾಲು = ಒಂದುಮುಕ್ತಾಲು = ಪಾತ್ರಣೆ ದೊನೆ

ಒಂದು + ಮುಕ್ತಾಲು = ಒಂದೂಮುಕ್ತಾಲು

ಹತ್ತು + ಮುಕ್ತಾಲು = ಹತ್ತುಮುಕ್ತಾಲು = ಪಾತ್ರಣೆ ಅಕರಾ

ಹತ್ತು + ಮುಕ್ತಾಲು = ಹತ್ತು ಮುಕ್ತಾಲು

ಕಮವಾಚಕ

ಒಂದನೆಯ	}	ಪಾಹಿಲಾ - ಲಿ - ಲೆ
ಮೊದಲನೆಯ		
ಎರಡನೆಯ		ದ್ವಿಸರಾ
ಮೂರನೆಯ		ತಿಸರಾ
ನಾಲ್ಕನೆಯ		ಚಕ್ವಾ
ಐದನೆಯ		ಪಾಂಚವಾ
ಆರನೆಯ		ಸಹಾವಾ
ಏಳನೆಯ		ಸಾತವಾ
ಎಂಟನೆಯ		ಆಠವಾ
ಒಂಬತ್ತನೆಯ		ನವವಾ
ಹತ್ತನೆಯ		ದಹಾವಾ

समूहवाचक

इच्चरु	जब्जुरु	दोधे
मूवरु	मूववुरु	तिधे
नाल्वरु	नाल्वरु	चौधे
ऐदुजन	बदु जन	पाचजण
आरुमंदि	आरुमंदि	सहाजण
एळुजन	} ँळुजन }	सातजण
एळुमंदु		
हत्तुजन	हत्तुजन	दहाजण
नूरुजन	नूरुजन	शंभरलोक

टीप = ऐदुजन = पाचजण या संख्येतील जन = जण = हे समान शब्द लक्षात ध्यावेत.

इतर अपूर्णांक

१/५ = ०/५	ओन्दुऐदांश	एकपंचमांश	बंदुबदुअंश
५/६ = ५/६	ऐदुआरांश	पाचषष्ठांश	बदुआरांश
३/७ = ३/७	मूरुएळांश	तीन सप्तमांश	मूरुएळांश
३/८ = ३/८	मूरुऐदांश	तीन अष्टमांश	मूरुऐदांश
४/९ = ४/९	नाल्वुओम्बत्तांश	चार नवमांश	नाल्वुओम्बत्तांश

दशांश पद्धतीत उत्तर कर्नाटकात मराठी सारखेच अंक उच्चारले जातात.
 ०३ = ०३ = मूरुदशांश = तीन दशांश. म्हैसूर भागांत इंग्रजी आकडेच वापरले जातात व त्यामुळे दशांशाला पाइंट म्हणतात. ०३ = ०३ = पाइंट मूरु.

वाचन पाठ

मैसूरु राज्य

मैसूरु राज्यवु दक्षिण भारतदक्षि पश्चिमद बदिगें इदे. इदके कर्नाटक-
बेन्तलु हेसुरु उदुं. कन्नड मातनाडुववर ओल्ल भागगळन्तु ओट्टु टुगूडिसि होस
मैसूरु राज्यवन्तु निर्मिसिद्दारे.

ई होस राज्यवु आगुवमोदलु कन्नडमातनाडुववर देशवु अन्दरे कर्नाटकवु
नाल्लकु प्रांतगळलि हंचि होगिदितु. तीर दक्षिणके हळ्ये मैसूरु संस्थानवित्तु.
पश्चिमके गुड्डदमेलें कोडगु हागू करावळियमेलें उत्तर कन्नड हागू दक्षिण कन्नड
जिल्लेगळिदुवु. पूर्वके हळ्ये हैदराबाद संस्थानद बिदरे, रायचूरु, कलबुर्गि
ई जिल्लेगळिदुवु. अल्लदे मद्रास राज्यद वळ्ळारि जिल्लेयू इत्तु. उत्तरके हळ्ये
मुंबयि राज्यद धारवाड बैलगांव मत्तु विजापुर जिल्लेगळिदुवु.

मैसूरु राज्यद जनसंख्ये सुमारु अेरडुवरे कोटिगे मेल्लपट्टिदे. राज्यदविस्तार
सुमारु अेरडुलक्ष चदुरु किलोमीटर.

मैसूरु राज्यद मुख्य उदिमे बेसाय. बत्त, जोळ, गोधि, कडले, तोंगेरे,
शेगा, मेंगसिनकायि, हत्ति तंबाकु हागू अेण्णयवीज इवु मुख्य पैरुगळु.

दोडुदोड पट्टणगळलि होस मादरिय उबोगगळू, कार्खानेगळू हागू
अनेक प्रकारद कैगारिकेगळू नडैयुत्तवे.

विधे मत्तु विज्ञान इवुगळलियू मैसूरु मुंदुवरिद राज्य.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಬದಿಗೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು ಉಂಟು. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹೊಸ ರಾಜ್ಯವು ಆಗುವ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರ ದೇಶವು ಎಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ತೀರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಕೊಡಗು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಬಿದರೆ, ರಾಯಚೂರು, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಇತ್ತು. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದ ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿದ್ದವು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಕೋಟಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಚದುರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಬೇಸಾಯ. ಬತ್ತ, ಜೋಳ, ಗೋದಿ, ಕಡಲೆ, ತೋಗರೆ, ಶೇಂಗಾ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಹತ್ತಿ, ತಂಬಾಕು ಹಾಗೂ ಎಣ್ಣೆಯ ಬೀಜ ಇವು ಮುಖ್ಯ ಪೈರುಗಳು.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳೂ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೂ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರು ಮುಂದುವರಿದ ರಾಜ್ಯ.

म्हैसूर राज्य

म्हैसूर राज्य दक्षिण भारतात पश्चिमेच्या वाजून आहे. ह्याला कर्नाटक असेही नाव आहे. कन्नड भाषिकांचे सर्व प्रदेश एकत्रित करून नवीन म्हैसूर राज्याची निर्मिती करण्यात आली आहे.

हे नवे राज्य बनण्यापूर्वी कन्नड भाषिकांचा देश म्हणजे कर्नाटक चार प्रांतात विभागला गेला होता. अगदी दक्षिणेस जुने म्हैसूर संस्थान, पश्चिमेस डोंगरावर कोडुगु आणि समुद्रकिनाऱ्यावर उत्तर कन्नड आणि दक्षिण कन्नड हे जिल्हे होते. पूर्वेस जुन्या हैदराबाद संस्थानातील बिदरे रायचूर आणि गुलबर्गा हे जिल्हे होते. शिवाय मद्रास राज्यतील बळ्ळारी हा जिल्हाही होता. उत्तरेस जुन्या मुंबई राज्याचे बेळगाव, धारवाड आणि विजापूर हे जिल्हे होते.

म्हैसूर राज्याची लोकसंख्या अडीच कोटीच्यावर आहे. राज्याचा विस्तार सुमारे दोन लाख चौरस किलोमीटर.

म्हैसूर राज्याचा मुख्य उद्योग शेती हा आहे. भात, जोंधळा (ज्वारी), गहू, हरभरा, तूरडाळ, भुईमूग, मिरच्या, कापूस, तंबाखू आणि गळिताची धान्ये ही प्रमुख पिके होत.

मोठमोठ्या शहरात नवीन प्रकारचे उद्योग, कारखाने आणि अनेक लघुउद्योग हे देखील चालतात.

विद्या आणि विज्ञान यांत देखील म्हैसूर पुढारलेले राज्य होय.

शब्द संग्रह

वदि
अंटुडिगूसि
निर्मीसिदारे

बदि
बुड्डुगुडिसि
निर्मिसिदारे

वाजू
एकत्रित करून
कानडीत कर्मणीचा उप
योग क्वचितच केला
जालो (त्यांनी) 'निर्मिले'
यातून निर्मिले गेले
असा बोध होतो.

हंचु-हंचि

गुड्ड

करावळि

अल्लदे

मेलपट्टु

चदरु

उदिमे

वेसाय

वत्त

जोळ

गोधि

कडले

मेणसिनकायि

हत्ति

अण्णोयवीज

पयिरु (पैरु)

मादरि

कैगारिके

मुंदुवरिद

हंजु हंजि

गुड्ड

करावळी

अल्लदे

मेलपट्टु

चदरु

उदिमे

वेसाय

वत्त

जोळ

गोधि

कडले

मेणसिनकायि

हत्ति

अण्णोयवीज

पयिरु (पैरु)

मादरि

कैगारिके

मुंदुवरिद

विभागणे, विभागून

डोंगर

समुद्र किनारा

शिवाय

(च्या)वर (पेक्षा) जास्त

चौरस

व्यवसाय, उद्यम

शेती.

भात

ज्वारी

गहू

हरभरा

मिरची

कापूस

तेलीविया

पिके

प्रकार

हस्तव्यवसाय, लघुउद्योग

पुढारलेले.

अभ्यास (१३)

१. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

१. आमच्या घरी चौघे पाहुणे आले.
२. या खेड्यांत एकोणिस घरे आहेत.
३. या मालगाडीला एकेचाळीस वाघिणी आहेत.
४. एकोणिस शे सत्तेचाळीस साली भारत स्वतंत्र झाला.
५. माझ्या बडिलांचा पगार चारशेसात रुपये आहे.

२. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

१. ನಮ್ಮ ह्याल ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಎಕರೆ.
२. ಈ ಹಿಂದಿನಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಕುರಿಗಳು ಇವೆ.
३. ನೀವು ಮತ್ತು ನಾವು ಕೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಜನ.
४. ಇಲ್ಲಿಂದ ಧಾರಡಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಎಂಬತ್ತು ಪೈಸೆ ರೇಲವೇ ಭಾಡಿಗೆ ಇದೆ.
५. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಐವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರದ ನಾಲ್ಕುನೂರು ಇದು.

३. खालील आकडे मराठीत लिहा.

१९७१ २४७५ ६७०२ १६०२ १९७१

कानडीत लिहा.

१९७१ ४८०५ ११०९ १४७३ १६२७

△ △ △

१४ | धडा चौदावा ०७ | ಪಾಠ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪಾಠ ಹದಿನಾಲ್ಕು

कनड संधी कसुळ संधि

या पूर्वी त्रोटक स्वरूपात कनड भाषेतील संधींचा विचार करण्यात आला आहे. ह्याबद्दल आपण अधिक तपशीलवार चर्चा करू.

कनड भाषेत जे संस्कृत शब्द आले आहेत त्यांची संधी संस्कृत संधीनियमानुसार होते. पण संधीतील दोन्ही पदे संस्कृत शब्दच असावीत हे लक्षात ठेवावे.

स्वरसंधी

१. सवर्ण दीर्घ :

देव + असुर = देव + असुर = देवासुर = देवासुर

हरि + इन्द्र = हरि + इन्द्र = हरिन्द्र = हरिन्द्र

गुरू + उपदेश = गुरू + उपदेश = गुरुपदेश = गुरुपदेश

२. गुण :

सुर + इन्द्र = सुर + इन्द्र = सुरेन्द्र = सुरेन्द्र

महा + ईश्वर = महा + ईश्वर = महेश्वर = महेश्वर

चन्द्र + उदय = चन्द्र + उदय = चन्द्रोदय = चन्द्रोदय

एक + ऊन = एक + ऊन = एकोन = एकोन

देव + ऋषि = देव + ऋषि = देवर्षि = देवर्षि

೩. ವೃದ್ಧಿ

ಲೋಕ + ಏಕವೀರ = ಲೋಕ + ಏಕವೀರ = ಲೋಕೇಕವೀರ = ಲೋಕೈಕವೀರ
 ವಿಜ್ಞಾ + ಐಶ್ವರ್ಯ = ವಿಜ್ಞಾ + ವಿಜ್ಞಯ = ವಿಜ್ಞೇಶ್ವರ್ಯ ವಿಜ್ಞೈಶ್ವರ್ಯ
 ಜಲ + ಅಧ = ಜಲ + ಅಧ = ಜಲಾಧ = ಜಲಾಧ
 ಮಹಾ + ಅಧೀಶ್ವರ = ಮಹಾ + ಅಧೀಶ್ವರ = ಮಹಾದೀಶ್ವರ = ಮಹಾದೀಶ್ವರ
 ಅತಿ + ಅಂತ = ಅತಿ + ಅಂತ = ಅತೀಂತ = ಅತೀಂತ

೪. ಧನ್ಯ :

ಮನು = ಅಂತರ = ಮನು + ಅಂತರ = ಮನಂತರ = ಮನಂತರ
 ಪಿತು = ಅಜ್ಞ = ಪಿತು + ಅಜ್ಞ = ಪಿತೃಜ್ಞ = ಪಿತೃಜ್ಞ

ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ

೫. ಜಸತ್ವ :

ದಿಕ್ + ಅಂತ = ದಿಕ್ + ಅಂತ = ದಿಗಂತ = ದಿಗಂತ
 ಅಚ್ + ಅಂತ = ಅಚ್ + ಅಂತ = ಅಜಂತ = ಅಜಂತ
 ಷಡ್ + ಆನನ = ಷಡ್ + ಆನನ = ಷಡಾನನ = ಷಡಾನನ
 ಸತ್ + ಆನಂದ = ಸತ್ + ಆನಂದ = ಸದಾನಂದ = ಸದಾನಂದ
 ಅಪ್ + ಧಿ = ಅಪ್ + ಧಿ = ಅಧಿ = ಅಧಿ

೬. ಸ್ವರೂಪ

ಮನಸ್ + ಶುದ್ಧಿ = ಮನಸ್ : ಶುದ್ಧಿ ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿ = ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿ
 ಯಶಸ್ + ಚಂದ್ರಿಕಾ = ಯಶಸ್ + ಚಂದ್ರಿಕಾ = ಯಶಶ್ಚಂದ್ರಿಕಾ
 ಸತ್ + ಚಿತ್ರ = ಸತ್ + ಚಿತ್ರ = ಸಚ್ಚಿತ್ರ = ಸಚ್ಚಿತ್ರ
 ಬೃಹತ್ + ಛತ್ರ = ಬೃಹತ್ + ಛತ್ರ = ಬೃಹತ್ಛತ್ರ = ಬೃಹತ್ಛತ್ರ

೭. ಅನುನಾಸಿಕ

ವಾಕ್ + ಮಯ = ವಾಕ್ : ಮಯ = ವಾಕ್ಯಮಯ ವಾಕ್ಯಮಯ
 ಪಠ್ + ಮುಖ = ಪಠ್ + ಮುಖ = ಪಠಮುಖ = ಪಠಮುಖ

सत् + मणि = सत् + मणि = सन्मणि = सन्मणि

अप् + मय = अप् + मय = अम्मय = अम्मय

याच प्रमाणे दोन संस्कृत पदांमधील अन्य संधीची रूपे संस्कृत मधील नियमानुसार बनतात.

नभस् + वाणी = नभस् + वाणी = नभोवाणी = नभोवाणी

एक पद संस्कृत आणि दुसरे कन्नड असल्यास संधी कन्नड नियमानुसार होते. दोन्ही पदे कन्नड असतील तर कन्नड संधिनियमच लागू होतात हे उघड आहे. कन्नड संधीचे लोप, आगम आणि आदेश असे तीन प्रकार आहेत.

१. लोप

मातु + इल्ल = मातु + इल्ल = मातिल्ल = मातिल्ल

बेरें + ओव्व = बेरें + ओव्व = बेरोव्व = बेरोव्व

नावु + अल्ला = नावु + अल्ला = नावेल्ला = नावेल्ला

अपवाद : अर्थलोप होत असेल तर संधी करू नये

मने + इंद = मने + इंद = मनेयिंद = मनेयिंद (मनिंद नव्हे)

२. आगम

सति + ओडने = सति + ओडने = सतियोडने = सतियोडने

(य् कार आगम)

गाळि + अन्नु = गाळि + अन्नु = गाळियन्नु = गाळियन्नु

गुरु + अन्नु = गुरु + अन्नु = गुरुवन्नु = गुरुवन्नु (व् कारागम)

पितृ + इगे = पितृ + इगे = पितृविगे = पितृविगे

नेल + अन्नु = नेल + अन्नु = नेलवन्नु = नेलवन्नु

$$\begin{aligned} \text{ई + ऊरु} &= \text{ऊ + उरु} & \left\{ \begin{array}{l} \text{ईयूरु} = \text{ऊयूरु} \\ \text{ईवूरु} = \text{ऊवूरु} \end{array} \right. \end{aligned}$$

$$\text{नो + अन्नु} = \text{नो० + अन्नु} = \text{नोवन्नु} = \text{नो०वन्नु}$$

$$\text{नो + अलु + नो० + अलु} = \text{नोयलु} = \text{नो०यलु}$$

३. आदेश :

$$\text{मळे + काल} = \text{म०ळ + क०ल} = \text{मळेगाल} = \text{म०ळग०ल} \text{ (पावसाळा)}$$

$$\text{वेष्ट + तावरे} = \text{वे०ष्ट + ता०वरे} = \text{वेष्टतावरे} = \text{वे०ष्टता०वरे} \text{ (रानकमळ)}$$

$$\text{कण् + केट्टु} = \text{क०ण् + के०ट्टु} = \text{कंगेट्टु} = \text{क०ण्के०ट्टु} \text{ (थकून)}$$

$$\text{कण् + पनि} = \text{क०ण् + प०नि} = \text{कंबनि} = \text{क०ण्प०नि} \text{ (अश्रु)}$$

येथे क, त आदि अक्षरांच्या जागी ग, द त्या अक्षरांचा आदेश

झालेला आहे. काही ठिकाणी असा आदेश येत नाही.

तलेकट्टु, मनेकट्टु, मारुकट्टे (मार्केट) इ०.

२. समासाच्या उत्तरार्धात, प व म आल्या स 'व' कारादेश होत.

$$\text{वैमर् + पनि} = \text{वे०मर् + प०नि} = \text{वैमर्वनि} = \text{वे०मर्व०नि} \text{ (वामविंदू)}$$

$$\text{अळ + बळ्ळिळ} = \text{अ०ळ + ब०ळ्ळिळ} = \text{अळबळ्ळिळ} = \text{अ०ळब०ळ्ळिळ} \text{ (कोमललता)}$$

$$\text{नेल + मने} = \text{ने०ल + म०ने} = \text{नेळवने} = \text{ने०ल्व०ने} \text{ (तळघर)}$$

अपवाद :

$$\text{कण् + बेट} = \text{क०ण् + बे०ट} = \text{कण्वेट} = \text{क०ण्वे०ट}$$

$$\text{किळ् + पोडे} = \text{कि०ळ् + पो०डे} = \text{किळ्वोडे} = \text{कि०ळ्वो०डे}$$

$$\text{पाळ् + मने} = \text{पा०ळ् + म०ने} = \text{पाळ्मने} = \text{पा०ळ्म०ने}$$

३. १ सकारास चकारादेश

$$\text{इन् + सर} = \text{इ०न् + स०र} = \text{इंचर} = \text{इ०न्च०र} \text{ (सुस्वर)}$$

२ सकारास जकार

मुन् + सेरंगु = मुन् + सेरंगु = मुन्जेरंगु = मुन्जेरंगु

३ सकारास छकार

नूर + सासिर = नूर + सासिर = नूर्सासिर + नूरसासिर

अपवाद :

बाय् + सबि = बाय् + सबि = बाय्सबि = बाय्सबि

कण् + सोल = कण् + सोल = कण्सोल = कण्सोल

संधी नियमाबद्दल हे लक्षात ठेवावे की जेथे प्रत्येक पद पूर्ण असते तेथे संधी होत नाही.

अय्यो + इदेनु = अय्यो + इदेनु = अय्योइदेनु = अय्योइदेनु
(छे! हेकायी)

रामा + इल्लि वा = रामा + इल्लि + वा = रामा इल्लि वा =
रामा इल्लि वा

गुरुवे + उद्धिरिसु = गुरुवे + उद्धिरिसु
गुरुवे उद्धिरिसु = गुरुवे + उद्धिरिसु

अंला + अधमने = अंला + अधमने = अंलाअधमने
अंला अधमने

ಮೈಸೂರಿನ ಚರಿತ್ರೆ

ಮೈಸೂರು ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸವು ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಸುಮಾರು ಅರಳುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗ, ಕದಂಬ ಕಲಚೂರಿ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತೆ ಚಾಳುಕ್ಯ ಇವರು ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ, ಬಹಮಾನಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಅದಿಲಶಾಹಿ ಮುಂತಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೂ ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದರು. ತುರ್ಕಾಯಿ ಹೈದರ್, ಟಿಪ್ಪು, ಮರಾಠರು ಮತ್ತೆ ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ, ಮದ್ರಾಸ, ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತಗಳು, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತೆ ಅನೇಕ ಮರಾಠಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಹೋಗಿ ಹೋಗಿ.

ಸಾವಿರದ ಅಂಚಿನಿಂದ ಏಕೀಕರಣ ಇಷ್ಟವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಭೂಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರಿನ ಚರಿತ್ರೆ

ಮೈಸೂರು ಎಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸವು ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗ, ಕದಂಬ, ಕಲಚೂರಿ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಚಾಳುಕ್ಯ ಈ ವಂಶಗಳ ಅರಸರು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಮಾನಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಅದಿಲಶಾಹಿ ಮುಂತಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಅರಸರು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದರು. ತುರ್ಕಾಯಿ ಹೈದರ್, ಟಿಪ್ಪು, ಮರಾಠರು, ಮೊಗಲ್ ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ, ಮದ್ರಾಸ, ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತಗಳು, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಮರಾಠೀ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಸಾವಿರದ ಒಂಭೈನೂರಾ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಹೊಸ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರಾ ಇತಿಹಾಸ

ಮೈಸೂರ ಮಹಾಜೆ ಕರ್ನಾಟಕ. ಕರ್ನಾಟಕಾಚಾ ಇತಿಹಾಸ ಫಾರ ಪ್ರಾಚೀನ आहे. सुमारे दोन हजार वर्षांपासून कर्नाटक प्रदेश इतिहासात प्रसिद्ध आहे.

प्राचीन काळी गंग, कदंब, कलचुरी, चालुक्य, राष्ट्रकूट आणि यादव या वंशांचे राजे येथे राज्य करत होते. चार पाचशे वर्षांपूर्वी येथे ब्रह्ममनी विजयनगर, आदिलशाही, मोगल वगैरे मुसलमान आणि हिन्दू राजांनी येथे राज्य केले. त्यानंतर हैदर, टिपू, मराठे आणि शेवटी इंग्रज यांनी वेगवेगळे भाग जिंकून घेतले. या रीतीने कर्नाटक, मೈसूर संस्थान, मद्रास, मुंबई इलाखा, हैदराबाद संस्थान आणि अनेक मराठी संस्थानिकांची संस्थाने यांत विभागून गेला होता.

एकोणीसशे छप्पन्न साली हे सर्व भाग एकत्रित करून नव्या मೈसूर राज्याची निर्मिती करण्यात आली.

शब्द संग्रह

सुमारु	सुमारु	सुमारे
अरस	अरस	राजा
आळु	आळु	राज्यकरणे
कोनेगे	कोनेगे	शेवटी
निर्मिसलायितु	निर्मिसलಾಯितु	निर्माण -
		करण्यात आले.

अभ्यास (१४)

१. खालील शब्दांची संधी सोडवा आणि अर्थ लिहा.

०. बेंकिल्ल, न्हाव्यायितु, वट्टेणु म्हाताडु, सालागि.
१. नुडिगन्नुडि, म्हागाल, अडिदावर, हुल्लुगालु,
२. ननगागि.
३. चक्याल्ल, गुरुपिन, म्हायिंद, क्यैयल्ल, म्हागुपिगि.

२. खालील शब्दांची संधी करा.

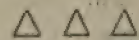
०. हुल्लु+कालु, कड्डु+पडु, चक्या+काल, म्हागु+काली,
- हुल्लु+तुळु.
१. म्हाता+अडिद, म्हागु+पिंद, न्हावु+अडिद,
- म्हातु+अडिद, बेंक्या+अगु.
२. गुरु+अडिद, क्यै+अडिद, नल+अडिद मरु+अडिद,
- म्हातु+अडिद, कड्डु+अडिद.

३. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

०. नम्रोरुल्ल बहल अकलंगलु लव.
१. नन्निंद तड्डायितु क्खमिडि.
२. नानु क लुगिगें म्हानै बंद.
३. ननगें कालु बेंक्यागिद.
४. न्हावु ननगागि बंदु पुस्तकवन्नु तंदु क्खोडि.

४. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा.

१. तुम्ही सायंकाळी आमच्या घरी या.
२. माझा भाऊ अभ्यास चांगला करतो.
३. आमची आई सकाळी लवकर उठते.
४. मी काल धारवाडहून आलो.
५. या गावात पुष्कळ चिंचेची झाडे आहेत.

कन्नड शब्दावली

कन्नड ही द्राविड वर्गीय भाषा असल्यामुळे कन्नड शब्दावली म्हणजे शुद्ध कन्नड आणि इतर द्राविडी भाषांमधून आढळणारे शब्द होत. कन्नड भाषेचे वैशिष्ट्य हे की आपला द्राविडी पिंड कायम ठेऊन देखील ही भाषा संस्कृत आणि आर्यवर्गीय भाषांचा भरपूर आधार घेऊन वाढलेली आहे. म्हणूनच भाषाशास्त्राचा उगम होण्यापूर्वी अनेक व्याकरण कारांनी या भाषेला संस्कृत जन्य भाषा असे म्हटले आहे. हे चुकीचे मत असले तरी कन्नड मधील बरेच “अच्चगन्नड” (शुद्ध कन्नड) शब्द संस्कृत तद्भवच आहेत. हा मुद्दा स्पष्ट करण्यासाठी (संस्कृत) तत्सम व तद्भवांची चर्चा करणे अगत्याचे आहे.

१. तत्सम किंवा समसंस्कृत शब्द - संस्कृत भाषेतील अनेक शब्द मूल रूपांतच कानडीत वापरले जातात. उदा : चन्द्र, सूर्य, ग्रह, शत्रु, स्त्री, श्री वन, मधु, कमल, भुवन, श्रुति शुद्धि, सिद्धि, कवि, गिरि, लिपि, रिपु, भानु, पति, सति इत्यादि.

२. कांही शब्द थोड्या फार फरकाने कन्नड भाषेत वापरले जातात. उदा ,

मूल संस्कृत	कन्नडरूप	
दया	दये, दय	ದಯೆ, ದಯ
नारी	नारि	ನಾರಿ
माला	माले	ಮಾಲೆ
बध	बधे	ಬಧೆ

प्रश्न	प्ररने	प्रश्न
कामिनी	कामिनि	कामिनी
निद्रा	निद्रे	निद्रा
बालुका	बालुक	बालुक
उदाहरण	उदाहरणे	उदाहरण
कर्तृ	कर्तृ, कर्तार	कर्तृ, कर्तार
मातृ	मातें	मातृ
धनुस्	धनु, धनुस्सु	धनु, धनुस्सु
शिरस्	शिर, शिरस्सु	शिर, शिरस्सु
मन्	मन, मनस्सु	मन, मनस्सु
राजन्	राज	राज
प्रतिपत्	प्रतिपत्तु	प्रतिपत्तु
संसत्	संसत्तु	संसत्तु
विपत्	विपत्तु	विपत्तु
दिक्	दिक्कु	दिक्कु
विन्दान्	विन्दांस	विन्दांस
हनुमत	हनुमत	हनुमत
चतुर	चतुर	चतुर
संपद्	संपद, संपत्तु	संपद, संपत्तु

तच्चाव : याहून अधिक विकार पावलेले संस्कृत शब्द असे आहेत.

शशि	ससि	सशि
दशा	दसे	दस
कलश	कलस	कलस
शले	शले	शले
शुंठि	सुंठि	सुंठि
वर्ष	वरुष	वरुष

शाण	साणे	साले
यात्रा	जात्रे	जात्रे
बंध्या	बंजो	बंजो
संध्या	संजो	संजो
दिशा	दैसो	दैसो
उद्योग	उज्जुग	उज्जुग
उद्यम	उद्दिमे	उद्दिमे
द्युत	जूजु	जूजु
दीपिका	दीविगे	दीविगे
मल्लिका	मल्लिगे	मल्लिगे
अटवी	अडवि	अडवि
तट	तड	तड
भूति	बूदि	बूदि (राख) विभूति
छंद	चंद	चंद
घंटा	गंटे	गंटे
घृक	गूगे	गूगे (घुबड)
धन	दन	दन [(गो) धन=गुरे]
वीथि	वीदि	वीदि
पशु	हसु	हसु (गाय)

संस्कृत प्रमाणेच पूर्व-द्राविड (Proto Dravidian) या काव्यनिक भाषेवून थोड्या फरकाने कानडीत आलेले आहेत. त्यांना द्राविड तत्सम किंवा तद्भाव म्हणता येईल. जुन्या कानडीत (हलोगनड मध्ये) ह्याच शब्दांचा भरणा आहे.

मूल द्राविड - हलोगनड प्रचलित कन्नड

पाल्	हालु	ಹಾಲು (दूध)
पाव्	हावु	ಹಾವು (साप)
पर्वु	हव्वु	ಹಬ್ಬು (वाढणे)
पक्कि	हक्कि	ಹಕ್ಕಿ (पक्षी)
पू	हू	ಹೂ (फल)
पुलि	हुलि	ಹುಲಿ (बाघ)
पुलि	हुलि	ಹುಳಿ
(चिच-आंबट पदार्थ)		
पोगु	होगु	ಹೋಗು
पर्दु	हददु	ಹದ್ದು (गिधाड)
पल	हल्लु	ಹಲ್ಲು (दात)
पेमें	हेम्मे	ಹೆಮ್ಮೆ (अभिमान)
नान्	नानु	ನಾನು
अवनु	अवनु	ಅವನು
पोन	होन्नु	ಹೊನ್ನು (सोने होन)
कण	कण्णु	ಕಣ್ಣು
कोल्	कोल्लु	ಕೊಲ್ಲು
कूळ	कूळु	ಕೂಳು (खाणे)
पाल	हाळु	ಹಾಳು (पडीक, नष्ट)
बेमर्	बेवरु	ಬೆವರು (घाम)
तोड	तोड	ತೋಟ (बाग)
जिनुगु	जिनुगु	ಜಿನ್ನುಗು (नाजूक)
बेडंगु	बेडगु	ಬೆಡಗು (शोभा)
कळ्ते	कत्ते	ಕತ್ತೆ (गाढव)
अप्पुदु	अड्डु, हौदु	ಅಹುದು, ಹೌದು (होय)

ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವ್ಯ

ಭಾರತದಕ್ಷಿಣ ಸುಮಾರು ಅರಳು ಕೊಡಿ ಜನರ ಮನೋಮಾತಾಗಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅಂತ್ಯವೇ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಲಿಖಿತ ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ. ಇದರ ಕಲ್ಪಿತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಲಕಾಲವು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬಹುದು. ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ, ಕೊಡಗು ಮೊದಲಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳು ಇದರ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ತೆಲಗು, ಗೊಡಿ, ಕುಯಿ, ಕುಡುಖ ಮೊದಲಾದ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಚಾರದಕ್ಷಿಣವು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳು ಮೇಲಿನವುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೂರದ ಆದರೂ ನಿಕಟವೇ ಆಗಿರುವಂತಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವೆಂದು ಈ ಭಾಷೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲವಾಗಿ ವಿವಾಸರು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಂಡಿಗೋ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಯಾವುದೂ ಅಂತ್ಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಕ್ಷಿಣ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಂತ್ಯದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ವೆಂದು, ಆ ಮೂಲ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದ್ದುದರಿಂದಾಗಿ ಅವರೊಳಗಿದ್ದ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿ ಅವರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷೆಯು ಕೂಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಡೆದು ಇವತ್ತಿನ ಇಷ್ಟತ್ತು ಇಷ್ಟತ್ತೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆಯೆಂದು ವಿವಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಂತ್ಯದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅಡೆದು ಬಂದಿವೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

(—ಡಾ. ಎನ್. ಶಂಕರ ಭಟ್)

ಭಾಷಾ ಭಾಂಧವ್ಯ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡುಕೋಟಿ ಜನರ ಮನೋಮಾತಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಲಿಖಿತ ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ. ಇದರ ಕಲ್ಪಿತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಲ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬಹುದು. ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ, ಕೊಡಗು ಮೊದಲಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳು ಇದರ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಂದೂ, ತುಳು, ತೆಲುಗು, ಗೋಂಡಿ, ಕುಯಿ, ಕುಡುಖ ಮೊದಲಾದ

मुद्गं मुत्तु-लुत्तरं भारतेदल्लि प्रचारेदल्लिरुन इन्ना केलवु
 भाषेगळु म्हेलिनवुगळिंद स्यल्लु मुत्तुगे दूरद अदरु निक्कळे
 अगिरुवन्त व सन्बन्धनन्नु पडेदिरुवन्दु. ए भाषेगळ
 अभ्यासद फलवळी विद्वान्सरु निर्धारके बन्दिद्वारे. इवन्नेल्ल
 ङ्गुगे द्वाविड भाषेगळेन्दु करियुवुदु रूढि.

यानुदुदु एन्दु प्रचारेन कालदल्लि ए भाषेगळेल् एन्दु
 रूढनन्नु ह्मेन्दिद्वान्दु. ए मूल भाषेयन्नुदुत्तिद्व
 मुन्दि गुन्पुगुन्पागि, चदरि बरे बरे प्रदेसगळ्लि वासि
 त्तेदगिदुदरिन्दागि अवरोधगिद्व सन्सर्कगळु हेच्च् कळिमे
 त्पिहोलेगि, अनरादुत्तिद्व भाषेयु कूड बरेबरेयुगि
 एदेदु इवन्तिन इव्त्तु इव्त्तुदु द्वाविड भाषेगळीवैयुन्दु
 विद्वान्सर अविप्रायुवै. एगे एन्दु भाषेयुन्दु एदेदु
 बन्दिवैयुद्वरिन्द इवन्नेल्ल सन्बन्धिगळेन्दु करियुलुगुत्तिद्व.

(- डा. एन्. शन्कर भूट)

भाषा बांधव्य

भारतातील सुमारे दोन कोटी लोक घरी बोलतात अशा कन्नड
 भाषेला दीड हजार वर्षांचा अविच्छिन्न लिखित इतिहास आहे. हिचा
 काल्पनिक इतिहास अजून काही शतके मागे नेता येईल. तमिळ, तेलुगु,
 मलयाळ कोडगु इत्यादि दक्षिण भारतातील भाषा हिच्याशी जवळचा संबंध
 असलेल्या आणि तुळु, तेलुगु, गोंडि, कुई, कुडुख वगैरे मध्य आणि उत्तर
 भारतात प्रचारात असलेल्या इतर काही भाषा बरील भाषांपेक्षा थोड्या दूरच्या,
 पण बरीच जवळीक असलेल्या भाषा होत असा या भाषांचा तुलनात्मक
 अभ्यास करून विद्वानांनी निष्कर्ष काढला आहे. या सर्वच भाषांना द्राविड
 भाषा म्हणण्याचा प्रघात आहे.

प्राचीन काळी केव्हा तरी या सर्व भाषांचे स्वरूप सारखे होते आणि
 ही मूळ भाषा बोलणारे लोक गटागटाचे निवून जाऊन वेगवेगळ्या प्रदेशात
 राहू लागल्यामुळे त्या लोकांतील संपर्क जवळजवळ नाहीसा झाला आणि ते

बोलत असत ती भाषा बेगबेगळ्या ठिकाणी बदलत गेली व त्यामुळे आजच्या वीस पंचवीस द्राविड भाषा निर्माण झाल्या असे विव्दानांचे मत आहे. अशा प्रकारे एकाच भाषेतून फुटून निघालेल्या असल्याने या सर्वांना नात्यागोत्यातील भाषा म्हटले जाते.

(—डॉ. एन. शंकर भट)

शब्दार्थ

जनरु	जसरु	लोक (षष्ठी जनर-लोकांची
मनेमातु	मनैमोतु	घरी बोलण्याची भाषा
आगिरुव	अगिरुव	असलेली
चरित्रे	चरित्रे	इतिहास
इन्नू	अन्नू	अजून
हलकेलवु	हलकेलवु	काही
तळटु	तळटु	ढकलणे, मागे सारणे
तळळबहुदु	तळळबहुदु	मागे ढकलता येईल
मोदलाद	मोदलाद	इत्यादि
मेलिनवु	मेलिनवु	बरील
स्वल्प मडिगो	स्वल्प मडिगो	काही अंशी
दूरद	दूरद	लांबच्या
आगिरुवतंह	अगिरुवतंह	असलेल्या अशा
पडेदिरुवु	पडेदिरुवु	पावलेल्या आहेत
फलवागि	फलवागि	मुळे
ओडिगो	ओडिगो	मिळून, मिळवून
यावुदो ओदु	यावुदो ओदु	कोणत्या तरी एका
होन्दु	होन्दु	पावणे
होदिदुवु	होदिदुवु	पावल्या होत्या
मंदि	मंदि	लोक
गुणु, गुणु आगि	गुणु गुणु अगि	गटा गटाने
चदरि	चदरि	पसरून (चदरु-पसरणे)

वासिसु	ವಾಸಿಸು	वास करने
तोडगु	ತೊಡಗು	लागणे
वासिसतोडगिददुद	ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದುದು	वास करु लागल्यामुळे
रिंदागि	ರಿಂದಾಗಿ	
हेंचुकडमे	ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ	थोडे फार
तपिहोगु	ತಪ್ಪಿಹೋಗು	चुकणे, नाहीशा होणे
इवत्तिन	ಇವತ್ತಿನ	आजच्या (भाषा)
ओडेदु	ಒಡೆದು	फुटून (ओडे-फुटणे, फोडणे)

अभ्यास (१५)

१. खालील शब्द कानडीत लिहा.

१. दया,	नारी	कामिनी,	माला,	प्रश्न	निद्रा
कर्ता,	संसद,	दिशा,	मन	कलश	साण
२. सुठ,	बंध्या,	जत्रा,	सूळ,	उद्यम,	घंटा
दिवा,	बुबड				
३. पल,	कूळ	पाल,	अण्णुद,	कळते	

२. मराठीत भाषांतर करा.

१. ಒಂದು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಇದೆ.
२. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವನಗಳು ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತವೆ.
३. ನಾಳೆಯ ದಿನ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಸುವನ್ನೂ, ಎತ್ತನ್ನೂ, ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವೆನು.
४. ತಲೆ ನೋವಿಗೆ ಶುಂಠಿಯನ್ನು ತೆಯಿದು ಹಚ್ಚಬೇಕು.
५. ಹನುಮಂತ ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಕಳಸ ದೂರಿಸಿದ ಸಹ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

३. कानडीत अनुवाद करा.

१. सुलतानाला दया नाही.
५. देवा, तू मायेत आहेस की माया तुझ्यात आहे.
३. मी तुला विचारलेल्या प्रश्नाचे उत्तर दे
४. इथ्या वर्षी पाऊस चांगला पडला.
५. माझे बडील देवळात जातात आणि देवाला नमस्कार करतात.

△ △ △

विभक्ति विचार

कन्नड भाषेचे व्याकरण संस्कृत व्याकरणावर आधारलेले असल्यामुळे विभक्तींची संख्या आणि कार्य संस्कृत किंवा मराठीतील विभक्ती प्रमाणेच आहे. प्रत्यय मात्र तमिळुतील म्हणजेच द्राविडभाषांतील प्रत्ययांप्रमाणे वाटतात. प्रथमा-एकवचनात, प्रत्यय वैकल्पिक असतात.

१. अकारांत पुल्लिङ्ग :

विभक्ती	शब्द + प्रत्यय	एक वचन	अनेक वचन
प्रथमा	अण्ण + उ =(अण्ण + न + उ)	$\left\{ \begin{array}{l} \text{अण्णानु,} \\ \text{अण्ण,} \end{array} \right\}$	अण्णंदिरु
द्वितीया	अण्ण + अन्नु =(अण्ण + न + अन्नु)	अण्णनन्नु	अण्णंदिरन्नु
तृतीया	अण्ण + इंद =(अण्ण + न + इंद)	अण्णनिंद	अण्णंदिरिंद
चतुर्थी	अण्ण + इंगे =(अण्ण + न + इंगे)	अण्णनिंगे,	अण्णंदिरिंगे
पंचमी	अण्ण + इंद (देसेयिंद) (अण्ण + न + देसेयिंद)	देसेयिंद	देसेयिंद
षष्ठी	अण्ण + अ =(अण्ण + न + अ)	अण्णन,	अण्णंदिर

सप्तमी	अण्ण + अल्लि (अण्ण + न + अल्लि)	अण्णनल्लि	अण्णंदिरल्लि
संबोधना	अण्ण + ए (अण्ण + न + ए) अण्ण + आ ‡ (=अण्णा)	अण्णने	अण्णंदिरे अण्णंदिरा

२. आकारांत खीलिंग

विभक्ति	शब्द + प्रत्यय	एक वचन	अनेक वचन
प्रथमा	अक्क + उ अक्क + न + उ	अक्कनु	अक्कंदिरु
द्वितीया	अक्क + अन्नु अक्क + न + अन्नु	अक्कनन्नु	अक्कंदिरन्नु
तृतीया	अक्क + इंद अक्क + न + इंद	अक्कनिंद	अक्कंदिरिंद
चतुर्थी	अक्क + इगे अक्क + न + इगे	अक्कनिगे	अक्कंदिरिगे
पंचमी	अक्क देसेयिंद अक्क + न + देसेयिंद	अक्कनदेसेयिंद	अक्कंदिरदेसेयिंद
षष्ठी	अक्क + अ अक्क + न + अ	अक्कन	अक्कंदिर
सप्तमी	अक्क + अल्लि अक्कन + न + अल्लि	अक्कनल्लि	अक्कंदिरल्लि

‡ ('न' संबोधनेंत येत नाही)

संबोधन	अक्क + ए	अक्कनेः	अक्कांदिरे
	अक्क + न + ए		
	अक्क + अ	अक्का	अक्कांदिरा
	अक्का		

आकारांत पुल्लिंग, स्त्रीलिंग, अनेकवचनात नातेवाइका साठी अंदीरु, इतरां साठी “रु” हुडुग (मुलगा), हुडुगरु, हुडुगरन्नु, हुडुगरिंद, हुडुगरिगे, हुडुगर देसेयिंद, हुडुगर, हुडुगरल्लि, हुडुगरे, हुडुगरिरा.

३. आकारांत नपुसकालिंग

विभक्ति	शब्द + प्रत्यय	एक वचन	अनेकवचन
प्रथमा	मर + उ	मरवु	{ मरगळु
	मर + व + उ	मर	
द्वितीया	मर + अन्नु	मरवन्नु	मरगळन्नु
	मर + व + अन्नु		
तृतीया	मर + इंद	मरदिंद	मरगळिंद
	मर + द + इंद		
चतुर्थी	मर + क्को	मरक्को	मरगळिगे
	मरक्को		
पंचमी	मर + देसेयिंद	मरद देसेयिंद	मरगळ देसेयिंद
	मर + द + देसेयिंद		
षष्ठी	मर + अ	मरद	मरगळ
	मर + द + अ		
सप्तमी	मर + अल्लि	मरदल्लि	मरगळल्लि
	मर + द + अल्लि		
संबोधन	मर + ए	मरवे	मरगळे
	मर + व + ए		

‡ हा प्रयोग वापरांत नाही

नपुसकलिंग प्रत्ययासंबंधी लक्षांत ठेवा :

एकवचन } प्रथमा, द्वितीया आणि संबोधननेत 'व'
तृतीया, पंचमी, षष्ठी, सप्तमी 'द' मरवु, मरवन्नु, मरवे
मरदिंद, मरददेसेयिंद, मरद, मरदल्लि.

अनेकवचन गळु

कानडीत आकारांती नामपदे नाहीत. संस्कृत मधून आलेली सरिता, माता, पिता आदि शब्दांचीं रूपे माले, माते, पित, पितृ अशी होतात.

४. इकारांत पुष्टिग

विभक्ति	शब्द + प्रत्यय	एकवचन	अनेकवचन
प्रथम	कवि + उ	कवियु, कवि	कविगळु
द्वितीया	कवि + अन्नु	कवियन्नु	कविगळन्नु
तृतीया	कवि + इंद	कवियिंद	कविगळिंद
चतुर्थी	कवि + गे	कविगे	कविगळिगे
पंचमी	कवि + अ, देसेयिंद	कवियदेसेयिंद	कविगळदेसेयिंद
षष्ठी	कवि + अ	कविय	कविगळ
सप्तमी	कवि + अल्लि	कवियल्लि	कविगळल्लि
संबोधन	कवि + ए	कविये	कवियरे

५. इ, (ई) स्त्रीलिंग

प्रथमा	स्त्री + उ	स्त्रीयु, स्त्री	स्त्रीयरु
द्वितीया	स्त्री + अन्नु	स्त्रीयन्नु	स्त्रीयरन्नु
तृतीया	स्त्री + इंद	स्त्रीयिंद	स्त्रीयरिंद
चतुर्थी	स्त्री + गे	स्त्रीगे	स्त्रीयरिगे
पंचमी	स्त्री + अ, देसेयिंद	स्त्रीयदेसेयिंद	स्त्रीयरदेसेयिंद

षष्ठी	स्त्री + अ	स्त्रीय	स्त्रीयर
सप्तमी	स्त्री + अल्लि	स्त्रीयल्लि	स्त्रीयरल्लि
संबोधन	स्त्री + ए	स्त्रीये	{ स्त्रीयरे स्त्रीयरुगळिरा

६ इ. नपुंसक

प्रथमा	किवि + उ	किवियु किवि	किविगळु
द्वितीया	किवि + अन्नु	किवियन्नु	किविगळन्नु
तृतीया	किवि + इंद	किवियिंद	किविगळिंद
चतुर्थी	किवि + गे	किविगे	किविगळिगे
पंचमी	किवि + अ + देसेयिंद	किविय देसेयिंद	किविगळ देसेयिंद
षष्टि	किवि + अ	किविय	किविगळ
सप्तमी	किवि + अल्लि	किवियल्लि	किविगळल्लि
सप्तमी	किवि + ए	किविये	किविगळे

उकारांत पुल्लिंग

प्रथमा	गुरु + उ	गुरुवु	गुरुगळु
द्वितीया	गुरु + अन्नु	गुरुवन्नु	गुरुगळन्नु
तृतीया	गुरु + इंद	गुरुविंद	गुरुगळिंद
		गुरु + इन + इंद	गुरुविनिंद
चतुर्थी	गुरु + गे	गुरुविगे	गुरुगळिगे
पंचमी	गुरु + अ + देसेयिंद	गुरुविन देसेयिंद	गुरुगळ देसेयिंद
षष्ठी	गुरु + अ	गुरुविन	गुरुगळ
	गुरु + इन + अ		

सप्तमी	गुरु + अल्लि	गुरुविनल्लि	गुरुगळल्लि
संबोधक	गुरु + ए	गुरुवे	गुरुगळे गुरुगळिसा

७. ऊकारांत खीलिंग

प्रथमा	वधु + उ	वधुवु वधु	वधुगळु
द्वितीया	वधु + अन्न	वधुवन्न	वधुगळन्न
तृतीया	वधु + इंद वधु + इन + इंद	वधुविनिंद	वधुगळिंद
चतुर्थी	वधु + इगे	वधुविगे	वधुगळिगे
पंचमी	वधु + अ + देसेयिंद वधु + इन + अ + देसेयिंद	वधुविन देसेयिंद	वधुगळ देसेयिंद
षष्ठी	वधु + अ वधु + इन + अ	वधुविन	वधुगळ
सप्तमी	वधु + अल्लि वधु + इन + अल्लि	वधुविल्लि वधुविनल्लि	वधुगळल्लि
संबोधक	वधु + ए	वधुवे	वधुगळे वधुगळिस

८. ऊकारांत नपुंसकलिंग

प्रथमा	करु + उ (करु + वासरु)	करुवु करु	करुगळु
द्वितीया	करु + अन्न	करुवन्न	करुगळन्न
तृतीया	करु + इंद करु + इन + इंद	करुविनिंद	करुगळिंद
चतुर्थी	करु + इगे	करुविगे	करुगळिगे

पंचमी	करु + अ + देसेयिद करु + इन + देसेयिद	करुविनदेसेयिद	करुगळ देसेयिद
षष्ठी	करु + अ करु + इन + अ	करुविन	करुगळ
सप्तमी	करु + अल्लि करु + इन + अल्ली	करुविनल्लि	करुगळल्लि
संबोधन	करु + ए	करुवे	करुगळे करुगळिरा

९. ऋ कारांत पुल्लिंगी

प्रथम	पितृ + उ	पितृबु	पितृगळु
द्वितीय	पितृ + अन्नु	पितृबन्नु	पितृगळन्नु
तृतीय	मितृ + इंद पितृ + इन + इंद	पितृविनिंद	पितृगळिंद
चतुर्थी	पितृइगे	पितृविगे	पितृगळिगे
पंचमी	पितृ + अ + देसेयिद पितृ + इन + देसेयिद	पितृविन देसेयिद	पितृगळ देसेयिद
षष्ठी	पितृ + अ पितृ + इन + अ	पितृविन	पितृगळ
सप्तमी	पितृ + अल्लि पितृ + इन अल्लि	पितृविनल्लि	पितृगळल्लि
संबोधन	पितृ + ए	पितृवे	पितृगळे पितृगळिरा

“ऋ” स्त्रीलिंगात ‘ए’ होतो
अे कारांत पुल्लिंगी शब्द नसतात

१०. अकारांत स्त्रीलिङ्गी

प्रथम	श + विभक्तीप्रत्यय	ए. व.	अ. व.
अत्ते (मासू)	अत्ते + ड	अत्तेयु, अत्ते	अत्तेयरु
ब्दि अ	अत्ते + अन्नु	अत्तेयन्नु	अत्तेयरन्नु
तृतीय	अत्ते + इद	अत्तेयिंद	अत्तेयरिंद
चतुर्थी	अत्ते + गे	अत्तेगे	अत्तेयरिगे
पंचमी	अत्ते + अ + देसेयिंद	अत्तेय देसेयिंद	अत्तेयर देसोसिंद
षष्ठी	अत्ते + अ	अत्तेय	अत्तेयर
सप्तमी	अत्ते + अल्लि	अत्तेयल्लि	अत्तेयरल्लि
संबोधन	अत्ते + ए	अत्तेये	अत्तेयेरे अत्तेयरिरा

११. अकारांत नपुंसकलिङ्ग

प्रथमा	शब्द + प्रत्यय	एकवचन	अनेकवचन
प्रथमा	मने + ड	मनेयु, मने	मनेगळु
द्वितीया	मने + अन्नु	मनेयन्नु	मनेगळन्नु
तृतीया	मने + इंद	मनेयिंद	मनेगळिंद
चतुर्थी	मने + अन्नु	मनेयन्नु	मनेगळन्नु
पंचमी	मने + अ + देसेयिंद	मनेयदेसेयिंद	मनेगळदेसेयिंद
षष्ठी	मने + अ	मनेय	मनेगळ
सप्तमी	मने + अल्लि	मनेयल्लि	मनेगळल्लि
संबोधन	मने + ए	मनेये	मनेगळ

१२. ऐकारांत नपुंसकलिङ्ग (ऐ कारांती पुल्लिङ्गी-स्त्रीलिङ्ग शब्द नसतात)

प्रत्यय	शब्द + प्रत्यय	एकवचन	अनेकवचन
प्रथमा	कै + उ	कैयु, कै	कैगळु
द्वितीया	कै + अन्न	कैयन्न	कैगळन्न
तृतीया	कै + इंद	कैयिंद	कैगळिंद
चतुर्थी	कै + गे	कैगे	कैगळिगे
पंचमी	कै + अ + देसेयिंद	कैयदेसेयिंद	कैगळदेसेयिंद
षष्ठी	कै + अ	कैय	कैगळ
सप्तमी	कै + अल्लि	कैयल्लि	कैगळल्लि
संबोधन	कै + ए	कैये	कैगळे

१३. सर्वनामांच्या विभक्ती

प्र. नानु	नानु	नावु
द्वितीया	नन्नन्न	नम्मन्न
तृतीया	नन्निंद	नन्मिंद
चतुर्थी	ननगे	नमगे
पंचमी	नन्नदेसेयिंद	नन्नदेसेयिंद
षष्ठी	नन्ना	नम्म
सप्तमी	नन्नल्लि	नम्मल्लि
प्रथमा	नीनु	नीनु
द्वितीया	निन्नन्न	निम्मन्न
तृतीया	निन्निंद	निन्मिंद
चतुर्थी	निनगे	निमगे

पंचमी	निन्नदेसेयिंद	नम्पदेसेयिंद
षष्ठी	नन्न	नम्म
सप्तमी	निन्नल्लि	निम्मल्लि

प्रथमा	अवन्नु (पु.)	अवन्नु	अवरु
द्वितीय		अवनन्नु	अवरन्नु
तृतीया		अवनिंद	अवरिंद
चतुर्थी		अवनिगे	अवरिगे
पंचमी		अवनदेसेयिंद	अवरदेसेयिंद
षष्ठी		अवन	अवर
सप्तमी		अवनल्लि	अवरल्लि

प्रथमा	अवल्लु (स्त्री)	अवल्लु	अवरु
द्वितीया		अवल्लन्नु	अवरन्नु
तृतीया		अवल्लिंद	अवरिंद
चतुर्थी		अवल्लिगे	अवरिगे
पंचमी		अवल्लदेसेयिंद	अवरदेसेयिंद
षष्ठी		अवल्ल	अवर
सप्तमी		अवल्लल्लि	अवरल्लि

		एकवचन	अनेकवचन
प्र.	अदु	अदु	अवु, अवुगळु
द्वि.		अदन्नु	अवन्नु अवुगळन्नु,
तृ.		अदरिंद	अवुगळिंद

च.	अदक्के	अवुगळिगे
पे.	अदरदेसेयिंद	अवुगळ देसेयिंद
प.	अदर	अवुगळ
से.	अदरळि	अवुगळळि
याचप्रमाणे	इवनु	इवरु
	इवनन्नु	इवरन्नु
	इवनिंद	इवुगळिंद
	इवनिगे	इवुगळिगे
	इवन देसेयिंद	इवुगळदेसेयिंद
	इवन	इवर
	इवनळि	इवरळि
	इवलु	इवरु
	इवळन्नु	इवरन्नु
	इवळिंद	इवरिंद
	इवळिगे	इवरिगे
	इवळदेसेयिंद	इवरदेसेयिंद
	इवळ	इवर
	इवळळिल	इवरळिल
	इदु	इवु, इवुगळु
	इदन्नु	इवुगळन्नु
	इदरिंद	इवुगळिंद
	इदक्के	इवुगळिगे
	इदरदेसेयिंद	इवुगळदेसेयिंद
	इदर	इवुगळ
	इदरळिल	इवुगळळिल

१५. फक्त एकवचन (एनु = काय)

प्रथमा	एनु
द्वितीया	एनन्नु
तृतीया	एतरिंद
चतुर्थी	एतक्के
पंचमी	एतर देसेयिंद
षष्ठी	एतर
सप्तमी	एतरलि

यावुदु = कोणते ?

प्रथम	यावुदु	यावु (वु)
द्वितीय	यावुदन्नु	यावु (वु) गळन्नु
तृतीय	यावुदरिंद	यावु (वु) गळिंद
चतुर्थी	यावुदक्के	यावु (वु) गळिगे
पंचमी	यावुदर देसेयिंद	यावुमळ देसेयिंद
षष्ठी	यावुदर	यावु (वु) गळ
सप्तमी	यावुदरलि	यावु (वु) गळलि

याच प्रमाणे अल्ला, अल्ला (सर्व)

अल्ला (अल्लादु)	अल्लावु
अल्लादन्नु	अल्लावन्नु
अल्लादरिंद	अल्लावुगळिंद
अल्लादक्के	अल्लावुगळिगे
अल्लादर देसेयिंद	अल्लावुगळ देसेयिंद
अल्लादर	अल्लावुगळ
अल्लादरलि	अल्लावुगळलि

१६. विशेषणापासून वनविलेल्या नामांच्या विभक्ती

विशेषणे : लङ् = लहान

नाम

पु. सण्णवन्नु

स्त्री. सण्णवल्लु

ने सण्णदु

पु.	प्रथमा	सण्णवन्नु	सण्णवरु
	द्वितीया	सण्णवनन्नु	सण्णवरन्नु
	तृतीया	सण्णवलिंद	सण्णवुगळिंद
	चतुर्थी	सण्णवनिगे	दादूडवनिगे
	पंचमी	सण्णवनदेसेयिंद	सण्णवर देसेयिंद
	षष्ठी	सण्णवन	सण्णवर
	सप्तमी	सण्णवनलि	सण्णवरलि
	संबोधन	सण्णवने	सण्णवरे
स्त्री.	प्रथमा	सण्णवल्लु	सण्णवरु
	द्वितीया	सण्णवल्लन्नु	सण्णवरन्नु
	तृतीया	सण्णवळिंद	सण्णवरिंद
	चतुर्थी	सण्णवळिगे	सण्णवरिगे
	पंचमी	सण्णवळ देसेयिंद	सण्णवर देसेयिंद
	षष्ठी	सण्णवळ	सण्णवर
	सप्तमी	सण्णवळलि	सण्णवरलि
	संबोधन	सण्णवळे	सण्णवरे

प्रथमा	सण्णदु	सण्णवु
द्वितीया	सण्णदन्नु	सण्णवन्नु
तृतीया	सण्णदरिंद	सण्णवुगळिंद
चतुर्थी	सण्णवक्के	सण्णवक्कै
पंचमी	सण्णदर	सण्णवुगळ देसैयिंद
षष्ठी	सण्णदर	सण्णवुगळ
सप्तमी	सण्णदरल्लि	सण्णवुगळल्लि
संबोधन	सण्णवुगळै	

१७. विभक्ति प्रत्ययांच्या समानार्थी शब्द.

विभक्ति प्रत्ययां खेरीज कांही स्वतंत्र शब्दांचा ही उपयोग केला जाता.

ओढने=आढने

अवनाओढने माताडवेड
अवनाओढने मोडाडवेड } त्याच्याशी बोलू नको.

सण्णवरोढने जगलाडवेड
सण्णवरोढने जगलाडवेड } लहानांशी भांडू नको.

अवनु मनेयोलो इदाने
अवनु मनेयोलो इदाने } तो बरी आहे.

ई ऊरोळो बहल बाविगळु इवे
ई ऊरोळो बहल बाविगळु इवे } या गावांत पुष्कळ विहिरी आहेत.

गादेय मातुगळ

नीवु कन्नड भाषयन्नु कलियुत्तिदीरि. कन्नड नुडिय व्याकरणवु निमगे चन्नागि गोत्तिदे. निमगे ईगागळे साविरारु शब्दगळु गोत्तिवे. सामान्यवागि जनरु आडुव मातु निमगे तिळियुत्तदे. कन्नड नुडियन्नु चन्नागि बल्लवरु माताडुवाग गादेय मातुगळन्नु उपयोगिसुत्तारें. अदरिंद अवर मातु सोगसिनदागुत्तदे. केलवु गादेय मातुगळन्नु तिळिदुकोळ्ळिरि.

“मातिगे मोदलु गादे; ऊटक्के मोदलु उप्पिन कायि” अंदरें माताडुवाग गादेय मातुगळन्नु बळसिदरें, ऊटदळ्ळि उप्पिनकायियिंद रुचि वरुवंते गादेय मातिनिंद मोजु उंटागुत्तदे.

“आकळु कप्पादरें हालु कप्पे अंदरें मनुष्यनु काणिसलिकके देगे इदरु अवन सव्दुणगळु कंडुबुदिल्ल अेव अर्थ”

“ओतीकाटक्के बोलियें साक्षि” अंदरें नंबलिकके अयोग्यनाद्वनिगे मत्तोव्व नंबलिके बारदवन साक्षि” अेदतें.

“गाळि विट्ठाग तूरिको” अंदरें गाळि विट्ठाग पैरु तूरवेकु; आग सुम्भने कुळ्ळिरें होतु मीरि होगुत्तदे अंदतें.

“कहळये बायिगे मल्लु कोट्टे” अंदरें कहळेय बाइगे बाइयन्नु हच्चिदरें दोड्डसप्पळ वु आगुत्तदे; आग जनरु निम्मन्नु नोडुत्तारें मल्लु नीवु कारणविल्लद तौदरें कोड्डक्कागि निम्मन्नु हळियुत्तारें, अेव अर्थ

ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳು

ನೀವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ವ್ಯಾಕರಣವು ನಿಮಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಾವಿರಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಗೊತ್ತಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ಆಡುವ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿಬಲ್ಲವರು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತು ಸೊಗಸಿದವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

“ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ” ಎಂದರೆ “ಮಾತಾಡುವಾಗ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಊಟದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಿಂದ ರುಚಿಬರುವಂತೆ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಮೋಜು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

“ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ” ಎಂದರೆ “ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

“ಓತೀಯ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಸಾಕ್ಷಿ” ಎಂದರೆ “ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯ ನಾದವನಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದವನ ಸಾಕ್ಷಿ” ಎಂದಂತೆ.

“ಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ತೂರಿಕೋ” ಎಂದರೆ ಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಪೈರು ತೂರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ಹೊತ್ತು ಮೀರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ” ಎಂದಂತೆ.

“ಕಹಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ” ಎಂದರೆ “ಕಹಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಸಪ್ಪಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಜನರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನೀವು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಳೆಯುತ್ತಾರೆ” ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

म्हणी

तुम्ही कन्नड भाषा शिकत आहात. कन्नड भाषेचे व्याकरण तुम्हास चांगले माहीत आहे. आता तेव्हाच तुम्हाला हजारो शब्द गेलेले आहेत. साधारणपणे लोक बोलतात ती भाषा समजते. कानडी भाषा चांगली जाणणारे लोक बोलतांना म्हणींचा उपयोग करतात. त्यामुळे त्यांचे बोलणे मजेदार बनते. कांही म्हणी समजून घ्या. “मातिगे मोंदलु गादे ऊटके मोंदलु उप्पिनकायि” म्हणजे बोलतांना म्हणी उपयोगांत आणल्या तर जेवणाला लोणच्याने चव येते त्याप्रमाणे म्हणीमुळे मौज उत्पन्न होते.

“आकळु कपादरे हलु कप्पे” अर्थात गाय काळी असली म्हणून काय दूध काळे होईल? या म्हणीचा अर्थ माणूस दिसावयास कसाही असला तरी त्याचे सगुण अबाधित राहतात असा आहे.

“ओतीकाटके बेलिय साक्षि” अर्थात सरड्याला कुंपणाची साक्ष, म्हणजे विश्वासाला पात्र नसलेल्या माणसाला दुसऱ्या एखाद्या विनभरवशाच्या माणसाची साक्ष असे म्हटल्याप्रमाणे होते.

“गाळिविद्वाग त्रिको” अर्थात बारा सुटलेला असतानाच धान्य हडपावे याचा अर्थ तेव्हा गप वसल्यास वेळ टकून जाते असा होतो.

“कहलेय वायिगे मुद्दु कोडुंते” अर्थात तुतारीच्या तोंडाचा पापा घेतल्यागत म्हणजे तुतारीच्या तोंडाला तोंड लावण्याने मोठा आवाज निघतो, तेव्हा लोक तुमच्याकडे पाहू लागतात आणि निष्कारण त्रास दिल्याबद्दल तुम्हाला दोष देतात. असा या म्हणीचा अर्थ होतो.

कठीण शब्द

गाद	गाद	मृण
कलियुत्तिहीरि	कलियुत्तिहीरि	शिकत आहात
गोत्तिदे	गोत्तिदे	माहीत आहे
ईगागले	ऊगागले	आता तेव्हाच
तिळियुत्तिदे	तीळियुत्तिदे	समजते
नुडि	नुडि	भाषा
बल्लवरु	बल्लवरु	जाणणारे
माताडुवाग	माताडुवाग	बोलताना
सौगसिनदु	सौगसिनदु	मजेदार
तिळिहुकोळ्ळिरि	तीळिहुकोळ्ळिरि	समजून घ्या
उपिनकायि	उपिनकायि	लोणचे
वळसु	वळसु	उपयोग करणे; वळसिदरे=
		उपयोग केल्यास
मोजु	मोजु	मोज
उंटागुत्तदे	उंटागुत्तदे	उत्पन्न होते
आकळु	आकळु	गाय
कणे	कण्णे	काळे होईल काय
हंगेइदरु	हंगे इदरु	कसेही असले तरी
केडुवृदिश्र	केडुवृदिश्र	नासत नाहीत
ओतिकोट	ओतिकोट	सरडा
बेलि	बेलि	कुपण
नंबलिके	नंबलिके	विश्वास ठेवण्यास
नंबलिके बारदवसु	नंबलिके बारदवसु	विन भरवशाचा
गाळि	गाळि	बारा
वूवोकु	वूवोकु	पाखडावे हडपावे
होतुमीरु	होतुमीरु	वेळ टळणे

कहलें	कहलें	तुतारी
मुददु (मुलु) कोडु	मुददु: (मुदु) कोडु	पापा घेणे, चुवन घेणे
सपल	सपुल	आवाज
तोंदरे कोडुदुद-	कोडुदुद कोडुदुद	वास दिल्यामुळे
	कागि	कगि
हलियुतारे	हलियुतारे	द्रोण देतात

अभ्यास (१६)

१. खालील शब्दांची विभक्ती रूपे लिहा,

०. मरु, हात, गी, बिक्र, मनुष्य यांची तृतीया बहुवचन रूपे.
१. कृ, जेव, बिसरक, बत, नारु यांची पण्ठी एक वचन.
२. ननु, गरु, मारु, बल, ती यांची चतुर्थी एक वचन.

२. मराठीत अनुवाद करा.

०. अवगुनद वरुण केलसुवु अगलारदु.
१. अ लुगुनद नुम्लुगुलु वसुवु दुरु?
२. ननु सलुवुगु दुरुवु सडबेडिरी.
३. उनुदु मुनुजुनै अकु गेडुतुयुरुडनै उरुगुगु उरुदुदु.
४. सलुगुगु बेगुनै बरुवुवुगुगु उनुनुदु उरुदुतुदु.

२. कानडीमध्ये अनुवाद करा

१. माझ्या बरोबर मुंबईस चल.
२. ह्या कामपाथी मला फार वास शाला. (पाथी, मुळे - मूलक)
३. समेत जमलेल्या लोकांनी टाळ्या (छप्पुळी) वाजविल्या (बारुसु)
४. कालच्या मेलने भाऊ पुण्याला गेला.
५. जात्यात दाणे टाक, सुपात गोळा कर.

△ △ △

ಹೊಗು ಹೊಗು	ಹೊಗುತ್ತಾನೆ ಹೊಗುತ್ತಾನೆ	ಹೊಕ್ಕನು ಹೊಕ್ಕನು	ಹೊಗುವನು ಹೊಗುವನು	ಹೊಗಲಿ ಹೊಗಲಿ	ಹೊಕ್ಕಾನು ಹೊಕ್ಕಾನು	ಹೊಗನು ಹೊಗನು
ವರು ಬರು	ವರುತ್ತಾನೆ ಬರುತ್ತಾನೆ	ವಂದನು ಬಂದನು	ವರುವನು ಬರುವನು	ವರಲಿ ಬರಲಿ	ವಂದಾನು ಬಂದಾನು	ವರು ಬರು
ಮಲಗು ಮಲಗು	ಮಲಗುತ್ತಾನೆ ಮಲಗುತ್ತಾನೆ	ಮಲಗಿದನು ಮಲಗಿದನು	ಮಲಗುವನು ಮಲಗುವನು	ಮಲಗಲಿ ಮಲಗಲಿ	ಮಲಗಿಯಾನು ಮಲಗಿಯಾನು	ಮಲಗನು ಮಲಗನು
ಉಳ್ಳು ಉಳ್ಳು	ಉಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಉಳ್ಳುತ್ತಾನೆ	ಉಳ್ಳನು ಉಳ್ಳನು	ಉಳ್ಳುವನು ಉಳ್ಳುವನು	ಉಳ್ಳಲಿ ಉಳ್ಳಲಿ	ಉಳ್ಳಾನು ಉಳ್ಳಾನು	ಉಳ್ಳನು ಉಳ್ಳನು
ನಡೆ ನಡೆ	ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ	ನಡೆದನು ನಡೆದನು	ನಡೆಯುವನು ನಡೆಯುವನು	ನಡೆಯಲಿ ನಡೆಯಲಿ	ನಡೆದಾನು ನಡೆದಾನು	ನಡೆಯನು ನಡೆಯನು
ನೊಡು ನೊಡು	ನೊಡುತ್ತಾನೆ ನೊಡುತ್ತಾನೆ	ನೊಡಿದನು ನೊಡಿದನು	ನೊಡುವನು ನೊಡುವನು	ನೊಡಲಿ ನೊಡಲಿ	ನೊಡಿಯಾನು ನೊಡಿಯಾನು	ನೊಡನು ನೊಡನು
ಒಡು ಒಡು	ಒಡುತ್ತಾನೆ ಒಡುತ್ತಾನೆ	ಒಡಿದನು ಒಡಿದನು	ಒಡುವನು ಒಡುವನು	ಒಡಲಿ ಒಡಲಿ	ಒಡಿಯಾನು ಒಡಿಯಾನು	ಒಡನು ಒಡನು

ಆಡು ಓಡು	ಆಡುತ್ತಾನೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ	ಆಡಿದನು ಓಡಿದನು	ಆಡುವನು ಓಡುವನು	ಆಡಲಿ ಓಡಲಿ	ಆಡಿಯಾನು ಓಡಿಯಾನು	ಆಡನು ಓಡನು
ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು	ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ	ನಿಂತನು ನಿಂತನು	ನಿಲ್ಲುವನು ನಿಲ್ಲುವನು	ನಿಲ್ಲಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿ	ನಿಂತಾನು ನಿಂತಾನು	ನಿಲ್ಲನು ನಿಲ್ಲನು
ಆಗು ಆಗು	ಆಗುತ್ತಾನೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ	ಆದನು ಆದನು	ಆಗುವನು ಆಗುವನು	ಆಗಲಿ ಆಗಲಿ	ಆದಾನು ಆದಾನು	ಆಗನು ಆಗನು
ಹೊಡೆ ಹೊಡೆ	ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ	ಹೊಡೆದನು ಹೊಡೆದನು	ಹೊಡೆಯುವನು ಹೊಡೆಯುವನು	ಹೊಡೆಯಲಿ ಹೊಡೆಯಲಿ	ಹೊಡೆದಾನು ಹೊಡೆದಾನು	ಹೊಡೆನು ಹೊಡೆನು
ಬಡು ಬಡು	ಬಡುತ್ತಾನೆ ಬಡುತ್ತಾನೆ	ಬಡುವಿದನು ಬಡುವಿದನು	ಬಡುವನು ಬಡುವನು	ಬಡುಕಲಿ ಬಡುಕಲಿ	ಬಡುಕಿಯಾನು ಬಡುಕಿಯಾನು	ಬಡುಕನು ಬಡುಕನು
ಇಕ್ಕು ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕುತ್ತಾನೆ ಇಕ್ಕುತ್ತಾನೆ	ಇಕ್ಕಿದನು ಇಕ್ಕಿದನು	ಇಕ್ಕುವನು ಇಕ್ಕುವನು	ಇಕ್ಕಲಿ ಇಕ್ಕಲಿ	ಇಕ್ಕಿಯಾನು ಇಕ್ಕಿಯಾನು	ಇಕ್ಕನು ಇಕ್ಕನು
ಕೊಡು ಕೊಡು	ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ	ಕೊಡಿದನು ಕೊಡಿದನು	ಕೊಡುವನು ಕೊಡುವನು	ಕೊಡಲಿ ಕೊಡಲಿ	ಕೊಡಿದಾನು ಕೊಡಿದಾನು	ಕೊಡನು ಕೊಡನು

ಕುಡು ಕೂಡು	ಕುಡುತಾನೆ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ	ಕುಡು ಕುಟ್ಟುನು	ಕುಡುವನು ಕೂಡುವನು	ಕುಡಲಿ ಕೂಡಲಿ	ಕುಡಾನು ಕುಟ್ಟಾನು	ಕುಡನು ಕೂಡನು
ಅರಿ ಅರಿ	ಅರಿಶುತಾನೆ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ	ಅರಿತ(ದ)ತು, ಅರಿತ(ದ)ನು	ಅರಿಶುವನು ಅರಿಯುವನು	ಅರಿಯಲಿ ಅರಿಯಲಿ	ಅರಿತಾನು ಅರಿತಾನು	ಅರಿಯನು ಅರಿಯನು
ಇಡು ಇಡು	ಇಡುತಾನೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ	ಇಡನು ಇಟ್ಟನು	ಇಡುವನು ಇಡುವನು	ಇಡಲಿ ಇಡಲಿ	ಇಡಾನು ಇಟ್ಟಾನು	ಇಡನು ಇಡನು
ಇರು ಇರು	ಇರುತಾನೆ ಇರುತ್ತಾನೆ	ಇಡನು ಇಡ್ತನು	ಇರುವನು ಇರುವನು	ಇರಲಿ ಇರಲಿ	ಇಡಾನು ಇಡ್ತನು	ಇರು ಇರನು
ಹೊರೆ ಹೊರು	ಹೊರುತಾನೆ ಹೊರುತ್ತಾನೆ	ಹೊರುತನು ಹೊರುತ್ತನು	ಹೊರುವನು ಹೊರುವನು	ಹೊರಲಿ ಹೊರಲಿ	ಹೊರುತನು ಹೊರುತ್ತನು	ಹೊರು ಹೊರುನು
ಕುಡು(ಮೆಣೆ) ಕೂಡು	ಕುಡುತಾನೆ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ	ಕುಡಿದನು ಕೂಡಿದನು	ಕುಡುವನು ಕೂಡುವನು	ಕುಡಲಿ ಕೂಡಲಿ	ಕುಡಿಯಾನು ಕೂಡಿಯಾನು	ಕುಡನು ಕೂಡನು
ಕುಡು(ಬಸಣೆ) ಕೂಡು	ಕುಡುತಾನೆ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ	ಕುಡಿಸನು, ಕುಡಿಸು ಕುಡಿತನು, ಕೂಡತನು	ಕುಡುವನು ಕೂಡುವನು	ಕುಡಲಿ ಕೂಡಲಿ	ಕುಡಾನು ಕೂಡತನು	ಕುಡನು ಕೂಡನು

तोडु(परिधानकरणे) तोडुत्ताने
डोड्ड डोड्डुत्तुने

तोडुत्तु
डोड्डुत्तु

तोडुवुत्तु
डोड्डुवुत्तु

तोडुलि
डोड्डुलि

तोडुत्तु
डोड्डुत्तु

तोडुत्तु
डोड्डुत्तु

तोडु(खोदणे) तोडुत्ताने
डोड्डु डोड्डुत्तुने

तोडुत्तु
डोड्डुत्तु

तोडुवुत्तु
डोड्डुवुत्तु

तोडुलि
डोड्डुलि

तोडुत्तानु
डोड्डुत्तानु

तोडुत्तु
डोड्डुत्तु

(२) कारक किंवा साधित धातु कणक अक्षरा सारित्वा कणक

मूळ धातु इतकेच साधित धातुही नेहमीच्या व्यवहारान आढळतात. करणे - करविणे बोलणे - बोलविणे - बोलविणे इत्यादि मराठीतील साधित धातु प्रमाणेच कन्नड मध्ये "इत्तु" (उत्तु) प्रत्यय लावून कारक धातु बनविले जातात. हा प्रत्यय धातु, नामपदे, विशेषणे या सर्वानाच लागतो.

तट्ट = उत्तु = आणणे

कन्नड = कन्नड = कानडी भाषा

गमगम = गमगम = सुगंधित

दाट्टु = दाट्टु = पार होणे

तरिगु = उत्तु = आणविणे

कन्नडिगु = कन्नडिगु = कानडीत भाषांतर करणे

तुमगमिगु = तुमगमिगु = (सुगंध) दारुळणे

दाटिगु = दाटिगु = पार करणे

दाट्टु दाटिगुत्ताने
दाट्टु दाटिगुत्तुने

दाटिगुत्तु
दाटिगुत्तु

दाटिगुवुत्तु
दाटिगुवुत्तु

दाटिगुलि
दाटिगुलि

दाटिगुत्तानु
दाटिगुत्तानु

दाटिगुत्तु
दाटिगुत्तु

ಹುಡು(ಜನ್ಮಣಿ) ಹುಡುಸುತಾನಿ ಹುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುಸುತಾನಿ	ಹುಡುಸಿದನು ಹುಟ್ಟುಸಿದನು	ಹುಡುಸುವನು ಹುಟ್ಟುಸುವನು	ಹುಡುಸಲಿ ಹುಟ್ಟುಸಲಿ	ಹುಡುಸಿಯಾನು ಹುಟ್ಟುಸಿಯಾನು	ಹುಡುಸನು ಹುಟ್ಟುಸನು
ತುಂಬು(ಭರಣಿ) ತುಂಬಿಸುತಾನಿ ತುಂಬು ತುಂಬಿಸುತಾನಿ	ತುಂಬಿಸಿದನು ತುಂಬಿಸಿದನು	ತುಂಬಿಸುವನು ತುಂಬಿಸುವನು	ತುಂಬಿಸಲಿ ತುಂಬಿಸಲಿ	ತುಂಬಿಸಿಯಾನು ತುಂಬಿಸಿಯಾನು	ತುಂಬಿಸನು ತುಂಬಿಸನು
ಮುಚ್ಚು(ಶಾಕಣಿ)ಮುಚ್ಚಿಸುತಾನಿ ಮುಚ್ಚು ಮುಚ್ಚಿಸುತಾನಿ	ಮುಚ್ಚಿಸಿದನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದನು	ಮುಚ್ಚಿಸುವನು ಮುಚ್ಚಿಸುವನು	ಮುಚ್ಚಿಸಲಿ ಮುಚ್ಚಿಸಲಿ	ಮುಚ್ಚಿಸಿಯಾನು ಮುಚ್ಚಿಸಿಯಾನು	ಮುಚ್ಚಿಸನು ಮುಚ್ಚಿಸನು
ಅಂಜ(ಮಿಣಿ) ಅಂಜಿಸುತಾನಿ ಅಂಜು ಅಂಜಿಸುತಾನಿ	ಅಂಜಿಸಿದನು ಅಂಜಿಸಿದನು	ಅಂಜಿಸುವನು ಅಂಜಿಸುವನು	ಅಂಜಿಸಲಿ ಅಂಜಿಸಲಿ	ಅಂಜಿಸಿಯಾನು ಅಂಜಿಸಿಯಾನು	ಅಂಜಿಸನು ಅಂಜಿಸನು
ಕಾಣು(ದಿಸಣಿ ಪಹಣಿ) ಕಾಣಿಸುತಾನಿ ಕಾಣು ಕಾಣಿಸುತಾನಿ	ಕಾಣಿಸಿದನು ಕಾಣಿಸಿದನು	ಕಾಣಿಸುವನು ಕಾಣಿಸುವನು	ಕಾಣಿಸಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿ	ಕಾಣಿಸಿಯಾನು ಕಾಣಿಸಿಯಾನು	ಕಾಣಿಸನು ಕಾಣಿಸನು
ಬೇ(ಶಿಂಜಣಿ) ಬೇಯಿಸುತಾನಿ ಬೇ ಬೇಯಿಸುತಾನಿ	ಬೇಯಿಸಿದನು ಬೇಯಿಸಿದನು	ಬೇಯಿಸುವನು ಬೇಯಿಸುವನು	ಬೇಯಿಸಲಿ ಬೇಯಿಸಲಿ	ಬೇಯಿಸಿಯಾನು ಬೇಯಿಸಿಯಾನು	ಬೇಯಿಸನು ಬೇಯಿಸನು
ಮೇ(ಬರಣಿ) ಮೇಯಿಸುತಾನಿ ಮೇ ಮೇಯಿಸುತಾನಿ	ಮೇಯಿಸಿದನು ಮೇಯಿಸಿದನು	ಮೇಯಿಸುವನು ಮೇಯಿಸುವನು	ಮೇಯಿಸಲಿ ಮೇಯಿಸಲಿ	ಮೇಯಿಸಿಯಾನು ಮೇಯಿಸಿಯಾನು	ಮೇಯಿಸನು ಮೇಯಿಸನು

गणपन दिनचरि

कुलकर्णि गणप मध्यम वर्गद गृहस्थ. अवनु दादरिनल्लिय ओन्दु चालि नल्लि हेन्डति हागू तन मूरु जन हेण्णु मक्कळोन्दिगे इरुत्ताने. अवनिगे मूवत्तारु वर्ष वयस्सागिदे. अवनु सरकारी कचेरियल्लि कारकूननिदाने. अवनु प्रतिदिवसद मुख्य मुख्य संगतिगळन्नु तन दिनचरियल्लि अथवा डेरियल्लि वरेदिडुत्ताने. अदरल्लिय ओन्दु पक्कदल्लि अवनु हीगे वरेदीदाने.

सोमवार जून १९५१

मुंजाने एळु गंटेगे : नावु चह कुडियुत्तिस्वाग “इवळु” दुर्गादेविगे बेडिकोन्ड प्रकार हिरिय मगळाद सुमतिय दडार (गोम्बर) वासियायितेन्दु हेळ्ळिदळु. इदु देविय कृपे.

मुंजाने अन्दु गंटेगे : “इवळु” होलिद फाकु असड्डालवागिदेयेन्दु विजया नडुविन मगळु अळुत्तिदळु. वडैयू दप्पागिरुवुदन्तै, अवळ गेलतियरु सिरिवंत मनेतनदवरु. अवरु अवळ फाकन्नु नोडि गेलि माडुत्तारन्ते. माडलि, ननगे संबळ हेच्चु सिक्कुत्तिदर नान् अवळिगे उत्तम फाकन्नु होलिसि कोडवडुदागित्तु. ननगू नयवाद धोतर बहळ सेरुत्तदे. आदरे रोकवन्नु ओल्लिन्द तरुवुदु! इरलि! पाप आ चिक्क हुडगिगे इंध मातु तिळियुवुदिल्ल. अवळु ओळ्ळैय हुडुगि. दीपावळिगे रेमेय मत्तु जरतारिय फाकु परकारवन्नु होलिसिकोडुत्तेने अन्दु हेळ्ळिदरे अवळिगे समाधान वेनिमुत्तदे.

मुंजाने हत्तु गंटेगे : लोकल ट्रेनिनल्लि तुम्ब दडणि. फुट बोर्डिन मेले निल्लुवु दागलि, हौरगे निल्लुवुदागलि, अपराध. आदुदरिंद नुगि ओळ्ळो सेरिंदे. जतर मैगे मै तिक्कि नोवायितु. वडैय इस्त्रियू हाळायितु.

हजेरखु गंटेगै : हाजरि पुस्तकदलि सहि माडुवदन्नु मरेतु बिष्टे. नैनपु आगु
 त्तर्ल सुपरिटेडटर मुन्दे होगि "सहि माडलिके मरेतेनु" अन्दु हेल्दिने.
 अवरु नानु एनो नैप हेल्दुरेने अन्दु नैनदुकोडरु. आदरु हाजरी
 पुस्तकवन्नु कोडरु.

मध्यान्ह मूरु गंटेगै : दोइ साहेबरु नन्ननु कोदरु. नापु होगि अवर मुन्दे
 विनयदिंद नितुकोडेनु. नानु माडिद केलवु तप्पुगळ सलुबागि अवरु
 ननगे अच्चरिसिदरु. "नीवु समयके सयियागि संबळपत्रवन्नु तयारि
 सुवुदिन्न. अदरिद अन्नरिगू तोंदरेयागुत्तरे. मुंदिन सल जाप्रतेयागि
 माडिरि" अन्दरु.

नाल्कूरै गंटेगै : कार्यालयद परस्पर महकारी ब्याकिनिंद सालवन्नु बेडुवुदके
 होदेंनु. नन्न गेलेंपराद दाते हागू पवार इवरिगे जामीनु आगिरेन्दु केलि
 कोन्डेनु. अवरु अल्लगळेदरु. बाजपेयिषवरु नानु ब्याकिनिंद साल तेगेदु
 कोळ्ळवारदु अन्दु उपदेश माडिदरु. श्री मिश्र इवरंतू नानु मनरिसिगे
 बंद हागे खर्चु माडुत्तेने अन्दु नन्नने हल्लिदरु.

सायंकाल एल्लु गंटेगै : कायिपत्ते कोळ्ळुवुदकागि पेटेयलि अड्डाडिदे. हसिसपु
 मुळंगि इवु सोवियागि सिक्कुत्तरे. आदरे नम्म मनैयलि अबु यारिगू
 सेरुवुदिन्न. अवरिगे उळ्ळगेड्डे, बटाटे, टमाटो, कोसुगड्डे (क्याबीज)
 हागलकायि इवु बेकु. अबु बहळ तुष्टि. अदकेन्दु वारदलि ओन्दे सल
 तरुत्तेने.

सायंकाल अन्दु गंटेगै : अल्लक्कू चिक्कळ्ळाद जयश्री "अप्पा ननगे गायन
 कलियवेकु अन्देनिसुत्तरे" अन्दल्लु. ननगू हागेये अनिसुत्तरे. आदरे
 अवलिगे गायन क्लासिगे हाक्केकु अन्दर इप्पत्तु रूपायि फी कोडवेका
 गुत्तरे. अदु ननगे साध्यविल्ल. अदल्लदे "इवळु" इडुगियरन्नु गायन
 क्लासिगे कळिसुवुदके ओप्पुवुदिन्न. ओळ्ळेयदायितु. इवळ मेले हाकि
 "क्लासिगे होगेड" अन्दरायितु.

ರಾತ್ರಿ ಆಂವೃತ ಗುಡಿಯ : ಉತ್ತರ ಮಾಡಿರ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ಸಮಯ ಮನೆಯ ಜನರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು ಅದರಲ್ಲಿ ನೆರೆಯೇನು ಕಾಶಿನಾಥ ಪಂತ್ರ ಇವರು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕಳಿಸಿದರು. ನಾನು ಶರ್ಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ಅಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ "ಇವರಿಗೆ" ನಾನು ಇವರು ಆಡುವುದು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ "ಹೊಗ ಬೇಡಿರಿ" ಅಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ "ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಡ ಆಡಿದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು ಆಗುತ್ತದೆ?" ಅವರು ಅಂದರು "ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆಡಿದರೆ ಏನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೆ ನಿಮಗೆ ಅಲಸಿದು ಯಾವ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಶಿನಾಥ ಪಂತ್ರ ಮಗನಿಗೆ ನೆರೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆಯವರು, ಪಾರ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು, ಇಡೀ ದಿನ ಅವನ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶಿನಾಥ ಪಂತ್ರ ಮಗನ ಹತ್ತರ ಕೂಡಬಾರದೆ? ಅವರು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೆ ಹೊಗಬೇಡಿರಿ? ನೀವು ಹೊಗಬೇಡಿರಿ ಅಂದರೆ ಅವರು ತಾವಾಗಿ ಮಗನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ ಕೊಡುವರು" ನಾನು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿಕೊಂಡು "ಅಂತೆಯೇ" ಅಂದೆ.

ಮಾತನ ಮಾತ

ಗಣಪ್ಪನ ದಿನಚರಿ

ಕುಲಕರ್ಣಿ ಗಣಪ್ಪನ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಗೃಹಸ್ಥ. ಅವನು ದಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಚಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮೂರು ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಮೂವತ್ತಾರು ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಅವನು ಸರಕಾರಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಸೋಮವಾರ ಜೂನ್ ೧೯೫೧

ಮುಂಜಾನೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ : ನಾವು ಚಹಾ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ "ಇವಳು" ದುರ್ಗಾದೇವಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳಾದ

ಸುನುತಿಯ ದಡಾರ (ಗೊಬ್ಬರ) ವಾಸಿಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.
ಇದು ದೇವಿಯ ಕೃಪೆ.

ಮುಂಜಾನೆ ಎಂಟುವರೆ ಗಂಟೆಗೆ : ಇವಳು ಹೊಲದ ಫ್ರಾಕು ಅಸಡ್ಡಳ
ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ವಿಜಯಾ ನಡುವಿನ ಮಗಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು.
ಬಟ್ಟೆಯೂ ದಸ್ತಾಗಿರುವುದಂತೆ. ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರು ಸಿರಿವಂತ
ಮನೆತನದವರು. ಅವರು ಅವಳ ಫ್ರಾಕನ್ನು ನೋಡಿ ಗೇಲಿ ಮಾಡು
ತ್ತಾರಂತೆ. ಮಾಡಲಿ. ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನೂ
ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಯ ಫ್ರಾಕನ್ನು ಹೊಲಿಸಿ ಕೊಡಬಹುದಾ
ಗಿತ್ತು. ನನಗೂ ನಯವಾದ ಧೋತರ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ. ರೀತಿದ
ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು? ಇರಲಿ! ಪಾಪ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡು
ಗಿಗೆ ಇಂಥ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿ.
ದೀಪಾವಳಿಗೆ ರೇಶ್ಮೆಯ ಮತ್ತು ಜರತಾರಿಯ ಫ್ರಾಕು, ಸರಕಾರ
ಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾ
ಧಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಂಜಾನೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ : ಲೋಕಲ್ ಟ್ರೇನಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬ ದಟ್ಟಣೆ
ಫುಲ್ ಜೋರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದಾಗಲಿ, ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಾ
ಗಲಿ, ಅಸರಾಧ. ಅದುದರಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಒಳಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಜನರ ಮೈಗೆ
ಮೈ ತಿಕ್ಕಿ ನೋವಾಯಿತು. ಬಟ್ಟೆಯ ಇಸ್ತಿಯೂ ಹಾಳಾಯಿತು.

ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ : ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು
ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟ. ನೆನಪು ಆಗುತ್ತಲೆ ಸುಸರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರ ಮುಂದೆ
ಹೋಗಿ " ಸಹಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತನು " ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.
ಅವರು ವಿನೋ ನೆಪ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೆನೆದು ಕೊಂಡರು.
ಆದರೂ ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ : ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದರು.
ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ವಿನಯದಿಂದ ನಿಂತು ಕೊಂಡೆನು.
ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ನನಗೆ

ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. “ನೀವು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಂಪುಳಪತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಸಲ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದರು.

ನಾಲ್ಕನೇ ಗಂಟೆಗೆ : ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ದಾಶಿ ಹಾಗೂ ಪವಾರ ಇನರಿಗೆ ಚಾಮೀನು ಆಗಿರಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡೆನು. ಅವರು ಅಲ್ಲಗಳೆದರು. ವಾಜಪಯಿಯವರು ನಾನು ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಮಿಶ್ರ ಇವರಂತೂ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ಹಳಿದರು.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ : ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ಜಯಶ್ರೀ “ಅವ್ವಾ ನನಗೆ ಗಾಯನ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದಳು. ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಗಾಯನ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದರೆ ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಫೀ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ “ಇವಳು” ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಗಾಯನ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಇವಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ “ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ” ಎಂದರಾಯಿತು.

ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ : ಊಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ಸಮಯ ಮನೆಯ ಜನರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಮನೆಯ ಕಾಶೀನಾಥ ಪಂತರು ಇಬ್ಬೇಟು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕಳಿಸಿದರು. ನಾನು ಶರ್ಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟೆ. “ಇವಳಿಗೆ” ನಾನು ಇಬ್ಬೇಟು ಆಡುವುದು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ “ಹೋಗ ಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ನಾನು ಕೇಳಿದೆ “ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೂತ್ತು ಆಟ ಆಡಿದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು ಆಗುತ್ತದೆ?” ಅವಳು ಅಂದಳು “ಸ್ವಲ್ಪ ಹೂತ್ತು ಆಡಿದರೆ ಏನೂ

तप्पिल्ल. अदरं नीवु अडलिक्के कृण्णुतरे निमगे एल्लिगु
 योव मोकिन पुरिवेयुओ णुण्णुयुवुदिल्ल. काडिनाथ
 सन्तर मुगुनिगे वृण्णुयुल्लि नैल्लुगिल्ल. अवर मुनेयुवुरु,
 सार्वत्थियुवुरु, अडियु दिन अवन अरुक्क मोडु
 त्रिदुत्तरे. रात्रियुल्लि काडिनाथ सन्तरु मुगुन कत्तिर
 कूडवुवुदरे? अवरु अल्लु कृण्णुतरे वेगुगुदितु? नीवु
 हूणुगुडिडि अन्दरं अवरु तामागि मुगुन कडेगे एल्ल
 कूडुवुरु" नानु अवल मोतन्नु एल्लुकूण्डु "एल्ल
 यदु" अन्दे.

वाचन पाठ

गुणप्पांची रोजनिशी

कुलकर्णी गणापा हा एक मध्यम वर्गीय गृहस्थ. तो दादरमध्ये एका
 चाळीत बायको आणि आपल्या तीन मुलींबरोबर राहतो. त्याचे बय छत्तीस
 वर्षाचे. तो सरकारी कचेरीतील एक कारकून आहे. तो रोज ठळक ठळक
 गोष्टी आपल्या रोजनिशीत लिहून ठेवतो. तीतील एका पानावर त्याने असे
 लिहून ठेविले आहे.

सोमवार, जून १९५१

सकाळी सात वाजता : आम्ही चहा घेत असताना "ही" म्हणाली की
 दुर्गादेवीला नवस केल्यामुळे सुमती (थोरली मुलगी) चा गोवर निघाला.
 ही देवीची कृपा होय.

सकाळी साडे आठ वाजता : "हिने" शिवलेला फाक काहीतरीच झाला
 आहे म्हणून विजया, मधली मुलगी, रडत होती. कापड देखील जाड
 आहे म्हणे. तिच्या मैत्रिणी श्रीमंतांच्या घराण्यातील आहेत. त्या तिचा
 फाक पाहून तिची टिंगल करतात म्हणे. करू देत. मला अधिक पगार "

मिळत असता तर मी देखील तिला चांगल्या कापडाचा फाक शिववून दिला असता. मला सुध्दा तलम धोतर पार आवडते पण पैसे कोटून आणावयाचे? असो. त्या बिचाऱ्या चिमुकल्या मुलीला असल्या गोष्टी समजत नाहीत. ती चांगली मुलगी आहे. दिवाळीला रेशमी आणि जरीचा फाक-परकर शिववून देतो असे म्हटले तर तिचे समाधान होते.

सकाळी दहा वाजता : लोकल गाडीत चिकार गर्दी होती. फूटबोर्डवर उभे राहणे, बाहेर लोबकळून उभे राहणे म्हणजे गुन्हा. म्हणून घुसून आत शिरलो लोकांच्या अंगांशी अंग घासून दुखू लागले. कापड्याची इस्त्री देखील खराब झाली.

बारा वाजता : हाजरी बुकांत सही करावयाची पार विसरलो. आठवण होताच सुपरिटेण्डेंटांच्या पुढे जाऊन “सही करायला विसरलो” म्हणालो. त्यांना वाटले की मी काहीतरी सयब सांगतो आहे. तरी देखील त्यांनी हाजरी बुक दिले.

दुपारी तीन वाजता : मोठ्या साहेबांना मला बोलविले मी जाऊन त्यांच्या पुढे अदबीने उभा राहिलो. मी केलेल्या काही चुकांबद्दल त्यांनी माझी हजेरी घेतली “तुम्ही वेळेवर पगार पत्रक तयार करत नाही त्यामुळे सर्वानाच त्रास होतो. पुढच्या खेपेस लवकर बनवा असे म्हणाले.

साडेचार वाजता :- कार्यालयाच्या परस्पर सहकारी बँकेतून कर्ज मागण्यासाठी गेलो. माझे स्नेही दाते आणि पत्नी यांना जामीन होण्यास विनविले. त्यांनी नकार दिला. वाजपेयी यांनी मी बँकेतून कर्ज काढू नये असा उपदेश केला. श्री मिश्र यांनी तर मी मनमाने खर्च करणारा म्हणून मलाच दोष दिला.

संध्याकाळी ७ वाजता :- भाजीपाला विकत घेण्यासाठी बाजारातून फिरलो. पालेभाजी, मुळ्य ह्या भाज्या स्वस्त मिळतात. पण आमच्या घरी त्या

कोणालाच आवडत नाहीत. त्यांना कांदे, बटाटे, टमाटे, कोबी, पडवळ हे हवेत. ते फार महाग असतात. म्हणून आठवड्यांत एकदाच आणतो.

संध्याकाळी आठ वाजता :- सगळ्यात धाकटी जयश्री “बाबा मला गायन शिकण्याची हौस आहे” म्हणाली. मलाही तसेच वाटते, पण तिला गायनाच्या क्लासांत घालायलाचे म्हटले तर महिना वीस रुपये फी द्यावी लागते. ती मला परवडत नाही. शिवाय “हिला” देखील मुलींना गायनाच्या क्लासांत पाठविणे पसंत नाही. बरे झाले हिच्याकडे बोट दाखवून “क्लासांत जायचे नाही” म्हटले म्हणजे झाले.

रात्री नऊ वाजता :- जेवण केल्यावर थोडा वेळ घरातील मंडळीशी गप्पा मारत बसलो होतो. इतक्यांत शेजारच्या काशीनाथ पंतांनी पत्ते खेळण्यासाठी बोलावले. मी शर्ट घालून येतो असे सांगून मोकळा झालो. “हिला” मी पत्ते खेळलेले आवडत नाही. म्हणून ती मला ‘जाऊ नका’ असे म्हणाली तेव्हा मी तिला विचारले ‘रात्रीचे थोडा वेळ खेळल्याने काय बिघडते?’ ती म्हणाली थोडा वेळ खेळल्याने काही बिघडत नाही हे खरे, पण तुम्ही खेळावयास बसलात म्हणजे तुम्हा सर्वांना कोणत्याही गोष्टीचे भान राहात नाही. काशीनाथ पंतांच्या मुलाची तय्येत बरी नाही. त्यांची मंडळी, पार्थिवीबाई, दिवसभर त्याची शुश्रूषा करत आहेत. रात्रीचे काशीनाथ पंतांनी मुलापाशी बसू नव्हे काय? ते खेळावयाला बसले तर ते कसे चालेल? तुम्ही जाऊ नका, म्हणजे ते आपोआप मुलाकडे लक्ष देतील. मी तिचे म्हणणे मान्य करून “बरे” म्हटले.

शब्दार्थ

कन्नड भाषा उत्तर कर्नाटकात आणि जुन्या म्हैसूर भागात वेगवेगळ्या प्रकारे बोलली जाते. उत्तर कर्नाटकातील भाषा मराठीच्या वळगावरची आहे. त्यांतील काही शब्द आणि वाक्यप्रचार (idioms) म्हैसूरकडच्या लोकाना समजत नाहीत. त्या उलट म्हैसूर कडील काही शब्द उत्तरेकडील सामान्य

माणसाना समजत नाहीत. यासाठी शक्य तो सर्वांना समजेल अशी शब्दावली उपयोगात आणून सामान्य व्यवहारासाठी उपयोगी पडणाऱ्या धड्यांची योजना केली गेली आहे. त्या शिवाय मराठीत नामपदांची अनेकवचने, कर्मणी प्रयोग यांचा सर्रास उपयोग केला जातो तसा तो कानडीत केला जात नाही. उदा. मातु, ए. व. मातुगळु अ. व. असे असून देखील गोष्ट - मातु. गोष्टी - मातु, असेच रूप सामान्य व्यवहारात राहते. “मातुगळु” म्हणजे चुकीचे नाही पण आवश्यक ही नाही. त्याचप्रमाणे प्रथम पुरुष एक वचनात ‘होदेनु’ (गेलो) ऐवजी ‘होदे’, हेच रूप प्रचारात आहे.

हेंडति	ಹೆಂಡತಿ	बायको
हेंणुमकळु	ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು	बायका, मुली
ओडने	ಒಡನೆ	बरोबर
वयस्सु	ವಯಸ್ಸು	वय
संगति	ಸಂಗತಿ	गोष्ट, घटना
दिनचरि (पट्टि)	ದಿನಚರಿ (ಪಟ್ಟಿ)	रोजनिशी
बरेदिडु	ಬರೆದಿಡು	लिहून ठेवणे
बेडिकोळु	ಬೆಡಿಕೊಳ್ಳು	नवस करणे, “मागून घेणे”
वासियागु	ವಾಸಿಯಾಗು	(दुखणे) बरे होणे
होलिद	ಹೊಲಿದ	शिवलेला
असड्डाल	ಅಸಡ್ಡಳ	ढगळ
दप्प	ದಪ್ಪ	जाड
गैळति	ಗೆಳತಿ	मैत्रीण
मनेतन	ಮನೆತನ	कुटुंब
गेलिमाडु	ಗೆಲಿಮಾಡು	टिंगल करणे, ठर उडविणे
माडलि	ಮಾಡಲಿ	करोत
संबळ	ಸಂಬಳ	पगार
सिक्कुत्तिदरे	ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೆ	मिळत असता तर
नानू	ನಾನೂ	मी, सुद्धा

ಹೊಲಿಸಿ ಕೊಡ-	ಹೊಲಿಸಿಕೊಡ	ಶಿವವೂನ ದಿಲೆ ಅಸತೆ
ಬಹುದಾಗಿತು	ಬಹುದಾಗತ್ತು	
ನನಗು	ನನಗೂ	ಮಲಾ ಸುಖಾ
ನಯವಾದ	ನಯವಾದ	ತಲಮ
ಸೇರು	ಸೇರು	ಆವಡಣೆ
ರೊಕ್ಕ	ರೊಕ್ಕ	ಪೆಸೆ
ಅಂಜಿದ ತಗ್ಗುಬುದು	ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು	ಕೊಡೂನ ಆಣಾವಯಾಚೆ
ಇರಲಿ	ಇರಲಿ	ಅಸೆ
ಪಾಪ	ಪಾಪ	ವಿಚಾರಿ (ಮುಲಗಿ)
ಅಂಜೆಯ	ಒಳ್ಳೆಯ	ಚಾಂಗಲಿ
ಜರತಾರಿಯ	ಜರತಾರಿಯ	ಜರಿಚೆ
ಹೊಲಿಸಿ	ಹೊಲಿಸಿ	ಶಿವವೂನ
ಹೊಲಿದರೆ	ಹೊಲಿದರೆ	ಸಾಂಗಿತಲೆ ತರ
ಅನಿಸು	ಅನಿಸು	ವಾಡಣೆ (ಸಮಾಧಾನ)
ತುಂಬ	ತುಂಬ	ಕಾರ
ದಡ್ಡಣಿ	ದಟ್ಟಣೆ	ಗದ್ದೆ
ಜೊತುನಿಲ್ಲುವುದು	ಜೊತುನಿಲ್ಲುವುದು	ಲೆಂಬಕೊನ ತಮೆ ರಾಹಣೆ
ನುಗ್ಗಿ	ನುಗ್ಗಿ	ಬುಸೂನ
ಸೇರು (ಹೊಗು)	ಸೇರು (ಹೊಗು)	ಶಿರಣೆ
ತಿಕ್ಕಿ	ತಿಕ್ಕಿ	ವಾಸೂನ
ನೋವು (ಆಗು)	ನೋವು (ಆಗು)	ದುಖ (ದುಖಾಪತ) ಹೊಣೆ
ಇಸ್ತಿಯ ಹಾಳಾ	ಇಸ್ತಿಯ ಹಾಳಾ	ಇಸ್ತಿಯ ಸುಧಾ ವಿವಿಡಲಿ
	ಯಿತು	
ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ	ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ	ವಿಸರೂನ ಗೆಲೆ
ನೆನಪುಆಗು	ನೆನಪು ಆಗು	ಆಡವಣೆ
ಆಗುತ್ತಲೆ	ಆಗುತ್ತಲೆ	ಹೊತಾಚ
ಎನೋ	ಎನೋ	ಕಾಹಿತರಿ
ನೆಪ	ನೆಪ	ಸವಣ, ನಿಮಿತ್ತ

ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳು	ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳು	ಸಮಜಣೆ, ಸಮಜೂಲ ಕರುಣ ಧಣೆ
ನಿತ್ತುಕೊಳ್ಳು	ನಿಂತುಕೊಳ್ಳು	ಉಭಾ ರಾಹಣೆ
ಕೆಲವು	ಕೆಲವು	ಕಾಹಿ
ತಪ್ಪು	ತಪ್ಪು	ಚೂಕ
ಸಲುವಾಗಿ	ಸಲುವಾಗಿ	ಸಾಠಿ, ಬದಲ
ಅಚ್ಚರಿಸು	ಎಚ್ಚರಿಸು	ಜಾಣೆ ಕರಣೆ, ಹಜೇರಿ ಧಣೆ
ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ	ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ	ಬೇಲೆಬರ
ತೊಂದರೆ	ತೊಂದರೆ	ಬಾಸ
ಮುಂದಿನ ಸಲ	ಮುಂದಿನ ಸಲ	ಪುಡ್ಡಾ ಖೆಪೆಸ
ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ	ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ	ಲವಕರ (ಸಾಮಾನ್ಯಉತ್ತರಕಡೆಲ ಬೋಲಿಲ "ಲಗು = ಲಗು)
ಸಾಲ	ಸಾಲ	ಕರ್ಜ
ಬೆಡ್ಡುಬಡ್ಡೆ	ಬೆಡ್ಡುಬಡ್ಡೆ	ಮಾಗಪ್ಪಾಸಾಠಿ
ಗೇಲೆಯ	ಗೇಲೆಯ	ಮಿತ್ರ
ಕೆಲಿಕೊಳ್ಳು	ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳು	ಬಿನವಿಣೆ
ಅಲ್ಲಗಲೆ	ಅಲ್ಲಗಲೆ	ನಕಾರ ಧಣೆ
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ	ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ	ಮನಮಾನೆ
ಹಲಿ	ಹಲಿ	ನಾವೆ ಡೆವಣೆ, ದೊಳ ಧಣೆ
ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ	ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ	ಭಾಜಿಪಾಲಾ
ಹಸಿ ಸೊಪ್ಪು	ಹಸಿ ಸೊಪ್ಪು	ಪಾಲೆಭಾಜಿ
ಅಡ್ಡಾಡು	ಅಡ್ಡಾಡು	ಫಿರಣೆ, ಫೆರಿ ಮಾರಣೆ
ಮುಲ್ಲಂಗಿ (ಮುಲ್ಲಂಗಿ)	ಮುಲ್ಲಂಗಿ (ಮುಲ್ಲಂಗಿ)	ಮುಟ್ಟಾ
ಸೋವಿ (ಅಗ್ಗ)	ಸೋವಿ (ಅಗ್ಗ)	ಸ್ವಸ್ತ
ಉಣ್ಣೆಗಡ್ಡೆ	ಉಣ್ಣೆಗಡ್ಡೆ	ಕಾಂದಾ (ಮೈಸೂರಕಡೆ ಇರುತ್ತಿಲ = ಕುರುಳ್ಳು)

बटाटे	ಬಟಾಟೆ	बटाटे (म्हैसूरकडे आलूगड्डे = ಆಲೂಗಡ್ಡೆ)
क्याबीज	क्याबीज	कोबी (म्हैसूरकडे कोसुगड्डे = ಕೋಸುಗಡ್ಡೆ)
हागलकामि	ಹಾಗಲಕಾಯಿ	पडवल
बेकु	ಬೇಕು	हवे, पाहिजे
तुडि (दुबारि)	ತುಟ್ಟಿ (ದುಬಾರಿ)	महाग
वार	ವಾರ	आठवडा
चिक्कवल्लु	ಚಿಕ್ಕವಳು	लहान
कलि	ಕಲಿ	शिकणे
हागेये	ಹಾಗೆಯೇ	तसेच
तिंगलु	ತಿಂಗಲು	महिना
कोडबेकागुत्तदे	ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ	(फ्री) बावी लागते (म्हैसूरकडे = कडबेकागुत्तदे = ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ)
साध्यविल्ल	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ	अशक्य आहे, परवडत नाही
अदल्लदे	ಅದಲ್ಲದೆ	त्या शिवाय
ओप्पु	ಒಪ್ಪು	मान्य, पसंत करणे
“इवल” मेले हाकि	ಇವಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ	हिच्याकडे बोट दाखवून
अंदरायितु	ಎಂದರಾಯಿತು	म्हणजे झाले (पुरे)
हरटेहोडे	ಹರಟೆಹೊಡೆ	गण्पा मारणे
नेरेमने	ನೆರೆಮನೆ	शेजार
इस्पेटु	ಇಸ್ಪೇಟು	पत्ते
निज	ನಿಜ	खरे (उत्तरेकडे “खरे” च म्हणतात)
परिवे	ಪರಿವೆ	भान
मैयल्लिनेडुगिल्ल	ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ	तथ्येत बरी नाही
मनेयवरु	ಮನೆಯವರು	मंडळी (बायको)

इडिय	ಇಡಿಯ	सबंध, संपूर्ण
आँके	ಆಂಕೆ	शुश्रूषा
हेगोआदीतु	ಹೇಗೆ ಆದೀತು	कसे चालेल
हत्तिर	ಹತ್ತಿರ	जवळ
ओळ्ळोयदु	ಒಳ್ಳೆಯದು	बरे, ठीक

अभ्यास (१७)

१. खालील रुपे ओळखा.

१. ಹೊಗಳಿ, ಬಿಡನು, ಬಂದಾನು, ತಿಂದನು, ಬಾರನು.

२. खालील मराठी शब्दांचे समानार्थी कानडी शब्द लिहा.

१. (तो) येऊ शकत नाही
२. (ती) येण्याची शक्यता आहे
३. (गाडी) वेळेवर येईल
४. जाऊदे
५. (तो) झोपला

२. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

१. ದೇವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ
२. ನಾವು ನಾಳೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬರಲಾರೆವು
३. ಮಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿದ್ದರೆ ಬತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದೀತು
४. ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿ ?
५. ಅವನು ಯಾವಾಗ ಬಂದನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಆರಿಯೆ

३. खालील वाक्यांचे कानडीत अनुवाद करा.

१. सगळे पैसे खर्च करू नको
२. ही अशीच असू दे
३. मी नवा कोट घालतो (ಹಾಕು, ತೊಡು)
४. कुली एवढे ओझे वाहनार नाही
५. गावकऱ्यांनी विहीर खणली

△ △ △

१८ | धडा अठरावा ०७ | सार हदिनेंठु पाठ हदिनेंठु

कर्मणी प्रयोग आणि कांही क्रिया रुपे

कर्मणी प्रयोग आणि कांही क्रिया रुपे

कन्नड भाषेत कर्मणी प्रयोग सामान्य व्यवहारात आढळत नाही. संस्कृत आणि इंग्रजी भाषेच्या अनुषंगाने कर्मणी प्रयोगाची नकल कानडीतही केली गेली आहे व तमिळ भाषेतील कर्मणी प्रमाणे "अलपडु" या प्रत्ययाच्या सहाय्याने कर्मणी प्रयोगाची रुपे बनविली जातात

कर्तरी

भीम लाडू खातो

ಭೀಮನು ಉಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ

भीमाने लाडू खाल्ला

ಭೀಮನು ಉಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದನು

कर्मणी

भीमाकडून लाडू खाल्ला जातो

ಭೀಮನಿಂದ ಉಂಡಿಯು ತಿನ್ನುಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

भीमाकडून लाडू खाल्ला गेला

ಭೀಮನಿಂದ ಉಂಡಿಯು ತಿನ್ನುಲ್ಪಟ್ಟಿತು

भूतकाली सकर्मक कर्तरी प्रयोगात कलड व मराठी भाषेची प्रमुख त्रैशिष्ट्ये नजरेस येतात. मराठी आणि इतर काही संस्कृतोद्भव भाषातून कर्त्याला “ने” किंवा तत्सम प्रत्यय लागतो तसा कानडी आणि इतर द्राविडी भाषातून लागत नाही, शिवाय मराठीत क्रियापदही कर्मानुसार असते तर ते कानडीत कर्त्याला अनुसरून असते.

कर्तरी

भीमाने लाडू खाऱ्हा

ಭೀಮನು ಉಂಡಿಯು ಅಂದನು

द्रौपदीने खारीक खाऱ्ही

ದ್ರೌಪದಿಯು ಉತ್ತತ್ತಿಯನು ಅಂದಳು

मांजराने उंदीर खाऱ्हा

ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯನ್ನು ಅಂದಿತು

कर्मणी

भीमाकडून लाडू खाऱ्हा गेला

ಭೀಮನಿಂದ ಉಂಡಿಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

द्रौपदीकडून खारीक खाऱ्ही गेली

ದ್ರೌಪದಿಯಿಂದ ಉತ್ತುತ್ತೆಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

मांजराकडून उंदीर खाऱ्हा गेला

ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ ಇಲಿಯು ತಿನ್ನಲ್ಪಟ್ಟಿತು

कलड भापी लोकांच्या मराठी भाषेत “भीम लाडू खाऱ्हा”, “द्रौपदी खारीक खाऱ्ही”, “मांजर उंदीर खाऱ्हे” असे प्रकार आढळतात याचे मुख्य कारण कानडी व मराठी भाषेतील सकर्मक भूतकाली क्रियापदांच्या रचना वेगवेगळ्या आहेत हे होय.

કર્મણી પ્રયોગ

વર્ત.	ધૂત.	ધવિધ્ય.	આજ્ઞાર્થ.	નિષેધ ક્રિયા નકાર
ઓત્તુ એત્તુ	ઓત્તલ્પદુત્તાને એત્તલ્પદુત્તને	ઓત્તલ્પદુવનુ એત્તલ્પદુવનુ	ઓત્તલ્પદલિ એત્તલ્પદલિ	ઓત્તલ્પદનુ એત્તલ્પદનુ
નંબુ નંબુ	નંબલ્પદુત્તાને નંબલ્પદુત્તને	નંબલ્પદુવનુ નંબલ્પદુવનુ	નંબલ્પદલિ નંબલ્પદલિ	નંબલ્પદનુ નંબલ્પદનુ
દિ. પુ. ઇ. વ.	દિ. પુ. ઇ. વ.	દિ. પુ. ઇ. વ.	દિ. પુ. ઇ. વ.	દિ. પુ. ઇ. વ.
વજસુ વજસુ	વજસલ્પદુત્તાને વજસલ્પદુત્તને	વજસલ્પદુવનુ વજસલ્પદુવનુ	વજસલ્પદલિ વજસલ્પદલિ	વજસલ્પદનુ વજસલ્પદનુ
પ્ર. પુ. ઇ. વ.	પ્ર. પુ. ઇ. વ.	પ્ર. પુ. ઇ. વ.	પ્ર. પુ. ઇ. વ.	પ્ર. પુ. ઇ. વ.
હોગલુ હોગલુ	હોગલ્પદુત્તાને હોગલ્પદુત્તને	હોગલ્પદુવનુ હોગલ્પદુવનુ	હોગલ્પદલિ હોગલ્પદલિ	હોગલ્પદનુ હોગલ્પદનુ
ત. પુ. નં. પુ. ઇ. વ.	ત. પુ. નં. પુ. ઇ. વ.	ત. પુ. નં. પુ. ઇ. વ.	ત. પુ. નં. પુ. ઇ. વ.	ત. પુ. નં. પુ. ઇ. વ.
એલે એલે	એલેલ્પદુત્તાને એલેલ્પદુત્તને	એલેલ્પદુવનુ એલેલ્પદુવનુ	એલેલ્પદલિ એલેલ્પદલિ	એલેલ્પદનુ એલેલ્પદનુ

२ पुरुष निरपेक्ष (Impersonal) कर्मणी प्रयोग

मराठीत 'केले जाते' या अर्था "करव्यात येते" म्हणतात तसे आधुनिक कन्नड भाषेतही एका नव्या पद्धतीने हा अर्थ व्यक्त करतात. अर्थाच्या दृष्टीने या प्रयोगाला कर्मणी प्रयोगच म्हणता येईल यांत तृतीया विभक्तिरूपी कर्ता नसतो. कर्म द्वितीया विभक्तीत असते आणि क्रियापद नेहमी तृतीय पुरुष नपुंसकलिङ्गी एकवचनात असते, आणि काला प्रमाणे बदलते.

धातुचे रूप $\left\{ \begin{array}{l} \text{धातु + अलु + आगु} \\ \text{माडु + अलु + आगु = माडलागु} \end{array} \right.$

कर्तरी नानु ई केलसवन्नु माडुत्तेने.
 ನಾನು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

पुरुषनिरपेक्ष ई केलसवन्नु माडलागुत्तदे.
 ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
 अवनु केलसवनु माडुत्ताने.
 ಅವನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

 केलसवन्नु माडलागुत्तदे.
 ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
 नम्मल्लि उत्तम बड्डेगळन्नु होलियुत्तेवे.
 ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುತ್ತೇವೆ.
 नम्मल्लि उत्तम बड्डेगळन्नु होलियलागुत्तदे.
 ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

कर्तरी सभैयल्लि अनेक जनरु भाषणगळन्नु माडिदरु.
 ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರು ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

- ಕರ್ಮಗಿ ಸಮೇಯಲಿ ಅನೇಕ ಜನರಿಂದ ಭಾಷಣಗಲು ಮಾಡಲ್ಪಡುವು
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರಿಂದ ಭಾಷಣಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು
- ಪು. ನಿರ. ಸಮೇಯಲಿ ಭಾಷಣಗಲನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು
- ಕರ್ತರಿ ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತೇವೆ
ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತೇವೆ
- ಕರ್ಮಗಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಒಗೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ
ನಮ್ಮಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಒಗೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ
- ಪು. ನಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ
- ಕರ್ತರಿ ನಾಳೆ ಜನರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು
ನಾಳೆ ಜನರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು
- ಕರ್ಮಗಿ ನಾಳೆ ಜನರಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು
ನಾಳೆ ಜನರಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು
- ಪು. ನಿ. ನಾಳೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು
ನಾಳೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು
- ಕರ್ತರಿ ಅರಸನು ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನು
ಅರಸನು ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಯಾನು
- ಕರ್ಮಗಿ ಅರಸನಿಂದ ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು
ಅರಸನಿಂದ ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು
- ಪು. ನಿ. ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು
ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು

मराठीतील संदेह वाचक “जर” – “तर” हा वाक्यप्रकार कानडीतही आहे पण “जर” व “तर” या शब्दांची कानडी रूपे मात्र नसतात.

क्रियापदाची रूपे

तृतीय पुरुष पुंलिङ्ग एकवचनी भूतकाळी क्रियापदाचे प्रत्यय गाळून त्या ऐवजी “रे” जोडल्याने संदेहवाचक क्रियापदाचे रूप बनते.

धातु	तृ. पु. पुंलिङ्गी एकवचन	संदेहवाचक
माडु	माडिदनु	माडिद + रे = केलेतर
माडु	माडिदनु	माडिद + रं
सुत्त	सुत्तिदानु	सुत्तिद + रे = गुंडाळलेतर
सुत्त	सुत्तिदानु	सुत्तिद + रं
विडु	विट्टानु	विट्ट + रे = सोडलेतर
विडु	विट्टानु	विट्ट + रं
बरु	बंदानु	बंद + रे = आल्यास
बरु	बंदानु	बंद + रं

जर तुम्ही वेळेवर आलात तर बरे होईल.

ನೀವು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು

जर तुम्ही वेळेवर आला नाहीत तर तुम्हास दंड होईल

ನೀವು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ದಂಡವಾಗುವುದು

†निषेध व्यक्त करताना बंदरे (आलात) च्या ऐवजी “बरेदे-इदरे” (आला नाहीत तर) म्हणतात.

नोडिदरे	नोडिदरे	पाहिले तर
नोडदे इदरे	नोडदे इदरे	पाहिले नाही तर

१८८ | कर्मणी प्रयोग आणि कांही क्रिया रूपे

कुळितर	कुळीत	बसाल तर
कूडदे इदरे	कूडदे इदरे	बसला नाहीत तर
तंदरे	तंदर	आणलेस तर
तरदे इदरे	तरदे इदरे	आणले नाहीस तर
सुडरे	सुडरे	जाळले } तर
		जळाले }
सुडदे इदरे	सुडदे इदरे	जाळले } नाही तर
		जळाले }
होदरे	होदरे	गेल्यास
होगदिदरे	होगदिदरे	गेला नाहीत तर

(४) क्रियानुगुण्य (Syntax)

कोणत्याही एका वाक्यांत एकापेक्षा अधिक कर्ते असल्यास त्यांस अनुसरून क्रियापदाचे रूप बनवावे लागते.

आनेयू, कुदुरेयू, आंटेयू, मनुष्यरू, बंदरू
 असंयूरू, कुदुरेयूरू, आंटेयूरू, मनुष्यरूरू बंदरूरू
 हत्ती, घोडा, ऊंट, आणि माणसे आली

येथे मनुष्यरू, (पु. अनेकवचन) शेवटी आल्यामुळे पु. अने वचनातील क्रियापद आले.

मनुष्यरू, कुदुरेयूरू, आनेयूरू, दनगूरू बंदरूरू
 मनुष्यरूरू, कुदुरेयूरू, आनेयूरू, दनगूरू बंदरूरू
 माणसे, घोडे, हत्ती आणि गुरे आली

येथे दनगूरू (पु. न. अनेकवचन) शेवटी आल्यामुळे बंदरूरू असे क्रियापद आले.

ಬೆಟೆಗಾರನು ನಾಯಿಗಿಡ್ಡ ಬೆಡ್ಡು (ನಪುಂಸಕ)
 ಬೆಟೆಗಾರನೂ, ನಾಯಿಗಳೂ ಬಂದುವು
 ಶಿಕಾರಿ ಆಗಿ ಕುತ್ರಿ ಆಲಿ
 ನಾಯಿಗಿಡ್ಡ, ಬೆಟೆಗಾರನು ಬೆಡ್ಡು (ಪುಲ್ಲಿಂಗ)
 ನಾಯಿಗಳೂ, ಬೆಟೆಗಾರನೂ ಬಂದರು
 ಕುತ್ರಿ ಆಗಿ ಶಿಕಾರಿ ಆಲಿ

ಸರ್ವನಾಮೆ

ಏಕಾಹನ ಅಧಿಕ ಸರ್ವನಾಮೆ ಕತುಪದಿ ಅಸತಾನಾ;

೧. ಅವಿಡ್ಡ, ನಿನು ಕುಡಿ ಬೆದಿರಿ (ದ್ವಿ. ಪು.)

ಅವಳೂ, ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿರಿ

ತು ಆಗಿ ತು ಮಿಡ್ಡನ ಆಲಾತ.

ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷಾತ್ ಮಾತ್ರ ಸರ್ವನಾಮಾಂಚಾ ಕ್ರಮ ಕಸಾಹಿ ಅಸಲಾ ತರಿ ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ ರಾಹತೆ.

ನಿನು, ಅವಿಡ್ಡ ಕುಡಿ ಬೆದಿರಿ (ದ್ವಿ. ಪು.)

ನೀನೂ, ಅವಳೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿರಿ

ತು ಆಗಿ ತು ಮಿಡ್ಡನ ಆಲಾತ.

೨. ನಾನು, ಅವನು, ನಿನು ಬೆಡ್ಡು (ಪ್ರ. ಪು.)

ನಾನೂ, ಅವನೂ, ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಬಂದೆವು.

ಮಿ, ತು ಆಗಿ ತು ಆಲಾತ

ನಿನು ನಾನು, ಅವನು ಬೆಡ್ಡು

ನೀನೂ, ನಾನೂ, ಅವನೂ ಬಂದೆವು

ತು, ಮಿ, ಆಗಿ ತು ಆಲಾತ

ಅವನು, ನಿನು, ನಾನು ಬೆಡ್ಡು

ಅವನೂ, ನೀನೂ, ನಾನು ಬಂದೆವು

ತು, ತು ಆಗಿ ಮಿ ಜಿವಲಾ.

೧೯೦ | ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗ ಆಗಿ ಕಾಂಹಿ ಕಿಸಾ ರುಪೆ

५. क्रियापदांचे कार्य भागवणारे स्वतंत्र शब्द

प्रत्येक वाक्यात क्रियापद आवश्यकच असते असे नाही. त्याचे कार्य करू शकणारे स्वतंत्र शब्द कानडीत आहेत व त्याचे रूप अविकृत राहते.

१. उंटु अवनिगे विवेक उंटु
 ಉಂಟು ಅವನಿಗೆ ವಿನೇಕ ಉಂಟು
आहे त्याला विवेक आहे

ननगे मगनु उंटु
 ನನಗೆ ಮಗನು ಉಂಟು
मला मुलगा आहे.

२. वेकु ननगे स्वरूप हण वेकु
 ಬೇಕು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣಬೇಕು
हवे मला थोडे पैसे पाहिजेत.

३. वेड नीनु केलस माडुवुदू वेड
 ಬೇಡ ನೀನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೂ ಬೇಡ
नको तुझे काम करणे नको आणि
 ನಾನು ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದೂ ಬೇಡ
मी पगार द्यायलाही नको

४. इल्ल हल्लु इद्दाग कडले इल्ल कडले इद्दाग हल्लु इल्ल
 ಇಲ್ಲ ಹಲ್ಲು ಇದ್ದಾಗ ಕಡಲೆ ಇಲ್ಲ ಕಡಲೆ ಇದ್ದಾಗ ಹಲ್ಲು ಇಲ್ಲ
नाही दांत असताना चणे नसतात आणि चणे असताना दात नसतात
 (दोन्ही बाजूने दुर्दैव)

५. अक्ष रामरायर मगनु सोमारीयक्ष
 अल्ल रामरायर मगनु सोमारी अल्ल
 नव्हे रामरावांचा मुलगा आळशी नव्हे

६. अबुदु (हौदु) भारतदक्षि इरुववरु भारतीयरे अबुदु (हौदु)
 अहमुदु भारतदल्लेरुनवरु भारतीयेरु अहमुदु (हौदु)
 (हौदु)
 होय भारतांत राहणारे भारतीयच होत

प्रश्नार्थक

१. एनु, एके, यान्वाग, एन्दु (काय, का, केव्हा, कधी) ही अव्यये
 योजून प्रश्नार्थक वाक्ये बनविली जातात.

एनु = एनु = काय

निमगे हालु वेकेनु? = निमगे कायु जेकेनु?

= तुम्हास दूध हवे काय?

२. ओ प्रत्यय क्रियापद, नाम, किंवा विशेषण यांच्या शेवटी ओ प्रत्यय
 लावून प्रश्नार्थक वाक्ये बनविले जाते.

नम्म अण्णनु वंदनु

नम्म अण्णनु वंदनो?

सम्म अण्णनु बन्दनु

सम्म अण्णनु बन्दनो?

माझा भाऊ आला

माझा भाऊ आला काय?

इव्हु निन्न तम्मनु

इव्हु निन्न तम्मनो?

जवन्नु निन्न तम्मनु

जवन्नु निन्न तम्मनो?

हा तुझा भाऊ (धाकटा)

हा तुझा भाऊ काय?

१९२ | कर्मणी प्रयोग आणि कांही क्रिया रूपे

आ कुदुरे विलियदु आ कुदुरे विलियदो ?
 ಆ ಕುದುರೆ ಬಿಳಿಯದು ಆ ಕುದುರೆ ಬಿಳಿಯದೋ ?
 तो घोडा पांढरा आहे तो घोडा पांढरा आहे काय ?

विकल्पात हा “ओ” ऐवजी “ए” हा प्रत्यय ही लावला जातो.

अवनु निन्ने नम्म मनेगे बंदिदने ?
 ಅವನು ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೇ ?
 तो काल आमच्या घरी आला होता काय ?

इदु निन्न कुदुरे इदु निन्न कुदुरೇ ?
 ಇದು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆ ಇದು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯೇ ?
 हा तुझा घोडा हा तुझा घोडा काय ?

आकळु कपादरे हालु कपे ?
 ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ ?
 गाय काली असली म्हणून काय दुधही काले होईल ?

होय की नाही

१. नीनु नन्न जोतेगे वरुत्तियो इल्लवो ?
 ನೀನು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ?
 तू माझ्या बरोबर येतोस की नाही ?

२. देवा, नी मायेयोल्लगो निन्नोल्लु मायेयो ?

—कतकदास

ದೇವಾ, ನೀ ಮಾಯೆಯೊಳಗೊ ನಿನೊಳು ಮಾಯೆಯೋ ?
 देवा, तू मायेत आहेस की तुझ्यात माया आहे ?

३. ई दिन रजेयु इंदेयो इल्लवो ननगे गोत्तिन्न
 ಈ ದಿನ ರಜೆಯು ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ?
 आज रजा आहे किंवा नाही हे मला माहीत नाही
 बेकु, बेड, प्रमाणेच पण क्रियापदांसमवेत वापरली जाणारी पदे.

१. ननगे हण बेकागिदे (बेकु + आगि + इंदे)
 ನನಗೆ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿದೆ (ಬೇಕು + ಆಗಿ + ಇದೆ)
 मला पैसा हवा आहे

२. ननगे करिगे होगुवुदु बेडवागिदे (बेडागिदे) (बेड + आगि + इंदे)
 ನನಗೆ ಉರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡವಾಗಿದೆ (ಬೇಕಾಗಿದೆ)
 मला गावाला जाणे नको झाले आहे

३. अक्किय कोरते उंटागिदे (उंटु + आगि + इंदे)
 ಅಕ್ಕಿಯ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ (ಉಂಟು + ಆಗಿ + ಇದೆ)
 तांदळाचा तुटबडा झाला आहे

४. मनैयल्लि एनू इल्लವಾಗिदे (इल्ल + आगिदे)
 ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ (ಇಲ್ಲ + ಆಗಿದೆ)
 घरत काही नाहीसे झाले आहे

५. इदु मनैयल्लवेंदायितु (अल्ल + अन्दु + आयितु)
 ಇದು ಮನೆಯಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತು (ಅಲ್ಲ + ಎಂದು + ಆಯಿತು)
 हे घर नव्हे असे झाले (असा अर्थ झाला)

१९४ | कर्मणी प्रयोग आणि कांही क्रिया रूपे

६. निंदकरु हरबेकु (इरु > अ + बेकु)
 निंदकರು हरबೇकु (ऱरु > अ + बेकु)
 निंदक असले पाहिजेत
७. सगणेगे बेंले उंटायितु (उंटु + आयितु)
 सगळेगे बेंले उंटायितु (उंटु + आयितु)
 शेणाला किमत (वट्टा लागली) उत्पन्न झाली
८. नेरंमनेयवळिगे मज्जिगे बेकागित्तु (बेकु + आगि + इत्तु)
 नेरंमनेयवळीगे मज्जिगे बेकागित्तु (बेकु + आगि + इत्तु)
 शेजारिणीला ताक हवे होते
९. निन्न दारियन्तु नोडि साकागि होयितु
 निन्न दारियन्तु नोडि साकागि होयितु
 तुझी वाट पाहून थकलो (मला पुरे झाले)
१०. मराठी कलियुवुदरळि फलबिळदिळ (इळदं + इळ)
 मराठी कलियुवुदरळि फलबिळदिळ (इळदं + इळ)
 मराठी शिकण्यांत फल नाही असे नाही
११. ननगे नम्म ऊरन्तु नोडुव आसे उंटगिदे
 ननगे नम्म उरन्तु नोडुव आसे उंटगिदे
 मला आमचे गाव पाहण्याची इच्छा झाली आहे
१२. नावु भेलिंद मेले वेंगळूरिगे होगुवुदुंदु
 नावु भेलिंद मेले वेंगळूरिगे होगुवुदुंदु
 आम्ही वरचेवर वंगलोरला जात असतो

कन्नड व्याकरणकाररु

क्रिस्त शकद सुमारु हन्नोदुनूरा नाळवत्तैदरल्लि नागवर्मन्नु “कर्नाटक भाषा भूषण” मत्तु “काव्यावलोकन” अम्ब अरडु ग्रंथगळन्नु वरेदनु. “कर्नाटक भाषा भूषण” अम्ब ग्रंथवु कन्नड व्याकरण ग्रंथवादरु संस्कृत भाषेयल्लि वरेयल्पडिदे. ई पुस्तकदिंद संस्कृतवन्नु बल्लवरु सह कन्नड व्याकरण वन्नु तिलिदुकोळ्ळवड्डदु.

क्रिस्त शकद सुमारु हन्नोदुनूरा अरवत्तरल्लि केशिराज अम्बवन्नु “शब्द मणि दर्पण” अम्ब हेसरिन कन्नड व्याकरण ग्रंथवन्नु रचिसिदनु. हळगन्नड भाषेय स्वरूपवन्नु तिलिदुकोळ्ळवेकादरे नीवु ई ग्रंथवन्नु ओदवेकु. ई व्याकरण ग्रंथदल्लि संधि, नाम, समास, तद्धित, आख्यात, धातु, अपभ्रंश, अव्यय अम्ब अन्तु अध्यायगळु इवे.

क्रिस्त शकद साविरद आरुनूरा नाळकर सुमारिनल्लि “भट्टा कळंकदेव” नेम्बुवन्नु “शब्दानुशासन” वेम्ब बहु प्रौढवाद कन्नड व्याकरण ग्रंथवन्नु रचिसिदनु. आदरे इदु संस्कृतदल्लिदे. कन्नड भाषेयू संस्कृतदत्ते महत्त्व भाषे अम्बुदन्नु तोरिसिकोडुव उद्देशदिंद ई ग्रंथवु रचिसल्पडितु. हिंदे पाणिनि मत्तु पातंजलि महर्षिगळु “अष्टाध्यायी” मत्तु “महाभाष्य” अम्ब व्याकरण ग्रंथ गळन्नु रचिसिदरे. अवुगळ हागेये ओन्दु व्यवस्थावद्ध क्रमदल्लि भट्ट कळंक देवन्नु कन्नड ई शब्दानुशासन व्याकरणद सूत्रगळन्नु अवुगळिगे भाष्यवन्नु रचिसिदनु.

इदिन कालदल्लि बळवेयल्लिरुव कन्नड भाषेयु हिदिन कालद भपेगित बहळ मडिगे भार्पाठगोडिदे. ई कालद भाषेयन्नु “होसगन्नड” अन्तु करैयुत्तेवे. नम्म मक्कळु मुख्यवागि होसगन्नड भाषेयन्नु अभ्यास माडुत्तारे. अदर जोतेगे हळगन्नड भाषेय स्थूलवाद परिचयवन्नु माडिकोळ्ळवेकागुत्तदे. पुस्तक, वर्तमान पत्र, पत्रलेखन, सामान्य संभाषणे इवुगळल्लिय भाषे होसगन्नड. पंप, रत्न, पडक्षरि मुंताद हळेय कालद कविगळु हळगन्नडदल्लि रचिसिद काव्यगळ अर्थ वन्नु तिलिदुकोळ्ळलिके हळगन्नड भाषेयु कोन्चमडिगे तिलियवकागुत्तदे.

ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದುನೂರಾ ನಾಲ್ಕತ್ತೈದರಲ್ಲಿ ಸಾಗವರ್ಮನು “ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ ” ಮತ್ತು “ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ” ಎಂಬ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. “ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ ಸಹ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡುನೂರಾ ಅರವತ್ತರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಎಂಬವನು “ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ, ನಾಮ, ಸಮಾಸ, ತದ್ವಿತ, ಅಬಿವ್ಯಾತ, ಧಾತು, ಅಪಭ್ರಂಶ, ಅವ್ಯಯ ಎಂಬ ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಇವೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಆರುನೂರಾ ನಾಲ್ಕರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದ “ ಭಟ್ಟಾ ಕಳಂಕದೇವ ” ನೆಂಬುವನು “ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ” ಎಂಬ ಬಹು ಫ್ರಾ಼ಧವಾದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಭಾಷೆ ಎಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದೆ ಪಾಣಿನಿ ಮತ್ತು ಪಾತಂಜಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು “ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಿ ” ಮತ್ತು “ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ ” ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೂ ವ್ಯಾಸಸ್ವಾಮಿಬ್ಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾ ಕಳಂಕದೇವನು ಕನ್ನಡದ ಈ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ವ್ಯಾಕರಣದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದನು.

ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರ್ಪಾಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡವನ್ನು “ ಹೊಸಗನ್ನಡ ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ

ಮಕ್ಕಳು ಮುಖವಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ, ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ, ಪತ್ರ, ಲೇಖನ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪದ್ಮಕೈರಿ ಮುಂತಾದ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರ

ಖ್ರಿಸ್ತಿ ಸನಾಚ್ಯಾ ಸುಮಾರೆ ಅಕರಾಶೆ ಪंचेवाळीस साली नागवर्मा यानें “कर्नाटक भाषा भूषण ” आणि “काव्यालोकन ” हे दोन ग्रंथ लिहिले. “कर्नाटक भाषा भूषण ” हा ग्रंथ कन्नड व्याकरण ग्रंथ असला तरी तो संस्कृत भाषेत लिहिला गेला आहे. या पुस्तकाच्या साक्षाने संस्कृत जाणणाऱ्यांनाही कन्नड व्याकरण समजून घेता येईल.

ख्रिस्ती सनाच्या सुमारे बाराशे साठ साली “केशिराज ” याने “शब्द-मणि दर्पण ” या नावाचा कन्नड व्याकरण ग्रंथ रचला. “हळगन्नड ” म्हणजे प्राचीन कन्नडचे स्वरूप जाणण्यासाठी तुम्ही हा ग्रंथ वाचावा. या व्याकरणात संधी, नाम, समास, तद्धित, आख्यात, धातु, अपभ्रंश, अव्यय असे आठ अध्याय आहेत.

ख्रिस्ती सनाच्या सुमारे सोळाशे चार साली “भट्टा कळंकदेव ” याने “शब्दानु शासन ” हा मोठा भारदस्त कन्नड व्याकरण ग्रंथ रचला. पण तो संस्कृत मध्ये आहे. कन्नडही संस्कृत प्रमाणेच महत्वाची भाषा आहे हे दाखविण्याच्या उद्देशाने हा ग्रंथ रचण्यात आला. मार्गे पाणिनी आणि पतंजलि या महर्षींनी “अष्टाध्यायी ” आणि “महाभाष्य ” हे व्याकरण ग्रंथ रचले आहेत. त्याच धरती वर एका सुव्यवस्थित क्रमाने भट्टाकळंक देवाने कानडीच्या या शब्दानु शासन व्याकरणाची सूत्रे आणि त्यांचे भाष्य रचले.

सध्याच्या काळी व्यवहारात असलेली कन्नड भाषा पूर्वीच्या काळच्या कानडी भाषे पेक्षा ब्रह्मंशी सुव्यवस्थित आहे. हल्लीच्या भाषेला आपण “होस (नवीन) गन्नड ” म्हणतो. आमची मुले प्रामुख्याने होसगन्नड भाषेचाच अभ्यास करतात. त्याच्याच जोडीला हळगन्नड भाषेचाही स्फुलमानाने परिचय करून घ्यावा लागतो. पुस्तके, वर्तमानपत्रे, पत्रलेखन, सामान्य संभाषण यांतील भाषा “ होस गन्नड ” पंप, रत्न, षडक्षरि इत्यादि जुन्या काळच्या कवींनी हळगन्नड मध्ये रचलेल्या कवितांचा अर्थ समजण्यासाठी हळगन्नड भाषा थोडीबहुत अवगत असावी लागते.

शब्दार्थ

सुमारु	सुमारु	सुमारे
अम्ब हेंसरिन	नंय हेंसरिन	गा नावाचा
सुमारिनशिद	सुमारिनशिद	सुमारे (-) साली होता तो
ग्रीड	क्रीड	भारदस्त
तोरिसिकोडु	तोरिसिकोडु	दाखवून देणे, सिध्द करणे
हागे	हागे	प्रमाणे
ईदिन कालदलि	इंदिन कालदलि	हल्ली
मार्पाटगोळु	मार्पाटगोळु	व्यवस्थितपणा घेणे, सुव्यवस्थित होणे
बारे	कट	म्हणणे, हाक मारणे
मळळु	मळळु	मुले
जोतेगे	जोतेगे	जोडीला, बरोबरीने
कोंचमट्टिगे	कोंच मट्टिगे	थोडे बहुत

अभ्यास (१८)

१. खालील वाक्यांचा प्रयोग बदला

०. म्हालेसरु कळसन्नु हिडियुत्तारै
१. तंदीयवरु ननगे हळवन्नु कळसिवरु

೧. ಇಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ
೨. ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.
೩. ದೊಡ್ಡದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬೇನೆ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

೧. ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
೨. ಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆ.
೩. ಹೀಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ತಡವಾದೀತು.
೪. ಅವನು ಬರುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕೇಳು
೫. ಅವನು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ವಕೆ ವಕುವೆ

३. खालील वाक्यांचा कानडीत अनुवाद करा

१. लढाईत सैनिक मारले जातात
२. आमच्या येथे कपड्यांची इल्ली करून देण्यात येईल
३. तो उद्या भेटला तर त्याला माझ्या घरी येण्यास सांग
४. तू लक्ष देऊन ऐकले नाहीस तर तुला हे काम येणार नाही
५. आपली तब्येत कशी आहे ?

△ △ △

समास

कन्नड व्याकरणाची रचना संस्कृत व्याकरणावर आधारलेली असल्यामुळे समास देखील 'संस्कृत समासांच्या नियमानुसारच बनतात. पूर्व आणि उत्तर पदे जेथे संस्कृतच असतील तर ते समास पूर्णतया संस्कृत समासच होत. कन्नड साहित्यातील सर्व ग्रंथांत बहुधा संस्कृत समासच आढळतात. पण या शतकाच्या सुरवातीपासून पुनरुज्जीवनवादी (revivalist) चळवळीमुळे मिश्र किंवा पूर्ण कन्नड समास आणि जुन्या कन्नड भाषेतील (हळगन्नड) शब्द प्रचारात आले आहेत. ते समजणे अत्यावश्यक असल्यामुळे कन्नड समासांचे थोडेक विवेचन येथे सादर केले जात आहे.

१. तत्पुरुष समास

(पण्ठी)

मल्लेय + काल = मल्लेगाल (पावसाळा)

तत्पुरुष

मल्लेय + काल = मल्लेगाल

हिरिदु + तोरे = हेंदोरे

हिरिदु + तोरे = हेंदोरे

कर्मधारय

लाडू + मारु + भट्ट = लाडूभट्ट

कर्मधारय

लाडू + मारु + भट्ट = लाडूभट्ट

(मध्यम पदलोपी) याच प्रमाणे

अंशी समास

कैय + मुंदु = मुंगै (पंजा)

अंशी

कैय + मुंदु = मुंगै

कालिन + हिंदु = हिंदुगल् (टाच)

कालिन + हिंदु = हिंदुगल्

बहुव्रीहि

बहुव्रीहि

मूरु कण्णुगळु उळ्ळव = मुक्कण

मूरु कण्णुगळु उळ्ळव = मुक्कण

तीन डोळे ज्याचे आहेत तो = त्रिनेत्र

मुगिलिनंतह वण्णवुळ्ळव = मुगिल्वण्ण

मुगिलिनंतह वण्णवुळ्ळव =

मुगिल्वण्ण

आकाशा सारखा रंग ज्याचा तो = मेघश्याम

नंजु + उंडवनु = नंजुंड

नंजु + उंडवनु = नंजुंड

विष ज्याने भक्षिले = नीलकंठ, शंकर

२. मिश्र समास

अरि समास

अरि समास

मोगद + राग = मोगराग

मोगद + राग = मोगराग

मुखाचा + रंग = मुखरंग

पिरिटु + बल = पर्वेल

पिरिटु + बल = पर्वेल

मोटे + बल = मोटेबल

अंरडु + भाग = इवभाग

अंरडु + भाग = इवभाग

परम + बोम्म = परबोम्म

परम + बीम्म = परबीम्म

परम + ब्रह्म = परब्रह्म

दिग्

ओन्टु + कट्टु = ओक्कट्टु

द्विगु

ఒండు + కట్టు = ఒక్కట్టు

एक + बंधन = एकी

औरडु + मडि = इम्मडि

ఒరడు + మడి = ఇమ్మడి

दोन + वेळा = दुसरा, द्वितीय

द्वंद्व.

होलवू + मनैयू = होलमनै

द्वन्द्व.

ಹೊಲವೂ + ಮನೆಯೂ = ಹೊಲಮನೆ

शेत + घर = शेतीवाडी

कैरैयू + कट्टैयू = कैरेकट्टै

ಕೆರೆಯೂ + ಕಟ್ಟೆಯೂ = ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ

तलाव + कट्टा (आसरा) = पाण्या सावलीची सोय

सिडिलू + मिंचू = सिडिलुमिंचु

ಸಿಡಿಲೂ + ಮಿಂಚೂ = ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚು

बीज + आणि + चमक = विजेचा कढकडाट

कुरियू + कोळियू = कुरिकोळि

ಕುರಿಯೂ + ಕೊಳೆಯೂ = ಕುರಿಕೊಳೆ

मेंढी + कोंबडा = वध्यपशु

अव्ययी भाव :- हा पूर्णतः संस्कृत समास एव कन्नड मध्ये व्याख्या करता येते.

अव्ययी भाव

यथाकाल = कालवु मीरदंतें

अव्ययी भाव

यथाकाल = कालवु मीरदंतें

यथाकाल = वेळ टळणार नाही अशा रीतिने

विनाकारण = कारणवुइल्लदे

विनाकारण = कारणवुइल्लदे

विनाकारण = कारण नसताना

क्रिया समास :- कविय वचनगळन्नु केलि जनरु तलेदुगुत्तारे. या वाक्यांत तलेयन्नु + तूगुत्तारे याचा “तलेदुगुत्तारे” असे रूप झाले आहे.

क्रिया समास

तलेयन्नु + तूगु = तलेदुगु

क्रिया समास

तलेयन्नु + तूगु = तलेदुगु

डोके + डोलविणे = कौतुक करणे

मैय्यन्नु + मरेतु = मैमरेतु

मैय्यन्नु + मरेतु = मैमरेतु

अंग + विसरुन = देहभान विसरुन

तलेयन्नु + तोरु = तलेदोरु

तलेयन्नु + तोरु = तलेदोरु

डोके + दाखविणे = दृष्टीस पडणे

मैय्यन्नु + तडवि = मैदडवि

मैय्यन्नु + तडवि = मैदडवि

अंग + लावून = आलिंगन करून

ಕಾಣಿನಿಡ + ಕೆಡ್ಡು = ಕೆಂಗೆಡ್ಡು
 ಕಣ್ಣೆನಿಂದ + ಕೆಟ್ಟು = ಕೆಂಗೆಟ್ಟು
 ಡೊಂಬಾನೆ + ನಾಗ್ನು = ಹಬಾಲದೀಲ ಹೊಕ್ಕನ

ಕೆಯ್ನು + ತೊಡ್ಡೆ = ಕೆಂದೊಡ್ಡೆ
 ಕೈಯನ್ನ + ತೊಳೆದ = ಕೈದೊಳೆದು
 ಹಾಸ + ಧುವುನ = ಸತತ

ಗಮಕ ಸಮಾಸ

ಅವನು + ಹುಡುಗ = ಆ ಹುಡುಗ

ಗಮಕ ಸಮಾಸ

ಅವನು + ಹುಡುಗ = ಆ ಹುಡುಗ

ತೊ + ಮುಲಗಾ = ತೊ ಮುಲಗಾ

ಮಾಡಿದುದು + ಅಡಿಗೆ = ಮಾಡಿದಡಿಗೆ
 ಮಾಡಿದುದು + ಅಡಿಗೆ = ಮಾಡಿದಡಿಗೆ
 ಕೆಲೆಲಾ + ಸ್ವಯಂಪಾಕ = ತಯಾರ ಅನ್ನ

ತಿಡ್ಡು + ಕೂಡು = ತಿದ್ಡುಕೂಡು
 ತಿಂದುದು + ಕೂಳು = ತಿಂದಕೂಳು
 ಖಾಣ್ಣೆಲೆ + ಅನ್ನ = ಭೋಜನ

ಉಬ್ಬುದು + ದಾರ = ಉಬ್ಬದಾರ
 ಉಡುವುದು + ದಾರ = ಉಡದಾರ
 ನೆಸಲೆಲೆ + ಭಾಗಾ = ಕರದೊಡ

ಕಡೆಯುದು + ಕೊಲು = ಕಡೆಗೊಲು
 ಕಡೆಯುದು + ಕೊಲು = ಕಡೆಗೊಲು
 ಧುಸಲಿಪ್ಪಾಳಿ + ಕಾಣಿ = ಸವಿ

सिडियुव + मददु = सिडिमददु

सिडियुवुदु + मदु = सिडिमदु

उसळणारे + औषध = दारुगोळा

हुरिद + कडले = हुरकडले

हुरिद + कडले = हुरकडले

भाजलेला + चणा = चणे

नेलदल्लिय + कडले = नेलगडले

नेलदल्लिय + कडले = नेलगडले

भूमीतील + चणे = शेंगा

काही हळगन्ध सामासिक शब्द पुनरुज्जीवन वादामुळे (revivalism) प्रचलित कळड भाषेत रूढ झाले आहेत त्या पैकी उपयुक्त शब्द हे आहेत.

इनिदु (गोड) + सर (स्वर) = इंचर

इनिदु + सर = इंचर

इनिदु + मातु = इनिवातु (गोड बोलणे)

इनिदु + मातु = इनिमातु

हिरिदु + दारि = हेदारि (मोठा रस्ता)

हिरिदु + दारि = हेदारि

हिरिदु + अडवि = हेरडवि (मोठे अरण्य)

हिरिदु + अडवि = हेरडवि

ಪಿರಿಕ್ಕು + ಆನೆ = ಪೆರಾನೆ (ಮೊಠಾ ಹತ್ತಿ)

ಪಿರಿದು + ಆನೆ = ಪೆರಾನೆ

ಕೆಂಚನೆ + ತಿಲಿರು = ಕೆಂದಿರು (ಲಾಲ ಫಲ)

ಕೆಚ್ಚನೆ + ತೆಳರು = ಕೆಂದೆಳರು

ಕೆಂಚನೆ + ತೆಂಗು = ಕೆಂದೆಂಗು (ಲಾಲ ನಾರಲು)

ಕೆಚ್ಚನೆ + ತೆಂಗು = ಕೆಂದೆಂಗು

ಕೆಂಚನೆ + ಜೊಲ = ಕೆಂಜೊಲ (ಲಾಲ ಜ್ವಾರಿ)

ಕೆಚ್ಚನೆ + ಜೊಳ = ಕೆಂಜೊಳ

ಕೆಂಚನೆ + ಕಣ್ಣು = ಕೆಂಕಣ್ಣು (ಲಾಲ ಡೊಲಾ = ಕ್ರೋಧ)

ಕೆಚ್ಚನೆ + ಕಣ್ಣು = ಕೆಂಕಣ್ಣು

ಕೆಂಚನೆ + ಬುದಿ = ಕೆಂಬುದಿ (ಗರಮ ರಾಖ)

ಕೆಚ್ಚನೆ + ಬುದಿ = ಕೆಂಬುದಿ

ಕೆಂಚನೆ + ಸುಯ = ಕೆಂಕಿಸುಯ (ನಿಃಶ್ವಾಸ ಟಾಕಣೆ)

ಕೆಚ್ಚನೆ + ಸುಯ = ಕೆಂಕಿಸುಯ

ಕಿಲಿಕ್ಕು (ಕೆಲಿಕ್ಕು) + ತಿಗಲ = ಕೆಲಿಕ್ಕಿಗಲ (ಕಾಂದಣೆ, ಪಾಂಡರ ಚಂದ್ರ)

ಕಿಲಿಕ್ಕು (ಕೆಲಿಕ್ಕು) + ತಿಗಲ = ಕೆಲಿಕ್ಕಿಗಲ

ಕಡಿಕ್ಕು + ಅಣ್ಣ = ಕಡೆಣ್ಣ (ಕಡೆರ ಆಜ್ಞಾ)

ಕಡಿಕ್ಕು + ಅಣ್ಣ = ಕಡೆಣ್ಣ

ಕಡಿದು + ಕತ್ತಲೆ = ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ (ಕಾಞ್ಲೂಖ)

ಕಡಿದು + ಕತ್ತಲೆ = ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ

ಕಿಲಿದು + ಕಡೆ = ಕೆಲಕಡೆ (ಸಪೇದ ಕಪಡಾ)

ಕಿಲಿದು + ಕಡೆ = ಕೆಲಕಡೆ

ತಣ್ಣನೆ + ಅಲರ್ = ತೆಣ್ಣೆ (ಗಾರ ಬಾರಾ)

ತಣ್ಣನೆ + ಅಲರ್ = ತೆಣ್ಣೆ

ತಣ್ಣನೆ + ಗಾಱಿ = ತೆಣ್ಣೆ (ಗಾರ ಬಾರಾ)

ತಣ್ಣನೆ + ಗಾಱಿ = ತೆಣ್ಣೆ

ತಣ್ಣನೆ + ನೆರು = ತೆಣ್ಣೆ (ಗಾರ ಪಾಣಿ)

ತಣ್ಣನೆ + ನೆರು = ತೆಣ್ಣೆ

ಮೆಲಿತು + ನುಡಿ = ಮೆಲಿತು (ಮೃದು ಭಾಷಣ)

ಮೆಲಿತು + ನುಡಿ = ಮೆಲಿತು

ಕರಿದು + ಮೊಡ = ಕಾರ್ಮೊಡ (ಕಾಞ್ಲಾ ಡಗ)

ಕರಿದು + ಮೊಡ = ಕಾರ್ಮೊಡ

ಬಾನಿನ + ಲಿ = ಬಾನು (ನಿ) ಲಿ (ಆಕಾಶಬಾಣಿ)

ಬಾನಿನ + ಲಿ = ಬಾನು (ನಿ) ಲಿ

ಕಮ್ಮನೆ + ಮಲರ್ = ಕಮ್ಮಲರ್ (ಸುಗಂಧಿ ಕೂಲ)

ಕಮ್ಮನೆ + ಮಲರ್ = ಕಮ್ಮಲರ್

ಜಿಕ್ಕೆ

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದಾಡುವ ಜಿಕ್ಕೆಯ ಮರಿಗಲ ಸಂಗಡಿಗ ನಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಾನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅರೆಯ ಹಗಲೆ. ಸುಣ್ಣವನಿರುವಾಗ ಜಿಕ್ಕೆಯ ಚಪಲತನದ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಿತ್ತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅದರ ವೇಗದಿಂದ ನನಗೆ ಕ್ರೋಧವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವರ್ಷದವನಿರುವಾಗ ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಕೊಡ್ಡಿಯ ಬಾಗಿಲದ ಮೇಲೆ, ಹಾರಾಡುವ ಜಿಕ್ಕೆಯ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ತೆಗೆದಿದ್ದೆ. ನಾನು ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೊಡಿದೆ. ಈಗ ಅದೆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರ ನೆತ್ತರದಿಂದಲೇ ಬಣ್ಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಮ್ಮನ ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕರದ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಅಂತ್ಯದೊಂದು ಅಂತ್ಯದ ಗಾಯ ಬಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ನೋಣಲು ಕೂಡುತ್ತಲೇ ಅದು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕಲಕಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ನವಿಲು ಗರಿಯ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಗಳು ನಾನು ಅದರಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಅರೆಯ ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಅರೆಯ ಮೊಂಡಿನ ನನಗೆ ಯಾವಾಗ ಸಂಬಂಧ ಬರುತ್ತದೆಂದರೆ ನಾನು ಕೊಂಡ ಮೃಗಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೇನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದಾಗ. ನಾನು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮೃದುಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನಗೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ದುರ್ದೈವಿಗಳು. ಬಾಣದಿಂದ ಗಾಯಗಾಂಧ ಅರೆಯ ಅಂತ್ಯ, ಹೊಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣವು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಮೃದುವ ಕೊನೆಯ ತಿಕ್ಕಾಟ, ಅದರ ಗಾಯದಿಂದಲೇ ಬಲವಲ ಹೊಸಸುತ್ತುವ ರಕ್ತ, ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯು ನನಗೆ ನೆನಪಾಗಲಾರದಾಯಿತು. ನಾನು ಆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗುರುಗುಲಿಗು, ನೆಂದಿಗು, ಗೋಲಿಗು ಕಾಣಿಕೆಯೊಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅವರೊಬ್ಬರು ಬೆರಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕುಶಲತೆಯ ಬಗೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

—ವಿ. ಸ. ಖಾಡೇಕರ

“ಯಾತಿ”

ಜಿಂಕೆ

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದಾಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಗಳ ಸಂಗಡಿನಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನಾನು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಎರಡೆಯ ಹಗಲೆ. ಸುಣ್ಣವನಿರುವಾಗ ಜಿಂಕೆಯ ಚಪಲತನದ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಿತ್ತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅದರ ವೇಗದಿಂದ

ನನಗೆ ಕ್ರೋಧವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಐದು ವರ್ಷದವನಿರುವಾಗ ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲದ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅದೇ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರ ನೆತ್ತರದಿಂದಲೇ ಬಣ್ಣಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಮ್ಮೆ ತಾಯಿಯ ಆಕೃತದ ಹೆಣ್ಣೆರಳೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಎಂತಹದೋ ಒಂದು ಗಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ನೋಣಗಳು ಕೂಡುತ್ತಲೆ ಅದು ವಿಸರೀತವಾಗಿ ಕಳವಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ನವಿಲುಗರಿಯ ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ನಾನು ಅದಷ್ಟೋ ನಿಮಿಷಗಳ ವರೆಗೆ ಆ ಎರಳೆಗೆ ಗಾಳಿಹಾಕುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಎರಳೆಯ ಮೈಯೊಡನೆ ನನಗೆ ಯಾವಾಗ ಸಂಬಂಧ ಬರುತ್ತದೆಂದರೆ, ನಾನು ಕೊಂದ ಮೃಗವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅಳುಗಳು ನನಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದಾಗ, ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳ ಮೃದುಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನಗೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಣದಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ ಎರಳೆಯ ಒದ್ದಾಟ, ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಪ್ರಾಣವು, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಕೊನೆಯ ತಿಕ್ಕಾಟ, ಅದರ ಗಾಯದೊಳಗಿಂದ ಬಳಬಳ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗಲಾರದು. ನಾನು ಆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೂ, ನೆಂಟರಿಗೂ, ಗೆಳೆಯರಿಗೂ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ, ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಕುಶಲತೆಯ ಬಗೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

—ವಿ. ಸ. ಹಾಂಡೇಕರ

“ಯಯಾತಿ”

ಹರಿಣ

ಬಾಲ್ಯಪಣಿ ರಾಜವಾಡ್ಯಾಂತ ಬಾಗಡಣಾನ್ಯಾ ಹರಿಣಶಾಖಾಂಚಾ ಮಿ ಸಖಗಡಿ ಹೊತೊ. ಆತಾ ಅರ್ण्याಂತಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಾ ಹರಿಣಾಚಾ ಮಿ ಶತ್ರು ಬನಲೊ. ಮೃಗಾಚ್ಯಾ ಚಪಲ್ಯಾಣಾಚೆ ಲಹಾನಪಣಿ ಮಲಾ ಕೌತುಕಾಂ ಬಾಟೆ. ಆತಾ ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಗತಿಚಾ ರಾಗಾಂ ಯೆಕ್ ಲಾಗಲಾ ಮಲಾ. ಪಾಚ್ ವರ್ಷಾಚಾ ಅಸತಾನಾ ಆರ್ಡ್ಚ್ಯಾ ಮಹಾಲಾಚ್ಯಾ ದಾರಾಬರ ಮಿ, ಉಡೊ ಮಾರಣಾನ್ಯಾ

हरिणाचे वेडेबाकडे चित्र काढले होते. विचित्र रंगानी ते रंगविले होते. आता ते चित्र मी त्याच्याच रक्ताने रंगवू लागलो. एकदा आईच्या आवडत्या हरिणीच्या पाठीला कसली तरी जखम झाली होती, त्या जखमेवर माशी बसली की ती अतिशय अस्वस्थ होई. बावांचा आवडता मोरपिसांचा पंखा घेऊन मी घटका घटका त्या हरिणीला बारा घालीत बसे. आता माझा हरिणीच्या अंगाशी संबंध येई तो मी मारलेल्या हरिणांची कातडी कमावून ती सेवक मला दाखविण्यासाठी घेऊन येत तेव्हा अभिमानाने मी हळूहळू त्याच्यावरून क्षणभर हात फिरवीत असे. त्यांच्या मृदु स्पर्शाने मला गुदगुल्या होत. बाणाने विध्द झालेल्या हरिणांची तडफड, त्यांच्या जात्या जिवांची डोळ्यातली शेवटची धडपड, त्यांच्या जखमेतून भळभळ वाहणारे रक्त, या पैकी कुठलीहि गोष्ट मला आठवेनाशी झाली. मी ती कातडी गुरूंना, आत्ताना, मित्रांना भेट म्हणून देत असे. ते सारे मृगयेतल्या माझ्या कुशलतेचे कौतुक करीत.

—वि- स. खांडेकर
" ययाति "

शब्दार्थ

जिके	जिंकें	हरीण
चिक्कंदिनलि	चिक्कुंदिनलि	लहानपणी
अरमने	अरमने [अरसिन + मने]	राजवाडा
(अरसिन + मने)		
जिगिदाडु	जिगिदाडु	बागडणे, उड्या मारणे
संगडिग	संगडिग	संगडि
अडवि	अडवि	अरण्य
हगे	हगे	शत्रु
सण्णव	सण्णव	लहान
कोडिगे	कोडिगे	खोली
वागिल	वागिल	दार
हाराडुव	हाराडुव	उडणाऱ्या

ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡಾಗಿ	ಅಡ್ಡ ತಿಡ್ಡಾಗಿ	ಬೆಡೆಬಾಕಡ
ನೆತ್ತರ	ನೆತ್ತರ	ರತ್ತ
ಅಕ್ಕರದ	ಅಕ್ಕರದ	ಪ್ರಿಯ
ಬೆನ್ನು	ಬೆನ್ನು	ಪಾಠ
ಗಾಯ	ಗಾಯ	ಜಖಮ
ನೋಣ	ನೋಣ	ಮಾಶಿ
ವಿಪರೀತವಾಗಿ	ವಿಪರೀತವಾಗಿ	ಕಾರ, ಪುಷ್ಕಳ
ನವಿಲುಗರಿ	ನವಿಲುಗರಿ	ಮೋಪಿಸ
ಬಿಸುಣಿಕೆ	ಬಿಸುಣಿಕೆ	ಪಂಖಾ
ಮೆದೊಡನೆ	ಮೆದೊಡನೆ	ಅಂಗಾಶಿ
ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ	ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ	ಕಮಾವುನ (ಕಾತಡೆ)
ತಂದಾಗ	ತಂದಾಗ	ಆಣಲ್ಯಾವೆಲಿ
ಹೆಮ್ಮೆ	ಹೆಮ್ಮೆ	ಅಭಿಮಾನ
ಕೆಡಾಡಿಸು	ಕೆಡಾಡಿಸು	ಹಾತು ಫಿರಿವಿಣೆ
ಕಡಾಡಿಸು	ಕಡಾಡಿಸು	ಗುದಗುಲ್ಯಾ ಕರಣೆ
ಒಡ್ಡಾಡ	ಒಡ್ಡಾಡ	ತಡಕಡ
ತಿಕ್ಕಾಡ	ತಿಕ್ಕಾಡ	ಧಡಪಡ
ನೆನಪಾಗು	ನೆನಪಾಗು	ಆಠವಣೆ
ನೆಂಟ	ನೆಂಟ	ಆಸ
ಬೆಡೆಗಾರಿಕೆ	ಬೆಡೆಗಾರಿಕೆ	ಮೃಗಯಾ

ಅಭ್ಯಾಸ ಧಡಾ (೧೯)

೧. ಖಾಲಿ ಸಮಾಸ ಸೊಡವಾ

೧. ಚಳಿಗಾಲ, ಹೆದ್ದಾರಿ, ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ, ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆ, ಮನೆಯಾರು
೨. ಮುಂಗೈ, ಹಿಂಗಾಲು, ಹೆಜ್ಜೆನು, ಮೊಗರಾಗ, ಇಬ್ಬಗ
೩. ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಮುಗಿಲುವಣ್ಣ, ನಂಜುಂಡ, ಅರಮನೆ, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು

೨. ಮರಾಠಿತಿ ಭಾಷಾಂತರ ಕರಾ

೧. ನಾನು ಀ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು
೨. ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು
೩. ಅವನು ಫೀಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ
೪. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡು
೫. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿ ಮಾಡಕೂಡದು

೬. ಕನ್ನಡ ಮಧ್ಯೆ ಭಾಷಾಂತರ ಕರಾ.

೧. ಮುಲೆ ಪೊಹ್ಣಾಸಾಠಿ ಸಮುಢ್ರಾಲಾ ಗೆಲಿ
೨. ಮುತಾರಾನೆ ಮಲಾ ಲಾಕಡಾಚಾ ಪಲ್ಯಾ ಕರುನ ದಿಲಾ
೩. ಆಮ್ಹಿ ನದೀಕಾಠಿ ಬಸುನ ಫರಾಡ ಕೆಲಾ
೪. ಁಹಾಡಯಾಂತ ಲೊಕ ಶೆಂಡ ಹವೇಚ್ಯಾ ಠಿಕಾಣಿ ಜಾತಾತ
೫. ಲೊಮಾ ಸಾರಣ್ಣಿ ಢುಸರಿ ದರಿಡ್ರಿತಾ ನಾಹಿ ಆಣಿ ಸಮಾಘಾನಾಸಾರಣ್ಣಿ ಮೊಠಿ ಢುಸರಿ ಆಮಿಂತಿ ನಾಹಿ

२०

धडा विसावा

७०

माठ विसावा पाठ इप्पत्तु

कृदंत, तद्धितांत

कृदंत, तद्धितांत

मूळ धातुपासून बनलेली विशेषणे, अव्यय आणि नामपदे यांना कलड व्याकरणात कृदंत अशी संज्ञा आहे.

१. माडुव (विशेषण) = करावयाचे माडु = माडु या धातुपासून,
२. माडिद (विशेषण) ३. माडिदव (किलेला) ४. माडुवव (करणारा (नाम) ५. माट (कृति-[जाडू टोणा]) कृदंतनाम, ६. माडि (कृदंताव्यय) = करून, ७. माडुत्त = करत अशी रूपे बनतात.

१. विशेषण, वर्तमान

माडु + उव = माडुव = करणारा, करण्याचे

माडु + एव = माडुव

तिन्नु + उव = तिन्नुव

तिन्नु + एव = तिन्नुव

होगु + उव = होगुव

होगु + एव = होगुव

२१४ | कृदंत, तद्धितांत

ಫಿರಿ ಹೋಗು ಹೊತ್ತಾಗಿರು

ಎಳೆರಿ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು

ಠಾ, ಜಾನ್ಯಾಚಿ ವೆಲ ಜಾಲಿ

ಭೂತಕಾಳಿ

ಮಾಡು + ದ = ಮಾಡಿದ = ಕೆಲೆಲಾ

ಮಾಡು + ದ = ಮಾಡಿದ

ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಅಷ್ಟೇಯದು

ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಅಷ್ಟೇಯದು

೨. ನಾಮ ವಾ ಕಿಶೇಷಣಾನ್ತಾ, ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು ಹೇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಾವಲ್ಯಾನ್ತಾ
ಪುಲ್ಲಿಗಿ, ಖಿಲ್ಲಿಗಿ, ನಪುಸಂಕಲ್ಲಿಗಿ, ಕೃದಂತ ನಾಮಾನ್ತಾ.

ಬೇಯುವ + ಅವನು = ಬೇಯುವನು = ಲಿಲ್ಲಿಗಾರಾ

ಬೇಯುವ + ಅವಳು = ಬೇಯುವವಳು

ನಿಲ್ಲುವ + ಅವನು = ನಿಲ್ಲುವನು = ಖಿಲ್ಲಿಗಾರಾ

ನಿಲ್ಲುವ + ಅವಳು = ನಿಲ್ಲುವವಳು

ಹಾರು + ಅದು = ಹಾರುವುದು (ನಪುಸಂಕಲ್ಲಿಗಿ) ಅಡಗಾರಾ

ಹಾರು + ಅದು = ಹಾರುವುದು

ಅನೇಕವಚನಾನ್ತಾ ಪುಲ್ಲಿಗಿ ಆಗಿ ಖಿಲ್ಲಿಗಾರಾ ಸಾಠಿ ಅವರು, ಆಗಿ ನಪುಸಂಕಲ್ಲಿಗಾ-
ಸಾಠಿ ಅವು (ಅವಳು) ಗಳು ಅಸೇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಾವಲ್ಯಾನ್ತಾ.

ಬರುವನು

ಬರುವವನು

ಬೇಗಾರ

ಬರುವಳು

ಬರುವವಳು

ಬೇಗಾರಿ

ಬರುವುದು	ಬರುವುದು	ಯೆಣಾರೆ
ಅ. ವ. ಬರುವವರು	ಬರುವವರು	ಯೆಣಾರೆ
ಬರುವುದುಗಲ್ಲು	ಬರುವುದುಗಳು	ಯೆಣಾರಿ

ಮಂಜಾನೆ ಬೆಗನೆಲ್ಲವನು ಜಾಣನು
ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗನೆಳೆಳುವವನು ಜಾಣನು
ಸಕಾಳಿ ಲವಕರ ಉಠಗಾರಾ ಶಾಹಗಾ

ಇ ಪತ್ರ ಬೇಯುವವನು ಜಾಣ
ಈ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವವನು ಜಾಣ
ಹೇ ಪತ್ರ ಲಿಹಿಗಾರಿ ಶಾಹಗಿ

ತಡಮಾಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು
ತಡಮಾಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು
ಉಶಿರಾ ಯೆಣಾನ್ಯಾನಾ ಶಿಕ್ಷಾ ಹೊಡೆ

ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುವವರಿಗೆ ಇನಾಮು ದೊರೆಯುವುದು
ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುವವರಿಗೆ ಇನಾಮು ದೊರೆಯುವುದು
ಗೊಡ ಗಾಣಾನ್ಯಾನಾ ಇನಾಮ ಮಿಡೆ

(ಬ) ಭೂತಕಾಳಿ

ಊರಿಗೆ ಹೋದವನು ಯಾರು ?
ಊರಿಗೆ ಹೋದವನು ಯಾರು ?
ಗಾತ್ರಾಳಾ ಕೊಣ ಗೊಳಾ

ನನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದವನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
ನನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದವನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
ಮಾಡ್ಯಾ ಮಾಗ್ನ ಆಲಿ ತಿ ಮಾಳ್ವಿ ಬಾಯಕೊ

इलि विहुकोन्दिरुवुदु नायि

ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿರುವುದು ನಾಯಿ

येथे पडून आहे ते कुत्रे

इंदु निम्म मनेगे बंदवरु निम्म नेन्दरो ?

ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರು ನಿಮ್ಮ ನೆಂಟರೋ ?

आज तुमच्या घरी आले ते तुमचे नातलाग काय ?

३. निषेध कर्तत : प्रत्यय = अद

हाडु + अद = हाडद = न गायिलेले

ಹಾಡು + ಅದ = ಹಾಡದ

तिन्नु + अद = तिनद = न खाणारे, न खाल्लेले

ತಿನ್ನು + ಅದ = ತಿನ್ನದ

हाडदवतु

ಹಾಡದವನು

न गाणारा

केळदवतु

ಕೇಳದವಳು

न ऐकणारी

हेळदवरु

ಹೇಳದವರು

न सांगणारे

बीळदुवुगळु

ಬೀಳದುವುಗಳು

न पडणारी

बीळदुवु

ಬೀಳದುವು

आडु मुइद गिडविल्ल

ಆಡು ಮುಟ್ಟಿದ ಗಿಡವಿಲ್ಲ

शेळी शिवत नाही असे झाड नाही (सर्व झाडाना शिवते)

ई सभेगे वेळेगे सरियागि बरदवसिगे प्रवेशविल्ल

ಈ ಸಭೆಗೆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ

या सभेस वेळेवर न येणाऱ्यांना प्रवेश नाही

कृदंत भावनाम कृदंत भावनाम

ओडु > ओट = पळणे > पलायन

ओडु > ओट

आडु > आट = खेळणे > खेळ

ही रूपे प्रत्यय लावूनही बनविली जातात.

प्रत्यय अकं बरे + अकं बरेको मिश्रण बीर + अकं = बीरकं

अपु अणु नेने = नैनं (लक्षांत नेणे) पासून नैनपु = स्मरण

होळे = होळी (तकाकणे) पासून होळेपु = तकाकी

इकं तिन्नु + इको = तिन्नुविको = खाणे (नाम)

इकं तिन्नु + इकं = तिन्नुविकं

अंजु + इको = अंजिको = भय

अंजु + इकं = अंजिकं

नंबु + इको = नंबिको = विश्वास

नंबु + इकं = नंबिकं

नाचु + इको = नाचिको = लाज

नाचु + इकं = नाचिकं

इगो अडु + इगो = अडिगो = स्वयंपाक

इगो अडु + इगं = अडिगं

मुल्लु + इगो = मुल्लिगो = वेढा

मुल्लु + इगं = मुल्लिगं

हासु + इगो = हासिगो = अंयरुण

हासु + इगं = हासिगं

ಗ	ಉಡು	+	ಗೆ	=	ಉಡುಗೆ	=	ಪರಿಧಾನ
ಗೆ	ಉಡು	+	ಗೆ	=	ಉಡುಗೆ		
	ಬೆಸೆ	+	ಗೆ	=	ಬೆಸಗೆ	=	ಸಾಂಧಣೆ
	ಬೆಸೆ	+	ಗೆ	=	ಬೆಸಗೆ		
	ಉಡು	+	ಗೆ	=	ಉಡುಗೆ	=	ಉತ್ಥಾಪನ, ಉತ್ಕರ್ಷ
	ಉಡು	+	ಗೆ	=	ಉಡುಗೆ		
ಅವು	ಕಳು	+	ಅವು	=	ಕಳವು	=	ಚೋರಿ
ಅವು	ಕಳು	+	ಅವು	=	ಕಳವು		
ವು	ಸಾಯು	+	ವು	=	ಸಾವು	=	ಮರಣ
ವು	ಸಾಯು	+	ವು	=	ಸಾವು		
ತ	ಸೆಲೆ	+	ತ	=	ಸೆಲೆತ	=	ಆಡಣೆ
ತ	ಸೆಲೆ	+	ತ	=	ಸೆಲೆತ		
	ಕುಣಿ	+	ತ	=	ಕುಣಿತ	=	ನಾಚ
	ಕುಣಿ	+	ತ	=	ಕುಣಿತ		
ಟ	ಒಡು	+	ಟ	=	ಒಡು	=	ಪಲಾಯನ
ಟ	ಒಡು	+	ಟ	=	ಒಡು		
	ನೊಡು	+	ಟ	=	ನೊಡು	=	ದ್ರವ್ಯ
	ನೊಡು	+	ಟ	=	ನೊಡು		

काडु	+	ट	=	काट	=	जाच
काडु	+	ಟ	=	काಟ		
वलि	नुडि	+	वलि	=	नुडिवलि	= बोल
वलि	नुडि	+	वलि	=	नुडिवलि	
पु	तीरिसु	+	पु	=	तीर्षु	= निकाल
पु	तीरिसु	+	पु	=	तीर्षु	
अलु	ओक्कु	+	अलु	=	ओक्कु	= विन्हाड
अलु	ओक्कु	+	अलु	=	ओक्कु	
वळिके	तिळि	+	वळिके	=	तिळिवळिके	= अक्कल
वळिके	तिळि	+	वळिके	=	तिळिवळिके	
वणिगे	मेरे	+	वणिगे	=	मेरवणिगे	= मिरवणूक
वणिगे	मेरे	+	वणिगे	=	मेरवणिगे	
अते	अळे	+	अते	=	अळते	= माप
अते	अळे	+	अते	=	अळते	
सु	मुनि	+	सु	=	मुनिसु	= रागवणे
सु	मुनि	+	सु	=	मुनिसु	
अकु	ओडे	+	अकु	=	ओडकु	= फूट
अकु	ओडे	+	अकु	=	ओडकु	
उक	नडुगु	+	उक	=	नडुक	= कापरे (थरकापणे)
उक	नडुगु	+	उक	=	नडुक	

ಶೋಷಾ ಪರಕಾನೇ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ವ ಕೃದಂತಭಾವನಾಮ ವನತೇ.

ಕಿಡು = ನಾಸಣೆ ಕೆಡು = ನಾಶ
ಕಿಡು ಕೆಡು

ವಿಡು = ರಾಡಣೆ ವೀಡು = ಮುಕ್ತಾಢ
ವಿಡು ವೀಡು

ಕಾಡೆಲಿ ಮೂಲಧಾತು ಕೃದಂತಭಾವ ನಾಮಾಪ್ರಮಾಣೆ ಳಾಲತಾತ.

ನಡೆ	ನಡೆ	ಳಾಲಣೆ, ಳಾಲ
ನುಡಿ	ನುಡಿ	ಶಬ್ದ
ಒಡು	ಒಡು	ವಾಳನ
ಕಡರು	ಕಟ್ಟು	ವಾಂಛಣಿ
ಱರಿ	ಱರಿ	ಜಾಱ
ಱಗುಱು	ಱಗುಱು	ಶುಂಕಿ
ಱರರು	ಱುಟ್ಟು	ಜನ್ಮ
ಱೇಱೆ	ಱಿಳೆ	ಪೀಕ
ಱರುಕು	ಱದುಕು	(ಜಗಣೆ) ಆಯುಷ್ಯ

ಕೃದಂತಾವ್ಯಯ ಕೃದಂತಾವ್ಯಯ

ಅದೆ ಱಣ್ಣು + ಅದೆ = ಱಣ್ಣಾದೆ = ನ ಜಿವತಾ
ಅದೆ ಱಣ್ಣು + ಅದೆ = ಱಣ್ಣದೆ

ಗಾಡಿ ಱರದೆ ಇದರೆ ಂನು ಮಾಡವೇಕು ?

ಗಾಡಿ ಱರದೆ ಇದ್ದರೆ ಂನು ಮಾಡವೇಕು ?

ಗಾಡಿ ಆಲಿ ನಾಡಿ ತರ ಕಾಯ ಕರಾವೆ ?

ಅವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಹೊರಟು ಹೊದನು
 ಅವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಹೊರಟು ಹೊದನು
 ತೊ ಮಲಾ ನ ಸಾಂಗತಾ ನಿಧುನ ಗೊಲಾ

ಲು ತರು + ಲು = ತರಲು = ಆಣಾಬಯಾಸ
 ಲು ತರು + ಲು + ತರಲು

ಲಿಕ್ಕೊ ತರು + ಅಲಿಕ್ಕೊ = ತರಲಿಕ್ಕೊ
 ಲಿಕ್ಕೊ ತರು + ಅಲಿಕ್ಕೊ = ತರಲಿಕ್ಕೊ
 ನನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೊ ತಡವಾಯಿತು
 ನನಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೊ ತಡವಾಯಿತು
 ಮಲಾ ಬಾಬಯಾಸ ತಶೀರ ಜಾಲಾ

ಹಾಲು ತರಲು ಪೆಟೆಗೊ ಹೊಗಬೇಕು
 ಹಾಲು ತರಲು ಪೆಟೆಗೊ ಹೊಗಬೇಕು
 ದೂಧ ಆಣಾಬಯಾಸ ಬಾಜಾರಾತ ಗೊಲೆ ಪಾಹಿಜೆ

ಅ ಬರು + ಅ = ಬರ = ಬಾಬಯಾಲಾ
 ಅ ಬರು + ಅ = ಬರ

ರಾಯರಿಗೆ ಬರಹೇಳು
 ರಾಯರಿಗೆ ಬರಹೇಳು
 ರಾಜೀನಾ ಬೇಯಾಸ ಸಾಂಗ

ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾ ದರ್ಶನಗಾರೇ ಪದ

ವರ್ತಮಾನಕಾಳಿ

ಉತ್ತ ನಾನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ
 ಉತ್ತ ನಾನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ
 ಮಿ ಪುಸ್ತಕ ಬಾಚತ ಬಸಲೊ ಆಹೆ

ಭೂತಕಾಳಿ : ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು
ಭಾರತೀಯ ಲೋಕ ಗಪ್ಪಾ ಮಾರತ ಬಸಲೆ ಹೊತ್ತೆ

ಡು

ಭೂತಕಾಳಿ : ಡು ಕಿವಾ ಇ, ಉ, ಹೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಾವುನ ಬನವಿಲೆ ಜಾತೆ.

ಕರೆ + ಡು = ಕರೆಡು = ಕರುನ

ಕರೆ + ದು = ಕರೆದು

ನೊಡು + ಇ = ನೊಡಿ

ನೋಡು + ಇ = ನೋಡಿ

ಜಾವಾನನು (ಪೊಲೀಸನು) ಕಡ್ಡನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದನು

ಜವಾನನು (ಪೊಲೀಸನು) ಕಡ್ಡನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದನು

ಪೊಲೀಸ (ಶಿಪಾಯಾನೆ) ಚೋರ ಪಕ್ಕಡುನ ಆಣಲಾ

ಪಂಜರದಿಂದ ಗಿಳಿಯು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು

ಪಂಜರದಿಂದ ಗಿಳಿಯು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು

ಪಿಜಯಾತನ ಪೊಪಟ ತಡ್ಡನ ಗೊಲಾ

ಉ

ಕಾಣು + ಉ = ಕಂಡು = ಪಾಡುನ

ಉ

ಕಾಣು + ಉ = ಕಂಡು

ಕಂಡು ಕಂಡು ನೀ ಎನ್ನು ಕೈ ಬೀಡುವುದೇ ರಂಗ !

ಕಂಡು ಕಂಡು ನೀ ಎನ್ನು ಕೈ ಬೀಡುವುದೇ ರಂಗ !

ಕುಣಾ ! ಪಾಡುನ, ಪಾಡುನ, (ತು ಸಮೋರ ಅಸತಾನಾ) ತು ಮಾಶಾ ಹಾತ
ಸೊಡಾವಾಸ ಕಾಯ ?

ನಿಜ್ವಣದ ಜನರು ಪಕ್ಕಾಜಗಲನ್ನು ತಿಂಡು ತೆಗಿದರು
 ಸಿಬ್ಬಣದ ಜನರು ಪಕ್ಕಾಜಗಲನ್ನು ತಿಂದು ತೇಗಿದರು
 ಬಹಾಡೀ ಲೋಕಾನಿ ಪಕ್ಕಾಜಗಲನ್ನು ಖಾತನ ಡೆಕರಾ ದಿಲ್ಯಾ

ದರೆ ದರೆ (ಅ) ಸಂಕೇತಾರ್ಥಕ ಅವ್ಯಯ ಧಾತುಲಾ ದರೆ, ಆಂಡೆ (ಹಲ-ಗಜದ) ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಾತನ
 ಬನವಿಲಾತ.

ಹೋಗು + ದರೆ = ಹೋದರೆ = ಗೋಲಾತರ, ಗೋಲಾಸ
 ಹೋಗು + ದರೆ = ಹೋದರೆ

ಬರು + ದರೆ = ಬಂದರೆ = ಆಲಾತರ
 ಬರು + ದರೆ = ಬಂದರೆ

ನೋಡು + ದರೆ = ನೋಡಿದರೆ = ಪಾಹಿಲ್ಯಾಸ
 ನೋಡು + ದರೆ = ನೋಡಿದರೆ

ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗೆ ಸಂಬಳ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಚನ್ನಾಗಿ
 ಆಲೂಗಡ್ಡೆಗೆ ಸಂಬಳ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಚನ್ನಾಗಿ
 ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
 ಗಡಬಾತಾ ಪಗಾರ ಬರೋವರ (ಕೊಲೆಕೊಲೆ) ದಿಲಾತರ ತೆ ಕಾಮ ಚಾಂಗಲೆ
 ಕರತಾತ

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ = ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ = ನಾಹೀತರ

ಬಂದರೆ ಬಾ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡು
 ಬಂದರೆ ಬಾ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡು
 ಆಲಾಸ ತರ ಬೇ! ನಾಹೀತರ ಬಾಡಲ ತೆ ಕರ

मुल्ला नसीरुद्दीन नगोमातुगळ

मुल्ला नसीरुद्दीननु इराण देशावतु, अवतु बडवनिदनु, ओम्मोम्मो अवनिगे होइगे एन्, सिक्कुत्तिदिल्ल, आदरे अवतु तन कष्टगळन्नु हेळिकोळकुत्तिदिल्ल, अवतु यावागलू नगोमोगदवनागिरुत्तिदनु, यावागलू नगोमातुगळ्नाडुत्तिदनु.

ओन्दु दिन मुल्ला ओन्दु कत्तेयन्नु कोळ्ळलिक्को सेंगे होगिदनु, अल्लि बडल जन हळ्ळिगरु नेरदिदरु, ओब्ब मनुष्य अल्लि होगुत्तिदाग नुडिदनु “इदेनो महाराय? इल्लि हळ्ळिगर मत्तु कत्तेगळहोस्तागि बेरे यारु इल्लवळ” आग मुल्लानु अवनिगे केळिदनु “नीवु हळ्ळिगरो?” आ मनुष्य सिद्धिगेददु उत्तर कोट्ट “छे छे !! नानु हळ्ळिगनल्ल”

“इल्लि हळ्ळिगर मत्तु कत्तेगळ होस्तागि बेरे एन् काणुवुदिल्ल अन्दु नीवे हेळिदिरि, नीवु हळ्ळिगरळ्ळदिदरे मत्ते नीवु यारु?” अन्दु मुल्ला अवनिगे केळिद, (नीनु कत्ते अन्दते)

ओन्दु दिन ओन्दु प्रेत पात्रेयु वीदिगुन्ट नडेदितु, मुल्लानु अल्लिये तन मगनोदिगे नितिदनु, अवन मग अवनिगे केळिद, “अब्बाजान! ई पेडिगेयल्लि एनुन्टु?”

हैणद पेडिगेय विषयवन्नु तिल्लिसि कोडुवुदक्केन्दु मुल्ला उत्तरकोट्ट : “मनुष्य मग मत्ते केळिद - “अवनन्नु अल्लिगे ओय्युत्तलिदारे?”

मुल्ला अंद :- अवनन्नु हीगेये ओन्दु कडेगे ओय्युत्तलिदारे, अल्लि मनेइल्ल, मारिल्ल, तिनिमिल्ल, तिडियिल्ल, कोलसविल्ल, बोगसेयिल्ल, कंवळिळल्ल, कडिगे इल्ल.....”

मग नडुवे बायिहाकि केळिद :- “अंदरेनु अवरु आ पेडिगेयन्नु नम्म मनेगे ओय्युत्तलिरुवो?”

ओन्दु सल रात्रियल्लि मुल्लान मनेगे ओब्ब कळ्ळनु बंदिदनु, अवन सुळ्ळिदाटदिंद मुल्ला एच्चत्तनु, अवन हणकासु हुडुकुत्तिरुवुदु मुल्लानिगे तिल्लियितु आग मुल्ला अवनिगे हेळिद “अय्या एतक्को इप्पु कष्टबडुत्तीरि? नीवु ई कत्तलेयल्लि हुडुकाडुत्तिरुव हण ननगे हगलु होत्तिनल्लि कूड सिक्कुवदिल्ल”

ಮುಲ್ಲಾ ನಸೀರುದ್ದೀನನ ನಗೆಮಾತುಗಳು

ಮುಲ್ಲಾ ನಸೀರುದ್ದೀನನು ಇರಾಣ ದೇಶದವನು. ಅವನು ಬಡವ ನಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಗೆಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಮುಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಹಳ್ಳಿಗರು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನುಡಿದನು. " ಇದೇನೋ ಮಹಾರಾಯ? ಇಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮತ್ತು ಕತ್ತೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ " ಆಗ ಆ ಮುಲ್ಲಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು " ನೀವು ಹಳ್ಳಿಗರೋ? " ಆ ಮನುಷ್ಯ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು " ಛೇಛೇ! ನಾನು ಹಳ್ಳಿಗನಲ್ಲ "

" ಇಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮತ್ತು ಕತ್ತೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೀವೇ ಹೇಳಿದಿರಿ. ನೀವು ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಯಾರು? " ಎಂದು ಮುಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ. (ನೀನು ಕತ್ತೆ ಎಂದಂತೆ)

ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಪ್ರೇತಯಾತ್ರೆಯು ಬೇದಿಗುಂಟ ನಡೆದಿತ್ತು. ಮುಲ್ಲಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮಗ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ " ಅಬ್ಬಾಜಾನ್ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏನುಂಟು? "

ಹೆಣ್ಣು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಏಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೊಂದು ಮುಲ್ಲಾ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು : " ಮನುಷ್ಯ "

ಮಗ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ :- " ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿಲ್ಲದ್ದಾರೆ. "

ಮುಲ್ಲಾ ಅಂದ :- " ಅವನನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿಲ್ಲದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಲ್ಲ, ಮಾರಿಲ್ಲ, ತಿನಿಸಿಲ್ಲ, ತಿಂಡಿಯಿಲ್ಲ, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ, ಬೋಗಸೆಯಿಲ್ಲ, ಕಂಬಳಿ ಇಲ್ಲ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ? "

ಮಗ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕೇಳಿದ :- " ಅಂದರೇನು ಅವರು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವರೋ? "

है। सल रात्रीयुल्लि मूळल्लान मनेगे वड्डु कल्लनु बंदी
 द्यनु. अनन सुल्लिदाळंदिंद मूळल्लु नळ्ळुत्तनु. अननु हल्लकलसु
 हळुळुकुत्तुरुवुदु मूळल्लानेगे तिल्लुत्तु. अग मूळल्लु अननेगे
 हल्लेद * अय्या! नळ्ळुत्तु नळ्ळुत्तु कळ्ळुत्तु? नल्लु अ कळ्ळुत्तु
 यल्लु हळुळुकुत्तुरुन हल्ल नननेगे अ मनेयल्लि हल्ल हळुळु
 नल्लि कळुळु नळ्ळुत्तुदिल्लु ”

मुल्ला नसीरुद्दीनचा विनोद

मुल्ला नसीरुद्दीन इराण देशाचा होता. तो गरीब होता. कधी कधी
 त्याला खावयाला अन्न मिळत नसे. पण तो आपले हाल दुसऱ्यांना सांगत
 फिरत नसे. तो केव्हाही हसत मुख असावयाचा. तो नेहमी विनोद करायचा.

एके दिवशी मुल्ला एक गाढव विकत घेण्यासाठी आठवड्याच्या बाजारात
 गेला होता. एकजण तेथून जात असताना म्हणाला “हे काय महाराज? येथे
 खेडवळ आणि गाढवे यांच्या शिवाय दुसरे कोणीच नाही! “तेव्हा मुल्लाने त्यास
 विचारले तुम्ही खेडूत आहात? ” त्या मनुष्याने रागावून उत्तर दिले” छे छे !
 मी खेडूत मुलीच नाही” “येथे खेडवळ आणि गाढवे यांच्या शिवाय दुसरे
 काहीच दिसत नाही असे तुम्हीच म्हणालात. तुम्ही जर खेडूत नसाल तर मग
 तुम्ही कोण ?” (तु गाढव आहेस असा अर्थ होतो!)

एकदा एक प्रेतयात्रा रस्त्यावरून चालली होती. मुल्ला तेथेच आपल्या
 मुलाबरोबर उभा होता. त्याच्या मुलाने त्याला विचारले “अव्वाजान या पटीत
 काय आहे ? ”

शवपेटीची कल्पना देण्यासाठी म्हणून मुल्लाने उत्तर दिले “माणूस”

मुल्लाने पुन्हा विचारले “त्याला कोठे नेत आहेत”

मुल्ला म्हणाला” त्याला अशाच एके ठिकाणी नेत आहेत. तेथे ना घर
 ना दार, ना जेवण ना खाण ना काम ना धंदा, तेथे कांबळे नाही लाकूड
 फाटा नाही.....

मुलाने मध्येच तोंड घालून विचारले "म्हणजे ' ते ती पेंटी आमच्या घरी नेत आहेत की काय ? "

एकदा रात्रीच्यावेळी मुल्लाच्या घरी एकजण चोर आला होता. त्याच्या बावरण्यामुळे मुल्ला जागा झाला. तो पैसा अडका शोधत असल्याचे मुल्लाला समजले तेव्हा मुल्ला त्यास म्हणाला. "अहो! कशाला एवढी तसदी घेत आहात ? तुम्ही या काळोखात शोधत आहात तो पैसा मला या घरात दिवसा उजेडी देखील सापडत नाही ! "

शब्दार्थ

बडब	बडब	गरीब
होंडेंगे एनू सिक्कुत्तिदिल्ल	होंडेंगे एनू सिक्कु	पोटाला (खाबयास) काही
	त्रिद्वि	मिळत नसे
हेळिकोळु	हेळिकोळु	गाऱ्हाणे सांगणे, रडकथा
		सांगणे
नगेंमोग	नगेंमोग	हसत मुख
नगेंमातु	नगेंमातु	विनोद, चुटके
संते	संते	आठवड्याचा बाजार
नेरे	नेरे	जमा होणे
इल्लवळ	इल्लवळ	नाही ना !
होरतागि	होरतागि	शिवाय
सिड्डिगेदुदु	सिड्डिगेदुदु	रागावून
मत्तें	मत्तें	तर मग ?
बीदिगुन्त	बीदिगुन्त	रस्त्यावरून
मगनोदिगे	मगनोदिगे	मुला बरोबर
पेड्डिगे	पेड्डिगे	पेंटी
तिळिसि कोडलिकोन्तु	तिळिसि कोडलिकोन्तु	समजावून देण्यासाठी

म्हणून

ಅಲ್ಲಿಗೆ	ಎಲ್ಲಿಗೆ	ಕುಣಿವಿಡೆ
ಹಿಗ್ಗಿ	ಹೀಗ್ಗಿಯೇ	ಅಸೇವ
ಮನೆಮಾರು	ಮನೆಮಾರು	ಘರ ದಾರ
ತಿಡಿತಿನಿಸು	ತಿಡಿತಿಡಿಸು	ಜೇವಣ ಖಾಣ
ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆ	ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆ	ಕಾಮ ಖದಾ
ನಡುವೆಬಾಪಿ ಹಾಕು	ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕು	ಮಧ್ಯೇವ ತೊಡೆ ಬಾಡುನ ಬಾಲಣೆ
ಅಂದೇನು	ಅಂದೇನು	ಮುಣಜೆ ಕಾಯ ? ಮಗ ಕಾಯ ?
ಸುಡಿದಾಡ	ಸುಳಿದಾಟ	ಬಾಕರ, ಸುಡುಸುಡಾಡ,
ಅಚ್ಚರಿ, ಅಚ್ಚತ್ತನು	ಎಚ್ಚರಿ, ಎಚ್ಚತ್ತನು	ಜಾಗೆ ಹೋಗಿ, ಜಾಗಾ ಶಾಲಾ
ಹಣಕಾಸು	ಹಣಕಾಸು	ಪೆಸಾ ಅಡಕಾ
ಕಪ್ಪಬಡು	ಕಪ್ಪಬಡು	ಶ್ರಮ ಕರಣೆ, ತಸದಿ ಧೇಣೆ
ಕತ್ತಲೆ	ಕತ್ತಲೆ	ಕಾಡೋ
ಹಗಲುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ	ಹಗಲುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ	ದಿವಸಾ ಅಸೆಡೆ
ಕೂಡ	ಕೂಡ	ದೇಖಿಲ

ಅಭ್ಯಾಸ (೨೦)

೧. ಖಾಲಿಲ ಭಾತುಕಿ ಕೆಸಾತೀನ ಪ್ರಮಾಣಿ ರೂಪಿ ಸಾಂಗಾ

೧. ಮಾಡು, ಹೋಗು, ಇರು, ಬೀಳು, ಕೇಳು

(ಕೃದಂತ ವಿಶೇಷಣ ಉದಾ. ಹೇಳು > ಹೇಳುವ)

೨. ಕೂಗು, ತೇಗು, ಮುತ್ತು, ಸುತ್ತು, ಕೀಳು

(ಕೃದಂತ ನಾಮ ಉದಾ. ಹೇಳು > ಹೇಳುವವನು-ಳು)

೩. ಬೇ(ಯು), ಮೇ(ಯು), ಸಾ(ಯು), ಸಾಕು, ಮೀರು

(ಭೂತಕೃದಾಚಕ ಉದಾ. ಹೇಳು > ಹೇಳಿ)

೪. ಬರು, ತರು, ತಿನ್ನು, ಕೊಲ್ಲು, ಓಡು

(ವರ್ತಮಾನ ಕೃದಾಚಕ ಉದಾ. ಹೇಳು > ಹೇಳುತ್ತ)

२. मराठीत भाषांतर करा

१. ಅವನು ಶೂರನು. ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ
२. ಪೊಲೀಸರು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರು
३. ಮಂಗಳವು ಗಿಡವನ್ನು ಎರಿ ಕುಳಿತಿತು
४. ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದವರಿಗೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ
५. ಬಡವರಿಗೆ ಕಳ್ಳರ ಅಂಜಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ

६. कन्नड मध्ये भाषांतर करा.

१. मोराचा नाच (धातु कुणि) पाहा
२. पाण्याच्या प्रवाहात (धा. सैलें) झाडे वाहून जातात.
३. मांजर कुत्र्याचा वास चुकवते
४. माझ्या पश्चाचे उत्तर पुस्तकात न पाहाता सांगा
५. मी माझ्या बहिणीला पोचवायला गेलो

△ △ △

೨೧

೨೦

ಧಡಾ ಏಕವಿಸಾ಩ಾ

ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪಾಠ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು

ಕ್ರಿಯಾಪದೇ ಆಗಿಣಿ ಅನ್ಯಯ

(೧) ರೀತೀ಩ಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾಪದೇ

ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ :

ಧಾತು + ಁತ + ಇರು ಧಾತು + ಉತ್ತ + ಇರು

ಗೀ ಕರತ ಅಸತೀ (ನಾನು) ಢಾಡುತ್ತ + ಇರುತ್ತೇನೆ = (ನಾನು) ಢಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ
(ನಾನು) ಢಾಡುತ್ತ + ಇರುತ್ತೇನೆ = (ನಾನು) ಢಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ

ತೀ ದೇತ ಅಸತೇ (ಅವರು) ಕೂಡುತ್ತ + ಇರುತ್ತೇ = ಕೂಡುತ್ತಿರುತ್ತೇ
(ಅವರು) ಕೂಡುತ್ತ + ಇರುತ್ತೇ = ಕೂಡುತ್ತಿರುತ್ತೇ

ತೇ ಯೇತ ಅಸತೇ (ಅದು) ಬರುತ್ತ + ಇರುತ್ತದೆ = ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ
(ಅದು) ಬರುತ್ತ + ಇರುತ್ತದೆ = ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ

ಭೂತಕಾಲ :

ಧಾತು + ಁತ = ಇರು ಧಾತು + ಉತ್ತ = ಇರು

ಗೀ ಕರತ ಅಸೇ ನಾನು ಢಾಡುತ್ತ + ಇದ್ದೇನು = ಢಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನು
ನಾನು ಢಾಡುತ್ತ + ಇದ್ದೇನು = ಢಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನು

ತೀ ದೇತ ಅಸೇ ಅವರು ಕೂಡುತ್ತ + ಇದ್ದರು = ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು
ಅವರು ಕೂಡುತ್ತ + ಇದ್ದರು = ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು

ते येत असे

अद् + वरुत्त + इदितु = वरुत्तिदितु

+ इत्तु = वरुत्तित्तु

अदु बरुत्त + इदितु = बरुत्तिदितु

+ इत्तु = बरुत्तित्तु

भविष्य :

मी येत असेन

नानु वरुत्तिरुवेंनु

नानु बरुत्तिरुवेंनु

ती येत असेल

अवळु वरुत्तिरुवळु

अवळु बरुत्तिरुवळु

ते देत असेल

अद् कौडुत्त + इरुवुद्दु

अदु कौडुत्त + इरुवुद्दु

अपूर्ण बर्तमानकाळ :

मी करत आहे

नानु + माडुत्त + इदेंने

नानु माडुत्त + इदेंने

नानु माडुत्तिदेंने अथवा

नानु माडुत्तिदेंने

नानु माडुत्तुदेंने

ती देत आहे

अवळु कौडुत्तिदाळे

अवळु कौडुत्तिदाळे

अवळु कौडुत्तिदाळे

अवळु कौडुत्तुदाळे

ते येत आहे

अद् वरुत्तिदे

अदु वरुत्तिदे

अदु बरुत्तलिदे
अदु बरुत्तुलिदे

भूतकाळ :

तो येत होता अवनु बरुत्त + इदनु = बरुत्तिदनु, बरुत्तिदनु
अवनु बरुत्तुलिदनु, बरुत्तिदनु
ती वाचत होती अवनु ओदुत्त इदनु, ओदुत्तलिदनु
अवनु ओदुत्तुलिदनु, ओदुत्तिदनु
ते नाचत होते अवनु कुणियुत्तिदनु, कुणियुत्तलिदनु
अवनु कुणियुत्तुलिदनु, कुणियुत्तिदनु

पूर्ण वर्तमान काळ :

मी बसलो आहे नानु कुळितु + इदेने = कुळितिदेने
नानु + कुळितु + इदेने = नानु कुळितुदेने
ते आले आहेत अवनु बंदु + इदारे = बंदीदारे
अवनु बंदुलिदनु
ब्राळ झोपले आहे कूसु मलगि + इदे = मलगिदे
कूसु मलगि + इदे = मलगिदे

पूर्ण भूतकाळ :

तो दारापाशी उभा होता = अवनु वागिलद हत्तिर नितु + इदनु = नितिदनु
अवनु वागिलद हत्तिर नितिदनु
मुले खेळायला गेली होती = वुडुगरु आडलिक्के होगिदरु
वुडुगरु आडलिक्के होगिदरु

आम्ही गावाला गेलो होतो = नावु ऊरिगे होगि + इदेवु = होगिदेवु
 ನಾವು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು

अव्यय

कृदन्ताव्ययांबद्दल आपण मागे विचार केला आहे. उदा. माडु पासून
 माडि (करुन), माडदे (न करता), माडुत्त (करत), माडलु (करावयास),
 माडलिक्के (करण्या करिता) इ०. आता कांही स्वतंत्र अव्यये पाहू. यांचे स्वरूप
 क्रियाविशेषणासारखे असल्यामुळे त्यांना क्रियाविशेषणाव्यय असेही म्हणतात.

१.	चेंनागि	ಚೆನ್ನಾಗಿ	चांगल्या रीतिने
२.	नेट्टगे	ನೆಟ್ಟಗೆ	नीट
३.	तट्टने	ತಟ್ಟನೆ	एकदम
४.	विम्मने	ಬಿಮ್ಮನೆ	(रुसून) कुगून
५.	सुम्माने	ಸುಮ್ಮನೆ	१. उगाच, व्यर्थ २. निष्कारण
६.	सुम्मगे	ಸುಮ್ಮಗೆ	स्वस्थ, न बोलता गुपचुप
७.	ब्रेगने	ಬ್ರೇಗನೆ	लवकर
८.	मेल्लगे	ಮೆಲ್ಲಗೆ	हळूच, सावकाश
९.	सोगसागि	ಸೊಗಸಾಗಿ	छान
१०.	हागे	ಹಾಗೆ	तसे
११.	हीगे	ಹೀಗೆ	असे
१२.	अंतु	ಅಂತು	एकूण, तात्पर्य
१३.	बेरे	ಬೇರೆ	इतर
१४.	बळिक	ಬಳಿಕ	नंतर

उदा. माडिद बळिक = केल्या नंतर, केल्यावर

१५. तरुवाय तरुवाय नंतर
उदा. होद तरुवाय = गेल्यावर

१६. मेले मेले नंतर
उदा. होद मेले = गेल्यावर

१७. इन्नु ಇನ್ನು आता
(मुन्दे) (मुन्दे) (या पुढे)

१८. इन्नू ಇನ್ನू अजून

१९. ओडने } ఒడనే } बरोबर
कूडले } కూడలే }

उदा. रायरु बंद कूडले ओडने अदुदु नितरु
रायरु बंद కూడలే ఎల్లరూ ఎప్పు సంతరు
साहेब आल्या बरोबर (येताच) सर्वजण उठून उभे राहीले

२०. सुलुमुलु సుల్తుముల్తు भोवती

२१. ए ఎ 'च'
उदा. ननगे हणवेकु = मला पैसे पाहिजेत
ననగే ಹಣವೇಕು

ननगे हणवे बेकु = मला पैसाच पाहिजे
ననగే ಹಣವೇ ಬೇಕು

अवनु जाणनु = तो शाहाणा
ಅವನು ಜಾಣನು

अवनु जाणने (होदु) = तो शाहाणाच
ಅವನು ಜಾಣನೇ (ಹೌದು) (ಹೌಯ)

೩೧. ಆದುದರಿಂದ ಅದುದರಿಂದ ೨. 'ಮ್ಹಣ್ನ'
- ಉದಾ. ನನಗೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ತಡವಾಯಿತು
ನನಗೆ ಬಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ತಡವಾಯಿತು
ಮಲಾ ಬಸ್ ಮಿಡ್ಕಲಿ ನಾಹಿ ಮ್ಹಣ್ನ ಮಲಾ ಉಶೀರ ಜಾಲಾ
೩೨. ಅಜ್ಜರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶಿವಾಯ
೩೩. ಅಂತ್ರು ಎಂದು ಅಸೆ
- ಉದಾ. ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ್ರು ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು
ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು
ತ್ಯಾಲಾ ಮಿ ಯೆತ ನಾಹಿ ಅಸೆ ಸಾಂಗ
೩೪. ಅಂಬುದಾಗಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮ್ಹಣ್ನ
- ಉದಾ. ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಅವನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ
ತಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಾಗಿ ಅವನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ
ಆಪಣ ಯೆಗಾರ ನಾಹಿ ಅಸೆ ತ್ಯಾನೆ ಕಡವಿಲೆ ಆಹೆ
೩೫. ಅದರೆ ಆದರೆ ಪಣ
೩೬. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಗಿ
೩೭. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪುನ್ಹಾ
೩೮. ಹಾಗಾದರೆ ಹಾಗಾದರೆ ತರ ಮಗ
೩೯. (ಎ) ಬಾಕೆದರೆ (ಎ) ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾರಣ ಕಿ
೪೦. ಮುಂತಾದುವು ಮುಂತಾದುವು ಕೋರೆ
೪೧. ತನಕ ತನಕ ಪರ್ಯಂತ
೪೨. ಮುಖಾಂತರ (ವಾಗಿ) ಮುಖಾಂತರ (ವಾಗಿ) ಮಾರ್ಗ
೪೩. ಮೂಲಕ ಮೂಲಕ ಮುಲೆ

कलडक

कणिंगे चेलागि काणिसुत्तिदरे कलडकवु बेकागुवुदिल्ल. वयस्साद मेले दृष्टिय शक्ति कडिमेयागुत्तदे. ओष्टो जनरु ओदवेकादरे कलडकवन्नु उपयोगि सुत्तारे. ओदलिके बंद मेलेये कलडकदिद काणिस हत्तुत्तदे, आदरे कलडक वन्नु उपयोगिसिद मात्रकके ओदलिके बरहत्तुवुदिल्ल. इदर बगगे इक्तेयन्नु केळिरि.

ओन्दु हळ्ळियल्लि ओव्व मनुष्यनिदनु. अवनु शालेगे होगिदिल्ल. अवनिगे ओदुबरेह वरुत्तिदिल्ल. अवनु होलदल्लि केसमाडि होइतुंवि कोळ्ळुत्तिदनु.

ओदुदिन अवनु पटणक्के होगिदनु. पेट्टेयल्लि अड्डाडुत्तिरुवाग अवनिगे ओदु कलडकद अंगडियु काणिसितु. जनरु आ अंगडियल्लि होगि कलडकवन्नु कोळ्ळुत्तिदरु. अदन्नु परिक्षिसुवुदक्केदु अवरु पुस्तक अथवा वर्तमान पत्रवन्नु ओदुत्तिदरु. हळ्ळिय मनुष्यनिगे कलडकवन्नु कोन्डरे तनगू ओदलिके बरबहुदु ओन्दु अनिसितु. अवनु अंगडियल्लि होगि 'तनगोन्दु कलडकवन्नु कोळिरि' ओन्दु केळिद.

“ओन्तहदु?” ओन्दु अंगडिकार केळिद.

“ओदुबुदु” हळ्ळिगनु हेळिद.

अंगडिकारनु कोष्ट कलडकवन्नु कणिंगे हाकिकोन्डु हळ्ळिगनु ओन्दु पुस्तकदल्लि नोडहत्तिदनु “ननगे ई कलडकदिद ओदलिके बरुवुदिल्ल” हळ्ळिगनु नुडिद.

आग अंगडिकारनु अवनु हिडिद पुस्तकद कडेगे नोडिदनु. अवनु अदन्नु बुडमेलगि हिडिदिदनु. हळ्ळिगनिगे ओदलिके बरुवुदिल्लवेन्दु अंगडिकारनिगे गौत्तायितु. अवनु हळ्ळिगनिगे केळिदनु : “निनगे ओदलिके वरुत्तदेये?”

“ननगे ओदलिके बरबुदिल्ल निज. आदर बेरे जनरु कनडकवन्नु हाकुत्तले ओदहतुत्तारे. ओदलिके बरबेकादरे कनडकवन्नु हच्चबेकु अन्दु ननगे अर्निसितु. अदक्कागि नानु कनडकवन्नु कोडिरि अन्दु निमगे हेळिंदे” हळिळगानु उत्तर कोडुनु.

हळिगान दडुतनवन्नु कंडु ओल्लरु खौळ्ळेंदु नक्करु.

॥ ३ ॥

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡಕವು ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯು ಶಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಓದಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಕನ್ನಡಕದಿಂದ ಕಾಣಿಸಹತ್ತುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕನ್ನಡಕ ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಓದು ಬರಹ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡಕದ ಅಂಗಡಿಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ಜನರು ಆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಅವರು ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಂಡರೆ ತನಗೂ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅವನೂ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ “ ನನಗೊಂದು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

“ ಎಂತಹದು ” ಎಂದು ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಕೇಳಿದ.

“ ಓದುವುದು ” ಹಳ್ಳಿಗನು ಹೇಳಿದ.

ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. “ ನನಗೆ ಈ ಕನ್ನಡಕದಿಂದ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ” ಹಳ್ಳಿಗನು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಅಂಗಡಿಕಾರನು ಅವನು ಹಿಡಿದ ಪುಸ್ತಕದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಬುಡಮೇಲಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಹಳ್ಳಿಗನಿಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಂಗಡಿಕಾರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಹಳ್ಳಿಗನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. “ ನಿನಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ”

“ ನನಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಲಿ ಓದಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ” ಹಳ್ಳಿಗನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಹಳ್ಳಿಗನ ದಡ್ಡತನವನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರು ಖೋಳೆಂದು ನಕ್ಕರು.

ಚಪ್ಪಾ

ದೃಷ್ಟಿ ಚಾಂಗಲಿ ಅಸೆಲ तर चप्पा लागत नाही. उतार बयांत दृष्टि मंदावते. कित्येक लोक वाचण्यासाठी चप्पा वापरतात. वाचता येत असेल तरच चप्प्याने नीट दिसू लागते. पण केवळ चप्पा वापरण्याने वाचता येऊ लागत नाही. या बदल ही गोष्ट ऐका.

एका खेड्यात एक मनुष्य राहत होता. तो शाळेत गेला नव्हता. त्याला लिहिता वाचता येत नव्हते. तो शेतात काम करून पोट भरत असे.

एकदा तो एका शहरात गेला होता. बाजारात भटकत असताना त्याला एक चप्प्याचे दुकान दिसले. लोक त्या दुकानांत जाऊन चप्पा विकत घेत होते. तो तपासण्यासाठी ते पुस्तक किंवा कागद पत्र वाचत होते. खेड्यातील

माणसास वाटले की चष्मा विकत घेतलातर आपल्यालाही वाचता येईल. तो पण दुकानांत गेला आणि “मला एक चष्मा था” म्हणाला.

“कसला?” दुकानदाराने विचारले.

“वाचण्याचा” खेडूत म्हणाला.

दुकानदाराने दिलेला चष्मा डोळ्यांना लावून तो एक पुस्तक पाहू लागला. “मला या चष्म्याने वाचता येत नाही”, तो म्हणाला.

दुकानदाराने त्याने धरलेल्या पुस्तकाकडे पाहिले. त्याने ते उलट धरले होते त्याला वाचता येत नाही हे दुकानदाराला कळाले. त्याने खेडुताला विचारले “तुला वाचता येते?”

“मला वाचता येत नाही हे खरे आहे. पण दुसरे लोक चष्मा लावल्याबरोबर वाचू लागतात. वाचता यावे यासाठी चष्मा लावावा असे मला वाटले. म्हणून मी तुम्हाला चष्मा था असे म्हणालो” खेडुताने उत्तर दिले.

खेडुताचा खुळेपणा पाहून तेथे जमलेल्या लोकात हशा पिकला.

शब्दार्थ व टीपा

कन्नडक	ಕನ್ನಡಕ	चष्मा
वयस्सु आद मेले	ವಯಸ್ಸು ಆದ ಮೇಲೆ	उतार कपात
उपयोगिसिद् मात्रकको	ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ	प्रक्त बापरल्याने
कले	ಕಲೆ	गोष्ट
ओदु बरेह	ಓದು ಬರೆಹ	लिहिणे, वाचणे, साक्षरता
होई तुंत्रिकोळु	ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳು	पोट भरणे
अड्डाडु	ಅಡ್ಡಾಡು	फिरणे, भटकणे
कोळु	ಕೊಳ್ಳು	विकत घेणे
अनिसु	ಅನಿಸು	वाटणे

अन्तह	ಎಂತಹ	कसले
हिडि	ಹಿಡಿ	पकडणे, धरणे
बुडमेलगि	ಬುಡಮೇಲಾಗಿ	उलट
गोतागु	ಗೊತ್ತಾಗು	कळणे
निज	ನಿಜ	खरे
बेरे	ಬೇರೆ	इतर
हच्यु	ಹಚ್ಚು	लावणे
दडुतन	ದಡ್ಡುತನ	खुळेपणा, मूर्खपणा
खोळ्ळेंद्रु नकरु	ಖೋಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು	(नगु - हसणे) हशा पिकला

अभ्यास धडा (२१)

१. खालील शब्दांची रूपे ओळखा.

०. ಸುಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದಿತು, ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರು, ಬೇಸುತ್ತಿತ್ತು
१. ಬರುತ್ತಿರುವಳು, ಬಂದಿರುವಳು, ಸಾಕಿರುವನು
२. ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ, ತಿನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ
३. ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು

२. मराठीत अनुवाद करा.

०. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡು
१. ಜಿನ್ನಾಗಿ ಓಡು
२. ನಾನು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಬಾಗಿಲ ಹಾಕು
३. ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೂಡು
४. ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲು
५. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ

३. कानडीत अनुवाद करा.

१. राजा मेल्यावर त्याचा मुलगा गादीवर आला
२. आम्ही आमच्या जागेवर बसलो आहोत
३. आई माजी आणायला गेली आहे
४. मागच्या सुट्टीत आम्ही पुण्याला गेलो होतो
५. ती खुर्चीवर बसून वाचत होती

△ △ △

भाग दुसरा

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ

व्यवहार खंड

ವ್ಯವಹಾರ ಖಂಡ

व्यवहार खंड

कन्नड भाषिकांचे, विशेषतः उत्तर कर्नाटकातील लोकांचे रीतीरिवाज महाराष्ट्रीयानांच्या सामाजिक व्यवहारापेक्षा फारसे वेगळे नाहीत. विशेषतः सीमा भागांत स्वाभाविकपणेच अशी एक समिश्र जीवनपद्धती निर्माण झालेली आहे की मराठी भाषिकांचे बोलणे, आवडी निवडी, सणवार, कुलाचार यांवर कर्नाटकाचीच छाप असते. त्यांच्या बोलण्यांत पुष्कळ कानडी शब्द असतातच, पण त्या शिवाय वाक्यचार, (idioms) म्हणजे व्याकरण दृष्ट्या क्रियापदे, लिंग-विभक्ती, इत्यादींच्या संबंधाने त्यांचे बोलणे कानडी थाटाचे असते. उदाहरणार्थ, “मी म्हणतो, पैशालाच काय म्हणून इतके महत्त्व द्यायचे?” हे वाक्य तेथील मराठीत “नव्हे! पैशालाच इतके का महत्त्व द्यावे म्हणे!” असेच काही तरी असते. याचे कारण म्हणजे कानडीत ते “अन्ना, दृष्टिगे याक इष्टु महत्त्व कोडवेकंतऽ” असे असते. त्या शिवाय “उमा राहिला ऐवजी उभारला;” “जाऊद्या ते” ऐवजी “जाऊदे सोडा ते”, “करून टाकले” ऐवजी “करून सोडले” असे वाक्यचार कानडी भाषेतील “बिडु (सोडणे)” या सहायक क्रियापदाच्या विशेष वापरामुळे मराठी भाषिकांमध्ये रूढ झालले आहेत. काही मूळ क्रियापदे कानडीतील व्यवहाराप्रमाणेच असतात. “यांचा! दार उघडतो” हे वाक्य “उभारा दार काढतो” असे होते. हे “निंदरिं-बागला तगीतीनी” याचा अनुवाद होय. “हा मुलगा शाळेत जातो” हे वाक्य “हा मुलगा शाळा शिकतो” असे होते. अर्थात् पुणे, मुंबई या ठिकाणी दीर्घकाळ वास्तव्य केल्यावर या प्रकारच्या बोलण्यात सुधारणा (प्रयत्न केल्यास) होते ही बाब वेगळी.

मागील पन्नास पाउणशे वर्षांत अखिल भारतीय पातळीवर, शैक्षणिक, राजकीय व सामाजिक जीवनांत पुष्कळ अंशी एकरूपता आली असल्यामुळे सुशिक्षितांना तरी कानडीची वैशिष्ट्ये समजून घेण्याची आवश्यकता नसते. पण

अशिक्षित किंवा अल्प शिक्षित, वायका व्यापारी आणि गडी माणसे यांच्याशी बोलताना किंवा त्यांची भाषा समजण्यासाठी कानडीचे विशिष्ट वाक्संप्रदाय अवगत असणे अपरिहार्य आहे. “भाषा प्रवेशा” च्या या खंडात त्यांचा त्रोटकपणे आढावा घेऊन, काही धड्यांतून दैनंदिन आणि प्रासंगिक स्वरूपाचे व्यवहार सादर केले आहेत. मराठी ग्रामांचे कानडीत प्रांथिक किंवा लिखित भाषा आणि लोकभाषा म्हणजे शिष्ट अशी सामान्यजनांची भाषा असे प्रकार आहेत. व्यवहाराला दुसऱ्या कर्माकांची भाषा उपयुक्त असल्याने आणि कथा कादंबऱ्या नाटके आणि नवमनवादी कवितांत याच भाषेचा उपयोग जास्त होत असल्याने जनतेच्या बोलीभाषेतच महाकवी डॉ. द. रा. वेन्द्रे, आणि जी. पी. राजर्लं, या साहित्यिकांनी अपढ्या सर्वोकृष्ट कविता रचल्या आहेत. या खंडात ती भाषा, म्हैसूरी आणि उत्तर कर्नाटकी शैलीतून दिली आहे. कानडी लिपित शुद्धरूपे दिली आहेत. नव्या शुद्ध शब्दांचा अर्थ दिलेला असून व्यवहारिक भाषा शक्यतो मराठी व्यवहार भाषेत देण्यात आला आहे. याचा उपयोग मराठी भाषिकांव्यतिरिक्त कन्नड भाषिकांनाही होऊ शकतो. त्या शिवाय पत्रलेखनाचे नमूने, वर्तमान पत्रातील उतारे मराठीत लिप्यंतराशिवाय देण्यांत आले आहेत.

कर्नाटकांतील विशिष्ट चालीरीती व वाक्संप्रदाय स्पष्टपणे कळावेत या साठी सांस्कृतिक टीपा (Cultural notes) दिल्या आहेत. प्रांथिक भाषेतील आणि सभ्य व्यवहार भाषेतील रूपे “व्याकरणा” मध्ये विशद केली आहेत.

एळिरि बॅळगातु

कोळि कृगितु, ऊरोळगिन जनरु एळलिक्को हत्तिदरु. मुदुकरु तदुकरु यात्रागो अँददु कूतार.

तायि : “ए रामू, एळो! अभ्यास इक्केन् निनग? निन्न परीक्षा इष्ट सनेक बंदद, नी मात्र आरु होडदरु मिसक्याड ओळि.”

हींग तायि अन्नोत्तले रामू अँदा

रामू : “एळ्तीनि! चहा आगेदो इळो?”

तायि : “एळोतले चहा वेकेन् निनग? मारीवीरी तोळ्को, हारेकडिगे होगि बा! क्यामारीले हल्लु तिक्कोळ्द चहा कुडीतारेनु ओळ्यार?”

रामू : “हांगऽ आगलि! ईग वरतेनि, चहा अंत माडलिक्को हतु”

चहा आतु, हुडुगरेन्ना बंदरु. चहा कुडदरु. स्नानागीता माडि अभ्यासक्क कूतरु. रायरिगे लगू कचेरिगे होगवेकागेद. अदक्कंत बायरु मै तोळ्कोन्डु अडगी तयारी नडसिदरु. रायरु, तंबिगी तगोन्डु होगि बंदु चहा कुडितार. अंझिंद अवरु जळका माडि देवर पूजी माडतार. हल्लुहल्लुवरिगे ओळ्ळार ऊट मुगी वेकागतद अदक्क ओम्बल्लु-ओम्बल्लुवरी तनक अडिगि आगलिक्कोवेकु. दर दिवसद अडगी अंदर, अन्ना, हुळी, यंधादार बंदु पल्या, चटणी, भक्करी इल्लदिंदर चपाती, मन्याग चटणी पुडी, मेन्तेधिदुदु, हालु, मसरु, मज्जिगी, तुप्पा, बेण्णी इवु इइ इरताव.

ಎಳರಿ ಬೆಳಗಾತು !

ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಊರೊಳಗಿನ ಜನರು ಎಳರಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು, ಮುದುಕರು, ತದುಕರು ಯಾವಾಗ ಎದ್ದು ಕೂತಾರ.

ತಾಯಿ : “ ಏನೋ ರಾಮೂ, ಏಳೋ! ಅಭ್ಯಾಸಗಿಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲಿನ್ ನಿನಗೆ? ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಇಷ್ಟು ಸನೇಕ ಬಂದದ, ನೀ ಮಾತ್ರ ಆರು ಹೊಡೆದರೂ ಮಿಸಕ್ಕಾಡ ಒಲ್ಲಿ ”

ಹೀಗೆ ತಾಯಿ ಅನ್ನೋತಲೆ ರಾಮೂ ಅಂದಾ

ರಾಮೂ : “ ಎಳತೀನಿ! ಚಹಾ ಆಗೇದೋ ಇಲ್ಲೊ?”

ತಾಯಿ : “ ಏಳೋತಲೇ ಚಹಾ ಬೇಕೇನ್ ನಿನಗೆ? ಮಾರೀಬೀರಿ ತೊಳಕೋ, ಹೊರಕಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾ! ಕ್ಯಾಮಾರೀಲೇ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕೊಳ್ಳದ ಚಹಾ ಕುಡಿತಾರೇನು ಎಲ್ಲಾರ?”

ರಾಮೂ : “ ಹಾಂಗ್ ಆಗಲಿ! ಈಗ ಬರತೇನಿ, ಚಹಾ ಅಂತೂ ಮಾಡ ಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ”

ಚಹಾ ಆತು. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರು. ಚಹಾ ಕುಡಿದರು. ಸ್ನಾನಾ ಗೀನಾ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೂತರು. ರಾಯರಿಗೆ ಇವತ್ತು ಲಗೂ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗೇದ, ಆದಕ್ಕಂತ ಬಾಯರು ಮೈ ತೊಳಕೊಂಡು ಅಡಗೀ ತಯಾರೀ ನಡಸಿದರು. ರಾಯರೂ, ತಂಬಿಗೀ ತಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಂದು ಚಹಾ ಕುಡಿತಾರ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಜಳಕಾ ಮಾಡಿ ದೇವರ. ಪೂಜೀ ಮಾಡತಾರ. ಹತ್ತುಹತ್ತೂವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾರ ಊಟ ಮುಗೀ ಬೇಕಾಗತದ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತು-ಒಂಬತ್ತೂವರೀ ತನಕ ಅಡಗಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ದರ ದಿನಸದ ಅಡಗೀ ಅಂದರ, ಅನ್ನ, ಹುಳೀ, ಯಂಥಾದಾರ ಒಂದು ಪಲ್ಯಾ ಚಟ್ನೀ, ಭಕ್ಕರೀ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಚಪಾತೀ, ಮನುಗ ಚಟ್ಲೀವುಡಿ, ಮೆಂತೇಫಿಟ್ಟು, ಹಾಲು, ಮಸರು ಮಜ್ಜಿಗೀ, ತುಪ್ಪಾ, ಬೆಣ್ಣೆ ಇವು ಇವ್ವು ಇರತಾನ.

ಲಿಖಿತ (ಶುಭ) ಕಾನೂನಿ ಮಧ್ಯೆ

ಏಳಿರಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು

ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಊರೊಳಗಿನ ಜನರು ಏಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಮುದುಕರು, ತದುಕರು ಯಾವಾಗಲೋ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಯಿ : “ ಏಳಿ ರಾಮೂ! ಏಳು, ಅಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲವೇನು ನಿನಗೆ. ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಷ್ಟು ಸನಿಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಆರು ಹೊಡೆದರೂ ಮಿಸುಕಾಡಲೊಲ್ಲೆ ”

ಬೀಗೆ ತಾಯಿ ಅನ್ನುತ್ತಲೆ ರಾಮೂ ಅಂದ

ರಾಮೂ : “ ಏಳುತ್ತೇನೆ! ಚಹಾ ಆಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ”

ತಾಯಿ : “ ಏಳುತ್ತಲೆ ಚಹ ಬೇಕೇನು ನಿನಗೆ. ನೋರೆ ತೊಳೆದುಕೊ, ಹೊರಗಡೆಗೆ (ಶೌಚಕ್ಕೆ) ಹೋಗಿ ಬಾ. ಕೇವೊರೆಯಿಂದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಚಹ ಕುಡಿಯುವುದುಂಟೇ? ”

ರಾಮೂ : “ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಈಗ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಚಹವನ್ನಂತೂ ಮಾಡಹತ್ತು. ”

ಚಹ ಆಯಿತು. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದರು. ಚಹವನ್ನು ಕುಡಿದರು. ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ರಾಯರಿಗೆ ಈದಿನ ಬೇಗ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬಾಯಿಯವರು (ಅಮ್ಮ ನವರು) ವೈತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆಯ ತಯಾರಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ರಾಯರು ಸಹ ಶೌಚಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಚಹವನ್ನು ಕುಡಿಯುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಜಳಕ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಹತ್ತುಹತ್ತೂವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಊಟ ಮುಗಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ಒಂಬತ್ತೂವರೆಯ ತನಕ ಅಡಿಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿವಸದ ಅಡಿಗೆಯೆಂದರೆ, ಅನ್ನ, ಹುಳಿ, ಎಂತಹದಾದರೊಂದು ಸಲ್ಯಾ, ಚಟ್ನಿ, ಭಕ್ಷರಿ (ರೊಟ್ಟಿ) ಇಲ್ಲವೆ ಚಪಾತಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಟ್ನಿ ಪುಡಿ, ಮೆಂತೆಯುಹಿಟ್ಟು, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಮಜಿಗೆ, ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆ ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತವೆ.

उठा, उजाडले

कोंबडा आरवला. गावातील लोक उठू लागले. म्हातारी-कोतारी मंडळी केंव्हाच उठून बसलेली आहेत.

आई : “अरे रामू ! ऊठ ! अभ्यास-ठिभ्यास नाही वाटते तुला ! परीक्षा इतकी जवळ आली आहे अन् तू मात्र सद्या वाजले तरी हालतही नाहीएस (नाहीस).

असे आई म्हणताच रामू म्हणाला

रामू : “उठलो (उठतो) ! चहा झालाय (शाला आहे) की नाही ?”

आई : “उठल्याबरोबर चहा हवा काय तुला ? तोंडवीड धू , परसाकडेला (शौचास) जाऊन ये ! तोंड न धुता आणि दांत न घासता चहा काय ध्यायचा ?”

रामू : “बरे ! हा आलो ! चहा तरी करायला लाग !”

चहा झाला. पोरे सर्व आली. चहा प्याली. आंगोळी करून अभ्यासाला बसली. रावसाहेबाना आज लवकर कचेरीत जावयाचे आहे. म्हणून बाई (साहेब) देखील अंग धुऊन स्वयंपाकास लागल्या. रावसाहेब सुध्दा शौचास जाऊन येतील आणि चहा घेतील. त्या नंतर ते स्नान करून देवाची पूजा करतील. दहा साडेदहा पर्यंत सर्वांची जेवणे उरकावयाला हवीत. त्या साठी नऊ-साडेनऊ पर्यंत स्वयंपाक झालाच पाहिजे. रोजचा स्वयंपाक म्हणजे, भात, वरण (आमटी) कोणतीतरी एक भाजी, चटणी, भाकरी किंवा पोळ्या. घरात चटणीचीपूड, मॅतकूट, दूध, दही, ताक, तूप, लोणी हे जिन्नस नेहमी असतातच.

सांस्कृतिक टीपा

चहा : उत्तर कर्नाटकाचे जनजीवन बंधूशी मराठी जनजीवना सारखेच असल्याने कित्येक सांस्कृतिक शब्द समान किंवा समानार्थी आहेत. बेळगांव पासून राणवेन्तूर (दक्षिण धारवाड) पर्यंत व कारवार पासून विजापूर पर्यंत सर्वाना चहा आवडतो. शब्दही मराठीप्रमाणे “चहा” असाच आहे. पण हरिहर, बळ्ळारी ते म्हैसूर राज्याच्या दक्षिणेतील टोकापर्यंत सामान्यपणे सर्वाना काफीची सवय असते. चहाला “टी” म्हणतात व सामान्यपणे काफीच्या लोटीतूनच पितात.

शौच : शौचास जाण्याला “होर कडंगो (बाहेर) किंवा तंविगे तेगेदुकोन्डु (तांब्या घेऊन गावा बाहेर) असे म्हणतात. म्हैसूर कडे “क्वकुत्स” (संडास) असा शब्द वापरला जातो.

क्यामारीले : उच्चवर्णीयामध्ये, सकाळी उठल्यावर पारोशाने म्हणजे “तोंड न धुता किंवा चूळ न भरता” या अर्थाने हा शब्द रूढ आहे.

रायरु : मराठीत राबसाहेब किंवा साहेब म्हणतात तसे कानडीत “रायरु” म्हणतात. म्हैसूरकडे स्वामी किंवा स्वामीयवरु हा शब्द रूढ आहे. इंग्रजीतील “सर” (सार) हा संबोधनांतच वापरला जातो.

बायरु : बाई साहेब. म्हैसूरकडे अम्मनवरु. उत्तर कर्नाटकात अम्मनवरु म्हणत नाहीत कारण पूर्वी सोबळ्या खियांना “अम्म” म्हणत.

मै तोळेदुकोन्डु : खियांच्या बाबातीत स्नानासाठी मै तोळेदुकोन्डु (अंग धुऊन) असा शब्दप्रयोग आहे.

जळक : स्नान, पण सहसा उच्चवर्णीय स्नानासाठी स्नान हाच शब्द वापरतात. “नाहाणे” या अर्थी “अरेदु को” असे क्रियापद आहे.

अन्न : कानडीत भाताला अन्न म्हणतात व खाद्यपदार्थ किंवा जेवण या अर्थी या शब्दाचा उपयोग केला जात नाही.

हुजि : मराठीतील “आमटी किंवा आवटवरण” आमटी शब्दही उपयोगांत आहे. ती फार पातळ असल्यास “सारु” (रसम्) म्हणतात.

भक्करि : भाकर लिखित भाषेत वक्करि असे रूप आहे. रोडि हा शब्द बहुजन समाजात रूढ आहे.

मेन्तेय हिट्टु : मेतकूट. उत्तर कर्नाटकात तूप भाताबरोबर मेतकूट वेण्याची सर्रास प्रथा आहे. (अर्थात ब्राह्मण वर्गात)

व्याकरण लिखित भाषेत विभक्ती प्रत्यय असे आहेत.

	प्रथमा एकवचन	अनेक वचन
	१. काही नाही २. नु.	पु. स्त्री. रु
उत्तर कर्नाटकातील बोली भाषेत		नपु. गळु
	आ	अवरु
	रामा	अम्म अवरु
नपु.	गळु (गोळु) बोलीत वापरला जात नाही	
	नायि वरतद	नायि वरताव
	रामाय बरडद	रामाय बरडाव
द्वितीया.	अन्नु च्या ऐवजी - आ - ई	
	रामा गिडा कडदा	
	रामा गिडा कडदा	
	रामनु गिडवन्नु कडिदनु	
	रामनु गिडवन्नु कडिदनु	

नानु ओन्दु हुली नोडिदे

ನಾನು ಒಂದು ಹುಲೀ ನೋಡಿದೆ

नानु ओन्दु हुलियन्नु नोडिदेनु

ನಾನು ಒಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು

पण्टी

इ कारांती नामांत “य” ऐवजी “ई”

नन्न मनीमुन्द गिडा अद

ನನ್ನ ಮನೀ ಮುಂದ ಗಿಡಾ ಅದ

नन्न मनेय मुन्दे गिडविदे

ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಗಿಡವಿದೆ

या वरून स्पष्ट होईल की बोली भाषेत आणि लिखित भाषेत बरेच अंतर असते.

शब्दार्थ

मुदुकरु तदुकरु

ಮುದುಕರು ತದುಕರು

म्हातारे कोतारे

मिसुकाडु

ಮಿಸುಕಾಡು

हालणे

नानु ओक्षे

नानु ओक्षेवु

नीनु ओक्षे

नीवु ओक्षिरि

अवनु ओल्लनु

अवळु ओल्लळु

अवरु ओल्लरु

अदु ओल्लदु

अवु ओल्लवु

अवनु बरलोळनु = तो येत नाही इत्यादि

अन्नुत्तले

ಅನ್ನುತ್ತಲೆ

म्हटल्या बरोबर

हागेथे आगलि

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ

बरे

वेग

ಬೇಗ

लवकर

अभ्यास (२२)

१. खालील कानडी वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

१. हेल्लु शिक्कि कोल्लुदे चक कुडियुबारदु.
२. बायुरु (बायुयवರು) अडिगे मनैयुल्लि नैलवन्नु सारिसुत्तारै.
३. हुडुगरु नैलव मैले कुळितु लुळि म्माडुत्तारै.
४. रारुगे कूळलिक्के म्मळैयन्नु कोळु.
५. हुडुगरुल्लि सरुयुव मैलेगे शालेगे ह्योगुत्तारै.
६. अवुगे तडववदरी गुरुगळु अवुगे बिंचिन मैले नुल्लुलिक्के ह्येळुत्तारै.
७. म्मास्तरुगे - गःरुगळिगे बरुलिक्के तडववदरी हुडुगरु क्कूसि नुल्लि गद्रुल म्माडुत्तारै.
८. शालैयुल्लि कैलवु लुक्कवगळुगुत्तव. अग अनैक वुगेयु पंद्युळिगळु अगुत्तव.
९. पंद्युळि वल्लि गेद्ववुगे च्चनःमु द्योरेयुत्तव.
१०. सोळतवरु हतःशरुगळुबारदु. मत्तु प्रुयुक्क म्माडबैळु.

२. कन्नडमध्ये अनुवाद करा.

१. आळशी मुले पहाटे लवकर उठत नाहीत.
२. पारोशाने चहा पिणे बरे नव्हे.
३. स्वयंपाक भरात त्रिकडे त्रिकडे भांडी दिसतात.
४. बाई स्वतःच चिंच लावून भांडी घासतात.
५. तांब्या-पितळेच्या भांड्यांना कल्ले करावे लागते.
६. स्टेनलेस स्टीलची भांडी वापरायला बरी.
७. रामू! तुला उशीर होत असेल तर तू आगोदर जेवण कर.
८. राव साहेबाना उशीर झाला तरी चालते.
९. बाईचे काम कधी संपतच नाही.
१०. रात्री फार वेळ वाचत बसू नये

△ △ △

વંદ્ હ્લ્લયાગ

- રામળ્ળા : “એનુ ગૌડર.....એદિરા ”
- વીરળ્ળા : “હૌદુ નીવુ એદિરા ”
- રા. : “મત્તેનુ હૌસા સુદિ ”
- વી. : “સુદિ એનુ કેલ્લીરીર! નમ્મૂર શંકર ગૌડરુ વિધાન સભેળે આરિસિ બંદરલ્લા ”
- રા. : “માલ સંતોષ! અવરુ ઑલ્લે દેવુલ્લવરુ.” આગલિ, ઈ વર્ષ મલી વેલી હ્યાંગ અદs ?
- વી. : “અપ્પેન્ ચલો ઇલ્લ ચિડિરી, જ્વાલ રુપાયદાગ નાકળે આદર મસ્તાતુ ”
- રા. : “જ્વાલ્લ હોગલિરી! હત્તી, ગોદી ઈ પીકુ છલો અદs અંત કેલ્લીવી ”
- વી. : “અદેનો સ્વરે અન્ની ! ”
- રા. : “મત્તેનુ નિમ્મ કંડે હ્લ્લ્લા હુળ્ળવી એનાર અવsનો ઇલ્લો ”
- વી. : “ઈરદે એન્ની! ભારત હુળ્ળવી, હોલી હુળ્ળવી ઈંચા હ્લ્લ્લા અંદર ઈ ઊરાગ જનજાત્રિ. નડકs શિવરાત્ર્યાગ શંકરલિંગન તેરુ. ભારત હુળ્ળવી મુન્દ જન ઐલ્લા ઐલ્લમ્મન ગુલ્લુક્ક હોગલિક્કંત મોટાર સ્ટર્ચૌંડ મ્યાલ મોટાર દારી કાયતાર. શંકરલિંગન તેર .

સલુવાગિ જના હારેઝરિનિંદ વરતાર. હોલી હચ્ચદાગંતુ એન
કેલ્યાણાદિ, ઝરાગેજ્ઞા કહે કામળ કૂડતાવ. જનરુ કામળાન
મુન્દ હાડતારઽ કુળીતારઽ હોય્કોતાર.....”

રા. : ગોત્તાત વિદિ! અંતુ નિમ્મ કહે અંજા નેટ્ટગદ અંદાંગ આતુ.
કેલિ ખાલ સંતોષ આતુ.

વી. : “ઝરાગ ઇન્નૂ હરવેકો?”

રા. : “છે! છે! ઈ ઝરિગે વંદુ એરુમૂરુ વાર આતુ. નાલે હોરુડવેકુ”

વંદો હણ્ણાગ

રામણ્ણ : ઇનુ ગોડર એદ્દિરા ?

વેરણ્ણ : હોદુ, નેવુ એદ્દિરા ?

રા. : “મુત્તેન્ હોસ મુદ્દિ ?”

વે. : મુદ્દિ ઇન્ કૈલત્તેરિ? નમ્મૂર રંકરપ્પ ગોડરુ
વિધાન સંધેગે અરિય બંદરલ્લ?

રા. : ધાલ સંતોષ! અવરુ ઓળે દ્વેવુલ્લવરુ.
ઑ વર્ષ મળિ બેળિ હાળંગ અદ ?

વે. : અર્થેન્ ઝલોરે જલ્લ બેટ્ટિ. જ્ઞાલ રુપાયદાગ
નાકલે અદર મુસુતુ.

રા. : “જ્ઞાલ હોગલિ રિ! હત્તિ, ગોદિ ઑ વેલુ
ધલોરે અદર અંત કૈલિવે”

વે. : “અદેનોરે યરે અન્નિ”

રા. : મુત્તેન્ નિમ્મ કહે હણ્ણા મુદ્દિવે ઇસાર અવરનોરે
જલ્લોરે ?

ವೀ. : ಇರದೇ ಎಲ್ಲ! ಭಾರತ ಹುಣ್ಣೀ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣೀ ಇಂಥಾ ಹಬ್ಬ ಅಂದ್ರ ಈ ಊರಾಗ ಜನ ಜಾತ್ರಿ. ನಡಕ್ ಶಿವ ರಾತ್ರಾಗ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ತೇರು. ಭಾರತ ಹುಣ್ಣೀ ಮುಂದ ಜನಾ ಎಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಂತ ಮೋಟಾರ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ ಮ್ಯಾಲ ಮೋಟಾರ ದಾರಿ ಕಾಯ ತಾರ. ಶಂಕರಲಿಂಗನ ತೇರ ಸಲುವಾಗಿ ಜನಾ ಹೊರ ಊರಿನಿಂದ ಬರತಾರ. ಹೋಳಿ ಹಬ್ಬದಾಗಂತೂ ಏನ್ ಕೇಳಬ್ಬಾಡಿ, ಊರಾಗೆಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಕಾಮಣ್ಣ ಕೂಡತಾವ. ಜನರು ಕಾಮಣ್ಣನ ಮುಂದ ಹಾಡತಾರ... ಕುಣೀತಾರ... ಹೊಯ್ ಕೋತಾರ...(ಬೊಬ್ಬಿ ಹೊಡೀತಾರ)

ರಾ. : ಗೊತ್ತಾತು ಬಿಡ್ರೀ, ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಎಲ್ಲಾ ನೆಟ್ಟಗದ ಅಂಧಾಗ ಆತು. ಕೇಳಿ ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತು.

ವೀ. : “ ಊರಾಗ ಇನ್ನೂ ಇರಬೇಕೋ?”

ರಾ. : ಭೇ! ಭೇ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಎರಡು ಮೂರು ವಾರ ಆತು ನಾಳೆ ಹೊರಡಬೇಕು,

ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಾಷೆ

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ

ರಾಮಣ್ಣ : ಏನು ಗೌಡರೇ... ಎದ್ದಿರಾ?

ವೀರಣ್ಣ : ಹೌದು, ಎದ್ದಿರಾ?

ರಾ. : ಮತ್ತೇನು ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ.

ವೀ. : ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಏನು ಕೇಳುತ್ತೀರಿ? ನಮ್ಮೂರ ಶಂಕರಪ್ಪ ಗೌಡರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದರಲ್ಲವೇ!

ರಾ. : ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಧೈರವುಳ್ಳವರು ಈ ವರ್ಷ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಹೇಗಿದೆ?

- ವೀ. : ಅಷ್ಟೇನು ಒಳ್ಳೆಯದಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ. ಜೋಳ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಯಷ್ಟು ಅದರ ಹೆಚ್ಚು ಆಯಿತು.
- ರಾ. : ಜೋಳ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿರಿ! ಹತ್ತಿ, ಗೋದಿ ಈ ಪೈರುಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಇವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.
- ವೀ. : ಅದು ಏನೋ ನಿಜ.
- ರಾ. : ಮತ್ತೇನು, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿನೆ ಏನಾದರೂ ಇವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?
- ವೀ. : ಇರದೆ ಏನು? ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿನೆ, ಹೋಳಿಯ ಹಬ್ಬ ಇಂತಹ ಹಬ್ಬ ಎಂದರೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಜನ ಚಾತ್ರೆ. ನಡುವೆಯೇ ಶಿವ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ತೇರು. ಭಾರತ ಹುಣ್ಣಿನೆಯ ಮುಂದೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೊಂದು ಮೋಟಾರ ಸ್ವಾಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಮೋಟಾರಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಶಂಕರ ಲಿಂಗನ ತೇರಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಜನರು ಹೊರ ಊರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೋಳಿಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಯಂತೂ ಏನೂ ಕೇಳಬೇಡಿರಿ. ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಕಾಮಣ್ಣಗಳು ಕೂಡುತ್ತವೆ. ಜನರು ಕಾಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ, ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ರಾ. : ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಬಿಡಿರಿ! ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಇದೆ ಎಂದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.
- ವೀ. : ಊರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇರುವಿರೋ?
- ರಾ. : ಛೇ! ಛೇ! ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಎರಡು ಮೂರು ವಾರಗಳು ಆದುವು. ನಾಳೆ ಹೊರಡಬೇಕು.

एका खेड्यांत

रामण्णा : राम राम पाटील

वीरण्णा : राम राम!

रा. : आणि काही नवी जुनी बातमी?

वी. : अहो बातमी म्हणून काय विचारता? आमच्या गावचे शंकरप्पा गौडा विधान सभेला निवडून आले ना?

रा. : फार आनंदाची गोष्ट झाली! ते मोठे भाग्यवान खरे. बरे, या वर्षी पीक पाणी कसे काय आहे?

वी. : विशेष काही चांगले नाही! ज्वारी रुपायांत चार आणे (२५ टक्के) हाती आली तरी पुष्कळ झाले.

रा. : ज्वारीचे राहूद्या हो! कापूस, गहू ही पिके चांगली आहेत असे आम्ही ऐकले आहे.

वी. : “ते मात्र खरे म्हणा”

रा. : आणिक काय? तुमच्या कडे सणावारांचे मोहाळे आहेत की नाही?

वी. : “वा! आहेत तर!” माघी पूर्णिमा, होळी असले सण म्हणजे या गावांत लोकांची धामधूमच. या दोन्ही सणामध्येच शिवरात्रीच्या दिवशी शंकरलिंगाचा रथोत्सव. माघी पूर्णिमेला लोक सर्व अल्लम्माच्या डोंगराला (सवदत्तीला) जाण्यासाठी बसस्टँडवर मोटारीची वाट पाहतात असतात. शंकरलिंगाच्या रथोत्सवाला बाहेर गांवाहून माणसे येतात. होळीच्या सणांत तर काही विचारण्याची सोय नाही. गावात सगळीकडे “कामण्णा” बसतात. लोक कामण्णापुढे गातात, नाचतात आणि वोंबाही मारतात.

- रा. : बरे, समजले. एकंदरीत तुमच्याकडे सर्वकाही ठीक आहे तर ऐकून फार बरे वाटले।
- वी. : अजून मुक्काम आहे ना?
- रा. : छे! छे! मला या गावात येऊन दोनतीन आठकडे झाले. उद्यां निघायला पाहिजे.

सांस्कृतिक टीपा

ओहिरा ? : सामान्य पणे सकाळच्यावेळी जे भेटतील त्यांना “ओहिरा” (उठलात काय?) असे विचारले जाते. “नमस्कार”, “रामराम” हे ही कांही समाजांतून रूढ आहेत. लिंगायतांत “शरणरी” असे पूर्वी म्हटले जात असे.

रुपायदाग नाकणे : शेकडेवारी व्यक्त करताना पूर्वीचा रुपया व त्याचे सोळा आणि हाच मानदंड असतो.

चलो, छलो : चांगले या अर्थी प्रगत समाजात “छलो” आणि मागास वर्गात “चलो” हे शब्द वापरला जातात.

खरे : मराठीच्या संपर्कामुळे उत्तरभागात “खरे” याला “खरे” (अविकारी) शब्द येतो. लिखित भाषेत “निज” म्हणतात.

री : “हो” “अहो” या अर्थी, पण बोलण्यांत पुष्कळां वापरला जातो.

उदा. : काय हो? : एन री
 बोला : हेळ री
 होय : हौद री
 येता काय? : बरतीरेन री?

तेरु : रथोत्सव. दक्षिणेत सर्वत्रच देवांचे विशेषतः कृष्ण, मारुती, महादेव यांचे रथोत्सव होतात.

कामण्या : शिमग्यांत गळोगल्ली, मदन आणि रतीच्या मूर्ती बसवितात. पण त्यांची पूजा केली जात नाही "शिमगा साजरा करण्याला" बोलीत "होयकोळ्ळु" (म्हैसूर कडे बोव्चे होंडे = बोव भारणे) म्हणतात.

व्याकरण : कानडी आणि तमिळ भाषेत "बिडु"

बिडु : हा सहायक धातु नेहमी वापरला जाते.

उदा. : जाऊ द्या : इरलि बिडरि
(त्याने) खाऊन टाकले : तिंदु बिडनु
तु. आपला निघून जा : नीनंतु होगि बिडु

भाळ : बहळ, म्हैसूर कडे "बहळा" म्हणतात.

इरवे एनु? : अर्थात्; (नसायला काय झाले?)

गोत्तातु : "गोत्ताइतु" "तिलियितु" समजले.

अंल्ला नेट्टेगे : सर्व काही ठीक.

इन्नू इरवेको? : अजून मुक्काम आहोना?

वार : आठवडा.

अभ्यास (२३)

१. खालील वाक्यांचा मराठीत अनुवाद करा.

१. निमगे बेगेळूरिन "एम. टी. आर." गोत्तो?

२. ओहो! नानु स्कूलिनल्लिद्दामिंदलु अल्लि प्रतिनित्य होगि दोसे, इडली तिंदकोण्ड मेले स्कूलिगे होगता इहे.

३. मैसूर राजपदलि नोडतककथ स्थळगळु याववु ?
४. नोड तककथ स्थळगळु बेकादणु इवे हळेवीडु, बेळूर, श्रवणबैळगोळा, जोगा फाल्स, बृंदावन मल्लु इन्नू बेरे इवे.
५. म्हैसूरनिंदा नेरवागि दिह्ठी (देव्ही) गे होग बहुदो ?
६. रैलिनिंद होग बहुदु आदरे समय बहळ हिडियुत्ते
७. म्हैसूरनिह्ळि अेल्लरिगू अन्न बेकु. भिजापूरनिह्ळि अन्न इल्लदिह्ळु अनरिगे एन्नू तोन्दरे आमोदिल्ला ?
८. श्रावण सोमवार, इतु नम्म वसवण्णन वार.
९. धारवाडदिल्लि मुंचे गणप्प बंदाग (पटाक्षिन्न्यन्नु) फटाकी हारिसुत्तिह्ळु.
१०. ईग दीपावली हब्बदलिल्यु फटाकियन्नु हारिसुत्तारें.

२. खालील वाक्यांचे कानडीत भाषांतर करा.

१. रावसाहेब, आपले गाव कोणते ?
२. आपल्या प्रदेशांत आमच्या कृष्णा नदी एवढी मोठी नदी आहे काय ?
३. आपण व्यापार करता काय ?
४. होय, मी एक व्यापारी आहे.
५. महाराष्ट्रांत वामायती आणि जिरायती दोन्ही पद्धतीने शेत करतात.
६. बहुतेक नांगर लाकडी असतात पण आताशा ट्रॅक्टरांचा वापर होऊ लागला आहे.
७. पाश्चिमात्य देशांतून शेतकी संबंधी अनेक कामे यांत्रिक पद्धतीने केली जातात.
८. सरकार आणि सहकारी पत पेढ्या यांच्याकडून सुधारित बी-बियाणे पुरवले जातात.
९. सहकारी बैकामुळे शेतकऱ्यांच्या पुष्कळ अडचणी दूर होतात.
१०. तगावी, दुष्काळी कामे यांच्या रूपाने शेतकऱ्यांना कठिण प्रसंगी मदत होते.

△ △ △

ओन्दु स्कूलिनाल्लि

नम्मूरुलि ऐदारु स्कूलगळु इये. अवुगळलि मूरु प्रेमरी स्कूलगळु मिळदवु हस्कूलगळु. मैसूरु राय्यदलि, हेस्कूलु मइद वोग्ग पी कडवेकिळ्ळ. मुंचिन कालदलि मेळ्ळुगळु पंचे, कोटु, मुंडास ई तरहा बडे तोट्टुकोन्दु स्कूलिगे वरता इदरु. ईग पटे, प्यांट आगलि वुप्पटे आगलि हाकिकोन्दु वरतारे. सरियागि हन्नोन्दु गेटेगे स्कूलु पुरु आगुत्ते. नाल्वत्तैदु निमिष अथवा हेच्चुकालद वोग्गन् ओन्दोन्दु पीरियड नडैयुत्ते. ननगे इंग्लिष बहळा सेरुत्ते. क्लासनलि हेळ्ळिकोडु पाठवत् सरी नानु लैव्रीडंदान् पुस्तका तंदु ओदता इरतीनि. चरित्रे अंद्रे ननगे बडळ बेजार, आदरे एन् माडोकागत्ते? परीक्षे पासागोके बेडवे? इन् भूगोल परवा इल्ला. हागे हीगे माडि पासागबहुदु. ई वर्षे अम्. अम्. अल्. सी. गे कट्टीदेनि. वेरं विषयगळ बगे अम्पेनु योचनेइल्ला काणरी. आद्रे गणिता, आलजीब्रा तुम्हा कष्टा. ओन्दु सल गणित विषया बगी हरिसि बिदे मुंदे एन् तौंदेयिल्ला.

स्कूलगळिगेला वेसगे रजा आद मेले बहळ सुख. मुंजाने इष्ट बंदेते एळवहुदु. मध्याह्न बेकादण्टु समय निदे माडवहुदु. ऊरिगे होगबहुदु. इल्लवे ऊरिनिंद बंदवर जोतगे आडवहुदु-हरटे कोच्चवहुदु. आदरे रजा पुरु आगोक्के मोदलु हगलू रात्री ओदवेकागुत्ते. इन्दे होद्रे स्त्रिज्जट आगो वगे चिते माडता इरवेकागुत्ते. मोन्ने दिवसा इंग्लिष टीच् कूडिदरु.

“एनय्या! यागे नडिदिदे सिद्धते” अंता केळिदु.

“नानेत् प्रयत्न पडता इदीनि सार! आद्रे रिज्जट आद विनह एन् हेळोकागोदिल्ला” अंता हेळिविड्रे.

ಒಂದು ಸ್ಥೂಲಿನಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಸ್ಥೂಲಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರೆಮರೀ ಸ್ಥೂಲಗಳು ಮಿಕ್ಕದವು ಹೈಸ್ಥೂಲಗಳು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಥೂಲು ಮಟ್ಟದ ವರೆಗೂ ಫೀ ಕಟ್ಟಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳು, ಪಂಚೆ, ಕೋಟು, ಮುಂಡಾಸ ಈ ತರಹಾ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸ್ಥೂಲಿಗೆ ಬರತಾ ಇದ್ದರು. ಈಗ ಷರ್ಟ್, ಪ್ಯಾಂಟ್ ಆಗಲಿ ಬುಷ್ ಷರ್ಟ್ ಆಗಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರತಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಸ್ಥೂಲು ಷೂರೂ ಆಗುತ್ತೆ. ನಾಲ್ಕೈತ್ತೈದು ನಿಮಿಷ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದ ವರೆಗೂನೂ ಒಂದೊಂದು ಪೀರಿಯಡ್ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತೆ. ಕ್ಲಾಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠವಂತೂ ಸರಿ, ನಾನು ಲೈಬ್ರಿಯಿಂದಾನೂ ಪುಸ್ತಕಾ ತಂದು ಓದತಾ ಇರತೀನಿ. ಚರಿತ್ರೆ ಅಂದ್ರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರ. ಅದರೆ ಏನ್ ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ? ಪಾಸಾಗೋಕೆ ಅದನ್ನು ಓದಬೇಡವೇ? ಇನ್ನೂ ಭೂಗೋಳ ಪರವಾ ಇಲ್ಲಾ. ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಪಾಸಾಗಬಹುದು. ಈ ಸಲ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸೀ. ಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಿ. ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನು ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲಾ ಕಾಣರೀ. ಅದ್ರೆ ಗಣಿತಾ, ಆಲ್‌ಜಿಬ್ರಾ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ! ಒಂದು ಸಲ ಗಣಿತ ವಿಷಯಾ ಬಗ್ಗೆ ಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ತೊಂದ್ರೆಯಿಲ್ಲಾ.

ಸ್ಥೂಲಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಸಗೆ ರಜಾ ಅದ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಖ. ಮುಂಜಾನೆ ಇಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ವಿಳಂಬವಾದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಮಯ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದವರ ಚೊತೆಗೆ ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚಬಹುದು. ಅದ್ರೆ ರಜಾ ಷೂರೂ ಆಗೋಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಓದಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಇಲ್ಲೆ ಹೋದ್ರೆ ರಿಜಲ್ಟ್ ಆಗೋ ವರೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಮೊನ್ನೆ ದಿನಸ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಟೀಚರ್ ಕೂಡಿದ್ದರು.

“ ಏನಯ್ಯಾ! ಹ್ಯಾಗೆ ನಡೆದಿದೆ ಸಿದ್ಧತೆ ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾ.

“ ನಾನಂತೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡತಾ ಇದ್ದೇನಿ ಸಾರ್! ಅದ್ರೆ ರಿಜಲ್ಟ್ ಆದ ಏನಹ ಏನೂ ಹೇಳೋಕಾಗೋದಿಲ್ಲ ” ಅಂತಾ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಶಾಲೆಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಉಳಿದವು ಪ್ರಶಾಲೆ-ಹಾಯಸ್ಕೂಲುಗಳು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದ ತನಕ ಫೀ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಧೋತರ, ಕೋಟು ಮತ್ತು ಮುಂಡಾಸ ಈ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಶರ್ಟ್, ಟ್ರಾಂಚ್ (ಪ್ಯಾಂಟ್) ಅಥವಾ ಬುಶ್. ಶರ್ಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕೈತ್ತೈದು ಮಿನಿಟು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪೀರಿಯಡ್ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ. ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠದ ಹೊರತಾಗಿ ನಾನು ವಾಚನಾಲಯದಿಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಂದು ಓದುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಚರಿತ್ರೆ-ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರ. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಪಾಸಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಓದಬೇಡವೇ? ಇನ್ನೂ ಭೂಗೋಲವೆಂದರೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಪಾಸಾಗಬಹುದು. ಈ ವರ್ಷ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸೀ. ಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಗಣಿತ, ಬೀಜಗಣಿತ ಬಹಳ ಕಠಿಣ. ಒಂದು ಸಲ ಗಣಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರೆ ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ.

ಶಾಲೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಡುವು ಆದ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಖ. ಮುಂಜಾನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಏಳಬಹುದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಮಯ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದವರ ಜೊತೆಗೆ ಅಡಬಹುದು, ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಿಡುವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಓದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲವು ತಿಳಿ

युव वरिगे चिंते म्हाडुत्तुं इरबेकागुत्तुदे. म्हाडुत्तुन दिवस
इग्लिष् अध्यापकರು भेष्टीयागिद्वरु.

“ वनय्या हेंगे नडेदिदे. सिद्धते? ” ಎಂದು केलिदरु.

“ नानंता प्रयत्न पडुत्तिरुवनु, सर, अदरि पदेल्लेय
फलवु तेल्लेयुव वरिगे वन म्हाडुत्तुं अगुवुत्तुल्ल! ” ಎಂದು
हेंगुलिद्वरु.

एका शाळेत

आमच्या गावांत पाच सहा शाळा आहेत. त्यांत तीन प्राथमरी-प्राथमिक
शाळा आणि बाकीच्या प्रशाळा. म्हैसूर राज्यात एस्. एस्. सी पर्यंत - माध्य
मिक शालांत परीक्षेपर्यंत फी बवी लागत नाही. पूर्वी मास्तर लोक धोतर,
कोट, आणि रुमाल किंवा मुंडासे असा पोशाक करून येत. आता शर्ट, प्यांट
किंवा ब्रुश शर्ट घालून येतात. बरोबर अकरा वाजता शाळा सुरू होते.
पंचेचाळीस मिनिटे किंवा त्याहून अधिक काळ असा एकेक पीरिण्ड चालतो.
मला इंग्रजी विषय फार आवडतो. क्लासांत शिकविलेला घडा तर खराच पण
त्या शिवायही मी लायब्ररीतून पुस्तके आणून वाचत असतो. इतिहास हा
विषय मला कंटाळवाणा वाटतो. पण करता काय! परीक्षेत पास होण्यासाठी
त्याचा अभ्यास करायला हवाच. त्यांतल्या त्यांत भूगोल बरा. कसे बसे पास
होता येईल. यंदा मी एस्. एस्. एल्. सी. ला बसणार आहे. इतर विषयांची
तेवढी काही काळजी नाही पण गणित, बीजगणित फार कठीण. एकदा
गणित विषयांतून पार झालो तर कॉलेजमध्ये कसलाच त्रास नाही.

शाळाना उन्हाळ्याची सुट्टी झाली म्हणजे फारच मौज. सकाळी वाटेत
तेव्हा उठावे. दुपारी वाटेत तितका वेळ लोळावे. वाटले परगावी जावे नाहीतर
परगावाहून आलेल्यांशी गप्पा माराव्यात. पण सुट्टी सुरू होण्याच्या अगोदर
दिवसा रात्री अभ्यास करावा लागतो. नाहीतर निकाल हाती येईपर्यंत
काळजी करावी लागते. परवा इंग्रजीचे अध्यापक भेटले होते.

“काय बुवा ! कशी काय झालीय तयारी !” त्यांनी विचारले.

“माझ्या परीने मी प्रथम चालवला आहे, सर, पण प्रत्यक्ष निकाल जाहीर होई पर्यंत काहीही सांगता येत नाही ” मी त्यांना म्हटले.

सांस्कृतिक टिपा आणि शब्दार्थ

म्हैसूर भागात इंग्रजी शब्दांचा वाजवीपेक्षा जास्त उपयोग केला जातो. सुशिक्षितांमध्ये तो सर्वत्रच आढळतो पण लिखित भाषेत देखील इंग्रजी पर्यायांचाच भरणा असतो. स्कूल, मेष्ट्र (मास्तर) रिझल्ट इत्यादि: उत्तर भागात संस्कृत किंवा सर्वान बनाविलेले कानडी शब्द असतात. उदा. : विद्वु (सुद्धी) छरंछं आरंभ इत्यादि.

मिक्क	ಮಿಕ್ಕು	बाकी
मड्ड	ಮಟ್ಟ	स्तर
फ्री कट्टु	ಫ್ರೀ ಕಟ್ಟು	फ्री देणे
फॅचे	ಪಂಚೆ	(म्हैसूर कडे) धोतर
तोट्टु	ತೊಟ್ಟು	(क्रि. तोड्ड) परिधानकरून
निमिष	ನಿಮಿಷ	(म्है.) मिनट
हेलिकोड्ड	ಹೇಳಿಕೊಡು	शिक्षिणे
चरित्रे	ಚರಿತ್ರೆ	(म्है.) इतिहास
परवा इल्ला	ಪರವಾ ಇಲ್ಲ	चालेल, हरकत नाही
(परीक्षेगे) कट्टु	(ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ) ಕಟ್ಟು	परीक्षेस बसणे
योचने	ಯೋಚನೆ	चिंता
काणिरी	ಕಾಣಿರಿ	(बोली) म्हणा
तुम्बा	ತುಂಬಾ	पुष्कळ
कष्ट	ಕಷ್ಟ	कठीण
रजा (विद्वु)	ರಜಾ (ವಿದ್ವು)	सुद्धी
इष्ट	ಇಷ್ಟ	मर्जी
हरटे कांच्चु (होडे)	ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚು	गप्पा मारणे

पुरु	ಪುರು	सुरु
सर	ಸಾರ	(म्है.) सर (इंग्रजीतून बोल ताना सार म्हणत नाहीत)
कूडिदरु	ಕೂಡಿದ್ರು	भेटले होते

अभ्यास धडा (२४)

१. मराठीत अनुवाद करा.

१. एन् सार्, यावाग वंदवदु?
२. निन्ने सार्यकाल कणो!
३. ऐल्लं सौख्यताने?
४. ओहो, एह्ळ सौख्य.
५. चिक्क मगूगे मात्र खाइले.
६. अदक्के एन् माडता इदिरि?
७. डाक्टररिगे तोरिसि आयितु. एन् योचने माडवेडि अंता हेळ्ळिदरु.
८. संतोषा! वेग वासियागवेकु.
९. परवा इळ, नाक्कैदु दिना औषधा कोट्टरे ताने वासियागुचे.
१०. आगलि, हागादरे, वरोण.

२. कन्नडमध्ये अनुवाद करा.

१. मला परीक्षेची काळजी वाटते.
२. निकाल जून महिन्यांत लागेल.
३. मी परीक्षेसाठी खूप तयारी चालविली आहे.
४. गणित विषय मला फार आवडतो.
५. मला भूमिती कंट्राळवाणी वाटते.
६. मला आज माझा जुना मित्र भेटला होता.
७. तू मर्जी प्रमाणे काम करू शकतोस.
८. मला फार वेळ थांबता येत नाही.
९. अजून अर्धा तास वाट पाहा!
१०. ठीक आहे, आपण म्हणाल तसे करतो.

ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು

ಇಸ್ವಿ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆಂದಿನೂ ಅರವತ್ತನೆಯ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿದೆ ಬಸವೇಶ್ವರರೇವ
ಮಹಾಪುರುಷರು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು. ಹಿಂದೆ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಕರುಣೆ ಇದ್ದಿತು. ಅವರ
ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಆಂಜ್ಞೆಯ ಶಿವಮತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವರು ಬಹು
ಸಾಂಸಾರದ ವಚನಗಲ್ಲನ್ನು ರಚಿಸಿದಾರೆ. ಅವುಗಲ್ಲಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲವು ವಚನಗಲ್ಲು ಹೀಗೆ ಇವೆ.

ದೇವನಾಂಬ, ನಾಮ ಹಲವು. ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಗಂಡನಾಂಬ. ಮತ್ತಾನ್ದಿಕ್ಕಕ್ಕೆ ಅರಗಿದರೆ
ಕ್ರಿವಿಮೃಗು ಕೊಯ್ಯುವನು. ಹಲವು ದೈವದ ಅಂಜಲ ತಿರುವನ್ನು ಪನ್ನೆಂಬನಯ್ಯಾ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ನಂಬಿ ಕರೆದರೆ "ಆ" ಅಂಬನು ಶಿವನು ನಂಬದೆ ಕರೆದರೆ "ಆ" ಅಂಬನು
ಶಿವನು! ನಂಬಲು ಅರಿಯರು, ನಂಬಲು ಅರಿಯರು ಡೆವದ ಭಕ್ತರು. ನಂಬದೆ, ನಂಬದೆ, ಬಾರಿದ
ಕರೆದರೆ ಶಂಭು ಮೌನದಲ್ಲಿದೆ ಇರುವನು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ಮಡಕೆಯೆ ದೇವನು. ಮರದಲ್ಲಿದೆ ದೇವನು. ವಿಠ್ಠಲನಾರಿ ದೇವನು ಕಾಣಿರಯ್ಯ. ನೋನೆತ್ತ!
ಶಿವನೇತ್ತ, ಹೋಗತ್ತ! ದುರೂಲೆ! ಭವರೋಗವೆಂಬ ತಿಮಿರ ತಿಲಿಯದ್ದು, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನತ್ತ
ನೋನೆತ್ತ ಮರುಲೆ!

ಹೊತ್ತಾರೆ ಅಂದೆ ಅಗವಣಿ ಪತ್ತರೆಯನು ತಂದೆ ಹೊತ್ತೆ ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ.
ಹೊತ್ತೆ ಹೋದ ಬಲಿಕ್ಕಿ ನಿಜನು ಪಾರು ಬಹುರು! ಹೊತ್ತೆ ಹೋಗದ ಮುನ್ನ ತಾತ್ಪುಗೊಲಸವ ಮಾಡು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ!

ಕಲ್ಲವೆಡ, ಕೊಲ್ಲವೆಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ವೆಡ, ಮುನಿಯ ವೆಡ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ
ಪಡವೆಡ, ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸವೆಡ! ಇದಿರ ಹತ್ತಿಯಲು ವೆಡ! ಇದೆ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಇದೆ ಬಹಿರಂಗ
ಶುದ್ಧಿ. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನನ್ನು ಅಲಿಸುವ ಪಾರಿ.

ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು

ಇಷ್ಟೇ ಶಕದ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ನೂರಾ ಅರವತ್ತನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರರೆಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು. ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಕರುಣೆ ಇದ್ದಿತು. ಅವರ ಆಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವರು ಬಹು ಸೋಗಸಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಹೀಗೆ ಇವೆ.

ದೇವನೊಬ್ಬ, ನಾಮ ಹಲವು. ಪರಮ ಪತಿಪ್ರತೆಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಗಿದರೆ ಕಿವಿಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವನು. ಹಲವು ದೈವದ ಎಂಜಲ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ಏನೆಂಬನಯ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ನಂಬಿ ಕರೆದರೆ "ಓ" ಎಂಬನು ಶಿವನು. ನಂಬದೆ ಕರೆದರೆ "ಓ" ಎಂಬನೇ ಶಿವನು? ನಂಬಲು ಅರಿಯರು, ನಚ್ಚಲು ಅರಿಯರು ಡಂಬದ ಭಕ್ತರು. ನಂಬದೆ, ನಚ್ಚದೆ, ಬರಿದೆ ಕರೆದರೆ ಶಂಭು ಮೌನದಲ್ಲಿ ಇರುವನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವ.

ಮಡಕೆಯೆ ದೈವವು. ಮರದಲ್ಲಿಯೆ ದೈವವು. ಬಿಲ್ಲನಾರಿ ದೈವವು ಕಾಣರಯ್ಯ. ನಿನೇತ್ತ? ಶಿವನೇತ್ತ, ಹೋಗುತ್ತ! ದುರುಳೇ! ಭವರೋಗವೆಂಬ ತಿಮಿರ ತಿಳಿಯದು. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನೇತ್ತ, ನಿನೇತ್ತ? ಮರುಳೇ!

ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು, ಅಗ್ಗವಣಿ ಪತ್ತರಿಯನ್ನು ತಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಲಿಂಗವ. ಹೊತ್ತು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹೊತ್ತು ಹೋಗದ ಮುನ್ನು ತೊತ್ತುಗೆಲಸವ ಮಾಡು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನ!

ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲ್ಲಬೇಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ, ಮುಸಿಯ ಬೇಡ! ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ. ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ! ಇದಿರ ಹಳಿಯಲು ಬೇಡ! ಇದೇ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ. ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವನನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಪರಿ.

श्री बसवेश्वर

इसवी सनाच्या सुमारे अकराशे साठपाली बसवेश्वर या नावाचे एकयोर पुरुष जन्मले. मागास लोकांमदल त्यांना काय होती, त्यांचे अज्ञान दूर करून त्यांना चांगले शिवभक्त बनविण्यासाठी त्यांनी अतिसुन्दर कवने रचिली आहेत. त्यातील कांही कवने अशी आहेत.

देव एकच. नावे अनेक. परम पवित्रतेला नवरा एकच रण ती कोणा दुसऱ्याची आराधना केवी तर तो तिचे कान व नाक कापील. अनेक देवतांचे उण्टे खाणाऱ्यास मी काय म्हणू कूडल संगमदेवा !

विश्वास ठेऊन हाकमारल्यास शिव "ओ" देईल. विश्वास न ठेवत, हाक मारल्यास शिव का "ओ" देईल? दांभिक भक्ताना विश्वास ठेवता, श्रद्धा बाळगता येत नाही. विश्वास, श्रद्धा नसताना उगाच हाकमारली तर शिव

मदक्यांतला देव, झाडातील देव भिन्नतरी, ही म्हणे दैवते ! अरे दुरात्म्या कोटे आणि शिव कोटे ? चल, चालता हो ! भवरोगाचा काळोख ओळखत नाहीस ? आमचा कूडल संगमदेव कोटे आणि तू कोटे ! वेडया !

सुप्रभाती ऊठ, पुष्कळ बेन आणून वेळ टाळण्या आधी शिवलिंगाची पूजा कर. वेळ टाळण्याक तुला कोण ओळखणार ? वेळ टाळण्या आधीच कूडल संगम देवाची चाकरी कर.

चोरी करू नको, जीवहत्या करू नको, खोटे बोलू नको, राग करू नको, दुसऱ्यांना पाहून स्वतः दाखवू नको. आपली स्तुती आणि परनिंदा करू नको. हीच अंतरंग शुद्धी. हीच बहीरंग शुद्धी. हीच आमच्या कूडल संगम देवास खुप करण्याची रीत.

शब्दार्थ व टीपा

श्री बसवेश्वर हे लिंगायत मताचे-वीरशैव मताचे वीर संस्थापक होते. बाराव्या शतकातील या थोर सुधारकाने जुन्या पूजा पद्धतीचा आणि अनेक देवांच्या पूजेचा विरोध केला. समाजातील उच्च नीच वर्ग एकाच स्तरावर •

आणले आणि सर्वांना समान हक्क बहाळ केले. सुमारे आठशे वर्षांपूर्वी ज्या भाषेत आपली वचने लिहिली तीच भाषा थोड्या फार फरकाने आजही प्रचारात आहे.

हलवु	हलवु	अनेक
नंवु	नंभु	विश्वास ठेवणे
अंजल	अंजल	उष्टे
अंभ्वेनु (अंभुवेनु)	अंभ्वेनु (अंभुवेनु)	म्हणतो (मी)
किवि	किवि	कान
मूगु	मूगु	नाक
कोय्यु	कोय्यु	कापणे
अरगु	अरगु	पाया पडणे, पूजाकरणे
करे	करे	बोलावणे, हाकमारणे
नच्चु	नच्चु	विश्वास ठेवणे
अरि	अरि	जाणणे
डंब	डंब	दंभ
मर	मर	झाड
विक्रनारि	विक्रनारि	भिक्षिण
नीनेत्त (नीनु अंत्त)	नीनेत्त (नीनु अंत्त)	तू कोठे, तुझी काय
		किंमत
दुरुळ	दुरुळ	दुष्ट
मरुळ	मरुळ	मूर्ख, खुळा
पत्तरे	पत्तरे	बेल (पत्री).
लिंग	लिंग	लिंगायत गळ्यांत
		बांधतात तो शिवलिंग
यारु बळरु	यारु बळरु	कोणास ठाऊक,
		जाणणारे कोण
मुन्न	मुन्न	आधी

तांतुगैलस	तैल + गैलस (तैल + गैलस)	चाकरी
कळु	कळ	चोरणे
काल्लु	कैल्लु	हत्या करणे
मुनि	मुन	रुसणे, रागावणे
असडपड्ड	असड्ड + पड्ड	खंत वाटणे
बणिसु	बण्ण + सु	प्रशंसा करणे
हलि	हल	निंदा करणे
इदिर (रु)	इदि (रु)	समोर
आलिमु	अलि + मु	प्रसन्न करणे
परि	पर	रीत, प्रकार

अभ्यास (२५)

१. खालील वाक्येचि मराठीत भाषांतर करा.

१. असनु नन्नन्नु मन्नाप्रवर्कवणा नंयुत्तुने.
२. अशराधन्ययुरु विवाधियुन्नु जेवने न्नेले नल्लिददु.
३. सिंजवन्नु न्नेळिद म्नेले न्नेनु अशराधन्ये.
४. जेवनेत तिन म्नेले सव अशराधियु तन्नु अशराधन्ये
बप्पल्लु.
५. येजमाननु अकन्नु बज्ज वज्ज वज्ज अकरे अवनु अकन्नु
सोसिकेळनु.

२. कानडीत अनुवाद करा.

१. रावणाने धनुष्य ठचलप्याचा फार प्रयत्न केला पण ते काम त्याच्या हातून झाले नाही.
२. अजून बाजार भरला नाही काय? (सते)
३. तुमच्या दुकानात सदा गिऱ्याइकांची गर्दी असते.
४. काल त्या गरीब माणसाचे कावळे चोरीला गेले.
५. मी थंदा वागेत पुष्कळ आंब्याची झाडे लावली आहेत.

△ △ △ *

अंचे कचोरि

बसप्पा : एन् री मास्तरर, टपालु वंतो इक्षो?

मास्तर : इन्न इक्षरी! एनु आतो देवरे बल्ल!

बसप्पा : निम्म कडिगे स्वल्प केलस इत्तु!

मास्तर : हेळरि यंथा केलस?

ब. : धारवाडक इवत्त पत्रा हाकिदर यावाग मुइतैतिरी!

मा. : नाडद!

ब. : हिंगेन्नी! आदर अदु नाळिगे मुइक एन् माड अंतीरि?

मा. : अंथादेनु भारी केलसा तगदीयपा?

ब. : अदु हिंगेतिरी! नन्न मगा नाळें संजीमट नम्म मनीगे वराक बेकु!
अदक द्यांग माड अंतीरी?

मा. : होगो इवन! अदराग एन अद! ओन्दु तार हाकु अंदर आतु!

ब. : तार नोडि अत्रा गावरि आगाक्लि?

मा. : तिळीतु विड! तार नोडि घाबन्यागेरु ईग इक्षा अंदे! ईग हुडुगरु
हुयडि सुदा मातमातिगे तार माडताव! परीक्षा पास आतु, होंडी
तारु, हुडिदिवसा, तार माडिदन! अदल्लद साहेवर कडिद रजा लागू
शिगवेकादर अप्पन कडिद बंद तारु अंदर ओन्दु भाटी कागद
अल्लेनु?

- व. : आंगलि हंगार ! तरि ओन्तु फारम !
- मा. : इदु तगोळि ! बळगिन मजकूर नेद्वग बरीरि मत्त !
- व. : अक्षरी ! इदु इमेअग ऐत्यळा ! ननगे इमेजि अष्टु हान्दाक इल ! नीव अष्टु बरकोडीपा !
- मा. : अदरग एनदरी ! ना हेळतीनि हाँग बरीरि ! मुंचे तार साधानो एक्सप्रेसो बरीरि.
- व. : एक्सप्रेसन चलो चिडी ! मुंदेन बरीलि अंदि !
- मा. : बरीरि मॅरेज सेटलड ! स्टार्ट अँटवन्स.
- व. : तगोळि फार्मु.
- मा. : कांडिले !

(बसण्या फार्मु कोडुत्ताने)

एनरी इदु ! निम्म हँसरु बरीवारद ! अदशद केळगिन सालिन्याग निम्म सही मत्तु निम्म पत्ते बरीवेकागतद.

- व. : मत्त रोकका कांडावट्टि कोडवेकल !
- मा. : छे ! छे ! ओदरि इदन्न ! “नॉट दू बी टेलिग्राफड” अंन स्पष्ट बरदद.
- व. : हंगार अड्डी इल्ल बिड्डी !
- मा. : ई तंति (तारु) निम्म मगग इवत्त रात्री मुड्डीतु.
- व. : अंदर....ऽ ! नाळे वेळगागो तनक अदु धारवाड पोस्ट आफिसन्याग इरतति अत्रि.
- मा. : अदरच्चाक निमग चिंती ! धारवाड पोस्टन्याग सायकल पोस्टमन्नु इरतार ! अवरु वेकादण्ट रात्रि आगली सायकल म्याल होगि निम्म तारु मुड्डसतार !

ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ

ಬಸಪ್ಪ : ಏನರೀ! ಮಾಸ್ತರರ, ಟಿಪಾಲು ಬಂತೋ ಇಲ್ಲೋ?

ಮಾಸ್ತರ : ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲರೀ! ಏನು ಆಕೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ!

ಬ. : ನಿಮ್ಮ ಕಡಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಇತ್ತು.

ಮಾ. : ಹೇಳಿರಿ, ಯಂಥಾ ಕೆಲಸ?

ಬ. : ಧಾರವಾಡಕ ಇವತ್ತ ಟಿಪಾಲ ಹಾಕಿದರ ಯಾವಾಗ ಮುಟ್ಟುಪ್ಪೆತ್ತಿರೀ?

ಮಾ. : ನಾಡದ

ಬ. : ಹೀಂಗೇನ್‌ರೀ! ಆದರ ಅದು ನಾಳೆಗೆ ಮುಂದಪ್ಪಕ ಏನ್ ಮಾಡ ಅಂತಿರಿ?

ಮಾ. : ಅಂಥಾದೇನ್ ಭಾರೀ ಕೆಲಸಾ ತಗದಿಯವಾ?

ಬ. : ಅದು ಹೀಂಗೈತ್ತಿರೀ...! ನನ್ನ ಮಗ ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ಮುಟ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಾಕ ಬೇಕು, ಅದಕ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡ ಅಂತಿರಿ!

ಮಾ. : ಹೋಗೋ ಇವನ! ಅದರಾಗೇನದ ಒಂದು ತಾರ ಹಾಕು ಅಂದರಾತು!

ಬ. : ತಾರ ನೋಡಿ ಅವಾ ಗಾಬರ್ಯಾಗಾಕಿಲ್ಲ?

ಮಾ. : ತಿಳಿತು ಬಿಡು! ತಾರ ನೋಡಿ ಘಾಬರ್ಯಾಗೋರು ಈಗ ಇಲ್ಲಾ ಅಂದೆ! ಈಗ ಹುಡುಗರು. ಹುಪ್ಪಡಿ ಸುಡಾ ಮಾತ ಮಾತಿಗೆ ತಾರ ಮಾಡತಾವ? ಪರೀಕ್ಷಾ ಪಾಸ್ ಆತು ಹೊಡಿ ತಾರು. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ... ತಾರ ಮಾಡಿದನ... ಅದಲದ... ಸಾಹೇಬರ ಕಡಿಂದ ರಜಾ ಲಗೂ ತಿಗ ಬೇಕಾರ ಅಪ್ಪನ ಕಡಿಂದ ಬಂದ ತಾರು ಅಂದರ ಒಂದು ಭಾರಿ ಕಾಗದ ಅಲ್ಲೇನು?

ಬ. : ಆಗಲಿ ಹಂಗಾರ, ತರಿ ಒಂದು ಫಾರಮು.

మా. : ఇదు తగోళ్ళి! వళగిన మజకూరు నేట్టగ బరిరి.
మత్త!

బ. : అల్లరి మత్త, ఇదు ఇంగ్లీజుగ ఇక్కడి? చనగ ఇంగ్లీజి
అష్టు యోందాకిల్ల. నీవ అష్టు బరకొడ్రిపా!

మా. : అదరాగ వనద రి? నా కేళకీని హంగ బరిరి
ముంజి తారు సాధానోల ఎక్సప్రేస్సో బరిరి.

బ. : ఎక్సప్రేస్ జలొ బిడ్రి. ముందేన్ బరిలి అంద్రి?

మా. : “మ్యారీజ సేటిల్డ్. స్పాట్ ఆఫ్ వన్స్”

బ. : తగోళ్ళి ఫాము.

మా. : కీడ్రిల్లి!

(బసప్ప ఫాము కీడుత్తానీ)

వనరి ఇదు నిమ్మ వేసరు ఒరి బారద? అదల్లద
కళగిన సాలనాగ నిమ్మ కులీ మత్త నిమ్మ పత్త బరి
బీకాగతన.

బ. : మత్త రొక్కా కండాబట్టే కీడబీకల్ల.

మా. : టే! టే! ఓదరి ఇదన్న. “నాన్ టు బి టీలిగ్రాఫ్”
అంత స్పష్ట బరదద.

బ. : హంగార అడ్డి ఇల్ల బిడ్రి.

మా. : ఈ తంతి (తారు) నిమ్మ మగగ ఇవత్త రాత్రి
ముట్టేతు.

బ. : అందర? నాళి బేళగాగోమట అదు ధారవాడ
ప్రొష్టు హాపిసిన్యాగ ఇరతతి అస్తి.

మా. : అదరదాక నినుగ జంతి? ధారవాడ ప్రొష్టునాగ
సాయకల్ ప్రొష్టుమన్త ఇరతార. అనరు బీకాదష్టు
రాత్రి ఆగలి సాయకల్ మ్యాల క్లొగి నిమ్మ తారు
ముట్టేతార.

ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ

- ಬಸಪ್ಪ : ಏನು ಮಾಸ್ತರರೇ. ಟಪಾಲು ಬಂದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ?
- ಮಾಸ್ತರ : ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಆಯಿತೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ.
- ಬ. : ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿದ್ದಿತು.
- ಮಾ. : ಹೇಳಿರಿ; ಎಂಥ ಕೆಲಸ?
- ಬ. : ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಈ ಹೊತ್ತೇ ಪತ್ರ ಹಾಕಿದರೆ ಯಾವಾಗ ಮುಟ್ಟುವದು?
- ಮಾ. : ನಾಡಿದ್ದು.
- ಬ. : ಹೀಗೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ನಾಳೆಗೇ ಮುಟ್ಟುವದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?
- ಮಾ. : ಇಷ್ಟು ಅವಸರದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಯಾವುದು?
- ಬ. : ಅದು ಹೀಗೆ ಇದೆ. ನನ್ನ ಮಗ ನಾಳೆ ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?
- ಮಾ. : ಅಯ್ಯೋ! ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ. ಒಂದು ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿರಿ ಎಂದರಾಯಿತು.
- ಬ. : ತಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ?
- ಮಾ. : ತಿಳಿಯಿತು ಬಿಡಿರಿ! ತಾರನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗುವವರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಎಂದೆ. ಈಗ ಹುಡುಗರು ಕೂಡ ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದರೆ, ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುವರು. ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನವೆ ಬಂದರೆ, ತಾರು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾರೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಕಡೆಯಿಂದ ಜೇಗ ರಜೆ ಸಿಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ತಾರು ಎಂದರೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುವೇಜು ಅಲ್ಲವೇ?

- ಬ. : ಆಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ ತನ್ನಿರಿ ಒಂದು ಫಾರ್ಮು.
- ಮಾ. : ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಒಳಗಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ!
- ಬ. : ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಂಟಲ್ಲ! ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವೇ ಬರೆದು ಕೊಡಿರಿ.
- ಮಾ. : ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ? ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಿರಿ. ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಂತಿ ಸಾದಾ ಅಥವಾ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಅದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಬ. : ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ತಂತಿಯೇ ಒಳಿತು. ಮುಂದೆ ಏನು ಬರೆಯಲಿ?
- ಮಾ. : ಬರೆಯಿರಿ! “ಮ್ಯಾರೇಜ್ ಸೆಟಲ್ಡ್. ಸ್ಟಾರ್ಟ್ ಆಫ್ ವನ್ಸ್”
- ಬ. : ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ, ಈ ಫಾರ್ಮನ್ನು.
- ಮಾ. : ಕೊಡಿರಿ ಇಲ್ಲಿ.

(ಬಸಪ್ಪ ಫಾರ್ಮು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ)

ಏನಿದು? ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಬಾರದೆ? ಅದಲ್ಲದೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಹಿಯನ್ನೂ, ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಬರೆಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

- ಬ. : ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲ.
- ಮಾ. : ಛೇ! ಛೇ! ಓದಿರಿ ಇದನ್ನು! ನಾಟ್ ಟು ಬಿ ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ.
- ಬ. : ಹಾಗಾದರೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.
- ಮಾ. : ಈ ತಂತಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಈ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಬಹುದು.
- ಬ. : ಹಾಗೆಂದರೆ? ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗುವ ತನಕ ಅದು ಧಾರವಾಡ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೋ?

नमः : अदरदेकं निमुगै चिन्तै? धारवाडद पुरेसु अफेसि
 नली स्यैकल् पुरेस्युमुनं उरुत्ताटे. रात्रियलि
 नड्डु ह्मत्तादरुन सव अवरु स्यैकलिनंद ह्मने
 निम्मु तंक्तियन्मु मुळ्ळुसुत्ताटे.

- ० -

हा संवाद धारवाड कडील भागतील सुशिक्षिताच्या व अवपशिक्षित
 किंवा अशिक्षितांमधला आहे. बोली भाषेतील बरेच शब्द मराठी किंवा मराठी
 वळणाचेच असतात. आकडे देखील दोनणे (दोन आणे) चारणे (चार आणे)
 दोनशे असेच असतात. लिखित भाषेत यांचे स्वरूप वेगळे असते. पोष्ट
 ऑफीसाला सामान्यपणे "पोष्टु" च म्हणतात, टपालाला "टपालु" तारेल
 "तारु" म्हणतात पण म्हैसूरकडे मात्र पोस्ट आफिसु तंती (तार) बंगी
 (पार्सल) असे म्हणतात. त्याशिवाय धारवाडकडील भाषेत काही विचारायचे
 झाले म्हणजे "अझा" "अळ" अशी सुवात करतात. अळ! निरवु योद
 बरुननवरु (नंदः बरुनवठि) याचा अर्थ "म्हटले, तुम्ही येणार कधी?",
 असा असतो. त्याचप्रमाणे फार या अर्थी, कंडावळ्ळी (कंडावडी) धयुंकर
 (भयंकर) रगड (गाड) असेही प्रतिशब्द उत्तरेतील बोलीभाषेत आढळतात.
 थोडे या अर्थी तुम, स्वप्नु, चूरु, (ग्राम्य = ओन्दीटु) अण्टु असे शब्द असतात.
 म्हैसूरकडे मात्र फार या अर्थी "बहळा-जास्ती" आणि थोडे या अर्थी "कोन्च"
 स्वप्नु (उपलब्ध), कडिमे, कम्मी म्हणतात.

पोष्ट ऑफीस

वसप्पा : काय मास्तर, टपाल आले का?

मास्तर : नाही हो अजून, काय झाले कोणास ठाऊक?

व. : तुमच्याकडे जरा काम होते.

मा. : बोला काय काम आहे?

२८० | व्यवहार खंड

- ब. : धारवाडला पत्र आज टाकले तर ते तेथे कधी पोचेल ?
- मा. : परवा !
- ब. : असे म्हणतां ! तर ते उद्याच पोचावे असे असल्यास काय करावे ?
- मा. : अशी कोणती तातडीची हकीगत आहे बुवा ?
- ब. : त्याचे असे आहे की माझा मुलगा आमच्या घरी उद्या संध्याकाळ पर्यंततरी थायला हवा ! मग काय करावे ?
- मा. : हासंभ्या त्यांत विचार करण्यासारखे ते काय ? एक तार ठोका म्हणजे शाले !
- ब. : अहो तार पाहून तो नर्हेस होईल !
- मा. : कळले मला ते ! पण तारेला धाबरणारी पिढी नाहीरे, म्हटले ! आता पोरसारे देखील ऊठसूट तारा करतात. रिझल्ट लागला, कर तार, वाढ दिवस आला, केलीच तार ! शिवाय सायनाकडून तातडीची रजा मंजूर करवून घ्यायला वडिलांची तार हा मोठाच दस्तावेज, नाही का ?
- ब. : बरे मग द्या एक फॉर्म !
- मा. : हा घ्या ! मजकूर व्यवस्थित भरा हं !
- ब. : अहो हा इंग्रजीत आहे ! मला इंग्रजीचा सराव नाही ! तुम्हीच भरून द्या ना ?
- मा. : अहो त्यात काय आहे ! मी सांगतो तस लिहा ! अगोदर, तार साधी किंवा एक्सप्रेस ते लिहा !
- ब. : एक्सप्रेसच बरी ! नंतर काय लिहायचे ?
- मा. : लिहा मॅरेज सेटलंड ! स्टार्ट अँड वनल !
- ब. : घ्या हा फॉर्म !
- मा. : द्या इकडे ! (वस पा फॉर्म देतात) अहो हे काय ! तुमचे नाव नको का लिहायला ! शिवाय खालच्या लाइनीत, सही आणि तुमचा पत्ता ही लिहायच्या असतो.

- ब. : अहो चार्ज भलतेच दोंईल !
- मा. : छे हो ! हे वाचा ना ! नॉट दृ वी टेलिग्राफ्ड असे स्पष्टच लिहले आहे !
- ब. : मग हरकत नाही.
- मा. : ही तार तुमच्या मुलाला आज रात्री पोचेल !
- ब. : म्हणजे ! ती उद्या सकाळपर्यंत धारवाडच्या पोष्टांतच पडून राहिल की !
- मा. : त्याची तका काळजी करू ! धारवाडच्या पोष्ट ऑफीसात सायकल बाले पोष्टमन असतात ते ! अप रात्री देखील सायकलने जाऊन तारेचा बटवडा करतात !

टीपा व शब्दार्थ

- अंचे कचेरि = ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ = पोष्ट ऑफीस
- देवरे बल्ल = ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ = देवाला ठाऊक
- स्वल्प = ಸ್ವಲ್ಪ = थोडे
- मुहूर्तैति = ಮುಹೂರ್ತೈತಿ (ग्रामीण जनतेत) = ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ = पोचते
- नाडद = नाडिद्दु = ನಾಡದ = ನಾಡಿದ್ದು = परवा
- हींगेनु = हींगो = ಹೀಂಗೇನು = ಹೀಗೇ = असे काय
- मुद्राक = मुद्रलिके (बेकु) = ಮುದ್ದಲಕ = ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕು = पोहोचायला (पाहिजे)
- एन् माड अंतीरि = एनु माडवेकु? = ಎನ್ನ ಮಾಡ ಅಂತೀರಿ =
ಎನ್ನ ಮಾಡಬೇಕು? = कसे काय करावयाचे?
- तगदीयपा = तगेद्विदीयप = ತಗದಿಯಪಾ = ತಗೆದಿದ್ದೀಯಷ್ಟು =
काढले आहेस बुन ?
- हींगैति = हिंग + ऐति = हींगे इदे = ಹೀಗೈತಿ = ಹಿಂಗ + ಎತಿ = ಹೀಗೆ ಇದೆ
= त्याचे असे आहे

ಅಂದರ ಆತು = ಅಂದರ ಆತು = ಎಂದರಾಯತು = ಮಹಾಜೆ ಫಾಲೆ
ಗಾಬರಿ ಆಗು = ಗಾಬರಿ ಆಗು = ಮಿಣೆ

ಆಗಾವಿಲ್ಲ = ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ = ಆಗಾಕಿಲ್ಲ = ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ = ಛೋಗಾರ
(ಮಿಣಾರ) ನಾಹಿ ಕಾಯ ?

ತಿಳಿತು = ತಿಳಿಯಿತು = ತಿಳಿತು = ತಿಳಿಯಿತು = ಸಮಜಲೆ

ಹಾಡೆ ತಾರು = ತಾರು ಹಾಡೆ = ಹಾಡೆ ತಾರು = ತಾರು ಹಾಡೆ = ತಾರ ಠೊಕ

ಮಾತುಮಾತಿಗೆ = ಮಾತುಮಾತಿಗೆ = ಮಾತುಮಾತಿಗೆ = ಮಾತುಮಾತಿಗೆ = ಕೂಸು

ಬ್ರಹ್ಮದಿವಸ = ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ = ಬಾಡದಿವಸ

ತಾರ ಮಡಿವನ! = ತಾರು ಮಡಿವನ = ತಾರು ಮಡಿವನ! = ತಾರು ಮಡಿವನ!
ಕೆಲಿವ ತಾರ

ಅದಲ್ಲದ = ಅದಲ್ಲದೆ = ಅದಲ್ಲದೆ = ಅದಲ್ಲದೆ = ಇಯಾ ಶಿವಾಯ

ಕಡಿದ = ಕಡೆಯಿಂದ = ಕಡೆಯಿಂದ = ಕಡೆಯಿಂದ = ಕಡೆ

ಲಗು = ವೇಗ = ಲಗು = ಬೇಗ = ಲವಕರ

ಅಲ್ಲೆನು = ಅಲ್ಲೆನು = ಅಲ್ಲೆನು = ಅಲ್ಲೆನು = ನಹೆ ಕಾಯ ?

ತರಿ = ತನಿರ = ತರಿ = ತನಿರ = ಆಣಾ

ತಂಗಲಿ = ತಂಗಲಿ ಕೊಳ್ಳಿರ = ತಂಗಲಿ = ತಂಗಲಿ ಕೊಳ್ಳಿರ = ಛಾ

ಬಲಗಿನ = ಅಂಗಿನ = ಬಲಗಿನ = ಬಲಗಿನ = ಆತೀಲ

ನೆಡುಗ = ನೆಡುಗ = ನೆಡುಗ = ನೆಡುಗ = ಚಾಂಗಲೆ

ಬರೀರ ಮತ್ತ = ಬರೀರ ಮತ್ತ = ಬರೀರ ಮತ್ತ = ಬರೀರ ಮತ್ತ = ಲಿಹಾಹ!

ಹಾಂದಿಕಿಲ್ಲ = ಹಾಂದಿಕಿಲ್ಲ = ಹಾಂದಿಕಿಲ್ಲ = ಹಾಂದಿಕಿಲ್ಲ = ಜಮತ ನಾಹಿ

ಅಪ್ಪು = ಅಪ್ಪು = ತೆವಡೆ (ಪ್ರೀತ = ಕುಮಾರಕನ ಯಾ ಅರ್ಥ)

ಬರಕೊಡ್ತಿಪಾ = ಬರಕೊಡ್ತಿಪಾ = ಬರಕೊಡ್ತಿಪಾ = ಬರಕೊಡ್ತಿಪಾ =
= ಲಿಹುನ ಬಾನಾ ?

અદરાગ પ્નદ = અદરોળોં પ્નિદે = અદરાગ વનદ = અદરોળોં

વનિદે = ત્યાલ કાય મોટેસે

કોદિરો = કોદિરિ ફિરિ = કોદિરો = કોદિરિ રો = થા ફકટે

સાલુ = સારુ = ઓલ

વિલાસ = વિલાસ = પત્તા

મત્ત = મતે = મુત્ત = મુત્તે મગ?

કંઠાવટ્ટિ = કંઠાવટ્ટી = (વ્યાવહારિક) રૂપ

વરદદ + વરેદિદે = વરદદ = વરેદિદે = લિહિલેલે આદે

ફવતુ = ફે હોતુ = ફે દિત = વસતુ = ફે વસતુ = ફે તિસ = આજ

મુટ્ટીતુ = મુટ્ટીતુ = પોચલે : ધ્યાનાત ટેવા

મુટ્ટીતુ (વ્હસ્વ) (તે) પોચલે

મુટ્ટીતુ (દીર્ઘ) (તે) પોચલે

અંહર = અંરે = અંદર = અંદર = મ્હજે કાય?

વેલ્લુ = વેલ્લુ = સકાલ

ફરત (તે) તિ = ફરતદે = વરત (તે) તિ = વરતદે = અસતો

અનિ = અનિરિ = અનિ = અનિરિ = મ્હજા - મ્હટકયા સારસે

ફરતાર = ફરતારે = વરતાર = વરતાર = અસતાત

વેકાદપ્પુ રાત્રિ આગલિ = વેકાદપ્પુ રાત્રિ અગલિ = અપરાત્રી દેખીલ

(સે) સાયકલમ્બાલ = સેકલિનિદ = (સે) સ્વાયકલ્પ મ્બાલ =

સ્વાયકલ્પ મ્બાલ = સાયકલને

મુટ્ટિસતાર = મુટ્ટિસતારે = મુટ્ટીસતાર = મુટ્ટીસતાર = પોચવિતાત

अभ्यास धडा (२६)

१. कानडीत भाषांतर करा.

१. मला आराम वाटेल अशा ठिकाणी मला घेऊन जा.
२. मला योग्य मार्ग दाखविशील असे वाटले होते पण तू मला निराश केलेस.
३. तो मुलगा बरचेवर मास्तरांची मदत मागे.
४. मास्तर देखील त्याला सर्व तऱ्हेने मदत करत असत.
५. तुला नेता कायचे ना? मग लोक नावे ठेवतील (हीयाळिसु) असे बागू नको (नडे).
६. त्या बायकांना पळताना पाहून मला वाटले त्या बाबरीच्या असाव्यात.
७. मी म्हणजे (निजबारी) त्या आषल्या मुलाना आणण्यासाठी धावत होत्या.
८. काय करावे हे मला सुचत नाही.
९. मी थोराना नमस्कार केला आणि त्यांनी मला आशीर्वाद दिला.
१०. कालचक्र ना कोणा थांबवे फिरायचे!

१. मराठीत अनुवाद करा.

१. ಅವನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.
२. ಲೋಭದಿಂದ ಜನರು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.
३. ಅರಸನು ಜನರ ಭಯವನ್ನು ಸರಿಹರಿಸಿದನು.
४. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೊರತ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರೆಯು ಜಯಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.
५. ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಂಜಕಿ ಇರುತ್ತದೆ.
६. ನನಗೆ ನನ್ನ ಮಾನೆಯ ಮತ್ತು ಅತ್ತಿ (ಇಡೀ) ಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಯಿತು.
७. ಆ ಅಡಿಗೆಯವ ಮಾನಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ (ವಾಡಿಕೆಗೆ) ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ.
८. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸ್ಥಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಹರಿಕಥೆ, ಅಧ್ಯಯನ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಾರದು.
९. ನಾನು ಕೋಟೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆನು.
१०. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ನನಗಾಗಿ ರೇಡಿಯ ಹಾಗೂ ಉಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಂದಳು.

△ △ △

पशुपक्षिगळु

सामान्यवागि अेरडु वगेय पशुपक्षिगळु इरुत्तवे मनुष्यनिगे ईलाद पशुगळे दरे, आकळु, अम्म, कोण, होरि, अत्त, कुदुरे, कत्ते मुंतादुवुगळु इवुगळिगे साकु पशु गळेन्तलू अनुत्तारे अदे प्रकार नायि, बेक्कु इवुगळू सह साकु प्राणिगळे हांदु

आकळु, अम्म इवु हालु कोडुत्तवे. अवु ईयुत्तवे. अवुगळिगे वृद्धिद मरिगळिगे करु अनुत्तारे अत्त, कोण इवु गळन्नु बेसायक्के मत्तु चक्कडिगे वृद्धलिके उपयोगिसुत्तारे कुदुरेयन्नु मुंचिन कालदल्लि युद्धदल्लि उपयोगिसुत्तिदरु. ईग टांगा व्हिक्टोरिया इवुगळिगे वृद्धलिके उपयोगिसुत्तारे

नायि बेक्कु इवु मनेयल्लिरुत्तवे नायिय मरिगे कुलि अनुत्तारे. अदु हेरवरन्नु काणुत्तले वागळुत्तदे अदरिंद कळळरु अंजि ओडिहोगुत्तारे.

बेक्कु याव केलसवन्नु माडुवुदिल्ल ओम्मोम्मे इलियन्नु हिडियुत्तदे म्याव, म्याव अनुत्त, हालु, मोसरु वेण्णे इवुगळन्नु वृद्धकुत्तिरुत्तदे.

आडु, कुरि, होतु, टगरु इवु सहसाकु प्राणिगळे अवुगळिंद उण्णयन्नु, मांसवन्नु पडेयवडुदु.

हंदियू साकु प्राणिये आदरे अदु यावागलू राडियाल्लियू, हौलसिनल्लियू, होरळाडुत्तदे आदुदरिंद अदु जनरिगं सैरुवुदिल्ल.

सिंह, वृलि, करडि इवु श्वापद अथवा हिल्लपशुगळु. वर्च, तोळ इवुगळू हिल्लपशुगळे. नरियु अष्टु भयंकरवल्ल. आने काडिनल्लिरुत्तदे. आदरे अदनु

साकवहुदु अदु, भार हौरुवुदक्कें मत्तु सवारिग उपयुक्तवाहुदु ओटेगे मरुभूमिय हडगवेल्लुत्तारे.

कागेगळु बेलगागुत्तले काव काव अेल हत्तुत्तवे. गुब्बिगळु मुंजाविनल्लि बंग अंददु चिवचिव अन्नतोडगुत्तवे. अवु मनयल्लि बरुत्तवे. आदरे अवु साकु पक्षि गळल्ल. अवु गिडगळल्लि गूडु कटदुत्तवे.

कोलि, हुंज, नीरगोळि (बातु कोलि) इवु साकु पक्षिगळू. इवुगळल्लु तत्ति (कोलि मोंडै) मांस मुंतादवुगळल्लु पड्युवुदक्कागि साकुत्तारे.

गिल्लियल्लु पंजरदल्लि साकुत्तारे अदु कलीसिकोष्ट प्रकार नुडियुत्तदे.

पारिवाळवु अंदवाद हक्कि. अदल्लु मुचिन कालदल्लि अंचेय सलुवागि अंदरे ओलेयल्लु मुडिसुवुदक्कागि उपयोगिसुत्तिदरु.

हददु, हालेय हददु, गिडग इवु काडुपक्षिगळु. केंपुवण्णद, चिल्लिय होट्टेय हादिगे गरुड अन्नत्तारे. नविलु गरिगळल्लु हड्विसि कुणियुत्तदे.

गिडगवु पारिवाळगळल्लु बेटे माडुत्तदे

काडिनल्लियू, गिडगंदिगळल्लियू नाना प्रकारद पक्षिगळिरुत्तवे. अवु बहल चंद काणिसुत्तवे.

बक पक्षियु केरेयाल्लि ओन्टि काल मेले नितु मीनुगळल्लु हिडियुत्तदे.

आकळु, अम्मे, कोण, होरि, अेल्लु, इवु, हुल्ल, मेयुत्तवे. अवुगळिगो मनयल्लि मेवु हाकुत्तारे. आडु, कुरिगळु हुल्ल मेयुत्तवे. अेले तोण्णलगळल्लु तिलुत्तवे

साकु पक्षिगळु अक्कि जोळगळल्लु आरिसि तिलुत्तवे. अवु हुळहुळपडिगळल्लु तिलुत्तवे. नायि, नरि हडुगळु सत्त प्राणिगळल्लु, हंणगळल्लु तिलुत्तवे.

ಪಶುವೈದ್ಯಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಪಶುವೈದ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈರಾದ ಪಶುಗಳೆಂದರೆ ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ, ಎತ್ತು, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕು ಪಶುಗಳೆಂತಲೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕ ಇವುಗಳೂ ಸಹ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ಹೌದು.

ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ ಇವು ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅವು ಈಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಕರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತು, ಕೋಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಚಕ್ಕಡಿ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಬಾಂಗಾ, ಪೆಕ್ಟೋರಿಯಾ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕ ಇವು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ನಾಯಿಯ ಮರಿಗೆ ಕುನ್ನಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಿಯು ಹೆರವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೆ ಬೊಗಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕಳ್ಳರು ಅಂಜಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಬೆಕ್ಕ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಇಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾಕ್. ಮ್ಯಾಕ್ ಆನ್ನುತ್ತ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಆಡು, ಕುರಿ, ಹೋತು, ಟಿಗರು ಇವು ಸಹ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ. ಅವುಗಳಿಂದ ಉಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಹಂದಿಯೂ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಯೇ, ಅದರೆ ಅದು ರಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಳಾಡುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅದು ಜನರಿಗೆ ಸೇನುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಕರಡಿ ಇವು ಶ್ವಾವದ ಅಥವಾ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳು. ಬರ್ಚ, ತೋಳ ಇವುಗಳೂ ಹಿಂಸ್ರ ಪಶುಗಳೇ, ನರಿಯು ಅಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಲ್ಲ. ಆನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾಕಬಹುದು. ಅದು

ಭಾರ ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸವಾರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದು. ಒಂಟೆಗೆ ಮರಭೂಮಿಯ ಹಡಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಗೆಗಳು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಕಾವ್, ಕಾವ್ ಎನ್ನ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಗುಬ್ಬಿಗಳು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಚವ್, ಚವ್ ಎನ್ನಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕಾಗೆಗಳು ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಕೋಳಿ, ಹಂಪಿ, ನಿರುಗೋಳಿ (ಬಾತುಕೋಳಿ) ಇವು ಸಾಕು ಪಕ್ಷಿಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ತತ್ತಿ (ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ), ಮಾಂಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಗಿಳಿಯನ್ನು ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಕಾರ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಪಾರಿವಾಳವು ಅಂದವಾದ ಹಕ್ಕಿ. ಅದನ್ನು ಮುಂಚಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಯ ಸಲುವಾಗಿ, ಎಂದರೆ ಓಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹದ್ದು, ಹಾಳೆಯ ಹದ್ದು, ಗಿಡಗ ಇವು ಕಾಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ, ಬಿಳಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹದ್ದಿಗೆ ಗರುಡ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನವಿಲು ಗರಿಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿ ಕುಣಿಯುತ್ತದೆ. ಗಿಡಗವು ಪಾರಿವಾಳಗಳನ್ನು ಬೇಟೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಗಿಡಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಬಹಳ ಚಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಬಕಪಕ್ಷಿಯು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟೆ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಮೀನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ. ಹೋರಿ, ಎತ್ತು ಇವು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇವು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆಡು, ಕುರಿಗಳು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತವೆ. ಎಲೆ, ತೋಪುಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

ಸಾಕು ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳಗಳನ್ನು ಅರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಅವು ಹುಳಹುಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ನಾಯಿ, ನರಿ, ಕಾಗೆ, ಹದ್ದುಗಳು ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

जनावरे आणि पक्षी

सामान्यपणे दोन प्रकारची जनावरे आणि पक्षी असतात. माणसा-
ल्लेखी जनावरे म्हणजे गाय, म्हैस, रेडा, सांड, बैल, घोडा, गाढव वगैरे. यांस
पाळीव जनावरे असेही म्हणतात. त्याचप्रमाणे कुत्रा, मांजर, ही देखील
पाळीव प्राणीच होत.

गाय, म्हैस, ही जनावरे दूध देतात. ती वित्त आणि त्यांच्या पिलाला
वासरू म्हणतात. बैल, रेडा इत्यादि जनावरे शेतीसाठी आणि लकड्याला
जुंपण्यासाठी उपयोग करतात. घोड्यांचा पूर्वीच्या काळी लढाईत उपयोग केला
जाई. आता टांगे, व्हिक्टोरिया यांना जुंपण्यासाठी यांचा उपयोग केला जातो.

कुत्रा, मांजर, हे प्राणी घरांतून असतात. कुत्री पिलाना जन्म देते. कुत्रे
अनोळखी लोकाना पाहून भुंकते. त्यामुळे चोर पळून जातात.

मांजर कसलेही काम करत नाही. कधीविधी ते उंदीर पकडते. म्याव
म्याव म्हणत ते दूध, दही, लोणी हे जिनस शोधत असते.

बकरी (शेळी), मेंढी, बोकूड हे सुद्धा पाळीव प्राणीच होत. त्यांपासून
लोकर आणि मांस मिळू शकते.

डुकर देखील पाळीव प्राणीच पण ते सदा चिखलात आणि घाणीत
लोळत असते. त्यामुळे ते लोकाना आवडत नाही.

सिंह, बाघ, असकल हे श्वापद किंवा हिंस्रपशू होत. चित्ता आणि
लांडगा हे ही हिंस्र पशूच. कोव्हा तितका भयंकर नसतो. हत्ती रानात
असतो. पण त्याला पाळता येते.

उंटाला बालवंटाचे जहाज असे म्हणतात.

कावळे पहाट होताच काव् काव् करू लागतात. चिमण्यादेखील सकाळी
लवकर उठून चिव चिव करू लागतात. कावळे झाडांतून घरटी बांधतात.

कोंबडी, कोंबडा, बदक हे पाळीव पक्षी होत. ह्यांना अंडी, मांस इत्यादीसाठी पाळतात.

पोपट पिंजऱ्यात पाळतात. तो शिकविल्यासारखे बोलतो.

कबूतर सुरेख पक्षी. पूर्वीच्या काळी तो ठपालासाठी, म्हणजे पत्र पोचविण्यासाठी वापरला जात असे.

गिधाड, घार, बहिरीससाणा हे जंगली पक्षी. लाल रंगाच्या आणि पांढऱ्या पोटाच्या घारीला गरूड म्हणतात. मोर पिसे पसरवून नाचतो.

बहिरीससाणा कबूतरांची शिकार करतो.

जंगलात आणि झाडीझुडुपातून नाना प्रकारचे पक्षी असतात. ते फार सुंदर दिसतात.

बगळा तलावात एका पायावर उभा राहून मासे पकडतो.

गाय, म्हैस, रेडा, बैल, हे गवत चरतात. त्यांना घरात पण चारा टाकतात. वकरे, मेंढया देखील गवत चरतात. पाने, पाला देखील खातात.

पाळीव पक्षी तांदूळ, जोंधळे टिपून खातात. ते कीडमुंगी सुद्धा खातात.

कुत्रा, कोल्हा, कावळे, घारी हे मेलेली जनावरे आणि मदीं खातात.

शब्दार्थ

ईलाद	ಈಲಾದ	माणसांळलेले
साकुप्राणि	ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿ	पाळीव प्राणी
आकळु	ಆಕಳು	गाय
अंम्मे	ಅಮ್ಮೆ	म्हैस
कोण	ಕೊಣ	रेडा
अंतु	ಅಂತು	बैल
कुदुरे	ಕುದುರೆ	घोडा
कत्ते	ಕತ್ತೆ	गाढव

नायि	नाय	कुत्रा
बेकु	बेकु	मांजर (सावधान बेकु = मांजर. बेकु = हवे, पाहिजे)
हौदु	होदु	होय
हालु	हालु	दूध
इयु	इयु	विणे
इडिद	इडिद	जन्मलेले
करु	करु	बासरु
बेसाय	बेसाय	शेती
चकडि	चकडि	छकडा, बेलगाडी
हूडु	हूडु	जुंणणे
मरि	मरि	पिलू
कुलि	कुन्नी	पिलू (कुत्र्याचे)
होरवरु	होरवरु	परके, अनोळखी
कळळ	कळळ	चोर
अंजि	अंजि	घाबडन
इलि	इलि	उंदीर
हुडुकु	हुडुकु	हुडकणे, शोधणे
उण्णे	उण्णे	लोकर
पडें	पडें	मिळविणे
हंदि	हंदि	डुकर
यावागलू	यावागलू	सदा
राडि	राडि	चिखल
होलसु	होलसु	घाण
होरळाडु	होरळाडु	लोळणे
सेरु	सेरु	आवडणे (चतुर्थी विभक्ती) (नवगे सेरुत्तदे मला आवडते)

हुलि	युली	बाघ
करडि	कंदडि	अस्वल
चिचि	उड्ड	चित्ता
तोळ	डोळ	लांडगा
नरि	नरि	कोल्हा
सवारि	सवारि	वाहतूक
ओन्ढ	ओन्ढ	उंट
हडग	हडग	जहाज
कागै	कागै	कावळा
गुच्चि	गुच्चि	चिमणी
गूडु	गूडु	घरटे
कोळि	कोळ	कोंबडी
हुंज	हुंज	कोंबडा
नीरुगोळि	नीरुगोळ	बदक
तत्ति	तत्ति	अंडे
गिळि	गिळ	पोपट
ओले	ओले	पत्र (सावधान ओले म्हस्व ओ) = ओले = चूल
नुडि	नुडि	बोलणे
अंदवाद	अंदवाद	सुंदर
काडु	काडु	जंगली
नविलु	नविलु	मोर
गरि	गरि	पीस, पिसारा
वेटे	वेटे	शिकार
कोर	कोर	तलाव
ओटिकाल मेले	ओटिकाल मेले	एका पायावर
मेयु	मेयु	चरणे
मेवु	मेवु	चारा
अंल	अंल	पान
तोणल	तोणल	पाला

हुलहुलपडि

ಹುಳಹುಲಪ್ಪಡಿ

कीड़मंगी

सत्तप्राणि

ಸತ್ತಪ್ರಾಣಿ

मेलेली जनावरे

हेण

ಹೆಣ

मढे

अभ्यास धडा (२७)

१. कलडमव्ये अनुवाद करा.

१. मी मूर्तिपुजकांच्या देखात चार महिने आणि अकरा दिवस राहिलो होतो.
२. शेजाऱ्याने (नेमनेयव) मला एक कोंबडा आणि १५ कोंबड्या दिल्या.
३. त्या व्यापाऱ्यांच्या तांड्यांत (गुपु) १०० घोडे, २५ उंट आणि ५० गाढवे होती.
४. परदेशातून येणाऱ्या मालावर आयात कर बसविला जातो.
५. मी मागेल तीन दिवसात काहीच खाले नाही.
६. मी तुमच्याकडे चार दिवस राहीन.
७. त्याचे वय ६५ वर्षे आहे पण तो अजून काम करू शकतो.
८. काम चांगले करण्याची रीत म्हणजे ते जलद करावे, आळस दाखवू नये व गाजाबाजा करू नये.
९. तो उन्हाळ्यात महाबळेश्वरला जातो.
१०. जंगली पशुपक्षांची शिकार करणे गुन्हा आहे.

२. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.

०. ನೀವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ (रोज) ಎಸೇಸು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ಅದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
१. ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುತ್ತೇವೆ.
२. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಊರ ಹೊರಗೆ ತೆರಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.
३. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿನ ಬಸ್ಸು ಬರುವ ವೇಳೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.
४. ಈ ಸಲದ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಬರಬಹುದು.
५. ಹೋದ ವರ್ಷ ಮಳೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಬರಗಾಲ ಬಿದ್ದಿತು.
६. ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ಭೈರಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ (जत्रा) ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.
७. ನಿಮ್ಮ ಊರ ಹಣಮಪ್ಪನ (मार्कती) ತೇರು ಯಾವಾಗ?
८. ನಾನು ಬಂದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವೆನು.
१०. ನಾನು ಈ ವರ್ಷ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸೀ. ಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

भाग तिसरा

मूरासैन्य भाग

साहित्य खंड

साहित्य खंड

साहित्य खंड

व्याकरण आणि व्यवहार या खंडातून कानडी भाषेच्या अभ्यासासाठी लिप्यंतराच्या माध्यमाने मूलभूत ज्ञान करून देण्यात आले आहे. येथपर्यंतच्या भागाच्या परिशीलनाने अभ्यासूना कानडी लिपीची बरीच सवय झाली असेल असे समजण्यास प्रत्यवाय नाही. यास्तव साहित्य खंडात कानडी भाषेतील वर्तमान पत्रे, मासिके व पुस्तके यांतून सोपे उतारे सरळ कानडी लिपीतून घेऊन त्यांचे मराठीत भाषांतर व नवीन शब्दाचा अर्थ देण्यात आला आहे. सामान्य माणसाच्या दैनंदिन जीवनांतील त्याला जिव्हाळ्याचे वाटणारे विषय घेण्यात आले आहेत. सांकेतिक अर्थाने याला 'साहित्य' म्हणता येत नसले तरी लोकप्रिय लेखकांच्या लेखांतून बरील विषया संबंधी उतारे यांत समाविष्ट असल्याने या खंडाला साहित्यखंड म्हणणे वाचगे होणार नाही. उत्कृष्ट नमुन्याची पत्रे, लघुनिबंध, सुप्रसिद्ध कथा व लोकप्रिय कविता या खंडात पहावयास मिळतील. याच्या अभ्यासाने कानडी भाषेत प्रसिद्ध होणाऱ्या नियत कालिकांचे वाचन सोपे होईल आणि थोड्या अधिक परिश्रमाने गरजे पुरते शुद्ध भाषेत लिहिताही येईल असा विश्वास वाटतो.

या उताऱ्यात देखील उत्तर कर्नाटक आणि म्हैसूर भागातील जन सामान्यांच्या भाषेचे नमुने आहेत. म्हैसूर राज्य अस्तित्वात आल्यानंतर सर्वाना समजेल अशी कानडी भाषा रुढ होऊ पाहात आहे. तरी देखील आकडे लिहिण्याच्या बाबतीत म्हैसूर भागात इंग्रजीतील आकडे वापरले जातात आणि इतर भागात विशिष्ट कानडी आकडे उपयोगात आहेत.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ

ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೨ನೇ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೭೨

ನಗರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ

ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಚಲನ ಚಿತ್ರ ರಂಗದ ಬೆಳಗುವ ತಾರೆಗಳು, ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥರು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಏದು ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಿದರು. (ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಆವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಫಲಿತಗಳು ಮನರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳ ವರದಿ - ಚಿತ್ರಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.)

ಚಿತ್ರರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೂರು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದವು.

ಎಂತಲೇ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನರಿತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಜನರೇ ಇದರ ಸೂತ್ರಧಾರರು ಎಂದಾಯಿತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಚಲನ ಚಿತ್ರದವರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಆಲ್ಲ. (ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಚಾರದ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ, ಅವರು ಏನೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಚಾರವೂ ಸಿಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಅವರದು.)

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹ ಜನರಿಂದಲೇ ಆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಬೇಕು, ಜನರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಈ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರು ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು ನಿಧಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಆವರವರಿಂದ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನರೂ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಸಿದ್ಧರೇ, ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಡುಬಿಡದ "ಕಾಲ್ ಫೀಟ್" ಗಳು ಎಡೆಬಿಡದ ಚಟುವಟಿಕೆ, ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಆವಶ್ಯಕ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸಾಗುವ ಚಿತ್ರರಂಗದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖರು ತಮ್ಮ ಐದು ದಿನ ಗಳನ್ನು "ದಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದರೆ" ಅಡೊಂದು ಸಾಧನೆಯೇ

ಜನರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆ

ಚಿತ್ರರಂಗದ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಜನ.

ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿರುವವರ ಅಗು ಹೋಗುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ (ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿರಲಿ - ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿರಲಿ) ಜನಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಣೀಯ ಆಸಕ್ತಿ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಚಿತ್ರರಂಗದ ಜನರೇ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ವರದಿಗಳಂತೆ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ನಿಧಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಬಹುದೂರ.

ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆದ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು? (ಕಾಲ್ ಫೀಟ್ ಕಾನ್ಸಲ್ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದ ನಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರೋಲೀಸ್ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತಿತರ ಬಾಬಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಪರೋಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ, ಪ್ರಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿ) ಅದರಿಂದ ನಿಧಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಮೊತ್ತವು ಎಷ್ಟು? ಎನ್ನುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಬಹುರಂಗವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೇ ಚಂದಾ ಎತ್ತಲಿ;

अदर बरुण आदरुवद वरुवरगलनु बरुवरुगवरुग प्रुकरुसरुवदु सतु सुरुप्रदरुवु. इनु मुरुंदरुदरु सुरुवरुवरुनरुक कुरुंदरु सुरुगुरुसरुव सुरुसु सुरुसुगुरु आदरुव बरुवरुन वरुवरगलनु सुरुवरुवरुनरुक मुरुंदरुवरुदरु तुरुवु कुरुवरु वरुदरु वरुवु, वरुग सुरुदुवरु युरुगवरुवुतु वरुनुवुदु वरुवरुगु गुरुतुगुतुदु.

रुवरुनवरुवु मुरुतुतरु कुरुवरुवरुगलनु नरुदुसरुव कुरु वुरुंदु सुरुसुगुरु आ वरुवरगलनु प्रुकरुसरुतुवु. अदरु वुरु लुतुवरुगलु, सुरुवरुगलु वरुवरगलनु कुरुदुवुदु कुरुवु.

कुरुद प्रुवरु

वरुलुरु, १ॡ वुरुवरु १ॡॡॡ.

नगर प्रदुशुनरु

नरुधरु सुरुगुरु

अलुरुकुरु, कुरुनरुदु वलकुरुवरु रुरुगुरुवरुतु तलुवरुनरुवु तरुकरु, अतरुथु मरुहरुथु, वरुनुरु रुरुदुवरु सुरुवरुनरुधुसरुदु धनसुवरुदन कुरुवरुवरुकरुतरु वरुध वरुवरुसरुनरु कुरुवरुवरु वरुलवरुल. (तुवरु कुरुवरुवरुनरुवु अवधुतु शुरुलुरुवु वरुदरुमुरुदु मनुवरुवरुनरुवु कुरुवरुवरुनरुवु वरुवरुध वरुगुरु अरुवरुल, वुरुदु, वुरुवरु कुरुवरु वरुवरुनरु वरुवरुनरु वरुवरु शुरुलुरुलु अरुवरु.)

कुरुवरुवरुसुरुदुशु सुरुवरुधुतु असलुरुवु तरु वरुतरुनरुधुकरु सुरुवरुनरु हरु कुरुवरुवरु अरुवरुलु हुतु, सरुदरु कुरुलु हुतु.

वरुवरुन वरुवरुवरुदरुवरु कुरुनरुवु असलुरुलु वरुवरुवरुदरु लुरुकरु वरु कुरुसुरुधरु हुतुलु असे सुरुध हुतुलु.

कुरुवरुवरुनरु मुरुलु उदुश वलतु कुरुवरुवरुनरु वरुवरु, हरु नरुवरुतु. [तुवरुनरु वरुवरुवरु उणुवरु कुरुधुनरु नसुतु. तुवरुनरु सुरुधरुगु असे कुरु तु कुरुधुनरु करुतु नरुहुन असरु दुरुवरुल तुवरुनरु वरुवरु लरुभुतु.]

कार्यक्रमाचा मूळ उद्देश संरक्षण निधीला पैसा मिळवून देण्याचा, लोकांकडूनच मिळावयाचा. जनतेशिवाय दुसरे कोण देणार आहेत?

हा निधी राष्ट्रीय संरक्षणेसाठी गोळा करावयाचा असून त्यासाठी राष्ट्रनेत्यांनी विनंती केली आहे. अनेकांनी निधीला परस्पर देणग्या दिल्या आहेत. कांहीनी दुसऱ्यांकडून देवविल्या आहेत, आणि कित्येकांनी स्वतः निधी गोळा करून दिला आहे.

चित्रपटमृष्टीतील लोकानी देखील हे कार्य करण्याचा प्रयत्न केला, व केलेही.

चित्रपट क्षेत्रातील मुखंडानी, आपले निरंतर कॉलशीट, सतत धावपळ-दैनंदिन जीवनासाठी देखील फुरसत मिळत नाही असा भरगच्च कार्यक्रम, या गोष्टींकडे दुर्लक्ष करून पांच दिवसांचे "दान" केले, ही त्यांची एक साधनाच होय.

लोकांचे आकर्षण

चित्रपटमृष्टीतील लोक हे सामान्यतः लोकांना आकर्षून घेणारे. त्या क्षेत्रांत किंवा त्याच्याशी संबंध असलेल्यांच्या बाबतीत [वैयक्तिक असो, सामूहिक असो] घडणाऱ्या सर्वच गोष्टी जनमनाला आकर्षून घेतात. लोकांना त्यात भलताच रस वाटतो.

द्या सर्व बाबी लक्षांत घेता, चित्रपटवाले धन संप्रहासाठी बाहेर पडल्यावर ते पैशाचे डोंगर रचतील अशी अपेक्षा होती. पण ज्या गोष्टी कानावर आल्या त्यावरून गोळा झालेली रक्कम अपेक्षित रकमेपेक्षा पुष्कळच कमी असलेली कळते.

या कार्यक्रमापायी किती खर्च आला [कॉलशीट कॅन्सल झाल्याची भरपाई, कार्यक्रमाची सर्व व्यवस्था, पोलीस बंदोबस्त, आणि इतर बाबींसाठी सरकारने केलेला अप्रत्यक्ष खर्च प्रचार वगैरे] आणि त्याच्या अनुषंगाने निधीत जमा झालेली रक्कम किती याबद्दल तपशील प्रसिध्द करणे सर्वांच्या हिताचें

होय. जनतेकडून जाहीररीत्या सार्वजनिक उद्देशासाठी कोणीही वर्गणी जमा करतो, तिच्यासंबंधी जमाखर्चाचा तपशील जाहीर करणे एक चांगला पायंडा होय.

या पुढे तरी सार्वजनिक वर्गणी गोळा करणारे संघ किंवा संस्था, यांनी जमाखर्चाचा तपशील जनतेपुढे मांडला तर आपण दिलेल्या पैशातील केवढ्या भागाचा सद्विनियोग झाला हे लोकांना कळते. रामनवमी किंवा इतर काही कार्यक्रम करणाऱ्या कित्येक संस्था अशा प्रकारचा तपशील प्रसिद्ध करतात. पण अनेक उत्सव समित्या तपशील क्वचितच जाहीर करतात.

शुद्धार्थ व टिपा

म्हैसूर कानडीत 'आ' कारासाठी 'अ' कारच लिहिला जातो. "कन्नडप्रभा" याचा उच्चार "कन्नडप्रभा" असा होतो.

इत्तीचेगे	ಇತ್ತೀಚೆಗೆ	अलीकडे
वेळगुव	ಬೆಳಗುವ	चमकणारे
एपीडिसु	ಎಪಿಡಿಸು	सादर करणे
होणेगारिके	ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ	जबाबदारी
अरित	ಅರಿತ	जाणीव असणारे
मनवि	ಮನವಿ	विनंती
नेरवागि	ನೇರವಾಗಿ	सरळ
बिडुबु	ಬಿಡುವು	फुरसत
पुरसोत्तिगे	ಪುರಸೊತ್ತಿಗೆ	फुरसत
अडेबिडदे	ಎಡೆಬಿಡದೆ	निरंतर
चटुवटिके	ಚಟುವಟಿಕೆ	उलाढाल
आगुहोगु	ಆಗುಹೋಗು	घडामोडी
सेळे	ಸೆಳೆ	आकर्षणे
कोप्परिंगे	ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ	काहील
मौत्त	ಮೊತ್ತ	रकम
वेच्च	ವೆಚ್ಚ	खर्च
चंदा	ಚಂದಾ	वर्गणी

ಶ್ರೀರಂಗರು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಿರುಪಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ಹಾಕುವಾಗ ತತ್ತಳಿಸದೆ ಉಳಿದು ಕೊಂಡ ಕೆಲವೇ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗರು ಒಬ್ಬರು.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ತೆರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಮಾಜ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳಿ ಚಾಟಿ ಪಟಿ ನಂಥ ಮಾತಿನ ಕಟಕಿಯಿಂದ ರಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನತೆಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದು “ನಾಟಕ” ಗಳಿಂದ.

“ ಹರಿಜನ್ವಾರ”, “ ಸಂಸಾರಿಗ”, “ ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ”, “ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೂರೇ ಬಾಗಿಲು”, “ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕು” ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಇವರ ಲೇಖನಿ ಜೀವಂತ. ಇವರ ವಿಚಾರ ಧಾರೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ. ಇವರ ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಎಲ್ಲವೂ ಹೌದು. ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ರೀತಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಶ್ರೀರಂಗರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯೊಂದೇ ವಿಶೇಷ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸಿದ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಇವರದು.

“ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಸು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಾತಿಯದಿದೆ. ಅಧೋಗತಿ ಚರತ್ತಾಗಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮಂಥನ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಬೆಣ್ಣೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಪಿಳಂಬವೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಆ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಘಮ್ನಿಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ ಸತ್ಪಯುತ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಿ, ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದೂ ಬಿಟ್ಟ,

ಶ್ರೀರಂಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಪಟ, ರೇಡಿಯೋ ಇವೆರಡರ ಉಗಮಸ್ಥಾನ ರಂಗಭೂಮಿ. ಉಗಮ ಬತ್ತಿದರೆ ಪ್ರವಾಹದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಕೊಂಡ ನೀರು ಅರೋಗ್ಯಕರವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವ ಶ್ರೀರಂಗರು ರಂಗಭೂಮಿಗಾಗಿ ಅಂದೂ ಇಂದೂ ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೂ ಅವರ ಕೃಷಿ ಈ ರಂಗದತ್ತಲೇ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ.

ಅಂದು ಗಾಂಧಿಯಂಥ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಬುದ್ಧಿ ಸ್ಪರ್ಧಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯತ್ತ ಜನತೆಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ ಫಲವೇ ಬೌದ್ಧಿಕ ಜಾಗೃತಿಯ ಹುಲುಸಾದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಇಂದೂ ಸಹ ಅವರ ಕಳಕಳಿ ಸೈನಿಕ ಮುಂದಾಳುತನವಿಲ್ಲದೆ ಸೈರತನ ದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಪರುಸ್ತರದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಂಗರೂ ಹೊರತಲ್ಲ.

ಇವರ ಬಂಡವಾಳ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ಆಶಾವಾದಿತ್ವ. ಇವರ ಈ ಗುಣವೊಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದೇನೋ?

ಕನ್ನಡಿಗನ ಮನ ಎಂದೋ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಹಳ ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ, ಈಗಲಾದರೂ ಎಚ್ಚಿತ್ತರಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ತರುವಂತೆ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಾಟಕವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶೆ ಸಹ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆನ್ನಲು ಇವತ್ತು ನಮಗಿತ್ತ ಕೊಡುಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕಕಾರ ಕಾಳಿದಾಸನ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ವಿಮರ್ಶಾಗ್ರಂಥ.

ಅರವತ್ತೆಂಟರ ಇಳಿ ಹರೆಯದಲ್ಲೂ ಹುರುಪು, ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಇಂದಿಗೂ ಯುವಕನಾಗಿ, ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಹೊಳೆ ಹನ್ನು ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಜೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿತ್ತರಿಸಬಲ್ಲ ಶ್ರೀರಂಗರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಡಾ|| ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಿತ್ರರುಗಳೂ ಸೇರಿ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

कन्नड साहित्य मूळी मूळीयुंद जेन्ना अल्पिनंदननक
 मूळी मूळी श्रीरंगर कोरलनूनकरिसर्जेक, सद्गुर्त तूंबिद
 लीबुन नूनू सत्तयुत कृतीं दारियगर्जेक, एंदु
 नमूळी इरुन, नमूनर एद कन्नडद श्रीरंगरिं “मूर्ति”
 य मूनसुत्तु हगु संपादक नर तूभ कोरुत्तुद,
 अल्पिनंदिसुत्तुद.

“मूर्ति” नमूळ ८३

श्रीरंग

साहित्य क्षेत्राच्या भोवण्यांत घिरच्या घालताना आंचे हातपाय गळून
 गेले नाहीत अशा थोड्याच लोकांत श्रीरंग हे ही एक आहेत.

इंग्लंडचा निरोप घेऊन यांनी उत्तर कर्नाटकांत समाज, संप्रदाय म्हणजे
 रुढी, व अन्याय पाहून चिडून एक धाव दोन तुकडे अशा थाटांत, चिखलात
 पडून झोपी गेलेली जनता खडबडून जागी केली ती “नाटकां” च्या
 साहित्यिक सोख्याने, होय.

“हरिजनवार”, “संसारिग कंस केळु जनमेजय,” “स्वर्गळे मूरे
 बागिलु”, “कत्तले बैळकु, असली नाटके लिहिणाऱ्या ‘जहागीरदार’ श्रीरंगांची
 लेखणी जीवंत खरी. यांची विचारधारा वैशिष्ट्यपूर्ण आणि तीक्ष्ण. यांच्या
 नाटकांची कथानके ऐतिहासिक पौराणिक, सामाजिक अशी सर्वेक्ष होत.
 भाषा, तंत्र, अभिव्यक्ति चातुर्य या सर्व बाबतींत श्रीरंगांचा प्रत्ययास येणारा
 आगळेपणा हेच त्यांचे वैशिष्ट्य असते. सामाजिक विषयांची तळी उचलून ते
 रंगभूमीवर रुळवण्याची महत्त्वपूर्ण कामगिरी यांनी बजावली आहे.

“रुढी” या गायीची जात श्रेष्ठ. अधोगतीचे विरजण चांगले लागले
 आहे. सामाजिक जीवनाचे मंथन पुरेसे झालेले आहे. आता उत्कृष्ट लोणी
 यावयास उशीर का?” असे श्रीरंगांनी फक्त विचारले असे नाही, तर त्यांनी
 त्या क्षेत्रात उडी ठोकली, आणि क्रियाशील बनून सव्युक्त लिखाणासाठी

लेखणी अर्पित केली. यशाच्या दिशेने वाटचाल करत असणाऱ्या श्रीरंगांच्या मते चित्रपट, रेडिओ या दोहोंचे उगमस्थान रंगभूमी हेच होय. "उगमस्थान कोरडे झाले तर प्रवाहाच्या मार्गात ठिकठिकाणी साचलेल्या डबक्यांतील पाणी आरोग्यकारक कसे असेल?" या चिंतेत चूर झालेले श्रीरंग त्या वेळेपासून आज तागायत सतत परिश्रम करत आहेत या पुढे देखील त्यांचा उद्योग या रंगभूमीच्या दिशेनेच असणार हे निर्विवाद आहे.

त्या काळी गांधीजींच्या नेतृत्वाच्या पृष्ठभूमीवर बुद्धिदस्पर्शी वैचारिकते-कडे जनतेचे लक्ष वेधून घेतल्यामुळेच बौद्धिक जागृतीचे नूतन साहित्यिक दृष्टीचे गोड फळ हाती आले आहे. आज देखील त्यांची कळकळ नैतिक नेतृत्वा-शिवाय स्वैरपणे मिरवणाऱ्या जनतेबद्दलच आहे. बुद्धिजीवी साहित्यिकांचा चौकसपणा मानव जीवनाला पाशवी पातळीवरून उंच उचलण्याच्या कामी गुंतला आहे. श्रीरंग देखील याला अपवाद नाहीत आणि नव्हते.

प्रारंभापासून यांचे भांडवल म्हणजे आशावादीपणा. त्यांच्यातील हा एकच गुण कालमानाशी जुळते घेऊन परिस्थितीशी अनुरूप अशी साहित्य निर्मिती करून आपले पाऊल पुढे टाकण्यांत यांना सहायक ठरत आहे असे म्हणणे वावगे ठरू नये.

कल्लडिगांच्या मनाने केव्हाच संतुष्ट होऊन त्यांना प्रशस्तिपत्र दिले आहे. फार उशीरा का असेना तूर्त तरी जागे होऊन केंद्र सरकारने पद्मभूषण आणि साहित्य अकादमीचे पारितोषिक श्रीरंगांना बहाल केले याचे समाधान मानण्यास हरकत नाही. श्रेष्ठ नाटककार काळिदासावर लिहिलेला विमर्शाग्रंथ ह्या त्यांनी आम्हास दिलेल्या देणगीने ते फक्त नाटकेच नव्हे पण विमर्शासाहित्य देखील समर्थपणे निर्माण करू शकतात हे सिद्ध होते.

वयाच्या अडसष्टाव्या वर्षी, तारुण्य अस्त पावलेले असताना आज देखील हुरूपाने युवक आणि ज्येष्ठ या भूमिकांतून चिंतन करून बुद्धिमत्तेची चमक वेगवेगळ्या दृष्टिकोनांतून दाखविणाऱ्या श्रीरंगांचे, कल्लड अध्ययन संस्थेचे अधिकारी डॉ. जी. एम्. शिवरुद्रप्पा आणि त्यांच्या मित्रांनी वडीलध्याऱ्या मंडळींच्या उपस्थितीत केलेले अभिनंदन ही अभिमानास्पद गोष्ट होय.

कन्नड नाट्यच्या कानाकोपऱ्यांतून असल्या अभिनंदनांच्या प्रशस्ति-
मालानी श्रीरंगांचा कठ अलंकृत व्हावा. त्यांच्या स्फूर्तियुक्त लेखणीला अधिक
सत्त्वयुक्त होण्यास वाव मिळवा अशी शुभेच्छा "मल्लिगे"चा व्यवस्थापक-
संपादक वर्ग आमच्यामध्येच असलेल्या व आमचेच झालेल्या कन्नडच्या
श्रीरंगांवद्दल व्यक्त करतो आणि त्यांचे अभिनंदन करतो.

मल्लिगे, एप्रिल १९७२

श्रीरंग—श्री आद्य रंगाचार्य याना या वर्षी (१९७२) मिळालेल्या
पद्मभूषण - साहित्य अकादेमी पुरस्कार याबद्दल अभिनंदनपर अग्रलेख
बंगलोरच्या "मल्लिगे" (मोगरा) या मासिकाने प्रसिध्द केला आहे. हा देखील
म्हैसूरी साहित्य भाषाशैलिचा नमूना आहे.

शब्दार्थ

तिरुवु	ತಿರುವು	भोवरा
तत्तळिसु	ತತ್ತಲಿಸು	व्याकुळ होणे.
तेरलु	ತೆರಲು	निघणे.
केरलु	ಕೆರಲು	चिडणे
एटु	ಎಟು	चपराक.
राडि	ರಾಡಿ	चिखल

हरिजनवार ಹರಿಜನವಾರ : या शब्दात श्रेय असून, "हरिजन वार" आणि
"हरि जनिवार" (जानवे तोडून फेक) असे दोन
अर्थ असलेले त्यांचे - श्रीरंगांचे-नाटक फार प्रसिध्द
आहे.

प्रत्येकते	ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ	आगळेपणा
होपु	ಹೊಪ್ಪು	विरजण
धुम्मिकि	ಧುಮ್ಮಿಕಿ	उडी मारून
दुडि	ದುಡಿ	रावणे
कृपि	ಕೃಪಿ	उद्योग, प्रयत्न

ಮುಂದಾಳು	ಮುಂದಾಳು	ಗುಡಾರಿ
ಹಿನ್ನೆಲೆ	ಹಿನ್ನೆಲೆ	ಪ್ರಾಕೃತಭೂಮಿ
ವೈಚಾರಿಕತೆಯು	ವೈಚಾರಿಕತೆಯು	ವೈಚಾರಿಕತೆ ಕಂಡೆ
ಹುಡುಗಾಡ	ಹುಡುಗಾಡ	ರಸಾಲ, ಗೌಡಸ
ಕಲಕಲ	ಕಲಕಲ	ಕಲಕಲ
ಪ್ರಗತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ	ಪ್ರಗತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ	ವೈಕಸರ್ಪಣಾ
ಹೊರತಲ್ಲ	ಹೊರತಲ್ಲ	ಅಪವಾದ ನಡೆತ.
ಬಂಡವಾಳ	ಬಂಡವಾಳ	ಭಂಡವಲ
ತಕ್ಕಂತೆ	ತಕ್ಕಂತೆ	ಸಾಜಲೆಸೆ
ಹೊಂದಿಕೊಂಡು	ಹೊಂದಿಕೊಂಡು	ಜುಲತೆ ಖೇಡನ
ಮುನ್ನಡೆ	ಮುನ್ನಡೆ	ಆಗೊಕ್ಕು
ಸುಳ್ಳು	ಸುಳ್ಳು	ಖೋಟೆ, ವಾವಗೊ,
ಮೆಚ್ಚು	ಮೆಚ್ಚು	ಸಂತುಷ್ಟ ಹೋಗೊ
ತಡ	ತಡ	ಅಶೀರ
ಅಚ್ಚರಿ (ಅಚ್ಚರತ್ತರಣ)	ಎಚ್ಚರಿ (ಎಚ್ಚತ್ತರಣ)	ಜಾಗೊ ಹೋಗೊ (ಜಾಗೊ ಜಾಲೆಚನಾ!)
ಇತ್ತ	[ನಮಗೆ] ಇತ್ತ	(ಆಮ್ಹಾಸ) ದಿಲೆಲೆ
ಕೊಡುಗೊ	ಕೊಡುಗೊ	ದೊಗಗಿ
ಇಲ್ಲಿಹರೆ	ಇಲ್ಲಿಹರೆ	ಅಸ್ತ ಪಾವಣಾರೆ ತಾರುಣ್ಯ
ಹುರುಪು	ಹುರುಪು	ಅಸ್ತಾಹ, ಹುರುಪು
ಹಿರಿಯ	ಹಿರಿಯ	ವಡೀಲಧಾರಿ
ಹೊಡೆದು	ಹೊಡೆದು	ಚಮಕ
ವಿತ್ತರಿಸು	ಬಿತ್ತರಿಸು	ವಿತ್ತರಿಸಿ ಕರಣೆ
ಹೆಮ್ಮೆ	ಹೆಮ್ಮೆ	ಅಭಿಮಾನ
ಸಂಗತಿ	ಸಂಗತಿ	ವಿಷಯ, ಗೊಪ್ಪ
ಮೂಲೆ	ಮೂಲೆ	ಕೊಪರಾ
ಕೊರಡು	ಕೊರಡು	ಕಂಡ ಗಲ್ಲಾ
ದಾರಿ	ದಾರಿ	ವಾಡ, ವಾವ
ಕೊರು	ಕೊರು	ಇಚ್ಛಾ ಕರಣೆ

೩೦

ಖಡಾ ತೀಸಾಬಾ

೩೦

ಪಾಠ ಮೂವತ್ತು ಪಾಠ ಮೃವತ್ತು

ಹಿಡುಗರೊಡನೆ ಹರಟೆ

ವಾದದ ಕೊನೆ

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಗಿರಿಯವರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತಾಗ ಯಾರೋ ಅವರ ಮುದಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲು ಈ ಅಕ್ಷೇಪಕರ್ತೃರೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವುದಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದರು. ದುರ್ಘವದಿಂದ ಅವರ ನಿಂದೆ ಕನು ಅವರ ಛಾಲ್ಕೇಂಜನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮುಷ್ಟಿಬೀದಿಂದ ತೀರ್ಪಾಗುವಾಗುವ ನೂತನ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದರೆ, ಚುನಾವಣೆಯ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಕರಭಾರ ಒಂದು ಪೈಸೆಯಷ್ಟಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಚುನಾವಣೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಅಲಂಕಾರ ನಷ್ಟುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಮತ ಒದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಾಣ ಪಿಶ್ತವಿದ್ಯಾಯಗಳೇ ಸೈ.

ನಮ್ಮ ಪಿಶ್ತವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ

ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಷ್ಟು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಸರರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿನ್ನೂ ಹಳೆಗಾಲದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ, ವಾದ, ನಿರ್ಣಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ನೂತನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವೀಗ “ವಿದ್ಯೆಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಡಿಗ್ರಿಬೇಕು, ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯಿಂದ ಡಿಗ್ರಿಬೇಡ ಕೆಲಸಬೇಕು”, ಘೋಷಣೆಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪಾಠ, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಫಲಿತಾಂಶ, ಡಿಗ್ರಿ ಇವುಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ನೇರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅವರಿನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭ ಸಾಟ್ರಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರೌಢೇಶ್ವರರೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಗಿರಿಯವರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಮಸ್ಯಾಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರು. ಗಿರಿಯವರ ಛಾಲೇಂಜನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಟ್ರಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಛಾಲೇಂಜು, ಕೌಂಟರ್ ಛಾಲೇಂಜು ಎರಡೂ ಆದವು. ಆದರೆ ಕಥೆ ಹೀಗೆ.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸಿಂಡಿಕೇಟಿನ ಸಭೆ ಸೇರಿತು. ಉಪಕುಲಪತಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪ್ರತಾಪರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪ್ರತಾಪ ತೋರಿಸಿದವರು ಅವರಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಪ್ರೌಢೇಶ್ವರರು, ಇಬ್ಬರೂ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಸದವೀಧರರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರು ಛಾಲೇಂಜು ಮಾಡಿದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನೀನು ನನಗೆ ಸಮಾನನಲ್ಲ ಎಂದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಅನರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಡಾ. ಅನಿರುದ್ಧರೂ ಮತ್ತು ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ವರ್ಮಾ. ರೂ ಇವರು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರೌಢೇಶ್ವರರು ಓರೂ, ಅಂದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು. ಅವರು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಡಾ. ವರ್ಮಾರು ರಾಜಕಾರಣಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರೌಢೇಶ್ವರರು. ವರ್ಮಾ ಎಂಬುದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಬಿರುದು ತಾನೆ? ಅವರು ರಾಜಕಾರಣದ ಆಚಾರ್ಯರಾದದ್ದು

ಸದಜನೇ. ಸಿಂಡಿಕೇಟಿನ ಈ ಸಭೆಯು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢೇಸರರಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವಾಯಿತು. ಅವರು ವಾದ ವಿವಾದವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ವಾದಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾದಗಳೇನೆಂದು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದರೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳೇ ಹಿಡಿಯ ಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೇರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ಮುಖ್ಯಗಳನ್ನು ಜಡಿದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಎದುರು ಬಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ವಾದ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಡಾ. ರೂನಾ ಅವರ ಮೂಗಿನಿಂದ ರಕ್ತಧಾರೆ ಹರಿದು ಅವರು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋತದ್ದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತು. ತತ್ವಜ್ಞಾನ ರಾಜಕಾರಣದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ನೆಲಕ್ಕೂರಗಿತು.

ಮಹೇಂದ್ರ ಪ್ರತಾಪರಿಗೆ ಈಗ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಾಪ ತೋರಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಅವರು ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿದರು.

ಪಾಠ :- ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ರಾಜಕಾರಣದ ಹತ್ತಿರ ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯುವುದು ಕ್ಷೇಮವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಈ ವಿಧಾನ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದುದು.

ಮೊನ್ನೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಜೀವಂತ ಮತದಾರರನ್ನು ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಮತದಾರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತಂತೆ.

ಇವರೆಲ್ಲರು ಜೀವನ್ಮುತರು ಅರಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಲೆಕ್ಕವಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಈ ದೇಶದ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂತರು ಜೀವನ್ಮುತರೇ ಅಲ್ಲವೇ?

वाचकांशी गप्पा

वादाचा शेवट

आपले राष्ट्रपती गिरी हे निवडणुकीला उभे राहिले होते त्यावेळी, कोणा एकाने त्यांच्या उतार वयाबद्दल त्यांची टीका केली, तेव्हा त्यांनी आपले सामर्थ्य मिथद करून दाखविण्यासाठी द्या आक्षेपकाशी मन्त्रयुध्द करण्याची आपली तयारी असल्याचे जाहीर केले होते. दुर्दैवाने त्यांच्या निदकाने त्यांचे आव्हान स्वीकारले नाही म्हणून आपल्या राष्ट्रपतींच्या निवडणुकीचा निकाल सुष्टिवळाने लागण्याची नूतन परंपरा सुरू झाली नाही. दुर्दैवाने अशासाठी की ही परंपरा सुरू झाली असती तर निवडणुकीचा खर्च वाचला असता आणि माझ्यावर पडणारा कारभार एक पैशाइतकातरी कमी झाला असता.

पण निवडणुका या पध्दतीने चालविण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सामाजिक सुधारणा इतक्या लौकर घडून येणे शक्य नाही. राष्ट्रपतींची निवडणूक ही आपल्या देशातील सर्वात श्रेष्ठ अलंकाराची निवड होय. स्थित्यंतरे खालतून घडून यावयाची असतात. सार्वजनिक अभिप्राय बदलावा लागतो. याचे योग्य ठिकाण म्हणजे विश्वविद्यालये असेच म्हटले पाहिजे.

आपल्या विश्वविद्यालयातून सामान्यतः विद्यार्थी अधिकाऱ्यांशी मन्त्रयुध्द करतात, आणि परीक्षा लांबगीवर टाकवून घेतात. पण विद्यार्थ्यांवेढे विश्वविद्यालयांचे अधिकारी प्रगतिशील नसतात. ते अजून जुन्या पध्दतीला अनुसरून सुदीर्घ चर्चा, वाद, निर्णय यांच्या बरडुकूम काम करतात. ही गोष्ट राष्ट्राच्या नवीन मनःस्थितीशी जुळणारी नाही. आम्ही आता “विद्या नको डिग्री हवी” या नान्यापासून “डिग्री नको काम हवे” या घोषणेपर्यंत मजल मारली आहे. पण अजूनसुद्धा विश्वविद्यालयांचे अधिकारी, धडे, परीक्षा निकाल, डिग्री वगैरेच्या भ्रमात आहेत. समस्या सोडविण्याची सरळ पध्दत त्यांनी अजून ओळखलेली नाही.

या पध्दतीचा प्रारंभ पाटणा विश्वविद्यालयांत झाला आहे ही आनंदाची गोष्ट आहे. तेथे विश्वविद्यालयाच्या प्राध्यापकांनीच राष्ट्रपती गिरींचा किता गिरवून त्याचा समस्या सोडवण्यासाठी उपयोग करून घेतला. गिरींचे आव्हान स्वीकारण्याचे धैर्य कोणासही झाले नाही. पण पाटणा विश्वविद्यालयात आव्हान प्रत्याव्हान हे दोन्ही झाले. त्याची हकीगत अशी आहे.

अशीच एकदा विश्वविद्यालयाच्या सिंडिकेटची सभा भरली होती. उपकुलपती महेंद्र प्रताप यानी अध्यक्षपद भूषविले होते. पण प्रताप दाखवणारे ते नव्हते. ते होते दोघे प्राध्यापक. दोघेही डॉक्टरेटचे पदवीधर होते. तसे नसते तर एकाने चेलेंज दिव्यावर दुसऱ्याने तू माझ्या समान योग्यतेचा नाहीस असे म्हणून टाळाटाळी केली असती.

त्या दोघांची नावे डॉ. अनिरुद्ध झा आणि डॉ. विश्वनाथ वर्मा. झा तत्त्वज्ञानी नसून कसे चालेल? डॉ. वर्मा हे राजकारणशास्त्राचे प्रोफेसर व वर्मा हा क्षत्रियांचा किताब ना? ते राजकारणाचे आचार्य झाले हे स्वाभाविकच होय.

सिंडिकेटची ही सभा कायदेशीर आहे की नाही या विषयी प्रोफेसरां मध्ये मतभेद झाला. यांनी वादविवाद आरंभिला दोघेही एकाच वेळी उठून उभे राहून वादावादी चालविली. त्या गोंधळात आपले म्हणणे काय हे त्यांचे त्यांनाच कळेनासे झाले होते. या थाटात विषयाचा निकाल लावण्यासाठी कित्येक दिवस लागतील असे त्यांना वाटले. त्यामुळे सरळ रीतीने समस्या सोडवण्याचा त्यांनी निर्धार केला.

मुठी आवळून ते दोघे अमरासमोर आले. थोड्याच वेळात वाद निकालात निघाला. डॉ. झा यांच्या नावातून रक्ताची धार वाहू लागून ते वादात हरल्याचे स्पष्ट झाले. तत्त्वज्ञान राजकारणाच्या हातची चपराक खाऊन जमिनीवर कोसळले.

महेंद्र प्रतापाना आपा आपला प्रताप दाखवावा असे वाटले. त्यांनी सभा स्थगित करून आपला अधिकार अजून जिवंत असल्याचे दाखवून दिले.

पाठ : तत्वज्ञानाने राजकारणाशी हुज्जत घालणे सुरक्षितपणाचे होणार नाही, आणि विश्वविद्यालयातून समस्यांची सोडवणूक करण्याची हीच पद्धत अत्यंत सुटसुटीत अशी आहे.

चुटका: मार्गील निवडणुकांत कित्येक जिवंत मतदाराना मृतमतदारांच्या यादीत दाखविले होते म्हणे !

“हे सर्व जीवन्मृत होत” अशी अधिकाऱ्याची धारणा असावी, तसे पाहिल्यास या देशातील मतदार हे वव्हंशी जीवन्मृतच नव्हेत काय?

शब्दार्थ

हा सार्वदेशिक भाषाशैलीचा नमूना आहे. मराठी भाषिकाना सहज समजेल अशी वाक्यरचना यात आढळते व कित्येक वाक्यप्रयोगही (idoms) समान आहेत.

ओदुग	ಓದುಗ	वाचक
कोने	ಕೊನೆ	शेवट
चुनावणे	ಚುನಾವಣೆ	निवडणूक
टीकिसु	ಟೀಕಿಸು	टीका करणे
सारु	ಸಾರು	जाहीर करणे
तीर्मान	ತಿರ್ಮಾನ	निकाल
खर्चु वेंच	ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ	खर्च
वीळु	ಬೀಳು	पडणे
साध्यविल्ल	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ	शक्य नाही
नाडु	ನಾಡು	देश
हिरिय	ಹಿರಿಯ	ज्येष्ठ, श्रेष्ठ
आय्को	ಆಯ್ಕೆ	निवड, निवडणूक
बदलावणे	ಬದಲಾವಣೆ	स्थित्यंतर
सै	ಸೈ	हेच खरे, असे म्हटले पाहिजे
मुंदेहाकु	ಮುಂದೆ ಹಾಕು	लांबणीवर टाकणे

ಹಲಗಾಲ	ಹಳೆಗಾಲ	ಜುನಾ ಕಾಳ
ಹಿಂದಿಕೆಯಾಗು	ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು	ಜುಲಗಿ
ವಿಧಾನ	ವಿಧಾನ	ಪದ್ಧತ
ಪರಿಹಾರ	ಪರಿಹಾರ	ನಿಕಾಲ
ಆಂದಾನಾನ್ದು ದಿನ	ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ	ಅಸೆವ್ ಏಕದಾ
ತಪಿಸಿ ಕೊಡು	ತಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳು	ಡಾಳಗಿ
ವಿರುದ್ಧ	ಬಿರುದು	ಕಿತಾಬ್, ವಿರುದ್ಧ
ತಾನೆ	ತಾನೆ	ಹೊಯ್ ನಾ? ನವ್ಹೆ ಕಾ?
ಗಲಾಟೆ	ಗಲಾಟೆ	ಗಡಬಡ, ಗೊಳಲ
ದಿನಹಿದಿಯವುಡು	ದಿನ ಹಿಡಿಯಬಹುದು	ದಿವಸ ಲಾಗಲಿಲ
ಅನಿಸು	ಅನಿಸು	ವಾಟಗಿ
ನೇರ	ನೇರ	ಸರಲ, ಶೇಡ
ಮುಠಿ ಜಡಿ	ಮುಟ್ಟಿ ಜಡಿ	ಮೂಡ್ ಆವಲಗಿ
ಆವರಿಗೊವರು	ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು	ಏಕಮೇಕ
ಮುಕ್ತಾಯ	ಮುಕ್ತಾಯ	ಶೇವಟ್, ನಿಕಾಲ
ಹರಿ	ಹರಿ	ವಾಹಗಿ
ಸೊತಡ್ಲು (ಧಾತು ಸೊಲು)	ಸೋತದ್ದನ್ನು	ಹರಲೇಲೆ
ಪೆಡ್ ದುತಿಲು	ಪೆಟ್ಟುತಿನ್ನು	ಮಾರ್ ಖಾಣಿ
ನೇಲಕ್ಕೋಗು	ನೇಲಕ್ಕೋರಗು	ಜಮೀನಿವರ ಕೊಸಲಗಿ
ತೋರು	ತೋರು	ದಿಸಗಿ, ವಾಟಗಿ
ತೋರಿಸು	ತೋರಿಸು	ದಾಖಲಿಗಿ
ಹತ್ತಿರ	ಹತ್ತಿರ	ಜವಲ, ಪಾಶಿ
ಮಾನ್	ಮೊನ್ನೆ	ಪರವಾ, ಮಾರಿ
ಲೆಕ್ಕ	ಲೆಕ್ಕ	ಹಿಶೇಬ್, ಧಾರಣಾ
ಹಾಗೆ ಕೆಲಿದರೆ	ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ	ತಸೆ ಪಹಿಲ್ಯಾಸ
ಅಲ್ಲವೆ	ಅಲ್ಲವೆ!	ನವ್ಹೆ ಕಾಯ್ ?

△ △ △

ಮುಂಬಯಿ ಪತ್ರ :

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಟದ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ, ಮುಂಬಯಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಟವು ೧೯೭೧ರಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಚಿದಂಬರ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಪಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ದಕ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಿತು. ಕಳೆದ ಡಿಸೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಡಾ|| ಶಂಕರ ಮೊಖಾಶಿ, ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಮೊದಲಾದ ಮಹನೀಯರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕ, ಲೇಖಕಿ ಯರಿಗೆ ಕೂಡಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯ ಕೂಟಕ್ಕಿದೆ. ಜನೇವರಿ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕೂಟದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಭವನ್ಸಿ ಜರ್ನಲ್ ಸತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕಾಶ್ಯಪ್ಪ ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿಯವರು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿಯೂ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿವೆ.

೨೦.೨.೧೯೭೨ ರಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಕೂಟವು ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅಲಸಹಳ್ಳಿಯವರ " ಕಾಡು " ಕಾದಂಬರಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಬಿ. ಬಿ. ಅರಸ್‌ರವರು

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಯ ಲೇಖನ ಶೈಲಿಯು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಲೇಖಕರ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಲಂ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಕಾದಂಬರಿಯೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಷ್ಟ ಎಂದರು.

ಲೇಖಕರೂ, ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷ ಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರ ಪ್ರಥಮ ಕಲಾ ಸಂಕಲನ " ವೊದಲ ಮಗ್ಗು " ಪುಸ್ತಕದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಯವರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಕತೆಗಳು ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿವೆ. ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತುಂಬಾ ದೀರ್ಘವೆನಿಸುತ್ತದೆ. " ಮೇಯದ ಮುಖ " ಮತ್ತು " ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು " ಕತೆಗಳು ಅಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದರವರು. ಚರ್ಚೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆನ್ನಬಹುದು.

ನೊಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕ ಪಡೆದ ಅಮೇರಿಕದ ಸಾಹಿತಿ ಸ್ಟೀನ್ ಬೆಕ್ (Steinbeck) ಅವರ " Grapes of the wrath " ಕಾದಂಬರಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಡಾ|| ಚಿದಂಬರ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಅಮೇರಿಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಅಕ್ಲಹಾಮಾ (Oklahoma) ದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಬರಗಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಭೂಮಿಗಳ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ರಾಂತಿಪೋಷಿಯಾಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಅವರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಭಯಂಕರ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಕಾಶ್ಯಪ ಅವರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಅಮೇರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು.

ನಂತರ ಶ್ರೀ ರಮಾನಂದ ಪಡುಕೋಣೆಯವರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಶಿಯನ್ ನಾಟಕಕಾರ ಝುಕೊವ್ಸ್ಕಿ ಅವರ " ಹಗ್ಗಿನ ತೋಟ " ನಾಟಕದ ತಮ್ಮ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ಕಾರಣ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿ

ಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ
ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲ ಸದಸ್ಯರನ್ನು
ಕಳುಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಟ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

“ ದ್ವೈಪಾಯನ ಟ್ರಸ್ಟ್ ” ದ ಉದಯ

ಪ್ರೀಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು,
ಚರ್ಚಾಕೂಟ, ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ
ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು
ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ನೋದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಉತ್ಸಾಹಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಡಾ|| ಚಿದಂಬರ ಕುಲಕರ್ಣಿ,
ಭೀಮರಾವ ಚಿಟಗುಪ್ಪಿ, ಡಾ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾವನೂರ, ಡಿ. ಆರ್. ಗುಡಿ,
ಬುರ್ಲಿ ಮುಂತಾದವರು “ ದ್ವೈಪಾಯನ ಟ್ರಸ್ಟ್ ” ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆ
ಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ೩೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀ ಬುರ್ಲಿ ಬಿಂದು ಮಾಧವರ
“ ಮಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿ ” ಪ್ರಕಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ದ್ವೈಪಾಯನ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು
ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊಸಯುಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ
ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ಇಚ್ಛೆ
ಟ್ರಸ್ಟಿಗಿದೆ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ವ
ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಚಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಮಾನವಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ, ಅಲ್ಲದೆ
ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಪಂಚ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು
ಹೊರತರುವ ಹಂಬಲ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಿದೆ. ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ದಿವಸ, ಬಲಿಪ್ರತಿಸದೆ ಮತ್ತು ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿವಸ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ವರುಷ
ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವ
ಹೀಗಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾದಾರರು ೧೫ ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಅಜೀವ ಸದ
ಸ್ಯರು ೨೫೦ ರೂ. ಗಳು. ಪೋಷಕರು ೨೫೦ ರೂ. ಗಳು. ಪ್ರದಾತೃಗಳು
೧೦೦೦ ರೂ. ಗಳು.

ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಲ್ಲದೇ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳನ್ನೂ ಆವೃತ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿ ಇದೇ ಬರುವ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ಶುಭದಿನದಂದು ಬಂಗಲಾ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿದೆ ಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಮુંಬईचे पत्र

कन्नड साहित्य कूटाचे विविध उपक्रम

मुंबई कन्नड साहित्य कूटा संघाने सन् १९७१ साली, कन्नड साहित्यिकांची आणि साहित्य प्रेमीजनांची प्रातिनिधिक संस्था या नात्याने, डॉ. चिदंबर कुलकर्णी यांच्या नेतृत्वाखाली आणि दक्ष सचिव प्रो. जी. व्ही. कुलकर्णी यांच्या परिश्रमामुळे अनेक महत्वाचे उपक्रम पार पाडले. गेल्या डिसेंबर महिन्यात “नव साहित्या” संबंधाने विचार विनिमय, चर्चा हे उपक्रम हाती घेऊन सुप्रसिद्ध साहित्यिक डॉ. शंकर मोकाशी, राघवेंद्रराव इत्यादि थोर मंडळींचे विचार मुंबईतील कन्नड लेखक आणि लेखिकांना ऐकवण्याचे श्रेय कूटाला लाभले. जानेवारी १९७२ मध्ये भवन्स जर्नलच्या संपादक मंडळाचे सदस्य श्री. काश्यप हे अध्यक्ष पदावर व श्री. अरविंद नाडकर्णी आणि जी. डी. जोशी हे चिटणीस म्हणून निवडून आले असून अत्यंत उत्साहाने कार्यक्रमाची सुरवात झाली आहे.

दि. २०-२-१९७२ रोजी साहित्यकूटाने नवीन पुस्तक आणि चर्चा यांचा उपक्रम आयोजला होता. त्या प्रसंगी श्री. बी. बी. अरस यांनी श्रीकृष्ण अलनहळ्ळी यांच्या “काडु” या कादंबरीचा परिचय करून दिला “कादंबरीची लेखनशैली सुंदर आहे पण लेखकांचा उद्देश नितका स्पष्ट नाही. शिवाय केवळ ८० पृष्ठांच्या आतच समाप्त होणाऱ्या या पुस्तकाला कादंबरी हे नाव देणे काहीसे अवघड वाटते” असे त्यांनी उद्गार काढले.

लेखक आणि पत्रिका प्रतिनिधि श्री. संतोषकुमार गुलवाडी यांचे प्रथम लघुकथा संकलन “मोदल मग्गु” (उमलती कळी) या पुस्तकाचा श्री. अरविंद नाडकर्णी यांनी विमर्शात्मक परिचय करून दिला. त्यातील कांही लघुकथा फार छान आहेत. “पुनर्जन्म” फार पाह्याळीक आहे. अविस्मरणीय मुखवटा आणि सहप्रवासी या कथा तितक्याशा यशस्वीपणे वळलेल्या नाहीत असे ते म्हणाले. चर्चेच्या वेळी श्री. गुलवाडी उपस्थित होते हे एक वैशिष्ट्य होते असे म्हणावयास हरकत नाही.

नोबेल पारितोषिक विजेते अमेरिकन साहित्यिक स्टेनबेक (Steinbeck) यांच्या “Grapes of wrath” या कादंबरीचा डॉ. चिदंबर कुलकर्णी यांनी विमर्शात्मक परिचय करून दिला. तीत चित्रित झालेल्या एका कुटुंबातील पात्रांचे वर्णन, अमेरिकेच्या दक्षिण भागातील ओक्लाहाम (Oklahoma) येथे उद्ध्वलेली दुष्काळी परिस्थिती, लहान लहान शेतांच्या मालकांवर गुदरलेला, आपल्या जमिनी विकून कॅलिफोर्नियाला देशांतर करून जाण्याचा प्रसंग व त्यांनी तेथे अनुभवलेल्या हाल अपेष्टा यांचे त्यांनी प्रभावीपणे निरूपण केले. श्री. कारयप यांनी ह्या कादंबरीमुळे इंग्लंड आणि अमेरिका या देशात घडून आलेल्या क्रांतीचाही साधारण उल्लेख केला.

त्यानंतर प्रमुख पाहुणे श्री. रमानंद पडुकोणे यांनी सुप्रसिद्ध रशियन नाटककार झुकोव्ह यांच्या “फळांची वाग” या नाटकाच्या आपल्या अनुवादाचा त्रोटक परिचय करून दिला आणि या कृतीच्या प्रकाशनात उद्ध्वलेल्या काही कठिण प्रसंगांचे निवेदन केले.

या प्रसंगी साहित्य कूटातर्फे मुंबईतील शाळा कॉलेजांमधून होणाऱ्या साहित्यिक स्पर्धांचे परीक्षक म्हणून आपले कांही सदस्य पाठवण्याचा आपला उद्देश असल्याचे सांगण्यात आले.

“ट्रॅपायन ट्रस्टचा” चा उद्देश

येथील कांही उत्साही कार्यकर्ते डॉ. चिदंबर कुलकर्णी, श्री. भीमराव चिटगुप्पी, डॉ. श्रीनिवास हावनूर, डी. आर गुडि, बुर्ली यांनी “ट्रॅपायन ट्रस्ट” या नावाची एक संस्था स्थापित केली आहे. या संस्थेचा प्रमुख उद्देश म्हणजे

शैक्षणिक आणि संशोधन संस्था स्थापणे, चर्चा मंडळे विचारविनिमयकेंद्र यांचे संघटन, व त्याचप्रमाणे कानडी, मराठी, हिंदी व इंग्रजी या भाषांतून पत्रिका, पुस्तके प्रसिध्द करणे हा होय. द्वैपायन ट्रस्टने श्री बुली बिंदु माधव यांच्या “मिचिनबळि” या गेल्या ३५ वर्षांपासून साहित्य निर्मितीला वाहिलेल्या प्रकाशन संस्थेचे काम पुढे चालू ठेवण्याचा निर्धार केला आहे. ज्ञान विकास आणि विज्ञान विषयक ग्रंथ नव्या युगाला योग्य ठरतील अशा नव्या दृष्टि-कोनातून लिहविणे हाही ट्रस्टचा एक उद्देश आहे. देशपरदेशातील सांस्कृतिक जीवन, समीक्षा, धर्म, तत्त्वज्ञान, प्रचलित समस्या, मानव्य आणि सामाजिक समस्या, साहित्य विमर्श, विज्ञान प्रपंच या विषयांवरील ग्रंथ तयार करविण्यासंबंधीची या ट्रस्टला तळमळ आहे. अक्षय तृतीया, बलिप्रतिपदा, गण-राज्यदिन असे वर्षातून चार ग्रंथ प्रसिध्द करण्याचा ट्रस्टने संकल्प केला आहे. सभासदत्वाचा तपशील असा आहे. वार्षिक वर्गणीदार रु. १५. आजीव सभासद २५० रु. पोषक २४० रु. प्रदाते १००० रु.

नवीन विषयांवरील ग्रंथ किंवा अन्य भाषेतील उत्कृष्ट ग्रंथांची भाषांतरे यासाठी ट्रस्टने आवाहन केले आहे. असे कळते की ट्रस्टचे पहिले प्रकाशन या नात्याने बांगला देशाच्या स्वातंत्र्य लढ्याच्या विषयावरील पहिला कन्नड ग्रंथ अक्षय्य तृतीयेच्या मुहूर्तावर प्रकाशित केला जाणार आहे.

शब्दार्थ

कूट	ಕೃತ	संघ
चटुवटिके	ಚಟುವಟಿಕೆ	उपक्रम
कळेद	ಕಳೆದ	(धातु कळे=हरविणे) मागील
एपीडिसु	ಏಪಿರಿಸು	आयोजन, व्यवस्था करणे
काडु	ಕಾಡು	जंगल
पुट	ಪುಟ	पृष्ठ, पाने.
कष्ट	ಕಷ್ಟ	कठीण, अशक्य
कते	ಕತೆ	लघुकथा
वरगाल	ವರಗಾಲ	दुष्काल

चिक्क	ಚಿಕ್ಕ	लहान
ओडेय	ಒಡೆಯ	मालक
मारिकौडु	ಮಾರಿಕೊಂಡು	विक्रान्त
बलसे	ಬಲಸೆ	देशांतर
कोडमाडु	ಕೊಡಮಾಡು	पुरविणे
तक्कंतो	ತಕ್ಕಂತೆ	साजेल असे
हंवल	ಹಂಬಲ	तळमळ
तिळिदु बंदिदे	ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ	असे समजते

(हा उतारा पाहा यातील संस्कृत प्रचुर शैलीमुळे मराठी भाषिकाला हा लेख वाचण्यास आणि समजण्यास अडचण पडत नाही.)

△ △ △

ಒಂದು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಸಂಗ

ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್

ಕೋಳಿಗುಡ್ಡ ಕಡಿಸಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದನಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಕೊಳ್ಳುವದೆಂದ ರೇನು ಮಹಾ!-ಒಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮೂರು ಬೀಲ ಕಡಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮನೆಗೆಟ್ಟು ಎರಡನ್ನು ಅಡತಿಗೆ ಹೇರಿದಾಗ ಒಂದು ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದು ಕೈ ಸೇರಿ ಅದರ ಲೆದರ್ ಕೇಸನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಗೌರಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಂತಹ ಮಧುರ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಹೃದಯ ಹಗ್ಗಿ ಹೀರಿಕಾಯಿ ಆಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಒಂದು ಒಂದು ಕನಿಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಸರಿಸಿದಾಗ "ಯಾಹೂ" ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಇನ್ನೂ ಉಬ್ಬಿ ನೆಲದಿಂದ ಮೇಲೆ ನೆಗೆದಿದ್ದ, ಕರಿಸಿದ್ದ.

ನೀರಿನ ತತ್ವಾಣಿಯಂತೆ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಹೆಗಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡಿ ಬೇಸತ್ತರೆ, ಬುತ್ತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಲಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಹೆಂಗಸ ರಂತೆ, ಎಡಗೈ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ದಣಿದಾಗ ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನು ರಮಿ ಸುವ ತಾಯಿಯಂತೆ ಎದೆಗೆ ಆಸಿಸಿಕೊಂಡು ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಅಡ್ಡಾಡಿ ನೋಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಿನ ಖಬರು ಇಲ್ಲದೆ, ನಲವತ್ತು ಮನೆಗಳ ಆ ಕಗ್ಗ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬಂದ "ಬಾಂಜಿಬಾರ್" ಮಾಲಿಕ ಕರೆಸಿದ್ದ ನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಸ್ನೇಹ ಬಳಗ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವುದೇ? ಚಹಾಪಾಣಿ ಎಂದು ಸಮೀಪದ ಊರುಗಳನ್ನು ಸೇರಹತ್ತಿದರು. ಮುದುಕರಾದರೂ ರಸಿಕತೆಯ ಸೆಲೆ ಬತ್ತದ ಕೆಳಗಡೆ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡರು "ಕರಾಳ! ಅದೇನೋ

ಹಾಡೂ ಡಬ್ಬೀ ತಂದೀಯಂತಲ್ಲ? ಅದ್ಲಿ ಹಾಡಿಸಿ ನಮ್ಗೆ ಹುಗ್ಗಿ ಉಣ್ಣು ದಿಲ್ಲವೇನೋ" [ಕರಿಯಾ, ಅದು ಏನೋ ಹಾಡುವ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತಂದಿ ರುವೆ ಎಂತಲ್ಲ! ಅದನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ನಮಗೆ ಹುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸುವದಿಲ್ಲ ವೇನೋ!] ಎಂದಾಗ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಕರಿಸಿದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನ ಸೇವೆಯೂ ಸೇರುತ್ತ ದೆಯೇ? ದೊಡ್ಡಸ್ತನ ಬೇರೆ ತೋರಿಸಬೇಕಲ್ಲ. ಏನತ್ತು ಜನರ ಸಮಾರಾ ಧನೆ ನಡೆವಾಗ, ಮನೆಯ ಗೋದಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಕಡಲೆಯೆಂದು ಅದೇನೂ ಭಾರವಾಗಿ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಕರಿಸಿದ್ದನ ತಾಯಿ ಚಿನ್ನವ್ವನಿಗೆ! ಆಕೆಯೂ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಚಾಣೆ! ಹುಗ್ಗಿ ಹಾಕಿ ಅಕ್ಕಿ ಕಿಚಡಿ ಕುದಿಸದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲ್ಲರ ಕೈ ಎಳೆಸಿದ್ದಳು.

ಗೌರಿಯಂತೂ ಗಂಡನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಬಾಯಿ ಅಗಲಿಸಿದಂತೆ ಹಾಡುವ ಡಬ್ಬಿ ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಗಂಡನಿಲ್ಲದಾಗ ಅದನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಧುರ ಸ್ವರ್ತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ದ್ದಳು. ಅದೇನೋ ಚೀರಾಟ ಮತ್ತೇನೋ ಕೂಗಾಟ, ಇನ್ನೇನೋ ನರಳಾಟ ಕೇಳಿ ಬೇಸರಿಸದಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ "ಅಲಕ್ಕಿ ಹೂವಿಲ್ಲ..." ಕಾಡು ಕೇಳಿ ಕುಣಿದಾಡಿದ್ದಳು. ಗಂಡನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಇನ್ನೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬಿತ್ತು. ಕರಿಸಿದ್ದನಿಗೆ, ಗೌರಿಯೂ "ಬಾಂಜಿಬಾರ್" ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ, ಅತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ, ಗೆಳತಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಚಹ ಕುಡಿಸಿದ್ದಳು. ಪುಡಿಯ ಖರ್ಚು ಅಷ್ಟೇ!

ಬ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕರಿಸಿದ್ದ ಅಕ್ಕವಕ್ಕದ ಊರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೇಲಸ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ಮಗನಂತೆ ತಾಯಿಗೂ ಅರಿವು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಜಕುಮಾರ ಕರಿಸಿದ್ದ ಸುತ್ತಾಡಿ ಮೆರೆಯಲೆಂಬ ಬಯಕೆ ಚಿನ್ನವ್ವನಗಿದ್ದರೆ ಸರದಾರನಂತಹ ಗಂಡ ಬಾರ್ಸಿಲಾಯಿಲ್ (ಬ್ರಾಸ್‌ಲೆಡ್) ಧೋತರ ಉಟ್ಟು, ಟರ್ಟಲ್ (ಟಿರಿಲಿನ್) ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟು, ರೇಷ್ಮೆ ಪಟಕ ಸುತ್ತಿ ಶಮನಾ ಬಿಟ್ಟು, ಮೀಸೆ ತಿರುವಿ, "ಬಾಂಜಿಬಾರ್" "ರೇಡಿಯೋ" ಹಿಡಿದು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಹತ್ತಾರು ಹೆಣ್ಣು "ಅನ್ಯ" ಎಂದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳು ಇಟ್ಟು, ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ ರಭಸಕ್ಕೆ ಬೆರಳು ನೋವಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಜೀವ "ಸಾರ್ಥಕ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಂಡತಿ.

ಬನದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಗುಡ್ಡದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಚಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಊರಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತಾರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಸವಾರಿ ಕಟ್ಟಿದಾಗ, ತಾಯಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ "ಸಾವ್ವಾರಿ" ಚಿನ್ನವ್ವಳೇನು? ಮಗನ ಕೂಡ ಜೊತೆ ಮಾಡಿ ಮಗನ ಕಿಸೆ ತುಂಬಿ ಕುಡಚಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮತ್ತೂ ಹಣ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಚತುರ ಮಗ.

ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯೊಡ ಗುಡಿ ಕುಳಿತ ಕರಿಸಿದ್ದನ ಮೂಖವೂ ಆರು ಮುಖದಂತಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ನೋದಲ ಸಲ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಕಂಡು ಗೌರಿಯ ಕಣ್ಣು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡನ ಜತೆ ಜೇರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿಗಿಯುವೆ ವರೆಗೂ ಹೋಳಿಗೆ ಹೊದೆದಿದ್ದರೂ ಹಾಟೇಲಿನ ಸವಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರಿಸಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ದು ಪಡದೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ಕೋಣ ಸೇರಿದ್ದ. ಗೌರಿಗೆ ವಿತ್ತಾಯದಿಂದ ಸೀರಾ, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ತಿನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಎರಡು ಪಾನಪಟ್ಟಿ ತರಿಸಿ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದನ್ನಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಿಗಾರೇಟ್ ಹೊತ್ತಿಸಿದ್ದ. ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿ ಒಳ್ಳೇ ಆಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಸಿಗಾರೇಟ್ ಸೇದುತ್ತಿರುವ ಗಂಡನನ್ನು ಕಂಡು ಗೌರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆತ್ಮರ್ಯ, ಅಭಿಮಾನ. ಗಂಡನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕಂಡು ಇನ್ನೂ ಬೆರಗಾಗಿತ್ತು ಆಕೆಗೆ. ಆ ದೊಡ್ಡ ಊರಿನ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟೆಲಿನವರು ಕರಿಸಿದ್ದನಿಗೆ ಅದೇನು ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವುದು! ಭಲೆ!

ಬೆಳಗಾವಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ "ಆಟೋ" ದಿಂದ ಬಂದಾಗ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಆಟೋದವ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ, ಆತ ಸಲಾಂ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಾಗ ಬೆಳಗಾವಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕಂಡು ಇನ್ನೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಗೌರಿಗೆ, ಕಾಲಿಡಲು ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ವೀಪರೀತ ಜನದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಗಿಜಗುಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕರಿಸಿದ್ದ, ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು

ಬ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಜತೆಗೂಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದೇ ಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪಂಜರವಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ
ಪಕ್ಷಿಗಳಾದ ಅವರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಕಲ್ಲು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಿತವಾದ
ಕ್ಯಾಂಟನ್ ಹೊಕ್ಕು ಕರಿಸಿದ್ದ ಪರದೆ ಬಿಟ್ಟ ಕೊಣೆಯನ್ನೇ ಸೇರಿದ್ದ.

ಒಂದು ಸಿಮೆಂಟ್ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ,
ಅಕೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಇಟ್ಟು ಸವದತ್ತಿಯ ಬಸ್
ನೋಡಲು ನಡೆದ. ಎಲ್ಲ ಬಸ್ಸುಗಳ ಹಣೆಬರಹವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ
ಅತ್ತಿತ್ತ ಸೆಡವಿನಿಂದ ಮುಖ ಮಾಡಿ ನಿಂತ ನೂರಾರು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ
ಹುಡುಕಬೇಕು? ಒಂದಿಬ್ಬರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಕಂಟ್ರೋಲರ್
ಅವರನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೇಳಿದಾಗ "ಇದೆಲ್ಲ ಸಕ್ರಿ ಕಂಟ್ರೋಲ್" ಎಂದಿದ್ದ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಸವದತ್ತಿ ಬಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತಲಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದ.

"ಬಾಯೀ ನಿಮ್ಮ ಕರೀತಾರು!" (ಬಾಯೀ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯು
ತ್ತಾರೆ) ಯಾವನೋ ಕಿರಿಮಿಸೆಯವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟಿ ಕುಪ್ಪಸದ
ಅಂಗಿಯವನನ್ನು ಕಂಡು "ಯಾರ" ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ
ಎದ್ದು ನಿಂತಳು ಗೌರಿ.

"ಯಾರೋ ಹಳದಿ ಪಟಕಾದವರು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಾರು" (ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿ
ದ್ದಾರೆ). ಎಂದು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ, ನೂರಾರು ಪಟಕದವರತ್ತ ಕೈ ಮಾಡಿ
ಆತ, ಸಿಗರೇಟ್ ಹೊಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದಾಗ ಗಂಡನ ರೇಷ್ಮೆ ಪಟಕಾ
ಸ್ಮರಿಸಿ ನಿಂತಳು ಗೌರಿ

ಹೇಗೋ ಸವದತ್ತಿ ಬಸ್ಸಿನ ಹಣೆಬರಹ ಕಂಡ ಕರಿಸಿದ್ದ. "ಸಂವ
ದೈತಿ" ಅಷ್ಟೇಕಲಿತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಸುರುತ್ತ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ ಹೆಂಡತಿ
ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ. ಅವಸರದಿಂದ ಓಡಿ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಕಂಡದ್ದೇನು?
ತಪ್ಪಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಿಮೆಂಟ್ ಬೆಂಚ್ ಹುಡುಕ ಹತ್ತಿದ.
ಉಹು! ಹೆಂಡತಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಬ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರವೂ ಇಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕರಿ
ಸಿದ್ದ. ಹೌದು, ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ?

“ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂಟಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ದು ” (ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳು) ಎಂದು ಗಡಬಡಿಸಿ ಅವರಿವರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಬಾಯಿ ಬಿಡದೆ ಹೋಗಲಿ, ಅವನತ್ತ ನೋಡಲು ಕೂಡ ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. “ತುಟ್ಟೇ ಜನ”

ಚಾರಿ ಬೇಳುತ್ತಿರುವ ಪಟಕಾ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಅತ್ತಿತ್ತ, ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು, ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ಓಡಾಡಿದರೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ರಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಸೀರೆಯ ಗೌರಿ ಕಂಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಗಲಿಸಿ, ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ಮುಖ ಎತ್ತರಿಸಿ, ಇಳಿಸಿ ಕರಿಸಿದ್ದ ರೌಂಡು ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

“ ಎನ್ನೇಕು ” (ಎನು ಬೇಕು) ದಪ್ಪ ಮೀಸೆಯ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿ ನವ ಕೇಳಿದಾಗ “ ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂಟಿ ” (ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ) ಎಂದು ಹವೆ ಹೋದ ಸೈಕಲ್ ಟ್ಯೂಬಿನಂತೆ ಉಸುರಿದ್ದ ಕರಿಸಿದ್ದ.

“ ನೀಲಿ ಸೀರಿಯಾಕೇನು ? ” (ನೀಲಿ ಸೀರೆಯ ಆಕೆ ಏನು) ಎಂದು ಅತ ಕೇಳಿದಾಗ “ ಹೌದು ಎಲ್ಲಿ ” (ಹೌದು ಎಲ್ಲಿ) ಎಂದು ಕರಿಸಿದ್ದ. ಬಾಯಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ.

“ ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಂತಾಳು ” ಎಂದು ಯಾವುದೋ ಬಸ್ಸು ತೋರಿಸಿದ್ದ.

ತಗಾಯ ಸಾಲಕ್ಕೆ ರೈತರು ಮುಕುರಿದಂತೆ ಆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಹೊರಗಿನ ಜನರನ್ನು ನೂಕುವ, ತುಳಿಯುವ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ “ ನನ ಹ್ಯಾಂಟೀ-ಹ್ಯಾಂಟೀ ” ಎಂದು ಪಲ್ಲವಿ ಹಿಡಿದ ಕರಿಸಿದ್ದ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಪಟಕಾ ಬಿಡದೆ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೀಳಿಕೊಂಡು, ಕಂಡಕ್ಕರ್ ಎದೆ ಹಿಡಿದು ಕೆಳ ನೂಕುವ ಖಬರಿಲ್ಲದೆ “ ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂಟೀ ” ಎಂದು ಎದೆ ತೂರಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬಸ್ಸಿನ ಒಡಲು ಒಡೆದು ಒಳಸೇರಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂದು ಗೊಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತೂರಿದರೂ ನೀಲಿ ಸೀರೆ ಕಾಣದು. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಸದ್ದು ಕೇಳದು.

ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟು, ಶಾಲು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು, ಓಡಾಡಿ ಸೋತ ಕರಿಸಿದ್ದ ನಿಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಾಣದಾಚೆ ರಸ್ತೆಯ ಎದುರಿಗೆ ನೀಲಿ ಸೀರೆ ಕಂಡಿತ್ತು? *

“ನನ್ನ ಗೌರಿ” ಎಂದಾತ ಅಡ್ಡ ಬರುವ ಟ್ರಕ್ಟಿಗೆ ಹಾಯುವ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಧಾವಿಸಿದ್ದ. ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ ಹೌಹಾರಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಗೌರಿ. ಗಂಡನನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆಯ ಜೀವ ಮರಳಿತು.

“ನಿನೇಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ? ಯಾವನೋ ನೀವ ಇಲ್ಲಿ ಅದೀರಂತ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದ” (ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೀರಿ? ಯಾವನೋ ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೋದ) ಅಳು ಮುಖದಿಂದಲೇ ಗೌರಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಕಿನ್ನೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಹಸಿ ಉರುಳಿದ್ದವು.

“ಓಂಜಿಬಾರ್?” ಹೆಂಡತಿಯ ಬರಿಗೈ ಕಂಡು ಕೇಳಿದ ಕರಿಸಿದ್ದ. ಇನ್ನೂ ಗಾಬರಿಯಾದ.

“ಐಯ್, ಅಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು ಬಂದೆಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಹುಡುಕಿದರು. ನೋವಲು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳವೇ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ದೊರೆತ ಸಂತಸದಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಪರ್ ಸಿಗದೆ, ಕರಿಸಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಥೆ ಪಟ್ಟು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಹುಡುಕಾಟ, ವ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಯತ್ನ.

“ನಡಿ ಗೌರೀ ಅಡ್ಡ ಯಾರೋ ಹೋತ್ತು (ನಡೆ ಗೌರೀ, ಅವನ್ನು ಯಾರೋ ಹೋತ್ತು ಹಾಕಿದರು) ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಸವದತ್ತಿ ಒಸಿ ನತ್ತ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ್ದ ಅತ.

“ಎಡ್ಡ ಸವದತ್ತಿ ಕೊಡ್ತಿ” (ಎರಡು ಸವದತ್ತಿಯ ಟೆಕ್ಕಿಟು ಕೊಡಿರಿ) ಕರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಾಗ ಪೂರಾ ಮುಂಗೈ ಜೇಬಿ ನಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹಾಯಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು.

“ಹಾ ನನ್ನ ಎಡ್ಡಾರ ರೂಪಾಯಿ” ಎಂದಾತ ಬೆಸತು ಹೆಂಡತಿ ಯತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕರಿಸಿದ್ದನನ್ನು ಬದಿಗೆ ನೂಕಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ. ತನ್ನ ಟೆಕ್ಕಿಟು ತೆಗೆಸಲು.

अदरे बेंचगु करिसिद्ध कुडचि निष्ठाणदल्ली चकदु अवसरदिंद
 जेड्डी हाकूत्रलिद्ध, जेड्डीतिय जेड्डी जेड्डी हाकदु जेड्डीगिंत
 र्गुलु बेंचगु चल्ली बंदिदुद्धु नल्ली यमादरु र्गुलिनवरु कंदु
 करियुबारदेंदु निष्ठाणदु जेड्डीदु अवसरदिंद दारु
 जेड्डीगिद्ध. अतस जाली बगलु बगलुदुद्धु. सक्कदल्लिय
 “हाडुंति” यन्नु कडिद्ध करिसिद्ध दुंदु ह्म “बंजिबंरु”
 कडेंदु जेड्डीदु सृष्टियन्नु मरिडिद्ध.”

एक गमतीदार प्रसंग

बायको आणि ट्रांझिस्टर

कोळीगुड ही टेकडी खणविणाऱ्या करिसिद्धाला ट्रांझिस्टर विकत घेणे
 म्हणजे काय नवल ? शेताच्या बांधावर बाडलेल्या तीन पोती हरभऱ्यातून एक
 पोते घरी टेऊन दोन पोती अडतेत जमा केल्यावर एक ट्रांझिस्टर लाभला होता.
 तो आपला झाल्यानंतर त्याच्या लेदर केसवर हळुवारपणे हात फिरविताना
 “गौरी” च्या चेहऱ्याचा स्पर्श झाल्याच्या मधुर अनुभवाने त्याचे हृदय आनंदले
 होते. “कट !” एक बटन फिरवले ! दुसरे सरकले ! “याडू” आवाज येऊ
 लागला तो ऐकून अत्यंत आनंदाने करिसिद्धाने जामिनीवरून उडी मारली होती.

तो एखाद्या पाण्याच्या माठाप्रमाणे ट्रांझिस्टर बगलेंत अडकवून भटकायचा
 फिरून थकल्यावर शेतात जताना “न्याहरी” घेऊन चाललेल्या बायका-
 प्रमाणे डावा हात उंचावून “रडणारे” ट्रांझिस्टर मुलाप्रमाणे छातीशी धरून
 सुखद अनुभव घेत असे. चालल्यामुळे पाय दुखत असल्याची त्याला
 अजीबात जाणीव नसाय्याची. चाळीस घरांच्या त्या खेड्यांत प्रथमच आलेल्या
 ट्रांझिस्टरचा मालक करिसिद्धा. त्याला पाहिल्यावर स्नेही सोबती त्यास तसाच कसा
 जाऊ देतील ? “चहा-पाणी” म्हणत त्यास शेजारच्या गांवातून हिंडवू लागले.
 म्हातारपणांत देखील व्यांचा रसिकतेचा झरा अठला नव्हता असे खालच्या
 आळीतले रामण गौडा त्यास म्हणाले : करिया ! तू गाणारा डवा आणला आहेस !

म्हणे ! त्याचे गाणे ऐकवून आम्हाला गव्हाच्या खिरीची - खिचडीची (हुंगी) पाटी देणार नाहीस काय !” ते असे बोलल्यावर करिसिदाला पाटी देणे भाग पडले. त्यांतच त्याची सेना देखील सामील झाल्याशिवाय कशी राहील ! त्यालाही आपला वडेजात्र दाखवायचाच होता ना ! पन्नास लोकांच्या पाटीची तयारी खरी पण घरचेच गहू, गुळ, हरभरे होते त्यामुळे चिन्नवाला ती मुळीच जड वाटली नाही, ती देखील संसारात पटाईत होती. खिचडीसाठी तिने तांदूळ न वापरता घरांतील मक्याच्या कण्यांवरच पाहुण्यांना ताव मारण्यास लावले होते.

गौरी तर नवऱ्याला पाहून जशी आवासात उभी राहायची तद्वतच “ट्रांझिस्टर” (गाणारा डबा) पाहून आनंदली होती. नवरा घरी नसताना तिने ट्रांझिस्टरचा स्पर्श करून उराला कबटाळला होता व त्याच्या मधुर अनुभवाने मस्त झाली होती. काहीवेळा गोंगाट, काहीवेळा आरडा ओरडा, काहीदा रडणे कुथणे ऐकू येई पण ती कधी कंटाळली नाही. तशात एकदा “आलकें हूचिल्ल (वडाला फूल येत नाही) हे गाणे ऐकून अक्षरशः ती नाचली होती नवऱ्याबरोबर. त्या वेळी आई घरात नसलेली पाहून फारच हुक्की आली होती करिसिदाला. गौरीने देखील ट्रांझिस्टरापायी सासू घरी नसताना मैत्रिणींच्या आग्रहाला बळी पडून सर्वांना गुळाचा चहा पाजला होता. म्हणजे तिला फक्त चहाच्या पुडीचाच काय तो खर्च सोमावा लागला होता.

ट्रांझिस्टर दाखवीत करिसिदा गावोगाव हिंडायचा. त्याच्या आईचे देखील शेताचे काम खोळंबलेले होते. ते मुलाप्रमाणे तिलाही जाणवत नव्हते. एकुलता एक राजकुमार करिसिदा हिंडून खूप भिरवू दे असे तिला वाटायचे. गौरीला देखील सरदारा सारखा नवरा, ब्रासलेट (तळम) धोतर नेसून टर्नेल (टेरिलिन) शर्ट घालून रेशमी फेटा गुडांळून सोडून, मिशाना टोक देत ट्रांझिस्टर बगलेत मारून हिंडताना पाहून दहावारा बायकांनी “अय्या” म्हणत आश्चर्याने बोट चाऊन दुःखाने विव्हाळलेले ऐकताच आपले जीवन सार्थक झाल्यासारखे वाटे, त्या अभिमाना बायकोला.

वनद (माधी) पूर्णिमेला एल्लम्माच्या डोंगरावरील जत्रेसाठी गावातील दहावारा त्रैलगाड्या “सवारी” (टप) चढवून तयार झाल्या तेव्हा करिसिदाने

आपल्या आईचे तोंड पाहिले होते. त्या गावातील "सावकारीण" चिन्नाच्या काय घाट विचारावा! लेकला सुनेशी गाठ घालून त्याच्या खिशात पैसे भरून त्याला तिने कुडचीच्या रेल्वे स्थानकावर धाडले होते. पण त्या हुपार लेकाने आईला न कळत आणखी थोडे पैसे उचलले होते.

एका बाजूला ट्रांझिस्टर आणि दुसऱ्या बाजूला बायको अशा घाटात बसलेला करिसिदा महा तोंडाचा - पणमुखा सारखा दिसत होता. आधुष्यांत प्रथमच रेल्वे स्टेशन पाहता असलेल्या गौरीचे डोळे नवलाईने चौफेर फिरत होते. त्यात नवऱ्याची सोबत. घरात पोटभर पुरणपोळी खाऊन देखील बायकोला हॉटेलातील पदार्थांची चव दाखविण्यासाठी करिसिदा तिला तिकडे घेऊन गेला. पडदा सोडलेला होता त्या खोलीत शिरला. गौरीला जुलमा जुलमाने शिरा, उर्पीट आणि फराळाचे पदार्थ खाऊ घातले. दोन विडे मागविले. एक तिच्या तोंडात सरकवला आणि दुसरा आपण खाऊन त्याने सिगारेट सिलगावली. एका पायावर दुसरा पाय टेऊन मोठ्या आडबतेने सिगारेट ओढणाऱ्या नवऱ्याला पाहून तिला आणखीन कांतुक घाटले. तिला त्याचा अभिमान वाटत होता. नवऱ्याचे वजन पाहून ती बकित झाली होती. त्या मोठ्या गावातील मोठ्या हॉटेलवाल्याने करिसिदाची केवढी बडदास्त राखली होती! शाबास!

बेळगाव रेल्वे स्टेशनपासून बस स्टेशनपर्यंत ऑटोरिक्षाने येण्यासाठी राजकुमार करिसिदाने पाच रुपये दिले होते. ऑटोरिक्षावाल्याने त्यास खूप फिरवून आणले होते. त्याने सलाम केला व तो मागे सरून उभा राहिला. बेळगाव सारख्या शहरात देखील आपल्या नवऱ्याचा होत असलेला गौरव पाहून गौरीला नवऱ्याबद्दल अधिकच गौरव वाटू लागला. त्या बस स्टेशनवर कमालीची गर्दी होती. पाय टेवण्यास देखील जागा नव्हती. करिसिदा, त्याची बायको व ट्रांझिस्टर यांच्या गटाने पुष्कळ चवरा मारल्या. ते पिबऱ्यातून बाहेर पडलेले पक्षी होते. त्यांना आपण जमिनीवरच असल्याची कल्पना नव्हती. करिसिदाने बस स्टेशनच्या कॅन्टीनमध्ये प्रवेश केला आणि तो पडदा सोडलेल्या रुम (फॅमिली रुम) मध्ये शिरला.

एका सिमिटाच्या बेंचवर गौरीला बसवून तिच्या बाजूला रडके ट्रॅन्सिस्टर ठेऊन करिसिद्धा सवदत्तीची बस शोधायला निघाला. तो सर्व बसेसचे “ललाट लेखन” तपासत होता. शेकडो बसेसे मोठ्या ऐंटीत उभ्या होत्या. आता कसे शोधावयाचे? एका दोघाना विचारता ते म्हणाले ‘कंट्रोलरला विचारा’ “कसले हे साखरेचे कंट्रोल” करिसिद्धा आपल्या मनात म्हणाला. तो अजून सवदत्तीच्या बससाठी धिऱ्या घालतच होता.

“बाई! तुम्हाला बोलाविले आहे” कोणा बारीक मिशा असलेल्या व पटथापटथाच्या ब्लाऊजपीसचा शर्ट घातलेल्या माणसाकडे डोळे विस्फारून उभी राहात गौरीने विचारले “कोणी?”

“कोणतरी पिक्क्या फेट्याचे गृहस्थ तेथे उभे आहेत.” त्याने दूर उभे असलेल्या शेकडो फेटेवाल्याकडे लांब हात करून दाखविले. गौरीला नवऱ्याचा रेशमी फेटा आठवला व ती उभी राहिली.

करिसिद्धाने कसा बसा सवदत्तीच्या बसचा “ललाटलेख” पाहिला. “संवद्येति” आपल्या तुटपुंजा ज्ञानाने उच्चारून बायको बसली होती त्या ठिकाणी धावून आला करिसिद्धा.

धावत येऊन त्याने काय पाहिले? भलत्याच ठिकाणी आल्याचा भास झाला त्याला. त्याने सर्व सिमेंटची बाकडी शोधली. छे! बायको नाही, ट्रॅन्सिस्टरही नाही! करिसिद्धा धाबरला. खरेच! धाबरे व्हायलाच हवे!

“येथे बसलेली माझी बायको गेली कोठे” गडबडून जाऊन करिसिद्धा ज्याला त्याला विचारत होता. ते लोक तरी कसले? तोंड उघडणे तर दूर राहिले, त्याच्याकडे बघायला देखील कोणी तयार नव्हता. भारी शिट लोक!

त्याचा फेटा गळून पडत होता. तो त्याने काखेत मारला. त्याने इकडे तिकडे, आजूबाजूला पायपीट केली. त्या हजारो स्त्रीपुरुषात निव्व्या साडीतील गौरी त्याला दिसलीच नाही. डोळे विस्फारून, तोंड बर करून खाली करून करिसिद्धा धिऱ्या घालतच राहिला.

“काय पाहिजे!” कोणा जाळ्या मिशाच्या व कुरळ्या केसाच्या इसमाने त्यास विचारले.

“माझी बायको” ह्या निघून गेलेल्या सायकल ट्युबप्रमाणे करिसिदाची अवस्था झाली होती.

“निळे पातळ नेसलेली काय?” त्याने पुन्हा विचारले. “होय ती कोठे आहे?” करिसिदाने तोंड आणि डोळे फाकवून विचारले.

“त्या बसमध्ये बसली आहे” म्हणत त्याने भलतीच बस दाखविली

त्या बसच्या बाहेर, तगाईसाठी शेतकरी गर्दी करतात तसे लोक उभे होते. करिसिदाला आपण त्यांना दकलत तुडवत चालला होता त्याचे मानचं नव्हते. “माझी बायको! माझी बायको” असे त्याचे धुपद चालू होते. आपला फेटा कासलेत घट्ट धरून, लोकाना बाजूला सारत चालला होता तो. कंडक्टर त्याच्या छातीला धरून त्याला खाली दकलत होता, तरी तो “माझी बायको” म्हणत छातीच्या जोराने बसमधील गर्दीतून वाट काढत चालला होता. त्याने आतील कानाकोपरा तपासला पण निळी साडी दिसेना! “आकाशवाणी” चा आवाजही येईना!

त्याचे धैर्य खचले, पाय गळून गेले होते. चालून थकलेल्या करिसिदाला बसस्टेशनच्या पलीकडील रस्त्यावर निळी साडी दृष्टीस पडली.

“माझी गौर!” म्हणत तो धावत सुटला. आड येत असलेल्या ट्रॅका धक्का लागेल अशी शंका देखील त्याला आली नाही. गौरी हरणीसारखी डोक्यांची उघडझाप करत धाबरून उभी होती. नवऱ्याला पाहून तिचा जीव भांड्यात पडला.

“कोठे गेला होता तुम्ही? असाच एकजण तुम्ही येथे असल्याचे सांगून मला उभी करून गेला” गौरी रडक्या चेहऱ्याने नवऱ्याला सांगत असताना तिच्या गालावरून एक दोन थेंब गळले.

“टांजिटर!” बायकोचा रिकामा हात पाहून धावलेल्या करिसिद्दाने विचारले.

“अय्या! मी तो तेथेच ठेऊन आले?” ती उत्तरली.

ती दोघेही धावत ट्रांझिस्टर शोधायला आली. अगोदर बसली होती ती जागाच बरोबर ध्यानात येईना. बायको सापडली याचा करिसिद्दाला आनंद झाला होता, तरी हरवलेला ट्रांझिस्टर शोधण्यात त्याने एक तास घालवला.

“चल गौरी!” तो कोणीतरी लंपास केला! म्हणत त्याने सबद्धतीच्या दुसऱ्या एका बसकडे मोर्चा वळवला.”

“दोन सबद्धती ब्या” करिसिद्दाने खिशात हात घालत म्हटले. त्याचा कोपऱ्यापर्यंतचा हात खिशातून बाहेर आला.

“अरेच्या! माझे दोनशे रुपये!” ब्या मोजून त्याने आपले तोंड बायकोकडे वळवले. क्यू मधील एकजण तितक्यात करिसिद्दाला मागे सारून टिकिट काढण्यासाठी पुढे आला होता.

त्याच दिवशी सकाळचे करिसिद्दा कुडचीच्या स्टेशनवर बायकोबरोबर संपादन पावले टाकत चालला होता.

आता ?

पोटांत काही नव्हते त्याच्या काळजीपेश्या तिकीटाशिवाय प्रवास केल्याबद्दल रेल्वेच्या नोंकरांनी पकडलेतर! ही काळजी त्याला सतावत होती. त्याने स्टेशनच्या दुसऱ्या बाजूने घाईने रस्ता ओलांडला होता. त्याच्या बगलेत काही नव्हते त्यामुळे ओके ओके दिसत होते.

“बस्! बाजूला बायको आहे ना!” करिसिद्दा क्षणभर ट्रांझिस्टर गमावल्याचे दुःख विसरून गेला होता.

शब्दार्थ

कडिसु	कडिसु	खणबिणे
महा	मुळा	(बोली) नवलाई
ओड्डु	ऊड्डु	बांध (शेताचा)
बोळेंद	बोळेंद	बाढलेला
चील	छील	पोते
कडले	कडले	हरभरा
कैय्याडिसु	कैय्याडिसु	हात फिरविणे
हिग्गि	हिग्गि	(हिग्गु = प्रसरण, पावणे आनंद होणे) खुशीत
कैसेरु	कैसेरु	हाती येणे
हीरेकायि	हीरेकायि	दोडका (शिराळे)
क्रिवि	क्रिवि	कान, रेडियोचे बटन
उड्वि	उड्वि	(उड्वु = फुगणे) आनंदून
नेगे	नेगे	उडी मारणे
नेल	नेल	जमीन
तत्राणि	तत्राणि	माठ, कूजा
दंगलु	दंगलु	कारव, खांदा
अलेंदाहु	अलेंदाहु	भटकणे
वेसत्तु	वेसत्तु	(वेसरि = कंटाळणे) कंटाळून
बुत्ति	बुत्ति	दही-भात
हाल	हाल	शेत
हंगसरु	हंगसरु	झिया
अंडांगे	अंडांगे	(अंड = डावा) + कै डावा हात
दणि	दणि	थकणे
रमिसु	रमिसु	(मुलांचे) खेे थांबविणे
आनिसु	आनिसु	टेकविणे

काग	कग्न	गावठी
बळग	बळग	नाते, नातलग
सुम्माने	सुम्माने	उगीच, फुकट
सेले	सेले	शरा
वत्तद	बत्तद	(वत्तु=आटणे) न आटलेला
केळगडे	केळगडे	खालती, खालच्या आळीतील
हाडुव	हाडुव	गाणारा
डब्बे	डब्बे	डबा
हुगिंग	हुगिंग	१. गव्हाची खीर २. खिचडी
उणिणसु	उणिणसु	१. जेऊ घालणे, भरविणे २. पार्टी देणे
हिरियरु	हिरियरु	वडील मंडळी
दोडस्तन	दोडस्तन	बडेजाव, ऐट
समाराधने,	समाराधने	भोजन समारंभ
बेल्ल	बेल्ल	मूल
जाण	जाण	हुपार
कुदिसु	कुदिसु	१. शिजविणे २. उकळविणे
(कै) अळेसु	(कै) अळेसु	ओढावयाला लावणे (हात) (अन्न) वाढणे
गंड	गंड	नवरा
अग्निपिकोळ	अग्निपिकोळ	आलिंगन देणे
चीराट	चीराट	किंकाळी
कूगाट	कूगाट	आरडा ओरड
नरळाट	नरळाट	कुथणे
आल	आल	वडाचे झाड
कुणिदाडु	कुणिदाडु	बागडणे, वाचणे
गेळति	गेळति	मैत्रीण

नुच्चु	नुच्चु	कणी
अक्रपकद	अकृपकृद	आजूबाजूचे
हिंदके वीळु	हिंदके वीळे	मागे पडणे
अरिक	अरिच	जाणीव
मेरे	मेरे	मिरवणे.
वयके	वयके	इच्छा, २ डोहाळे
पटक	पटक	फेटा
शभना	शभना	शेपटा, सोगा (फेट्याचा)
मीसे	मीसे	मिशा
वैरळु	वैरळु	बोट
कच्चु	कच्चु	चावणे
हेम्मे	हेम्मे	अभिमान
हेडति	हेडति	बायको
गुड	गुड	डोंगर
जात्रे	जात्रे	जत्रा
चकडि	चकडि	छकडा
सवारि	सवारि	टप
सावकार्ति	सावकार्ति	सावकारीण
सोसे	सोसे	सून
जते	जते	जोडी
अच्चरि	अच्चरि	आश्चर्य
(हांडें) विरियु	(हांडें) विरियु	(पोट) गच्च भरणे
होळिगे	होळिगे	पोळी (पुरणाची)
होडे	होडे	खूप खाणे.
इळिविड्ड	इळिविड्ड	(इळिविड्ड [पडदा] खाली
		सोडणे) खाली सोडलेले
कोणे	कोणे	खोली
शिरा	शिरा	शिरा (सांजा)

ಅಲೆ (ಹಾಕಿಕೊಂಡು)	(ಎಲೆ) ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು (ಪಾನ) ಖಾಣೆ	
ಬಡ್ಡೆ (ಹಾಕಿಕೊಂಡು)	(ಬಟ್ಟೆ) ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು (ಕಪಡೆ) ಚದವಿಣೆ	
ಹೊತ್ತಿಸು	ಹೊತ್ತಿಸು	ಶಿಲಗಾವಣೆ
ಸೆಡು	ಸೇದು	ಆಡಣೆ
ಬೆರಗಾಗು	ಬೆರಗಾಗು	ಚಕಿತ ಹೋಗು
ಸಲ್ಲಿಸು	ಸಲ್ಲಿಸು	(ಸಲಾಮ) ಕರಣೆ ೨ ಪೊಚ್ಚಾವಿಣೆ
		೩ ದೇಣೆ
ವಿಪರೀತ	ವಿಪರೀತ	ಫಾರ
ಕುಡಿಸು	ಕೂಡಿಸು	ಬಸವಿಣೆ
ಪಕ್ಕ	ಪಕ್ಕ	ಬಾಜು
ಹಣೆಬರಹ	ಹಣೆಬರಹ	೧ ಸಲಾಟಲೇಖ (ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಿ)
		೨ ಪಾರ್ಟಿ, ಮಥಲಾ
ಹುಡುಕು	ಹುಡುಕು	ಹುಡುಕಣೆ
ಕುಪ್ಪಸ	ಕುಪ್ಪಸ	ಚೊಳ್ಳಿ, ಬ್ಲಾಕುಜ
ಬಾಯಿ (ವಿಡು)	ಬಾಯಿ (ಬಿಡು)	ತೊಡ (ಉಳಡೆ ಡೆವಣೆ)
ಹಲ್ಲದಿ	ಹಲ್ಲದಿ	ಪಿತ್ತಲಾ
ಹೊಗೆ	ಹೊಗೆ	ಧೂ
ಕಲಿತ	ಕಲಿತ	ಶಿಕ್ಕಲೆಲೆ
ಉಸಿರು	ಉಸಿರು	ಶ್ವಾಸ
ತಪ್ಪಿದ	ತಪ್ಪಿದ	ಖಲತಿಯಾಚ, ಚುಕ್ಕಿಚ್ಯಾ
ಕುಲಿತ	ಕುಲಿತ	ಬಸಲೆಲ್ಯಾ
ಗಾಬರಿಯಾಗು	ಗಾಬರಿಯಾಗು	ಧಾವರಣೆ
ತುಡ್ಡಿ	ತುಡ್ಡಿ	ಮಹಾಗ
ಜಾರಿ ಬಿಟ್ಟು	ಜಾರಿ ಬಿಟ್ಟು	ಘಸರುಣ ಪಡಣೆ
ಸೀರೆ	ಸೀರೆ	ಲುಗಡೆ
ದಪ್ಪ	ದಪ್ಪ	ಜಾಡೆ
ಗುಂಗುರು (ಕುದಲ)	ಗುಂಗುರು (ಕೂದಲ)	ಕುರಲೆ (ಕೆಸ)
ಮುಕುರು	ಮುಕುರು	ಗರ್ದೀಕರಣೆ

अंठिकोळट्टु	अंठि कौळट्टु	चिक्कटणे
नूकु	नूकु	टक्कलणे
तुळि	तुळि	तुडविणे
अंचवर	अंचर	खवर
सीळु	सीळु	चिरणे, घुसणे
तरि (तूरु फेक्कणे)	तूरु	फेक्कून, घुसून
मुलुगि	मुलुगि	(मुंदे + मुगि) पुढे घुसून
संदुगोट्टु	संदुगोट्टु	काना (सांदी) कोपरा
कळेट्टुकोळट्टु	कळेट्टुकोळट्टु	हरविणे
सदट्टु	सदट्टु	आवाज
सोत	सोत	(सोलु = हरणे, थकणे)
बेंवे	बेंवे	घामेजणे, थकलेला
हायु	हायु	आपटणे, हुसणे
हुल्ले	हुल्ले	हरीण
हौहारि	हौहारि	घाबरून
जीव मरळितु	जीव मरळितु	जीव परत आला
केल्ले	केल्ले	गळा
हनि	हनि	थेंव
वरि (कै)	वरि (कै)	रिकामा (हात)
संतस	संतस	संतोष
गंटे	गंटे	तास, घंटा
होत्तरु	होत्तरु	(हारु = उचलणे) लंपास करणे
जेवु	जेवु	खिसा
वेंळगु	वेंळगु	सकाळ
अवसर	अवसर	घाई
हेंज्जे	हेंज्जे	पाऊल
वणगु	वणगु	ओके होणे, वाटणे

△ △ △

उत्तरे

धडा एक ते सत्तावीस

अभ्यास धडा १

१.

१. वसंत, रामकृष्ण
२. तर्क, विप्लव समदति,

२.

१. मनासिक, दैविक, मोरु
२. मनादव, दैविक, रोक्री
३. दिक्पाल, अकस्मात्

१.

१. राम, लक्ष्मण, भरत, शकुनि, भिमसेन, सहदेव
२. कृष्ण, अर्जुन, धर्मराज, सायक, वाग्वी
३. कर्तव्य, धर्मद्वय, वाग्वी, प्रह्लाद, हरिश्चन्द्र
४. प्रह्लाद, धर्मद्वय, वाग्वी, प्रह्लाद, हरिश्चन्द्र
५. प्रह्लाद, धर्मद्वय, वाग्वी, प्रह्लाद, हरिश्चन्द्र

२.

१. हलि, नरि, कुरि, एल केळ, होग, इड.
२. मधू, युद्ध, मत्त, तम्म, पद्य, अर्क.
३. प्रत्यक्ष, यथेष्ट, स्मारक, आग्नेय, उत्तम.
४. दक्षकन्ये, महारुद्र, वक्रतुंड, श्वेतांबर.
५. मुद्राराक्षस, मंचतल, शीर्षकुल उयगळडे

३.

मी, तू, वा, ता, कै
मैं, तू, वा, ता, कै

४.

१ लाख मारणे २ बूल ३ वाचणे ४ धावणे ५ जाणे ६ जिरणे
७ का? ८ काय, ९ टांकणे, धुणे, १० आज ११ हे १२ फेकणे.

अभ्यास धडा २

१. बहिरा, नवे, तमले, बीस, त्रिनेत्र, माकड, झाड, वेळ, पांढरटपणा, ते, कोण, तुम्ही, ही, (न पु, अनेक.), नदी.
२. अड, कप्पू, जदु, हेंगसरु, पुरुसरु, अडु, कल, लारु, असरु (स्त्री), अवणु / अवु, जदु / जसरु, अमन, क पुरसु क

अभ्यास धडा ३

१.
 १. भाऊ जातो.
 २. मूल रडते.
 ३. मीर नाचतो.
 ४. कुत्रे भुंकते.
 ५. मुलगी गाते.
२.
 १. बिक्रम वारुतून.
 २. कागें काव काव अन्नुतुद.
 ३. अकळ बरुतुद.
 ४. एतु न्नीरु कुडियुतुद.
 ५. करु हुल्लन्नु तिननुतुद.

अभ्यास धडा ४

१.
 १. राजाला आशीर्वाद देतात.
 २. आंबा गोड असतो.
 ३. मला अनेक भावंडे आहेत.
 ४. नावेते नदी ओलांडतात.
 ५. जेतकरी जेत कसतो (नांगरतो)

೨.

೧. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ.
೨. ಅವನು ಕೈಯಿಂದ ಪೆನ್‌ಸಿಲ್ ಕೆತ್ತುತ್ತಾನೆ.
೩. ಮಂಗಳವು ನೆಲದಿಂದ ಸಸಿಯನ್ನು ಕೀಳುತ್ತದೆ.
೪. ಆಕಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
೫. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದ್ದೇವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೪

೧.

೧. ಕಾಲ ರಾತ್ರಿ ಕೊಠಡಿ ಅರಳಿತು.
೨. ಹುಬ್ಬಿಳಿ ಬಸ ಉಗಿರಾ ಆಯಿತು.
೩. ಮಿ ಕಾಲ ಜಲಿತ ನವಾ ಕೊಡ ವಿಕತ ವಿಕಲ.
೪. ಮಾಯಾ ಬಾಪಾಣಿ ಪೆಣೆ ಆಯಿತು.
೫. ಸಮಿತ ಅನೇಕ ಗುಡಾ-ಯಾನಿ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿತು.

೨.

೧. ಆ ಆಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿತು.
೨. ನಿನ್ನೆಯ ಗಾಡಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಪುಣೆಗೆ ಹೋದನು.
೩. ಗಾಡಿಯು ತಡವಾಡಿ ಹೊರಟಿತು (ಬಿಟ್ಟಿತು).
೪. ಕೋಳಿ ಕೂಗಿತು. ಬೆಳಗು ಆಯಿತು.
೫. ಸಂಜೆ ಆಯಿತು, ದನಕರುಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದುವು.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೬

೧.

೧. ಉದಾ ನಾರಾಯಣ ಹುಬ್ಬಿಳಿಹನ ಯೆಡೆ.
೨. ತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಬರೊಬರ ಕಡಾಚಿತ ತ್ಯಾಚಾ ಭಾತು ರಾಮಹಿ ಯೆಡೆ.
೩. ತುಮ್ಹಿ ಮಲಾ ವಾಡೆಲ ತೊ ಪ್ರಣ ವಿಕಾರು ಶಕತಾ.
೪. ಶಾಂತೆ ಜಾವೆ ಮನ ಲಾಕುನ ಅಭ್ಯಾಸ ಕರಾವಾ.
೫. ಅಭ್ಯಾಸ ಕರತಾನಾ ಗರ್ವಾ ಮಾರು ನಕಾ.

೨.

೧. ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಡ.
೨. ಕಾಲಿಗೆ ಹೇಗುವಾಗ ಹುಡುಗರು ತಮಾಷೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲಬಾರದು.

೩. ಹುಡುಗರಿರಾ, ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಹಾಕಬೇಡಿರಿ.

(ಸದ್ವು ಮಾಡಬೇಡಿರಿ)

೪. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಇಂದು ಬಂದಾನು ಅಥವಾ ನಾಳೆ ಬಂದಾನು.

೫. ಸಜೆ ಮುತಿಯಿತು; ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೩

೧.

೧. ಲ್ಯಾಂಟಾ ಇಕಡೆ ಥೆಕಾ ಛಾ.

೨. ಭಾತು ದೆವಾಲಾ ನಮಸ್ಕಾರ ಕರ.

೩. 'ಪಿಪಿಟಾ', ಬಿಡು, ಬಿಡು ಮ್ಹಣ.

೪. ತುಮ್ಹಾಸ ಕನ್ನಡ ಬೊಲತಾ ಥೆತೆ.

೫. ಆಮ್ಮಿ ಜಾತು / ಜಾತು ಶಾಕತು / ಕಾಯ?

೨.

೧. ನನಗೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೨. ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಲಿ.

೩. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತುಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.

೪. ರಾಯರೇ! ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

೫. ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಏಳಬೇಕು, ದೇವರನ್ನು ಭಜಿಸಬೇಕು, ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಬೇಕು.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೪

೧.

೧. ಮಾಂಥಾಂಥಾ ಮಾನ ಛಾವಾ.

೨. ಲ್ಯಾಂಟಾ ದುರ್ಲಭ ದೇಣೆ ಬರೆ ನವ್ಹೆ.

೩. ಚಾಂಗಲಿ ಗಾಯ ಹುಸಲಾ ನಾಹಿ.

೪. ತೊ ಆಜಾ ಶಾಜಿತ ಯೆಣಾರ ನಾಹಿ.

೫. ಹೆ ಸೋನೆ ನವ್ಹೆ; ಪಿತಲ.

೨.

೧. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು (ನನಗೆ) ಹೊಡೆಯುತ್ತೀ; ಅವಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

೨. ಸಿಂಪಿಗನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡನು.

೩. ನಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಓದಲಾರನು.
೪. ತೊಪ್ಪಲ ಸಲ್ಮ ಬಹಳ ದಿನ ತಾಳುವುದಿಲ್ಲ (ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ).
೫. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೯

೧.

೧. ಪೊಪ್ಪ ಬೊಲಗಾರಾ ಪಕ್ಷಿ.
೨. ಲಗನ ನ ಜಾಲೇನ್ಯಾಲಾ ಬಹುಚಾರಿ ಮಹಿಷಾಸುರ.
೩. ಪುರಾಣ ಸಾಂಗಾರಾ ಪುರಾಣಿಕ.
೪. ಶಾಲಿತ ಶಿಕಣಾನ್ಯಾಸ ವಿಸ್ತಾರ್ಥಿ ಮಹಿಷಾಸುರ.
೫. ರಾತ್ರಿಗೆ ಏಕದಶಾನೇ ಜಾನಾನಾ ಭೀತಿ ಬಾಡನೆ.

೨.

೧. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗದೆ ಹೋದನು.
೨. ನನ್ನ ತಮ್ಮನು ಬರೆದ ಪತ್ರವು ಈ ದಿನ ಸಿಕ್ಕಿತು.
೩. ನಾನು ದೇವರನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.
ನನಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ ಇದೆ.
೪. ಅದೋ! ಮದುವೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಿವು.
೫. ಈ ಹುಡುಗರ ನಡತೆ ಚನ್ನಾಗಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೧೦

೧.

೧. ಅಮ್ಮಾ ಕಾಲ ಧಾರವಾಹನ ಅಲಿ.
೨. ತೆ ಡಬ್ಬಾ ಮುಖ್ಯ ಜಾತಿಲ.
೩. ತ್ಯಾ ಧರಣ್ಯಾ ಮಾಲಕಾನೆ ತೆ ವಿಕಲೆ.
೪. ರಾಜಾ ಮುಡಾತ ಮಾರಲಾ ಗೆಲಾ
೨. ತೊ ಆಣಿ ಮಿ ಮಿಡ್ಲೂ ಗಾಬಿ ಗೆಲೊ.

೨.

೧. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಾ.
೨. ಆ ಮನೆಯು ಮಾರಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
೩. ಭೀಮನಿಂದ ಕೀಚಕನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು.
೪. ನಾನೂ ನನ್ನ ತಂಗಿಯೂ ಕೂಡಿ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ.
೫. ಕೇಶವನೂ, ರಾಮನೂ, ನೀನೂ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

अभ्यास धडा ११

१.

१. ಅವನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. - तो बसला आहे.
२. ನಾನು ಓದುತ್ತೇನೆ - मी वाचत आहे.
३. ನಾವು ಪಂತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು - आम्ही अठराव्याच्या वाजारास जात होते.
४. ಗಡದ ಮೇಲೆ ಗಳಿಯು ಬಂದು ಕುಳಿತಿದೆ - आडावर पोपट येऊन बसला आहे.
५. ಹೊಸ ಫೋತರ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಡು - नवीन धोतर नेमून ये.

२

१. ನಾನು ರಾಮನ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.
२. ಅವನು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೇಣಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.
३. ಹದ್ದು ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು.
४. ನನಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಿ ಕೊಡು (ಕುಯಿದು ಕೊಡು)
५. ಗುರುಗಳು ಬರತ್ತಲೆ ಹುಡುಗರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

अभ्यास धडा १२

१-

१. पानाचा रंग हिरवा असतो.
२. कोंबड्याचा तुरा लाल असतो.
३. तरुणांचे केस काळे असतात
४. कारले कडू असते.
५. बाघकूर असतो, कोल्हा भिन्न असतो.

२.

१. ಮುಗಿಲು ಬಣ್ಣ ನೀಲಿ.
२. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಿಳಿಯ ಬಿಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.
३. ಹಸಿರು ಸೀರಿ ಮತ್ತು ನೀಲಿ ಕುಪ್ಪುಸ.
४. ಈ ಮನೆ ಬಹು ಎತ್ತರ ಇದೆ.
५. ಈ ರಸ್ತೆ ಅಗಲವಾಗಿದೆ.

अभ्यास धडा १३

१. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅತಿಥಿಗಳು ಬಂದರು.
२. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮನೆಗಳು ಇವೆ.
३. ಈ ಮಾಲು ಗಾಡಿಗೆ ನಾಲ್ಕತ್ತೊಂದು ವಾಗಿಸುಗಳು ಇವೆ.
४. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ನೂರಾ ನಾಲ್ಕತ್ತೇಳರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಯಿತು.
५. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಂಬಳ ನಾಲ್ಕು ನೂರಾ ಏಳು ರೂಪಾಯಿ.

२.

१. आम्चे येत पंचवीस एकर आहे.
२. या कळपांत सत्तर मेंढ्या आहेत.
३. आम्ही आणि तुम्ही मिळून सत्तावीस जण आहोत.
४. येथून धारवाडला बावीस रुपये ऐंणी पैसे रेलवे भाडे आहे.
५. हिंदुस्थानची जनसंख्या तेंपन कांदी सत्तर लाख तीस हजार चारशे पांच इतकी आहे.

३.

१९२१.	२४५४,	३७७,	१३०७,	१९५१.
१९६१	७८०५	११०९	१७६६	१६३३

अभ्यास धडा १४

१.

१. ಜೇಕು+ಇಲ್ಲ (ನಕು ಆಹ್ಲೆ), ನೋವು+ಅಯಿತು (ದುಖಾಪತ ಆಲಿ), ಎದ್ದು+ಎಳು (ಜಾಗಾ ಹೊ), ಮೂತು+ಅಡು (ಬೊಲ), ನಾಲು+ಅಗಿ (एका ओळीत),
२. ನುಡಿ+ಕನ್ನಡಿ (बादपेण), ಮಳೆ+ಕಾಲ (पावसाळा), ಅಡಿ+ತಾವರೆ (पादपद्म), ಹುಲ್ಲು+ಗಾವಲು ಮಾಡ, (गवतरान) ನನಗೆ+ಅಗಿ (माझ्या साठी),
३. ಚಳಿ+ಅಲ್ಲಿ (थंडीत), ಗುರು+ಇನ (गुरुचे), ಮಳೆ+ಇಂದ (पावसाने), ಕೈ+ಅಲ್ಲಿ (हातात), ಮನು+ಇಕೆ (मुळाला).

२.

१. ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು, ಕಷ್ಟಬಡು, ಚಳಿಗಾಲ, ಮುಳ್ಳುಗಾಯ (बागी), ಹೂದೋಟ.

೨. ಮಾತಾಡದೆ, ಸುಳ್ಳೆಂದು, ನಾವಿಬ್ಬರು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಬೇಕಾಗು.
೩. ಗುರುವನ್ನು, ಕೈಯಿಂದ, ನೆಲ(ದಿಂ)ದ, ಮರದಲ್ಲಿ, ಮೈಯಲ್ಲಿ, ಬೇಕಾಗು.

೩.

೧. ಅಮಚ್ಯಾ गावांत पुष्कळ गाई आहेत.
೨. माझ्याकडून चूक झाली क्षमा करा.
೩. मी या गावात परवा आलो.
४. मला दूध हवे आहे.
५. तुम्ही माझ्या साठी एक पुस्तक आणून द्या

४.

೧. ನೀವು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.
೨. ನನ್ನ ತಮ್ಮನು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
३. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಎಳುತ್ತಾಳೆ.
५. ನಾನು ನಿನ್ನೆ ಛಾರವಾಡದಿಂದ ಬಂದೆನು.
५. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹುಣಸೇ ಮರಗಳು ಇವೆ.

अभ्यास धडा १५

१.

೧. ದಯೆ, ನಾರಿ, ಕಾಮನಿ, ಮಾಲೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ನಿದ್ರೆ, ಕರ್ತ, ಸಂಸತ್ತು, ದಿಕ್ಕು, ಮನಸ್ಸು.
२. ಕಳಸ, ಸಾಣೆ, ಸು(ಶುಂ)ಂಠಿ, ಬಂಜೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಸೂಲ, ಸೂಲಿ, ಉದ್ದಿಮೆ, ಗಂಟೆ, ದೀಪ, ಗೂಗೆ.
३. ಹಲ್ಲು, ಕೂಳು, ಹಾಲು, ಹಾಮ, ಕತ್ತೆ.

२.

१. आज अमच्या गावात जत्रा आहे.
२. सायंकाळी गुरे घरी परततात.
३. मी उद्या आठवड्याच्या बाजारात एक गाय आणि एक बैल विकत घेईत.
४. डोकेदुखीला सूठ उगळून लावावी.
५. माकतीच्या देवळाचा कलश दूरवकून मुढा दिसतो.

३.

೧. ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ದಯೆ ಇಲ್ಲ.
२. ದೇವಾ, ನೀ ಮಾಯೆಯೊಳಗೊ, ನಿನ್ನೊಳು ಮಾಯೆಯೋ.

೧. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡು.
೨. ಈ ವರ್ಷ ಮಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು.
೩. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೧. कानडीत देव शब्द देवद असा अनेकवचनी आहे पण एकवचनी क्रियापद लागते,

अभ्यास धडा १६

१.

१.

ಮರಗಳಿಂದ, ಹುಲಿಗಳಿಂದ, ಗಿಳಿಗಳಿಂದ, ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಂದ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದ.

२.

ಕೈಯ, ಚೇನ, ಬೀಸಣಿಕೆಯ, ಬತ್ತದ, ನಾಯಿಯ.

३.

ನನಗೆ, ಗುರುವಿಗೆ, ಸಾಲಕ್ಕೆ, ಬಳ್ಳಿಗೆ, ತಿಳ್ಳಿಗೆ.

२.

१. त्याच्याकडून विशेष काम होणार नाही.

२. या गावाहून तुमचे गाव किती दूर आहे.

३. माझ्यासाठी दुःख सोसू नका (करू नका).

४. आब सकाळी थोरली बहीण मैत्रिणी बरोबर नदीकडे गेली.

५. झालेत लवकर येणा-याना बशीस मिळेल.

३.

१. ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮುಂಬಯಿಗೆ ನಡೆ.

೨. ಈ ಕೆಲಸದ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಆಯಿತು.

೩. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಾರಿಸಿದರು.

೪. ನಿನ್ನಿಂದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಅಣ್ಣನು ಪುಣೆಗೆ ಹೋದನು.

೫. ಬೀಸುವಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹಾಕು, ಮೊರದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ತುಂಬು.

अभ्यास धडा १७

ಹೋಗಲಿ (अज्ञार्थ) ಹೋಗು) ಪ್ರಥಮ, ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ

ಬಿಡನು ನಿರ್ಧಾರ್ಥ (ಬಿಡು) ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ

ಬಂದಾನು ಸದೇಹಾಳಿ (ಬರು) ತು. ಪ್ರ. ಉಂ ವಚನ
 ತಿಂನನು ಭೂತಕಾಡ (ತಿನ್ನು) ತು. ಪ್ರ. ಉಂ ವಚನ
 ಬಾರನು ನಿವೇಧ (ಬರು) ತು. ಪ್ರ. ಉಂ ವಚನ
 (ಅವನು) ಬರನು, ಬಾರನು.

(,) ಬಂದಾನು-
 (ಬಂಡಿಯು) ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವುದು.
 ಹೋಗಲಿ (ಬಿಡು)
 (ಅವನು) ಮಲಗಿದನು.

೨.

೧. ದೇವ ತುಮಕಿ ರಕ್ಷಣ ಕರೊ.
೨. ಆಮ್ಮಿ ಡವಾ ಶಾಂತಿ ಕೆಂಕಿ ಅಕರ್ಣಾರ ನಾಹಿ.
೩. ಪಾಕು ಕಾಂಗಲಾ ಪಡಲಾ ತರ ಭಾತ ಕಾಂಗಲಾ ಪಿಕೆಲ.
೪. ಮಿ ಕೊಡೆ ವಸು.
೫. ತೊ ಕೆವ್ಹಾ ಆಲಾ ತೆ ಕಲಾ ಮಾಹಿತ ನಾಹಿ.

೩.

೧. ಎಲ್ಲ ರೊಕ್ಕು ಖಚು ಮಾಡಬೇಡ.
೨. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲಿ.
೩. ನಾನು ಹೊಸ ಕೋಟು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
೪. ಕುಲಿಕಾರನು ಇಷ್ಟು ಒಡ್ಡೆ ಹೊರಲಾರನು.
೫. ಊರ ಜನರು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಿದರು.

ಅಭ್ಯಾಸ ಧಡಾ ೧೮

೧.

೧. ಕಳ್ಳನು ಮೋಲೀಸರಿಂದ ಹಡಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.
೨. ತಂದೆಯವರಿಂದ ನನಗೆ ಹಣವು ಕಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
೩. ಇಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. (ಕೊಡುತ್ತಾರೆ)
೪. ನೀವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.
೫. ದೊಡ್ಡವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬೇನೆ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨.

೧. ತುಮ್ಮಿ ಆಮ್ಮಾ ಕರಿ ಆಲಾ ನಾಹಿತ ತರ ಆಮ್ಮಿಹಿ ತುಮ್ಮಾ ಕರಿ ಬೆಣಾರ ನಾಹಿ.

२. पुजा झाल्यावर प्रसाद वाटण्यांत येईल.
३. असे सावकाश काम केले तर उशीर होईल.
४. तो येणार की नाही ते विचार.
५. त्याने तुम्ही चूक दाखविली तर तू का रागावतोस

१.

१. यमुद्वदल्लि स्त्रीसिकरा कौल्लुब्धुदुत्तारि.
२. नम्लुळ्ळि बड्डिगळ्ळीं अस्त्रियन्नु म्माडिकोडल्लुगुव्वदु.
३. अवन्नु नाळीं भूँड्डिय्यादरि अवन्निगे नन्नु म्मनैगे बरलिके दैल्लु.
४. निरेन्नु गमन कौल्लुब्धु क्कैल्लदिव्वरि निनगे ऊ कौल्लसबारदु.
५. तम्मु प्रकृति दैगे इदं?

अभ्यास धडा १९

१.

१. ज्ञेय्यु+कार, करीय्यु+कड्डिय्यु, कौल्लसव्वु+मोगसैय्यु, म्मनैय्यु+ममारु.
२. क्कैय्यु+म्मुन्दु, कालिन+हिन्दु, हिन्दु+ज्जेन्नो, मोगद+राग, वरदु+भाग,
३. म्मरु कड्डुगळ्ळुव (शिव), म्मुगल्लुव्वदुव (कृष्ण), नन्दु लुन्दव (शिव), अरसिन+म्मनै, हिन्दु+बागल्लु.

२.

१. मी हे काम करू शकत नाही.
२. मला शाळेत गेले पाहिजे.
३. त्याने फी दिली आहे.
४. माझ्या साठी प्रार्थना कर.
५. समेत आवाज करता कामा नये.

३.

१. ह्युदुगुरु ऊसलिक्कै सम्मुद्वक्कै ह्योव्वरु.
२. बड्डिगन्नु ननगे कड्डुगैय्यु पलंगवन्नु म्माडिकोड्डुन्नु.
३. नावु ह्योळैय्यु दन्दैय्यु म्येळी कुळितु फलार म्माडिदव्वु.
४. म्येळैय्युल्लि जनरु श्शेळ हवैय्यु सुळिगगे ह्योव्वुत्तारि.
५. ल्योळ्ळुव्वदुव म्येळी बड्डतनव्विळ्ळु. सम्मार्थानव्वदुव म्येळी सिरि वळिके म्येळोव्विळ्ळु.

अभ्यास धडा २०

१.

१. मनाडुव, हೋगुव, इरुव, बिळुव, केंळुव.
२. कोगुववसु-ळु इत्थुदि, तेंगुवव, मुत्तुववसु
मुत्तुववसु, केंळुववसु.
३. बेंदु, मेंयु, सुत्तु, साक, मीर.
४. बरुत्त, तुरुत्त, तिन्नुत्त, कोल्लुत्त, अडुत्त.

२.

१. तो शूर आहे. त्याच्याशी युद्ध करणारे कोणी नाहीत.
२. पोलीसांनी चोर पकडून आणला.
३. माकड झाडावर चढून बसले.
४. बडिलांचे सांगणे न ऐकणारांचे नुकसान होते.
५. गरिबांना चोरांचे भय नसते.

३.

१. नविलेन कुठेतवन्नु नोडु - नोडिरी.
२. न्हेरि न सडुत्तु गिडगु कोळ्ळुकोण्डु होगुत्तुव.
३. बिकु-नायिय कोळवन्नु तप्पिसुत्तुदे.
४. नन्नु प्रुत्तुयु लुत्तुववन्नु पुस्तकवळु नोडुदे कोडिरी.
५. नासु नन्नु तंगियन्नु कडुसुत्तु होडुनु.

अभ्यास धडा २१

१.

१. अपूर्ण भूत मुळ
" बरु
" बिएसु
२. अपूर्ण वर्तमान बरु
३. पूर्ण वर्तमान बरु खो. ए. व. तृ. पु.
४. रीतिवर्तमान कोडु प्र. पु. ए. व.
५. " अन्नु तृ. पु. अ. व.
६. " आगु तृ. पु. अ. व. न. पु.

೨.

೧. ಗಪ ಬಸ.
೨. ಮಿ ಗೆಲ್ಯಾನಂತರ ದರವಾಜಾ ಬಂದ ಕರ.
೩. ನೆಟ್ ಬೆಸ.
೪. ಏಕದಮ ಉತ್ತಮ ಉಭಾ ರಹಾ.
೫. ತಸೆ ಕಹು ನಕೊಸ.

೩.

೧. ಅರಸನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮಗನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
೨. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.
೩. ತಾಯಿಯು ಪಲ್ಲಿ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು.
೪. ಕಳೆದ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು.
೫. ಅವಳು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಓದುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಡಾ ೨೨

೧.

೧. ದಾತ ನ ಭಾಸತಾ ಚಹಾ ಪಿऊ ನಫೆ.
೨. ಬಾई ಸ್ವಯಭಾಕ ಭರಾತ ಜಮೀನ ಸಾರಖತಾತ.
೩. ಮುಲೆ ಜಮೀನಿಬರ ಬಸುನ ಜಿವಣ ಕರತಾತ (ಜಿವತಾತ).
೪. ಸಾಹೇಬಾನಾ ಬಸಾಯಲಾ ಪಾಟ್ ದೆ.
೫. ಮುಲೆ ಸರ್ವೆ ಬೇಜಿಬರ ಗಾಢಿತ ಜಾತಾತ.
೬. ಲ್ಹಾನಾ ಉಶೀರ ಜಾಲಾ ತರ ಗುಠಜಿ ಲ್ಹಾನಾ ಬೆವಾರ ಉಬೆ ಸಾಹುಭಾಸ ಸಾಂಗತಾತ.
೭. ಮಾಸ್ತರಾನಾ-ಗುಠಜಿಾನಾ ಬಾಯಲಾ ಉಶೀರ ಜಾಲಾ ತರ ಮುಲೆ ಕಲ್ಹಾಸಾತ ದಂಗಾ ಕರತಾತ.
೮. ಗಾಢಿತ ಕಾಹಿ ಉತ್ಸವ ಹೊತಾತ. ತೆವ್ಹಾ ತೆಬೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಚ್ಯಾ ಚಡಾಖೊಡ್ಹಿ ಹೊತಾತ.
೯. ಗಾಢಿತ ಜಿಕ್ಣಾನ್ಯಾಂತಾ ಬಕ್ಶಿಸ ಮಿಠತೊ.
೧೦. ಹರಣಾನ್ಯಾಂತಿ ಹುತಾಣ ಹೊಡ ನಫೆ, ಪುನ್ಹಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಕರಾವಾ.

೨.

೧. ಮೋಮಾರಿ ಹುಡುಗರು ಮುಂಜಾನೆ ಬೇಗ ಎಳುವುದಿಲ್ಲ.
೨. ಮೋರೆ ತೋಳೆದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.
೩. ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಸಾತ್ರಿಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

೪. ಅಮ್ಮನವರು ತಾವೇ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜುತ್ತಾರೆ. (ತಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ)
೫. ತಮ್ಮ - ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಕಲಾಯಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
೬. ಸ್ಟೀನ್‌ಲೆಸ್ ಸ್ಟೀಲ್‌ನ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯವು.
೭. ರಾಮೂ! ನೀನಿಗೆ ತಡವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಬೇಗ ಉಟಿ ಮಾಡು.
೮. ರಾವ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಡವಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
೯. ಅಮ್ಮನವರ ಕೆಲಸ ಎಂದೂ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ.
೧೦. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಓದುತ್ತ ಕೂಡಬಾರದು.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಡಾ ೨೩

೧.

೧. ತುಮ್ಹಾಲಾ ಬೆಂಗಲ್ಯೂರ ಮಳಿಲ "ಏಮ ಟಿ ಆರ ಮಾಹಿತ आहे ?
೨. ಹೊ ! ಖಿ ಖಾಡೆತ ಹೊತೊ ತೆಹ್ಲಾ ಖಾಸುನ ತೆಪೊ ರೊಜ್ ಜಾಕುನ ದೊಸಾ ಡಬ್ಲಿ ಕಾಲ್ಯಾವರವಿ ಖಾಡೆತ ಜಾತ ಅಸೆ
೩. ಮೈಸೂರ ರಾಜ್‌ಖಾಂತ್ ಪಾಹುಣ್ಯಾ ಸಾರಖಿ ಸ್ಥಳೆ ಕೊಣತೀ ?
೪. ಪಾಹುಣ್ಯಾ ಸಾರಖಿ ಸ್ಥಳೆ ಕಾಡೆಲ ತೆವಡಿ ಆಹೆತ. ಹಲೆಬಿಡ್, ಬೆಲೂಕ, ಅಖಣಕೆಲಗೊಡಾ, ಗೆರಸೊಪ್ಪಾ ಧಬಧಬಾ, ಬಂದಾವನ ಆಣಿ ಇತರ ಕಾಹಿ.
೫. ಮೈಸೂರಹನ ದಿಲ್ಲೆಲಿಲಾ ಖೆಡ್ ಜಾತಾ ಖೆಡೆಲ ?
೬. ರೆಲವೆನೆ ಜಾತಾ ಖೆಡೆಲ ಪಣ್ ಬೆಲೆ ಪುಣ್ಕಡ್ ಲಾಗತೊ.
೭. ಮೈಸೂರ ಮಣ್ಯೆ ಸರ್ವಾನಿ ಭಾತ ಲಾಗತೊ ವಿಜಾಪೂರಲಾ ಭಾತ ನಸಲಾ ತರಿ ಲೊಕಾನ್ ಕಾಹಿ ಜಡ್ ಜಾತ ನಾಹಿ.
೮. ಶ್ರಾವಣ ಸೊಮವಾರ ಹಾ ಆಮವ್ಯಾ ವಸವಣ್ಣಾ (ನಂದಿ) ಚಾ ದಿವಸ ಹೊಖ.
೯. ಪೂರ್ವಿ ಖಾರವಾಡಲಾ ಗಣೇಶ್ ಚತುರ್ಥಿಲಾ (ಗಣಪತಿ ಆವ್ಯಾವರ) ಕಡಾಕೆ ತಡಖಿತ.
೧೦. ಆತಾ ದಿವಾಳಿಲಾ ದೆಲಿಲ ಕಡಾಕೆ ತಡಖಿತಾತ.

೨.

೧. ರಾವ ಸಾಹೇಬ (ರಾಯರೇ, ಸಾರ್) ತಮ್ಮೂರು ಯಾವುದು.
೨. ತಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ನದಿಯಷ್ಟು ಹೊಡ್ಡ ನದಿಯುಂಟೇ?
೩. ನೀವು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?
೪. ಹೌದು ನಾನೊಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ.
೫. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ಬಯಲುಸೀಮೆ ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಬೇಸಾಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೬. ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ನೇಗಿಲುಗಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಯವು ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
೭. ಪಾತ್ರಿಮಾತ್ಸ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನದ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೮. ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ವತಿಯಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
೯. ಸಹಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.
೧೦. ತಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಬರಗಾಲದ ಕೆಲಸಗಳು ಈ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಗಳಿಂದ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಆಸತ್ವಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೨೪

೧.

೧. ಕಾಳಿ ಮಹಾರಾಜ ಕೆಂಹಾ ಅಲಾತ? ಯೆಣಿ ಜಾಲಾ.
೨. ಕಾಲ ಸಂಖ್ಯಾಕಾಡ್ಲಿ ರೆ.
೩. ಸರ್ವ ಕ್ಷಣಾಲ ನಾ ?
೪. ಹೊಸಿ ಸರ್ವಿ ಡಿಕ.
೫. ಲಹಾನ ಬಾಡಾಲಾ ಮಾತ್ರ ಬರೆ ನಾಹಿ.
೬. ತ್ಯಾಲಾ ಕಾಳಿ ಉಚಾರ ಕರತ ಆಹಾತ.
೭. ಡಾಕ್ಟರನಾ ದಾಖಲೆನ ಜಾಲೆ ಕಾಹಿ ಕಾಡ್ಲಿ ಕರು ತಕಾ ಮ್ಹಣಾಲೆ.
೮. ಆನಂದ ಆಹೆ. ಲಬಕರ ಬರೆ ಬಾಡಾವೆ.
೯. ಕಾಹಿ ಹರಕತ ನಾಹಿ. ಚಾರ ಪಾಂಚ ದಿವನ ಆಂಪಿ ದಿಲೆ ಮ್ಹಣಜೆ ಆಪೊಆಪಿ ಬರೆ ಹಾಂತೆ.
೧೦. ಬರೆ ಮಗ ! ಯೆಕು

೨.

೧. ನನಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಇದೆ.
೨. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲವು ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.
೩. ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು.
೪. ಗಣಿತ ವಿಷಯವು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸೇರುತ್ತದೆ.
೫. ನನಗೆ ಭೂಮಿತಿಯಿಂದರೆ ಬೇಜಾರ.
೬. ನನಗೆ ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಮಿತ್ರ ಕೂಡಿದ್ದನು.

೬. ನೀನು ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಬಹುದು.
೭. ನಾನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು - ತಡೆಯಲಾರೆನು.
೮. ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕು.
೧೦. ಆಗಲಿ, ತಾವು ಅಷ್ಟೇ ಕೊಡಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೨೫

೧.

೧. ತೊ ಮಲಾ ಮನಾಪಾಸುತ ಮಾನತೊ.
೨. ಮಾಸ್ತರಾಂನಿ ವಿಶ್ವಾಥ್ಯಾಂನಿ ಬಾಕಾಬರ ತೊ ಕೆಲಾ.
೩. ಸಿಂಹ ಪಾಹತಾಚ ಮಾತೆ ತೊಡೆಚೆ ಪಾಣಿ ಪಡಾಲೆ.
೪. ಮಾರ ಬಾಲ್ಯಾಬರ ದೆಖೊಲ ಅಪರಾಧ್ಯಾಂನಿ ಆಪಲಾ ಗುನ್ಹಾ ಕಬ್ಬಲ ಕೆಲಾ ನಾಹೊ.
೫. ಮಾಲಕಾಂನಿ ನೊಕರಾಸ ಸ್ವಾಪ ಶಿಖ್ಯಾ ದಿಖ್ಯಾ ಪಣ ತ್ಯಾಂನಿ ತೆ ಸಹನ ಕೆಲೆ.

೨.

೧. ರಾವಣನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ.
೨. ಇನ್ನೂ ಸಂತೆ ನೆರೆದಿಲ್ಲವೇ?
೩. ನಿಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಗಿರಾಕಿಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯಿರುತ್ತದೆ.
೪. ನಿನ್ನೆ ಆ ಬದವನ ಕಂಬಳ ಕಳವಾಯಿತು.
೫. ನಾನು ಈ ಸರ್ವ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಾವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಖಂಡ ೨೬

೧. ನನಗೆ ಆರಾಮು ಅನಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.
೨. ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಆರಾಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.
೩. ಆ ಹುಡುಗನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಿದ್ದನು.
೪. ಗುರುಗಳೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

೫. ನಿನಗೆ ಧರ್ಮನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇದೆ ತಾನೇ? ಅಂದ ಮೇಲೆ ಜನರು ಹೀಯಾಳಿಸುವ (ಹೆಸರಿಡುವ) ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಡ.
೬. ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಓದುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಅಂಜಿ ಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸಿತು.
೭. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೇನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು.
೮. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ.
೯. ನಾನು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಅವರು ನನಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.
೧೦. ಕಾಲಚಕ್ರದ ಸುತ್ತನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಮಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

೨.

೧. ತೊ ಬರಾಚ ವೆಲ ಗುಪ್ತ ಬಸಲಾ ಹೊತಾ.
೨. ಲೊಖಾನೆ ಲೊಕ ಸಾಮಾಗ್ ಸೊಡ್ತುನ ದೆತಾತ.
೩. ರಾಜಾನೆ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಭೀತಿಚೆ ನಿವಾರಣ ಕೆಲೆ.
೪. ಪ್ರಭು (ರಾಜಾ) ನೆ ಭುಟಾತ ಲಾಂಬಲೆಲಾ ವಿಜಯ ಜಾಹಿರ ಕರಣ್ಯಾಸಾತಿ ಜಯಸ್ತಮ ತುಮಾ ಕೆಲಾ.
೫. ಗುಹರಾಪಾಸುನ ಹೂರ ಅಸಲೆಲ್ಯಾ ಖೆಡಯಾತ ಚೊರಾಚೆ ಭಯ ಅಸಲೆ.
೬. ಮಲಾ ಮಾಘ್ಯಾ ಧರಾಬದಲ ಜಾಣಿ ಮಾಲಮತೆ ಬದಲ ಕಾಂಜಿ ತುಪತ್ರ ಜಾಲಿ.
೭. ತೊ ಆಚಾರಿ ಬಾಡೆಲ ತಸೆ ಬೊಲಲೊ.
೮. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚಿ ಸ್ತಾನ ಸಂಖ್ಯಾ, ಕೀರ್ತನ (ಹರಿಕಥಾ) ಅಧ್ಯಯನ ಹೊಡ್ತುನ ದೆತಾ ಕಾಮಾ ತಯೆ.
೯. ಮೀ ಕಿಲ್ಯಾತುನ ಬಾಹೀರ ಯೆಥಾಚಾ ಬರಾಚ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೆಲಾ.
೧೦. ಮಾಘ್ಯಾ ಬಾಯಕಾಂನಿ ಮಾಘ್ಯಾಸಾತಿ ರೆಣಮಿ ಆಣಿ ಲೊಕರಿಚೆ ಕಪಡೆ ಆಣಲೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ ಐಡಾ ೨೭

೧.

೧. ನಾನು ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಕರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ವಾಸಿಸಿದ್ದೆನು.
೨. ನೆರೆಮನೆಯವನು ನನಗೆ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನೂ ಹದಿನೈದು ಕೋಳಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

೩. ಆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ೧೦೦ ಕುದುರೆಗಳೂ, ೨೫ ಒಂಟೆಗಳೂ, ೫೦ ಕತ್ತೆಗಳೂ ಇದ್ದುವು.
೪. ಹೊರನಾಡಿನಿಂದ ಬರುವ ಸರಕಿನ ಮೇಲೆ ಅನುದು ಕರಪನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
೫. ನಾನು ಕಳೆದ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಹ ತಿಂದಿಲ್ಲ.
೬. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಇರುವೆನು,
೭. ಅವನ ವಯಸ್ಸು ೬೫ ವರ್ಷವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲನು.
೮. ಕೆಲಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡಬೇಕು, ಆಯಾಸವನ್ನು ತೊರಗೊಡಬಾರದು ಮತ್ತು ದಂಭ ನುಚ್ಚುಬಾರದು.
೯. ಅವನು ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಳೇತ್ತರ ಕೈ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
೧೦. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಸಕುವಕ್ಷಿಗಳ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಆಡುವುದು ಆಸಂಭ.

೨.

೧. तुम्ही रोज काय काय करता, ते सांगा.
२. आम्ही रोज सकाळी चहा पितो,
३. खेड्यात असताना गावाबाहेर शौचास जातो.
४. शिवभोम्याची बस येण्याची वेळ झाली आहे तरी ती अजून आली नाही
५. यंदाच्या हंगामात पीक बरेच येईल.
६. गतवर्षी पाऊस पुरेसा पडला नव्हता त्यामुळे दुष्काळ पडला होता.
७. गावकरी सर्व वैराण्याच्या जत्रेला गेले आहेत.
८. तुमच्या गावातील मास्तीचा रथ कबरी ?
९. मी येईन तेव्हा तुमच्याकडे येईन.
१०. मी यंदा एस, एस एल ला बसली आहे.

△ △ △

भाग चौथा

नवमं भाग

कोश खंड

कोश खंड

कोश खंड

कोणत्याही एका भाषेतील प्रवीण्य त्या भाषेतील अधिकांत अधिक शब्द विश्वासपूर्वक वापरण्याच्या हातोटीवर अवलंबून असते. या मागे अनेक प्रसंगी दाखविल्या प्रमाणे मराठी व कानडी भिन्नवर्गीय भाषा असल्यातरी भौगोलिक सलगते मुळे आणि हजारो वर्षांच्या ऐतहासिक संबंधामुळे यांत परस्पर प्रभाव उक्कटतेने आढळतो, म्हणून सुरवातीला मराठीतील कानडी किंवा अंशतः कानडी शब्द, कानडीतील मराठी किंवा अंशतः मराठी शब्द, व दोन्ही भाषेतील समान (कचित् भिन्न अर्थी) शब्द प्रथम दिले आहेत. हा मुद्दा विशेष ठसवण्या साठी म्हणून ज्या शब्दावलीमुळे कानडी ही द्राविडी भाषा ठरते ते शब्दही दिले आहेत. शब्द संस्कृत तत्सम किंवा तद्भव नसल्यामुळे ते द्राविडी प्रकारचे ठरतात-म्हणजे ते मराठी वगळून इतर आर्य भाषांतून आढळत नाहीत. हा कोशभाग सैद्धांतिक (academic) स्वरूपाचा आहे व चोखबंदळ भाषाध्यायी वाचकांसाठी आहे.

त्या शिवाय या पुस्तकांतील विविध धड्यांतून अगर उताऱ्यांतून गेलेल्या हजारों शब्दांचे-कानडी शब्दांचे मराठी लिप्यंतरासह अर्थ देण्यात आले आहेत.

नित्योपयोगातील शब्द बहुवंशी द्राविड वर्गीय भाषांतून समान असल्या मुळे त्यां ऐकजी संस्कृत किंवा मराठी शब्द वापरून चालणार नाही. यासाठी सर्वप्रथम तसले शब्द दिलेले आहेत.

द्राविड लाक्षणिक शब्दावली

कन्नड भाषेतील या शब्दावलीमुळे कन्नड ही द्राविड वर्गीय भाषा ठरते.

बायि	ಬಾಯಿ	तोंड (कदन नव्हे)	तामिळ बाय
नालगो	ನಾಲಗೆ	जीभ	
हल्लु	ಹಲ್ಲು	दात	तामिळ पल्ल
कण्णु	ಕಣ್ಣು	डोळे	
किवि	ಕಿವಿ	कान	
कै	ಕೈ	हात	” कै
कालु	ಕಾಲು	पाय	
मूगु	ಮೂಗು	नाक	” मूकु
मूति	ಮೂತಿ	तोंड (कदन)	
तले	ತಲೆ	डोके	” तलौ
नेत्ति	ನೆತ್ತಿ	टाळू	
वसिरु	ಬಸಿರು	गर्भ	
कल्लु	ಕಲ್ಲು	कंट, गळ्या	
कुत्तिगो	ಕುತ್ತಿಗೆ	”	
अप्प	ಅಪ್ಪ	स्वामि, बाप	” अप्पा
अम्म	ಅಮ್ಮ	देवी, आई	
तायि	ತಾಯಿ	आई	” तायि
मग	ಮಗ	(सेतान) मुलगा	
मगळु	ಮಗಳೂ	(”) मुलगी	
अक्क	ಅಕ್ಕ	शोरली बहीण	”
तंगि	ತಂಗಿ	धाकटी बहीण	तंगै
आवु	ಅವು	गाय	
झैम्मे	ಎಮ್ಮೆ	महैस	” ओरुमै
नायि	ನಾಯಿ	कुवा	

ಕುದುರೆ	ಕುದುರೆ	ಖೊಡಾ	” ಕುದುರೆ
ಬೆಕ್ಕು	ಬೆಕ್ಕು	ಮಾಂಜರ	
ಪೆರು	ಪೈರು	ಪಿಲ್ಲ	” ಪಯ್
ಬೆಣೆ	ಬೆಣೆ	”	
ಉಳು	ಉಳು	ನಾಂಗರಣೆ	
ಬಿಲ್ಲು	ಬಿತ್ತು	ಪೆರಣೆ	
ಮೂರು	ಮೂರು	ತೀನ	
ನಾಲ್ಕು	ನಾಲ್ಕು	ಚಾರ	
ಐದು	ಐದು	ಪಾಚ	
ಆರು	ಆರು	ಸಹಾ	
ಏಳು	ಏಳು	ಸಾತ	
ಒಂಟು	ಎಂಟು	ಆಠ	
ಒಂಬತ್ತು	ಒಂಬತ್ತು	ನಕ್ಕ	
ಹತ್ತು	ಹತ್ತು	ದಹಾ	
ಹೋಗು	ಹೋಗು	ಜಾಣೆ	
ಬರು	ಬರು	ಯೆಣೆ	
ನುಡಿ	ನುಡಿ	ಬೊಲಣೆ	
ಕೊರಳು	ಕೊರಳು	ಗಲ್ಲ	
ಕಪ್ಪೆ	ಕಪ್ಪೆ	ಬೆಡ್ಡುಕ	
ಕತ್ತೆ	ಕತ್ತೆ	ಗಾಡಬ	
ಎತ್ತು	ಎತ್ತು	ಬೈಲ	
ಕರಳು	ಕರಳು	ಆತಡೆ	
ಬೆರಳು	ಬೆರಳು	ಖೊರ	
ಉಗುರು	ಉಗುರು	ನಖ	
ಕೊಕ್ಕಳು	ಕೊಕ್ಕಳು	ಕಾಖ	
ಹೊಕ್ಕಳು	ಹೊಕ್ಕಳು	ಖೆಬಿ	
ತೊಗಲು	ತೊಗಲು	ಚಾಮಡೆ	
ಒಡಲು	ಒಡಲು	ಪೊಟ	

तोडे	तेढे	मांडी
अडि	अडि	पाऊल
मोळकें	मोळकें	(हाताचा) कोपरा
मोळकालु	मोळकालु	गुडघा
उडदार	उडदार	करदोटा
उडे	उडे	ओटी
अलुबु	अलुबु	हाड
नेत्तर	नेत्तर	रक्त
नर	नर	शीर
तिंगळु	तिंगळु	महिना
ओक्कु	ओक्कु	
हत्ति	हत्ति	कापूस (तामिळ परुति)
मने	मने	घर
बागिलु	बागिलु	दार
वेळे	वेळे	बाढणे
तेने	तेने	कणीस
हित्तलु	हित्तलु	परस, परसुं
मूरु	मूरु	पसरविणे
नेयु	नेयु	(हातमागावर) विणणे
नूलु	नूलु	धागा, कातणे
राटं	राटं	चरखा (मराठीतील रहाटं वाहा)
हासु	हासु	अंपरणे
कच्चु	कच्चु	चावणे
कोळगा	कोळगा	मांडे ,, कोळगा ,,
गेणु	गेणु	वीत
मारु	मारु	वार (माप)
मोळ	मोळ	हात (,,)
तेण्ण	तेण्ण	छोटी नात्र

कापसिंगे	कौस्पुडिंगे	काईल
बित्तु	बैल्लु	धनुष्य
कत्ति	कत्ति	तलवार
कोलु	कौलु	काठी
नानु	नानु	मी तमिळ नानू
नीनु	नीनु	तू „ नी
अवनु	अवनु	तो „ अवन्
अवळु	अवळु	ती „ अवळ
इवनु	इवनु	हा
आत	आत	तो
ईके	ऊके	ही
ओन्दु	ओन्दु	एक
ओरडु	ओरडु	दोन
काव्बु	काव्बु	माज, माजणे, लढपणा
कुरुड	कुरुड	आंधळा
किवुडु	किवुड	बहिरेपणा
रंक्के	रंक्के	पंख
गरि	गरि	पीस
कोडु	कौडु	शिग (संस्कृत कोटि?)
आळु	आळु	गडि, (पुरुषाची) उंची

मराठीत रूढ झालेला द्राविड किंवा कन्नड शब्द

ओपणे	ओपणे	सोपविणे (मोल्सवर्य पाहा)
गडेगनीर	गडेगनीर	केळवण
किरंगळी	किरी (अंगुली) बिरंगुल	लहान बोट
बोट	बोवळी	हाताचे बोट
गाल	गाल	गाल
अण्या (साहेब) इत्यादि	अण्ण	वडील

अण्णा (, ,)	अण्ण	दादा
अक्का (, ,)	अक्कु	बहीण
आत्मा	अत्त	बडिलांची बहीण
ताई	ताय	धाकटी बहीण
पाठिवा (पाठ।इवु)आधार (अंभु)		ग्रीस्महान
त्प	तुप्प	धृत
चिल्लरे	चिल्लर	चिल्लर
डुडुकु	हुडुकु	हुडकाणे
गडियागि	गडियागि	बट्ट
मेरेदाडु	मेरेदाडु	मिरचिणे
पडवल	पडवल	पडवल
मणिकटटु	मणिकटटु	मनगट
होई	होई	पोट
मुखंड	मुखंड	नेता
दुद्धाचार्य	दुद्धाचार्य	बदाईखोर
एळकोट	एळकोट	जयजयकार
बडगा	बडगा	काठी
पुंड पाळेगार	पुंड पाळेगार	गुंड
कोथिंबीर	कोथिंबीर, कोथुमरी	कोथिंबीर
बुडी	बुडी	पाटी
तांब्या	तांब्या	तांब्या
पेठ	पेठ	बाजार
कोट	कोट	दुर्ग
कड, कडे	कड, कडे	दिशेने, जचळ
(पैसा) अडका	अडक	पूर्वी सुपारी धन वाचक असे.
अडकित्ता	अडकित्ता	सुपारी कापण्याचे साधन

(२) कानडीतील मराठी शब्द

मराठे सरदार—शहाजी आणि पेशवे यांच्या आभिपत्यामुळे, विशेषतः महसूल व अन्य कारभार क्षेत्रात कानडी भाषेत काही मराठी शब्द रुढ झाले आहेत. यात कांही “हिंदुस्तानी” शब्द समाविष्टही आहेत. त्यांचा मराठीमुळे कानडीत प्रवेश झाल्याने “मराठी” असे म्हटले आहे.

(भुईमुगाच्या)	शेंगा	शें०गा
	शेकडा	शें०ड
	माकरी	बकुरी
	पावती	पावती
	शिपाई	शेपायी
	वाजंत्री	बंजत्री
	वातमी	वातमी
	पुढारी	पुढारी
	वर्ग (बदली)	वर्ग (वर्गयुक्त)
	पाटी	पाटी [म्ह. स्लेट]
	खडू	खडू
	मोरी	मोरी
	मेजवानी	मेजवानी
	छप्पर	छप्पर
	गचगिरी	गचगिरी
	हातोटी	हातोटी
		[काबू या अर्थाने]
	हाताळणे	हाताळणे
	ठपाल	ठपाल
	बांगीभात	बांगीभात
	केशरभात	केशरभात
	चहा	चहा

चिवडा	ಚಿವಡಾ
शिस्त	ಶಿಸ್ತು
खोली	ಖೋಲಿ
खानाबल	ಖಾನಾವಳಿ
चलकल	ಚಲಕಳಿ
फुकट	ಫುಕ್ಟೆ
चाळशी (चप्पा)	ಚಾಳಶಿ

(इकचित् प्रसंगी)

खरे	ಖರೆ
खोटे (नकली)	ಖೋಟೈ
गप	ಗಪ್ಪು
जर (तर)	ಜರ
बरोबर	ಬರಾ(ರ)ಬರಿ (फारसी बराबर)
बेरीज	ಬೇರಿಜು फारसी बेरीज
वजा	ವಜಾ (फा. वजा)
बाकी	ಬಾಕೀ (फा. बाकी)
ओझे	ಒಜ್ಜೆ

(३) कन्नड भाषेतील कांही संस्कृत शब्द

कर्नाटकातील सुसंस्कृत समाजाच्या अभिव्यक्तीत बरेचसे संस्कृत शब्द आढळतात. सामान्यपणे त्यांचे अर्थ संस्कृत भाषेत आहेत तसेच असतात आणि कांही संस्कृत किंवा तसे वाटणारे शब्द भिन्न अर्थाने वापरले जातात, त्यामुळे कानडी भाषा वैशिष्ट्यपूर्ण बनलेली आहे. त्यातील कांही असे आहेत.

अदृष्ट	अदृष्ट	नशीब
अन्न	अन्न	भात
अनुमान	अनुमान	संकोच

ಅರ್ಭಾಟ	ಅರ್ಭಾಟ	ಉತ್ತಮ, ಆಕ್ರೋಶ
ಅಧಿಕ (ಪ್ರಸಂಗಿ)	ಅಧಿಕ (ಪ್ರಸಂಗಿ)	ಕಾಜಿಲ
ಅವಸರ	ಅವಸರ	ಖಾई
ಅಸಹ್ಯ (ಬೋಲಿಲ ಅಸಂಯ)	ಅಸಹ್ಯ	ಖಾಣ
ಆಚಾರ್ಯ	ಆಚಾರ್ಯ	ಮಧ್ಯಾ ಪುರೋಹಿತ, ಮಿಷ್ತುಕ
ಆಸ್ತಿ	ಆಸ್ತಿ	ಮಿಷ್ತಕಲ, ಇಸ್ಟೇಟ್
ಆಲೋಚನೆ	ಆಲೋಚನೆ	ಚಿಂತಾ
ಇಷ್ಟ	ಇಷ್ಟ	ಮರ್ಜಿ
ಉಚಿತ	ಉಚಿತ	ಪುಕ್ಟ
ಉಪನ್ಯಾಸ	ಉಪನ್ಯಾಸ	(ಶೇಲಿ) ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಉಪನ್ಯಾಸ	ಉಪನ್ಯಾಸ	ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ಚೇಷ್ಟೆ	ಚೇಷ್ಟೆ	ಯಥಾ
ಕಷ್ಟ	ಕಷ್ಟ	ಕಠಿಣ (ವಿಶೇಷಣ)
ಕೃಪಿ	ಕೃಪಿ	ಪ್ರಯತ್ನ
ಚರಿತ್ರೆ	ಚರಿತ್ರೆ	ಇತಿಹಾಸ ವಿಷಯ
ಜಂಗಮ	ಜಂಗಮ	ಲಿಂಗಾಯತ ಮಿಷ್ತುಕ
(ಜಿ) ಜುಗುಪ್ಸೆ	ಜುಗುಪ್ಸೆ	ಕೆಂಡಾಡಾ
ತೀರ	ತೀರ	ಅಗದಿ
ತುಸ (ಃ)	ತುಸ	ಖೋಡೆ
ಧರ್ಮಾರ್ಥ	ಧರ್ಮಾರ್ಥ	ಪುಕ್ಟ
ಧಾರಣೆ	ಧಾರಣೆ	ಕ್ರಿಮತ
ನಾಮ	ನಾಮ	ಗಂಧ
ನಿಜ	ನಿಜ	ಸ್ವರೇ, ಸತ್ಯ
ಪಾಪ ! (ಉದ್ಗಾರ ವಾಚಕ)	ಪಾಪ !	ವಿಚಾರ
ಬಲವಂತ	ಬಲವಂತ	ಆಗ್ರಹ
ವರ್ತಮಾನ	ವರ್ತಮಾನ	ವಾತಮಾ
ಅಭ್ಯಾಸ	ಅಭ್ಯಾಸ	ಸವಯ
ಮರ್ಯಾದೆ	ಮರ್ಯಾದೆ	ಆದರ, ಲಾಜ

यजमान (संबोधन)	यजमान	अहो पाहुणे (पावन !)
वासने	वासने	(वाईट) वास
विचारणे	विचारणे	देखरेख, चौकशी
विभूति	विभूति	(लिंगायतांचे) भस्म
शरण	शरण	(लिंगायतांचा) पुरोहित
शरण्य	शरण्य	(लिंगायतांचा) नमस्कार
श्रीमंत	श्रीमंत	एक धार्मिक विधि
संगति	संगति	गोष्ट, घटना
सह, सहित	सह, सहित	सुद्धा
सीमे	सीमे	देश (भू. विदेश)
संताप	संताप	शोक
साध्य, असाध्य	साध्य - असाध्य	शक्य, अशक्य
संभावित	संभावित	सरळ स्वाभावाचा
रायभारि	रायभारि	राजदूत
खंडित (वागि)	खंडित (वागि)	खात्री (पूर्वक)
विपरीत	विपरीत	अतिशय
पर (वागि)	पर (वागि)	वतीने
विद्यमान (दिंद)	विद्यमान (दिंद)	आश्रयाने (सभा इ.)

(४) वर्गीकृत शब्दकोश

(क) आहार पदार्थांची नावे

अंजूर	अंजूर	अंजीर
अक्रोटु	अक्रोटु	अक्रोड
अननसहण्णु	अननसहण्णु	अनानस
अत्तिहण्णु	अत्तिहण्णु	उदुंबर
आलुगडे	आलुगडे	बटाटा
ईरुळिळ	ईरुळिळ	कांदा
ओण (द्वीप) द्राक्षे	ओण (द्वीप) द्राक्षे	मनुका

किच्छले	किच्छले	सत्र, नारिंग
खजूर	खजूर	खजूर
कुंवळकायि	कुंवळकायि	भोपळा
कव्थु	कव्थु	ऊस
खरबूज	खरबूज	खरबूज
कळंगडिहण्णु	कळंगडिहण्णु	कलिगड
कोसूह	कोसूह	कोली पलावर
	(काचिहण्णु)	
गज्जरि	गज्जरि	गाजर
गोडवि	गोडवि	काजू
कोत्तवारि	कोत्तवारि	कोथिंबीर
कोसुगडडे	कोसुगडडे	कोबी
(धारवाड)	(धारवाड)	
हलसु	हलसु	फणस
हागलकायि	हागलकायि	कारले
हीरेकायि	हीरेकायि	दोडका, शिराळे
हुणसेहण्णु	हुणसेहण्णु	चिंच
पेरल (सीवेहण्णु)	पेरल (सीवेहण्णु)	पेरु

(ख) धान्य, कडधान्य, किराणामाल

अक्कि	अक्कि	तांदूळ
अरशिन	अरशिन	हळद
इंगु	इंगु	हिंग
उद्दु	उद्दु	उडीद
उण्णु	उण्णु	मीठ
अक्कु	अक्कु	तीळ
ओम	ओम	ओवा
ओडल	ओडल	परंढ

कडले	कडली	चणा
कल्लुसक्करे	कल्लुसक्कुट्टि	खडीसाखर
केसरि	केशर	केशर
कोव्वरि	कोव्वु	खोबरे
गेणसु	गेणसु	स्ताळे
चवळिकायि	चवळिकाय	गवारी
जवगेध	जवगेध	जव
तेगिन कायि	तेगिनकाय	(बोली टेगिनकायि) नारळ
दाळंब (रि)	दाळंब(रि)	ढालिब
द्राक्षे	द्राक्षे	द्राक्षे
निबेहण्णु	निबेहण्णु	लिंबू
नुगोकायि	नुगोकाय	शेवगा
नेरिल (ळे) हण्णु	नेरिल(ळे)हण्णु	जांबून
नेळिकायि	नेळिकाय	आकळा
पडवलकायि	पडवलकाय	पडवल
बदने	बदने	बांगी
बादामि	बादामि	बदाम
वाळं हण्णु	वाळंहण्णु	केळ
वेन्डे कायि	वेन्डेकाय	भोडी
मात्रिन कायि	मात्रिनकाय	कैरी
मात्रिन हण्णु	मात्रिनहण्णु	आंबा
बोरहण्णु	बोरहण्णु	बोर
मुशंगि	मुशंगि	मुळा
सीताफल	सीताफल	सीताफल
सेबु, सेबिनहण्णु	सेबु. सेबिनहण्णु	सफरचंद
सोप्पु	सोप्पु	पाला
सोपिन पल्य	सोप्पिनपल्य	पाले भाजी
सोते	सोते	वाळूक काकडी

ಗೊಧಿ	ಗೋಧಿ	ಗಡ್ಡೆ
ಚುರ್ಮುರಿ	ಚುರಮರಿ	ಚುರ್ಮುರೆ
ಜಾಜಿಕಾಯಿ	ಜಾಜೀಕಾಯಿ	ಜಾಥಪಾಲ್
ಜಾಪತ್ರಿ	ಜಾಪತ್ರಿ	ಜಾಥಪತ್ರಿ
ಜೀರಿಗೊ	ಜೀರಿಗೆ	ಜಿರೆ
ಜೊಲ	ಜೋಳ	ಜ್ವಾರಿ
ತೊಗರೆ	ತೊಗರೆ	ತುರಡಾಲ್
ದಾಲಚಿನಿ (ಚಿನ್ನಿ)	ದಾಲಚೀನಿ (ಚಿನ್ನಿ)	ದಾಲಚಿನಿ
ಬಡಾಣಿ	ಬಡಾಣಿ	ಬಾಡಾಣಾ
ಬೆಂಡುಬಿಲ್ಲ	ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ	ಲಸೂಣ
ಬೆಲೆ	ಬೇಳೆ	ಡಾಲ್
ಬತ್ತ	ಬತ್ತ	ಭಾತ
ಗೋವಿನ (ಮುಸುಕಿನ) ಜೊಲ	ಗೋವಿನ (ಮುಸುಕಿನ) ಜೋಳ	ಮಕಾ
ಮೆಂತೆ	ಮೆಂತೆ	ಮೆಥಿ
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	ಮಿರಚಿ
ಮೆಣಸು	ಮೆಣಸು	ಮಿರೆ
ಯಾಲಕ್ಕಿ	ಯಾಲಕ್ಕಿ	ನೆಲಚಿ
ಲವಂಗ	ಲವಂಗ	ಲವಂಗ
ರಾಗಿ	ರಾಗಿ	"ರಾಗಿ" ನಾನ್ವಣೆ
ಶುಂಠಿ	ಶುಂಠಿ	ಸುಂಠ
ಹಸಿಶುಂಠಿ	ಹಸಿ ಶುಂಠಿ	ಆಲೆ
ಸಕ್ಕರೆ	ಸಕ್ಕರೆ	ಸಾಖರ
ಸಜ್ಜಿಗೊ	ಸಜ್ಜಿಗೊ	(೧) ರಬಾ (೨) ಸಾಂಜಾ
ಹೆಸರು	ಹೆಸರು	ಮೃಗ
ಸೀಮೆಅಕ್ಕಿ, ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ	ಸೀಮೆಅಕ್ಕಿ, ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ	ಸಾವ್ದಾನಾ
ಸಾಸಿವೆ	ಸಾಸಿವೆ	ಮೋಹರಿ
ಸೆಂಜೆ	ಸೆಂಜೆ	ಬಾಜರಿ
ಹುರುಡಿ	ಹುರುಡಿ	ಕುಡ್ಲಿಥ

(ग) फराळाचे व जेवणाचे पदार्थ

अन्न	अन्न	भात
अरळु	अरळु	लाही
अवलक्कि	अवलक्कि	पोंहे
उंडे (लाडू)	उंडे (लाडू)	ताडू
उष्णिन कायि	उष्णिन कायि	लोगचे
उष्णु	उष्णु	मीठ
ऊट	ऊट	जेवण
ओंणं	ओंणं	तेल
ओंगरणे	ओंगरणे	फोडणी
सौदे	सौदे	सरपण, जळण लाकूड फाटा
कडबु	कडबु	“कडबू” पुरणाची करंजी
कहि	कहि	कडू
कार	कार	तिखट
केने	केने	माय
गोधिहिट्टु	गोधिहिट्टु	कणीक
चटणी	चटणी	चटणी
चहा (टी)	चहा (टी)	चहा
जेनुतु प	जेनुतु प	मध
तुण	तुण	तूप
तिंगळु	तिंगळु	शिळे
दोसे	दोसे	दोसा, आंबोळी
धान्य	धान्य	धान्य
पल्य	पल्य	भाजी
पुरे, पूरि	पुरे, पूरि	पुरी
पायस	पायस	खीर
बेन्कि	बेन्कि	आग
वेणो	वेणो	लोणी

बेले	बेले	डाल
मजिगे	मज्जे	ताक
मुख	मुख	मोरेवा
मांस	मांस	मांस
मिठाई	मिठाई	मिठाई
तत्ति, माट्टि (कोलि)	तत्ति, माट्टि (कोलि)	अंडे
मैदाहिट्टु	मैदाहिट्टु	मैदा
मांसरु	मांसरु	दही
मीन (तु)	मीन (तु)	मासा
पल्लव	पल्लव	कटी
रोट्टि, बक्करि	रोट्टि, बक्करि	रोटी, भाकर
पानक	पानक	पन्हे
शाबिगे	शाबिगे	शेवई
सकरे	सकरे	साखर
सारु	सारु	“सार” पातळ आमटी
मराई, हंड	मराई, हंड	दारु ताडी
सिंहि	सिंहि	गोड
हण्डल	हण्डल	पापड
हसनाद	हसनाद	खच्छ, ताजा
हालु	हालु	दूध
हुली	हुली	दाट आमटी
हुमि	हुमि	खिचडी, खीर (गवहाची)

(घ) प्राणी, पक्षी इत्यादि

अलि	अलि	खार
आकळु, हसु	आकळु, हसु	गाय
आहु	आहु	शेळी, बकरी
आने	आने	हत्ती

इलि	इली	उंदरि
अंतु	अंतु	बैल
अंमे	अंमे	भैस
ओन्टे	ओन्टे	उंट
करडि	करडि	अस्वल
करु	करु	वासरु
कत्ते	कत्ते	गादव
कण	कण	बेड़क
काग	काग	काबळा
कुदुरे	कुदुरे	घोडा
कुरि	कुरि	मेंढी
कोगिले	कोगिले	कोकिल्ला
कोण	कोण	रेडा
कोलि (मेग)	कोलेती (मेग)	माकड, वानर
कोलि	कोले	कौबडी
गरुड	गरुड	गरुड
गिडुग	गिडुग	बहिरा ससाणा
गिलि	गिलि	पोपट
गुच्चि	गुच्चि	चिमगी
गुरी	गुरी	धुवड
चिरते, चिर्च,	चिरते, चिर्च	चित्ता
चेळु	चेळु	चिंचू
जिके (चिगरि)	जिके (चिगरि)	हरीण
टगरु	टगरु	मेढा
तोळ	तोळ	खोडगा
दनकरुगळु	दनकरुगळु	गुरेडोरे
नबिलु	नबिलु	मोर
नरि	नरि	कोव्हा

ನಾಥಿ	ನಾಯಿ	ಕುಬಾ
ಪಾರಿವಾಳ	ಸಾರಿವಾಳ	ಕಬ್ಬುರ
ಬಾತುಕೊಲಿ	ಬಾತುಕೋಳಿ	ಬದಕ
ಬಾವಲಿ	ಬಾವಲಿ	ಬಾವುಗ್ಗುಲ
ಬೆಕ್ಕು	ಬೆಕ್ಕು	ಬಾಜರ
ಬಂಗ	ಬಂಗ	ಬಾಕಡ
ಬುಂಗಮಿ	ಬುಂಗಮಿ	ಬುಂಗುಸ
ಬೆಕ್ಕ	ಬೆಕ್ಕ	ಶೆಣ್ಣಿ
ಬೊಲ	ಬೊಲ	ಸಸಾ
ಬೊಸಲೆ	ಬೊಸಳೆ	ಸಗರ
ಗಾಹದ್ದು	ರಣಹದ್ದು	ಗಿಬಾಡ
ಸಾರಂಗ	ಸಾರಂಗ	ಕಾಲ್ವಡಿ
ಹಕ್ಕಿ	ಹಕ್ಕಿ	ಗಕ್ಷಿ, ಕಬ್ಬುರ
ಹಂದಿ	ಹಂದಿ	ಡುಕ್ಕರ
ಹಾವು	ಹಾವು	ಸಾಪ
ಹುಲಿ	ಹುಲಿ	ಬಾವ
ಹೆಗ್ಗಣ	ಹೆಗ್ಗಣ	ಭುಸ
ಹೆಸರಕತ್ತೆ	ಹೆಸರಕತ್ತೆ	ಖಂಚರ

(ಙ) ಕುಮಿಕಟಿಕ

ಇರುಬೆ	ಇರುಬೆ	ಮುಗಿ
ಕಪ್ಪೆ	ಕಪ್ಪೆ	ಬೆಡ್ಕ
ಗೊಡ್ಡು	ಗೊಡ್ಡು	ಬಾಲ್ವಿ
ಬಿಡೆ	ಬಿಡೆ	ಪತಂಗ
ಬಿಗಡಿ	ಬಿಗಡಿ	ಪಿಗ್ಗು
ಬೆಣ್ಣು	ಬೆಣ್ಣು	ಬಿಣ್ಣು
ಬಿಗಲೆ	ಬಿಗಲೆ	ಜಕ್ಕ
ಜಡೆ	ಜಡೆ	ಕೊಲ್ಲಿ

ಜೆನುನೊಣ	ಜೇನುನೋಣ	ಮಧುಮಾಶಿ
ತಗಣೆ	ತಗಣೆ	ಹೇಕಣ
ಸೊಕ್ಕಣೆ	ಸೊಕ್ಕಣೆ	ಡಾಸ
ನೊಣ	ನೋಣ	ಮಾಶಿ
ಮೀನು	ಮೀನು	ಮಾಸಾ
ಮಿಡಿತೆ (ಜಿಡೆ)	ಮಿಡಿತೆ (ಜಿಡೆ)	ಶೋಕ
ಶತಪದಿ (ಜರಿ)	ಶತಪದಿ (ಜರಿ)	ಶೋಣ
ಹಣ್ಣಿ	ಹಣ್ಣಿ	ಪಾಲ
ಹುಣ	ಹುಣ	ಕಿಡಾ
ಹುಣಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣಹುಣ್ಣಿ	ಕಿಡಮುಂಗಿ
ಹೇನು	ಹೇನು	ಕು
ಮಿಚಿನಹುಣ	ಮಿಂಚಿನಹುಣ	ಕಾಜವಾ

(ಚ) ದೇಹ, ಅವಯವ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂಗಿ	ಅಂಗೈ	ತಲಹಾತ
ಅಂಗಾಲ	ಅಂಗಾಲು	ತಲಪಾಯ
ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ	ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ	ಸಾಂಪಿಣಾ
ಉಗುರು	ಉಗುರು	ನಖ
ಅದೆ	ಎದೆ	ಜಾತಿ
ಅಲುಬು (ಮೂಳೆ)	ಎಲುಬು (ಮೂಳೆ)	ಹಾಡ
ಅವೆ	ಎವೆ	ಪಾಪಣಿ
ಕಣ್ಣು	ಕಣ್ಣು	ಡೋಲೆ
ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ	ಕಣ್ಣುಗಡ್ಡೆ	ಕುಬ್ಜಲ
ಕಣ್ಣೀರು (ಕಣ್ಣುನೀರು)	ಕಣ್ಣೀರು	ಅಶ್ರು
ಕರುಣ	ಕರುಣ	ಆತಡೆ
ಕಣ (ಮೋಣ) ಕಾಲು,	ಕಣ (ಮೋಣ) ಕಾಲು	ಪಿಡರಿ, ಗುಡವಾ
ಕಣ್ಣು	ಕಣ್ಣು	ಕಾಖ, ಬಗಲ
ಕಾಲು	ಕಾಲು	ಪಾಯ

किवि	ಕಿವಿ	ಕಾನ
कुत्तियो	ಕುತ್ತಿಗೆ	ಮಾನ, ಗರ್ದನ
कुदलु	ಕೂದಲು	ಕೇಸ
केचलु	ಕೆಚ್ಚಲು	ಕಾಸ, ಆಂಚಲ
बोले (कापाल)	ಕೆನ್ನೆ (ಕಪಾಳ)	ಗಾಲ
कै	ಕೈ	ಹಾತ
(कै) मणिकट टु	(ಕೈ) ಮಣಿಕಟ್ಟು	ಮನಗಡ
कोक्कु (चुंच)	ಕೊಕ್ಕು (ಚುಂಚ)	ಚೊಚ
कोम्बु	ಕೊಂಬು	ಶಿಗ
कोरळु	ಕೊರಳು	ಗळಾ
कोडु	ಕೋಡು	ಶಿಗ
गड्ड	ಗಡ್ಡ	ದಾಡೆ
गद्द	ಗದ್ದ	ಹುನಬಡ
गंटलु	ಗಂಟಲು	ಖಸಾ
गोरसु	ಗೊರಸು	ಖುರ
चर्म	ಚರ್ಮ	ಕಾತಡೆ, ಚಾಮಡೆ
जोल्लु	ಜೊಲ್ಲು	ಲಾಲ
तले	ತಲೆ	ಡೋಕೆ
तलेबुरुडे	ತಲೆ ಬುರುಡೆ	ಡೋಕ್ಯಾಚಿ ಕವಟಿ
तुटि	ತುಟಿ	ಒಡ
तांडे	ತೊಡೆ	ಮಾಂಡಿ
तोळु	ತೋಳು	ಬಾಹಿ
दवडेहलु	ದವಡೆಹಲ್ಲು	ದಾಡ
नर	ನರ	ಶೀರ
नालिंगे	ನಾಲಿಗೆ	ಜಿಭ
पंजा	ಪಂಚಾ	ಪಂಜಾ
पृष्ठ (बोली, कुंडि,	ಪೃಷ್ಠ, (ಕುಂಡಿ,	} ಕುಲೆ
प्रास्य, मुकुलि	ಮುಕುಳಿ)	

पाद (अङ्गि)	ಪಾದ (ಅಡಿ)	पाऊल
पित्तकोश	ಪಿತ್ತ ಕೋಶ	काळीज
पकैलुव	ಪಕ್ವೆಲುಬು	छातीचे हाड
बाल	ಬಾಲ	शेपूट
बाई	ಬಾಯಿ	तोंड
बेलु	ಬೆನ್ನು	पाठ
बेरळु (बोद्ध)	ಬೆರಳು (ಬೊಟ್ಟೆ)	बोट
बेवरु	ಬೆವರು	बाम
मेटुळु	ಮೆದುಳು	मैदू
मनस्सु	ಮನಸ್ಸು	मन
मल (हैलु)	ಮಲ (ಹೇಲು)	मल, मू
मीसे	ಮೀಸೆ	मिशा
मुंगै	ಮುಂಗೈ	कोपर
मुख (मोंग)	ಮುಖ (ಮೊಗ)	तोंड, चेहरा
मुंड	ಮುಂಡ	मुंडके
मूगु	ಮೂಗು	नाक
मूत्र	ಮೂತ್ರ (ಉಚ್ಚಿ)	लक्ष्मी
माणकालुಗಂಠ	ಮಾಣಕಾಲುಗಂಟು	होपर
माले	ಮಾಲೆ	स्तन
मै	ಮೈ	देह
रक्त (नेत्तर)	ರಕ್ತ (ನೆತ್ತರ)	रक्त
रौं	ರೌಂ	पापणी
सोन्ट	ಸೊಂಟ	बंवर
हणै	ಹಣೆ	कपाळ
हल्लु	ಹಲ್ಲು	दात
हिडि	ಹಿಡಿ	मुठ
हिम्मडि (हिंवर)	ಹಿಮ್ಮಡಿ (ಹಿಂಬಡ)	टाच
ह्वु	ಹುಬ್ಬು	मुवई

ಹೆಡೆ	ಹೆಡೆ	ಕಣಾ
ಹೆಜೆ	ಹೆಜೆ	ಪಾಕಲ
ಹೆಜ್ಜಾಡು	ಹೆಜ್ಜಾಡು	ಅಂಗಣ
ಹೆಜ್ಜು	ಹೆಜ್ಜು	ಬೆವಿ
ಹೆಜ್ಜೆ	ಹೆಜ್ಜೆ	ಪೊಡ

(ಛ) ವನಸ್ಪತಿ ವರ್ಗ

ಅಲೆ	ಎಲೆ	ಪಾನ
ಕಡ್ಡಿ	ಕಡ್ಡಿ	ಲಾಕುಡ
ಕಾಯಿ	ಕಾಯಿ	ಕಚ್ಚೆ ಪಲ
ಕೊಂಬೆ	ಕೊಂಬೆ	ಡಾಹಲಿ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಮೂಲ, ಕಂದ
ಗಡ್ಡು	ಗಡ್ಡು	ಗಾಡ
ಗಿಡಗಡಿ, ಗಿಡ	ಗಿಡಗಂಟೆ, ಗಿಡ	ಶಾಡಶುಡುಪ ಶಾಡ
ಗೊರಟೆ	ಗೊರಟೆ	ಕೊಯ, ಕಿ
ಚಿಗುರು	ಚಿಗುರು	ಪಾಲಕಿ
ಟಾ (ಪಾ) ಕಡ್ಡು	ಟಾ (ಪಾ) ಕಡ್ಡು	ಪೊಕ್ಕಲ, ಲಿ
ತಿರುಳು	ತಿರುಳು	ಗರ, ಗಾಭಾ
ತೊಗಟೆ	ತೊಗಟೆ	ಸಾಲ
ಪತ್ರಾವಲಿ	ಪತ್ರಾವಲಿ	ಪತ್ರಾವಲಿ
ಬಿಕ್ಕಿ	ಬಿಕ್ಕಿ	ಬೆಲ
ಬೀಜ	ಬೀಜ	ಬಿ
ಬೆರು	ಬೆರು	ಮೂಲ
ಮರ	ಮರ	ಶಾಡ
ಮುಕ್ಕು	ಮುಕ್ಕು	ಕಾಂಡ
ಮೊಗ್ಗು	ಮೊಗ್ಗು	ಕಲಿ
ಸಿಪ್ಪೆ	ಸಿಪ್ಪೆ	ಸಾಲ

नारु	नारु	रेपा, वाक
हग	हग	दीर, दीरखंड
ह(बु)	ह(बु)	फल

(ज) नातलग

अक	अक	मोठी बहीण
अज	अज	आजा
अजि	अजि	आजी
अतिथि-अम्यागत	अतिथि, अम्यागत	पाहुणा
अत्तिगे	अत्तिगे	भावजय, बहिनी
अत्ते (सोदर)	अत्ते (सोदर)	आत्या
अत्ते	अत्ते	सामू
अण	अण	बडीलबंधू
अप	अप	बाप
अळिय (सोदर)	अळिय (सोदर)	भाचा
गंड	गंड	नवरा
गंडसु	गंडसु	पुरुष
गंडसरु	गंडसरु	पुरुष (अनेक वचन)
बीग	बीग	व्याही
बीगति (बीगिति)	बीगति (बीगिति)	बिहीण
अळिय	अळिय	जावई
तंगि	तंगि	धाकटी बहीण
तंदे	तंदे	बडील, बाप
तम्म	तम्म	धकटा भाऊ
तायि	तायि	आई
नादिनि	नादिनि	नणंद
भाव	भाव	दीर थोरला
मग	मग	लेक (मुलगा)

ಮಗ್ಗು	ಮಗಲು	ಲೇಕ (ಮಲಗಿ)
ಮದ್ದುಮಗ	ಮದ್ದುಮಗ	ನವರದಿವ, ನವರಾಮುಲಗಾ
ಮದ್ದುಮಗ್ಗು	ಮದ್ದುಮಗಲು	ನವರಿ, ನವು,
ಮಲ-	ಮಲ-	ಸಾವತ್ರ (ಪ್ರತ್ಯಯ)
ಮಲತಾಡೆ	ಮಲತಾಯಿ	ಸಾವತ್ರಾಡೆ
ಮಾವ (ಸೋದರ)	ಮಾವ (ಸೋದರ)	ಮಾಮಾ
ಮಾವ	ಮಾವ	ಸಾಮರಾ
ಮುತ್ತಜ್ಜ	ಮುತ್ತಜ್ಜ	ಪಣಜಾ
ಮುತ್ತಜ್ಜಿ	ಮುತ್ತಜ್ಜಿ	ಪಣಜಿ
ಮೊಮ್ಮಗ	ಮೊಮ್ಮಗ	ನಾಲ್
ಮೊಮ್ಮಗ್ಗು	ಮೊಮ್ಮಗಲು	ನಾಲ್
ಮುದುಕ	ಮುದುಕ	ಮಹಾತಾರಾ
ಮುದುಕಿ	ಮುದುಕಿ	ಮಹಾತಾರಿ
ಮೆದ್ದುನ	ಮೆದ್ದುನ	ದೀರ (ಧಾಕಟಾ)
ಸೊಸೆ	ಸೊಸೆ	ಸುನ
ಹರೇದವ	ಹರೇದವ	ತರುಣ
ಹುಡುಗ	ಹುಡುಗ	ಮುಲಗಾ
ಹುಡುಗಿ	ಹುಡುಗಿ	ಮುಲಗಿ
ಹೆಂಡತಿ	ಹೆಂಡತಿ	ವಾಯಕೊ
ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು	ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು	ಖಿಯಾ
ನೆಂದರು	ನೆಂದರು	ಆತ, ಕಾಹಿ
ಬೀಗ	ಬೀಗ	ಮೊಹಣಾ
ಪಡುಕ	ಪಡುಕ	ಸಾಡು
ಉಡಿಕೆ	ಉಡಿಕೆ	ಸೊಡಚಿಡಿ
ಮದುವೆ	ಮದುವೆ	ಲಗ್ನ
ವಾರ್ಣತಿ	ವಾರ್ಣತಿ	ಬಾಲೆತೀಣ
ಹೃದಿದಿವಸ	ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸ	ನಾಡದಿವಸ
ಗಡಿಗೊವಿರು	ಗಡಿಗೊವಿರು	ಕೆಲವಣ " ಗಡಗೊವಿರು "

(झ) आरोग्य आजार

प्रकृति	प्रकृति	तव्येत
नेङ्गो	नेङ्गो	ठीक
अजीर्ण	अजीर्ण	अजीर्ण
उद्वस	उद्वस	श्वास, दमा
कज्जि	कज्जि	खरज
कण्णवेने	कण्णु बॅने	डोळे येणे
कामाले, कामिणि	कामाले, कामिण	कावीळ
काइले	कायले	आजार
किवुड	किवुड	बहिरा
कुरु	कुरु	करट
कुरुड	कुरुड	आंधळा
कुंट	कुंट	लंगडा
कुष्ट	कुष्ठ	महारोग
कंम्मु	कंम्मु	खोखला
दडार	दडार	मोतीबिंदू
गाय	गाय	जखम
गुळिग	गुळिग	गोळी
आरेंके	आरेंके	उपचार
उर	उर	ताप
जुलाबु (मेदि)	जुलाबु (मेदि)	जुलाब
तलेतिरुगोण	तलेतिरुगोण	चक्रर
तलेश्ले	तलेश्ले	डोकेदुखणे
ददु (तददु)	ददु (तददु)	गजकर्ण
नेगडि	नेगडि	पडसे
नोबु	नोबु	दुःख
पश्चात	पश्चात	अर्धांग

ಪೊಟೀಸು	ಪೋಲ್ಟೀಸು	ಪೊಟೀಸು
ಪೆಂಡು	ಪೆಟ್ಟು	ಮಾರ
ವಾವು	ಬಾವು	ಸೂಜ
ವಿಕ್ಕು, ವಿಕಕಲಿಕೆ	ಬಿಕ್ಕು, ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ	ಉಚಕಿ
ವೆವರು	ಬೆವರು	ಧಾಮ
ಮುಲಾಮು	ಮುಲಾಮು	ಮಲಮ
ಮುಕ	ಮೂಕ	ಮುಕಾ
ಮೆಲಿವೆನೆ	ಮೈಲಿ ಬೇನೆ	ದೇವಿ
ಶಾಂತಿ (ಕವಿಕವೊಕ್ಕು)	ಶಾಂತಿ (ಕಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳು)	ಉಲಟಿ ಅಂಕಣ
ಸೆರೆ	ಸೆರೆ	ಉಕಡಣ
ಹುಚ್ಚು	ಹುಚ್ಚು	ವೆಡ
ಹುಣ್ಣು	ಹುಣ್ಣು	ಫೊಡ
ಗಡಕಿವೆನೆ	ಪಟಕೀ ಬೇನೆ	ಕೊಲರಾ
ಹೊರಕಡೆ	ಹೊರಕಡೆ	ಪರಸಾಕಡೆ
ಮುಡು	ಮುಟ್ಟು	ವಿರಾಡ
ಮೆಥಿಲಿಲ	ಮೈಯಿಳಿತ	ಗಂಭಿರಾವ-ನಾಸಾವಣ
ಪಿಚ್ಚ	ಪಿಚ್ಚ	ಪಿಪಡೆ
ಉಚ್ಚಿ	ಉಚ್ಚಿ	ಗುಲ
ಹೆಲ	ಹೇಲ	ಗು

(ಜ) ಕಾಮಕರೀ - ಕಾರಾಗೀರ

ಅಂಗಡಿಕಾರ	ಅಂಗಡಿಕಾರ	ದುಕಾನದಾರ
ಅಂಗಿ	ಅಂಬಿಗ	ನಾವಡಿ
ಅಕ್ಕಸಾಲೆ	ಅಕ್ಕಸಾಲೆ	ಸೋನಾರ
ಅಗಸ	ಅಗಸ	ಖೋಬಿ
ಅಡಿಗೇಯವ	ಅಡಿಗೇಯವ	ಸ್ವಯಂಪಾಕ
ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ	ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ	ಹುಡೇದಾರ
ಉಪ್ಪಾರ	ಉಪ್ಪಾರ	ಗಂಭಿರ

ओङ्गलिग	ఒక్కలిగ	शेनकरी
कंचुगार	కంచుగార	तांबट
कटुक	కటుక	कसाई
कम्मार	కమ్మార	लोहार
कल्लुकटुक	కల్లుకటుక	पाथरबट
कुंवार	కుంబార	कुंभार
कुलिकार	కులీకార	मनूर
गौळिग	గొల్లిగ	गवळी
चिनिवार	చినివార	सराफ
जलगार	జలగార	भंगी
तोडिग	తోడిగ	माळी
केलसिग (नापित)	కేలసిగ (నాపిత)	न्हावी
नेकार	నేకార	बिणकर
बडगि-बडिग	బడిగి - బడిగ	सुतार
बळेगार	బళిగార	कासार
मोंचेगार	మోళ్ళిగార	चांभार
मीनुगार	మీనుగార	कोळी
रेवडिगार	రేవడిగార	हलवाई
व्यापारि	వ్యాపారి	व्यापारी
सिपिग	సింపిగ	शिंपी

(ट) कपडेलत्ते

अंगि	ఆంగి	आंगरखा
उंगुर	ఁంగుర	आंगठी
कंबळि	కంబళి	कांबळे
काडिगे	కాడిగ	काजळ
कालुचील	కాలుచీల	पायमोजे
कुंकुम	కుంకుమ	कुंकू

કૌપીન, લંગટ	કૌપીન, લંગલ	લંગોટી
ચક્ષુ (ચણ)	ચક્ષુ (ચણ)	પાયજમા, પૈંટ
જેબુ (કિસે)	જેબુ (કિસે)	જેબ
ધોતર, પંચે (મ્હે.)	ધોતર, પંચે (મ્હે.)	ધોતર
નહુપટ્ટિ	નહુપટ્ટિ	પટ્ટા
ઘડે	ઘડે	કાપડે
ઘડે	ઘડે	વાંગડી
ઘેતલે	ઘેતલે	ભાંગ
મુંડાસુ	મુંડાસુ	રુમાલ, મુંડાસે
મુગુતિ, નતુ	મુગુતિ, નતુ	નથ
રવકે, કુપ્પસ	રવકે (કુપ્પુસ)	ચોલી
ઉઢદાર	ઉઢદાર	કરદોટા
સીરે	સીરે	લુગડે
પત્તલ	પત્તલ	પાતલ
કૌંદે	કૌંદે	ગોધડી
હન્ચડ	હન્ચડ	પાંધરુણ
કરવલ	કરવલ	હાતરુમાલ
જતે, કાલ્મરિ, ચળલ	જતે, કાલ્મરિ, ચળલ	ચળલ
મચ્ચે	મચ્ચે	જોડે
સેરુ	સેરુ	પદર
અંચુ	અંચુ	કાઠ
ઓલે	ઓલે	ઉપરળે

(ઢ) ઘર, ઘરાતીલ સામાન

અગસે વાગિલુ	અગસે વાગિલુ	પ્રવેશદ્વાર
અઢિગેમને	અઢિગે મને	સ્વયંપાકરુઘ
અંગલ	અંગલ	આંગળ
અંતસ્તુ	અંતસ્તુ	માલ્લા

ईळिंगो	ಈಳಿಗ	विळी
उम्राण	ಉಗ್ರಾಣ	कोठी
उय्याले, मंच,	ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಮಂಚ,	शोपाळा
जोकाली	ಜೋಕಾಲಿ	
एणि	ಎಣಿ	शिडी
ऊदगोळवि	ಉದಗೊಳವಿ	पुंक्कणी
आनके	ಒನಕೆ	मुसळ
ओरळु	ಒರಳು	उखड
ओरळुकल्लु	ಒರಳುಕಲ್ಲು	वरवंटा
ओलें	ಒಲೆ	चूल
कट्टे	ಕಟ್ಟೆ	'कट्टा' चवूतरा
कत्ति	ಕತ್ತಿ	तलवार, उस्तरा
कल्लडि	ಕನ್ನಡಿ	आरसा
कच्चिण हंचु	ಕಚ್ಚಿಣ ಹುಂಚು	तवा
कस	ಕಸ	केर
कसबरिगे	ಕಸಬರಿಗೆ	केरसुणी
कंन	ಕಂಬ	खांव
किटाकि	ಕಿಟಕಿ	खिडकी
कैलंड	ಕೆಂಡ	निखारा
कुचि	ಕುಚಿ	खुर्ची
कोण	ಕೋಣೆ	खोली
गूट	ಗೂಟ	खुंटा
गूडु	ಗೂಡು	घरटे
गोडे	ಗೋಡೆ	भित
चप्पर	ಚಪ್ಪರ	छप्पर
चमचे, चम्मच	ಚಮಚೆ, ಚಮ್ಮಚ	चमचा
चावडि	ಚಾವಡಿ	बैठक, चव्हाटा
जगलि	ಜಗಲಿ	बहरांडा

ಜರಡಿ	ಜರಡಿ	ಚಾಲ್ಟಾ
ತೆವಿಗೊ	ತಂಬಿಗೊ	ತಾಂಬ್ಯಾ
ತೊಡ್ವಿಲು	ತೊಟ್ಟುಲು	ಪಾಲ್ಟಾ
ದೀಪ	ದೀಪ	ದಿವಾ
ದೀವಿಡಿಗೊ	ದೀವಟಿಗೊ	ಮಶಾಲ
ನೆಲ	ನೆಲ	ಜರ್ಮಿನ
ಪೆಡಿಗೊ	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ	ಪೆಟಿ
ಬಡ್ವು	ಬಟ್ಟುಲು	ಬಾಟಿ
ತಡೆ, ತಾಡು	ತಟ್ಟೆ, ತಾಟು	ತಾಡ
ಬಚ್ಚಲಮನೆ	ಬಚ್ಚಲಮನೆ	ಬಾತ್‌ರೂಮ್
ಬಾಗಲು, ಬಾಗಿಲ	ಬಾಗಲು, ಬಾಗಿಲ	ದರವಾಜಾ
ಬಾಚಣಿಕೆ	ಬಾಚಣಿಕೆ	ಪಣಿ
ಬಿದಿಗೊ, ಕೊಡ	ಬಿಂಡಿಗೊ, ಕೊಡ	ಕಲ್ಟ್ರೀ, ಘಾಗರ
ಬೀಗ	ಬೀಗ	ಕುಲ್ಪ
ಬೀಗದ ಕೈ	ಬೀಗದ ಕೈ	ಚಾವಿ, ಕಿಬ್ಬಿ
ಬೀಸುವಕಲ್ಲು	ಬೀಸುವಕಲ್ಲು	ಜಾತೆ
ಬುಟ್ಟಿ	ಬುಟ್ಟಿ	ಪಾಟಿ
ಬುದಿ	ಬುದಿ	ರಾಖ
ಬೆನ್ನಿಕ	ಬೆಂಕಿ	ಆಗ
ಮಣೆ	ಮಣೆ	ಪಾಡ
ಮಂಚ	ಮಂಚ	ಶೋಪಾನ್
ಮಾಡಿಗೊ	ಮಾಳಿಗೆ	ಛತ
ಮೂಲೆ	ಮೂಲೆ	ಕೊಪರಾ
ಮೆಜು	ಮೇಜು	ಡೆಬಲ್
ಮೊರೆ	ಮೊರೆ	ಸುಪ್
ಮೊಂಡೆ	ಮೊಂಡೆ	ಖಿಡ್ಲಾ
ಸೊಡ್ವು	ಸೊಡ್ವು	ಪಲಿ
ಹಲಿಗೊ	ಹಲಿಗೆ	ಪಲಿ

ಹಾಸಿಗಿ	ಹಾಸಿಗಿ	ಅಂಥರು
ಹಾರೆ	ಹಾರೆ	ಪಹಾರ
ಹಿತ್ತಲು	ಹಿತ್ತಲು	ಪರಸ್
ಹೆ (ಹೆನ್) ಚು	ಹಂ (ಹಂ) ಚು	ಖಾಪರ
ಹೊತ್ತಿಲು	ಹೊತ್ತಿಲು	ಉಬರಾ

(ಡ) ಜಮೀನ, ಪಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ

ಅಲೆ, ತೇರೆ	ಅಲೆ, ತೇರೆ	ಲಾಡ, ತರಂಗ
ಆಣೆಕಲ್ಲು	ಆಣೆಕಟ್ಟು	ಗಾರಾ
ಝರು	ಝರು	ಗಾಬ
ಞರು	ಞರು	ಚಡಣ
ಔರತೆ (ಸೇಲೆ)	ಒರತೆ (ಸೇಲೆ)	ಇರಾ
ಕಲ್ಲು	ಕಲ್ಲು	ದಗಡ
ಕಾಡು	ಕಾಡು	ಜಂಗಲ
ಕೇರೆ	ಕೇರೆ	ತಲೆ
ಕೆಸರು	ಕೆಸರು	ಚಿಖಲ
ಗುಡ್ಡ (ವೆಡ್)	ಗುಡ್ಡ (ವೆಟ್ಟು)	ಡೊಂಗರ
ತಡಸಲು	ತಡಸಲು	ಧವಧಬಾ
ದಡ, ದೆಡೆ	ದಡ, ದಂಡೆ	(ನದಿ) ಕಾಠ
ನದಿ, ಹೊಲೆ	ನದಿ, ಹೊಲೆ	ನದಿ
ನೀರು	ನೀರು	ಪಾಣಿ
ನೋರೆ	ನೋರೆ	ಫೊಸ
ನೇರೆ (ಮಹಾಪುರ)	ನೇರೆ (ಮಹಾಪುರ)	ಪುರ
ಬಯಲು	ಬಯಲು	ಮೈದಾನ
ಬಾವಿ	ಬಾವಿ	ಬಿಹಿರ
ಮಣ್ಣು	ಮಣ್ಣು	ಮಾತಿ
ಮಲಲು	ಮಲಲು	ರೆತಿ, ಬಾಡ್

ಮೋಡ	ಮೋಡ	ದಗ
ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚು	ವಿಜ
ಹನಿ	ಹನಿ	ಶೇಖ
ಹಲ್ಲ	ಹಳ್ಳ	ಅಡಾ
ಹಲ್ಲ	ಹಳ್ಳ	ಖೆಡೆ
ಹರಲು	ಹರಲು	ಖಡಾ
ಹಾಲಿ	ಹೊಲ	ಶೇಖ
ಹೊಲೆ	ಹೊಳೆ	ನದಿ

(ಹ) ರಂಗ

ಜಾಂಬಲಿ, ಕೋಪು	ಜಾಂಬಲಿ, ಕೋಪು	ಜಾಂಬಲಿ
ಕಾಪು	ಕಪ್ಪು	ಕಾಪು
ಕೆಡು (ದಿ)	ಕೆಡು (ದಿ)	ತಪ್ಪಿರಿ
ಕಾಪಿ	ಕಾಪಿ	ಕಾಪಾಪ, ಗೋ
ಕೆಪು	ಕೆಪು	ಲಾಲ, ಗೋ
ಕಿತ್ತಲೆ	ಕಿತ್ತಲೆ	ನಾಂಗಿ
ಗುಲಾವಿ	ಗುಲಾವಿ	ಗುಲಾವಿ
ನೀಲಿ	ನೀಲಿ	ನಿಲ್ಕಾ
ಬಣ್ಣ	ಬಣ್ಣ	ರಂಗ
ವಿಲ್ಲಿದು	ವಿಲ್ಲಿದು	ಪಾಂಡರಾ
ಹಸಿ (ಸು) ಕು	ಹಸಿ (ಸು) ಕು	ಹಿರಾ
ಹಲ್ಲದಿ	ಹಲ್ಲದಿ	ಪಿಲ್ಲಾ

(ಞ) ಧಾತು ಇತ್ಯಾದಿ

ಇಡಲು (ಕಪ್ಪಿಡಲು)	ಇಡಲು (ಕಪ್ಪಿಡಲು)	ಕೊಡು, ದಗಡೆ ಕೊಡು
ಉಕ್ಕು	ಉಕ್ಕು	ಪೊಲಾಡ
ಕಪ್ಪಿಣ	ಕಪ್ಪಿಣ	ಲೋಕಡ
ಗಂಧಕ	ಗಂಧಕ	ಗಂಧಕ

ತವರ	ತವರ	ಜಸ್ತ
ತಾಂತ್ರ	ತಾಂಬ್ರ	ತಾಂತ್ರ
ಪಾದರಸ	ಪಾದರಸ	ಪಾರಾ
ಬಂಗಾರ	ಬಂಗಾರ	ಸೋನೆ
ಬೆಳ್ಳಿ	ಬೆಳ್ಳಿ	ಚಾಂದಿ
ಮುತ್ತು	ಮುತ್ತು	ಮೋತಿ
ವಜ್ರ	ವಜ್ರ	ಹಿರಾ
ಸೀಸ	ಸೀಸ	ಶಿಸೆ
ಸೂಜಿಗಲ್ಲು	ಸೂಜಿಗಲ್ಲು	ಲೋಹಚುಂಬಕ

△ △ △

परिशिष्ट अ

कन्नड साहित्यिक परिचय

ब्रह्मराज कट्टीमनि—जन्म १९१९. गीताक, लघुकथा, नाटके अशा विविध
दालनांत २० पेक्षां अधिक पुस्तके प्रसिद्ध केली आहेत.

पत्ता : मालमराड पो. अंकलगि जि. बेळगाव.

बेट्टे, इत्तान्नय रामचंद्र—एम्. ए. जन्म ३१-१-१८९६. अध्यक्ष, कन्नड साहित्य
सम्मेलन, १९४३. साहित्य अकादमीचे पारितोषिक (१८५९),
महाकवि आणि चिंतनशील साहित्यकार.

पत्ता : साधनकेरे, धारवाड.

बुर्ला बिबु माधव—जन्म १५-८-१८९९. मिचिन बळिळ या पुस्तकमालेने
कन्नडगांना साहित्यांत गोडी निर्माण केली.

पत्ता : जवळीपेठ, धारवाड.

चित्ताल, गंगाधर बिठोबा—जन्म १२-११-१९२३. कवी.

पत्ता : अकाउंटंट, जनरल महाराष्ट्र, मुंबई.

दिवाकर, रंगनाथ रामचंद्र—ए. ए. एल्. एल्. बी. जन्म ३-९-१८९४. अध्यक्ष,
कन्नड साहित्य सम्मेलन (१९३५), दै. संयुक्त कर्नाटक व कर्मवीर
साप्ताहिकाचे संपादक, गांधीवादी साहित्यिक.

पत्ता : संयुक्त कर्नाटक, हुबळी.

दिवेकर, गुरुनाथ व्यंकटेश—(१४-११-१९१३) एम्. ए. कानडी, मराठी, उर्दू,
फारशी लेखक व ग्रंथकार.

२७ ई २१० माटुंगा, मुंबई १९.

देसाई दिनकर—एम्. ए. भारत सेवक आणि कवि.

दीक्षित, चिदंबर कृष्णराव—जन्म १४-७-१९२२. कवि आणि लघुकथा लेखक.

प्राध्यापक, रूपायल कॉलेज, माटुंगा, मुंबई.

कन्नड भाषा प्रवेश | ३९३

गुंडप्पा, डी. व्ही.—जन्म १८९९. साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष (१९३२). कविता, निबंध, समीक्षा बालवाङ्मय इ. दालनांत २५, पेक्षा अधिक ग्रंथांचे प्रकाशन झाले आहे.

पत्ता : बसवन गुडि, बेंगळूर.

गोकाक, वि. कु. (विनायक).—जन्म १९-८-१९०९. एम्. ए. कन्नडकवि-परिषद अध्यक्ष, १९३४. शिक्षणतज्ञ कादंबरीकार आणि कवि.

उपकुलगति बेंगळूर विश्वविद्यालय, बेंगळूर.

हळकट्टी, पी. जी.—जन्म २-७-१८९०. एल्. एल्. बी. डी. लिट्. थोर चित्क धार्मिक ऐतिहासिक साहित्यकार. साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष.

पत्ता : विजापूर.

हनुमंतराव, जी.—एम्. ए. जन्म २४-४-१८९८. विज्ञान-तत्त्वज्ञान पर साहित्य.

पत्ता : कातराज अरसुरोड, म्हैसूर.

हिरेमठ, आर. सी.—एम्. ए. पी. एच्. डी. जन्म १५-१-१९२२. धारवाड भाषाशास्त्री, कवि, नाटककार आणि टीकाकार.

पत्ता : कर्नाटक युनिव्हर्सिटी, धारवाड.

हुइलगोळ नारायणराव—बी. ए. एल्. एल्. बी. जन्म १८९४. धार्मिक आणि सामाजिक साहित्यकार.

पत्ता : गदग, जि. धारवाड.

जोशी, शंकर बाळ दीक्षित—जन्म ४-१-१८९६. कानडीत, भाषा, व्युत्पत्ति, इतिहास आदि विषयावर विपुल ग्रंथ प्रकाशन.

पत्ता : साधनकेरे, धारवाड.

कल्लूर, कृष्णकुमार—एम्. ए. २२-१२-१९०८. लघुकथा साहित्य.

पत्ता : पॅट्रिक पॉलिटेक्निक, मुंबई २५.

कणवि, चन्नबोरप्पा, सक्केप्पा—एम्. ए. जन्म २८-६-१९२९. कवि,

पत्ता : संचालक, प्रकाशन विभाग, कर्नाटक युनिव्हर्सिटी, धारवाड.

कारंत, कोटि शिवराम—जन्म १०-१-१९०२. नाटककार, पत्रकार आणि ज्ञानकोश संपादक.

पत्ता : पुत्तूर दक्षिण कन्नड जिल्हा, म्हैसूर राज्य.

कृष्णराव, अ. न.—जन्म ९-५-१९०२, (मृत्यु-१९७१). प्रसिद्ध कन्नड कादंबरी-कार, नाटककार आणि टीकाकार. साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष.

कृष्णशर्मा, बेट्टिगेरि (आनंदकंद)—जन्म १६-४-१९००. पद्यकार आणि कवि. संपादक, जयंती धारवाड.

मुगळी, डॉ. रं. श्री.—रमिकरंग, एम्. ए. डी. लिट्. जन्म १९-७-१९०६. लघुकथा, टीका साहित्येतिहास या क्षेत्रात विपुल ग्रंथ प्रकाशन. विलिंग्डन कॉलेज, सांगली.

पाटील, एच्. एस्.—जन्म १-६-१९१४. एम्. ए. बी. कॉम. लघुकथा आणि निबंध वाङ्मय.

पत्ता : कामन कट्टे, धारवाड.

पुराणिक कृष्णमूर्ति—२९-७-१९१३ कवी, लघुकथाकार.

साहित्य सेवामंदिर, गोकक, जि. बेल्गाव.

पुट्टप्पा, के. बेंकटप्पा गौडा—पद्यभूषण एम्. ए. डी. लिट्. कुवेंपु. जन्म २९-१२-१९०४. प्रसिद्ध कवि आणि साहित्य सम्मेलनाध्यक्ष (१९५७). काव्य, नाटक, टीका, निबंध, तत्त्वज्ञान यांतील विपुल ग्रंथांच्या "रामायण दर्शन" या ग्रंथास साहित्य अकादमीचे पारितोषिक मिळाले (१९५५).

पत्ता : उदकरवि मोहोल्ला, भईसूर.

रंगाचार्य, आद्य श्रीरंग—एम्. ए. जन्म २६-१-१९०४. प्रसिद्ध नाटककार.

पत्ता : ३८१ विमलविहार ६ मेन रोड मल्लेश्वरम्, बेंगलूर.

नेगळूर रं. रा. नेरंग—जन्म ३०-१-१९१४. मृ. १९६३. निबंध आणि काव्य.

ललिता रामण्णा—(१९२०), लेखिका, रेडियो, भाषणे.

२७ ई। २१० माहुंगा, मुंबई १९.

कन्नड भाषा प्रवेश | ३९५

लिंगणा जिपि—जन्म ११-२-१९०५. कवि आणि लघुकथाकार.

पत्ता : चढचण, जि. विजापूर.

सीता रामय्या एम्. व्ही.—एम्. ए. २४-३-१९१२. कवि, नाटककार, निबंध
लेखक.

गविपुर ३ रोड, बेंगलूर ४.

श्रीकण्ठय्या, ती. नं. एम्. ए.—२६-११-१९०६. कवि आणि टीकाकार.

म्हैसूर विश्वविद्यालय.

वेंकटेश अयंगर, मास्ति—श्रीनिवास ६-६-१८९१, लघुकथा, काव्य, निबंध यांत
विपुल वाङ्मय.

४४ गविपुर एक्स्टेन्शन, बसवनगुडी, बेंगलूर.

△ △ △

परिशिष्ट व

कानडी-मराठी-शब्द कोश

अ-७

अक्कि	अक्कि	तांदूळ
अगत्यवागि	अगत्यवागि	अवश्य
अगलिसु	अगलिसु	ब्रियोग घडविणे, पारखे करणे
अगि	अगि	खोदणे, चघळणे
अग्रहार	अग्रहार	वाडा, चाळ
अडके	अडके	मुपारी
अदक्कागि	अदक्कागि	त्यासाठी, म्हणून
अदरिद	अदरिद	त्याने, त्यापासून
अदु	अदु	ते (नपु.)
अदुबे	अदुबे	ते (नपु.)
अनिसु	अनिसु	वाटणे
अनुण्ठान	अनुण्ठान	आचरण, बागणूक
अप्पणे	अप्पणे	अनुमती, परवानगी
-कौडु	-कौडु	रजा देणे-घेणे
-कौडिसु	-कौडिसु	(आदरार्थी) बोलणे, सांगणे
अप्पु	अप्पु	आलिंगन देणे
अमोघ	अमोघ	भव्य, मोठे
अरमु	अरमु	राजा
अरि	अरि	समजणे
अरित	अरित	जाणता
अरियद	अरियद	अज्ञानी, अजाण
अरिशिण	अरिशिण	हळद
अलेदाडु	अलेदाडु	हेलकवि खाणे, हलणे

अलङ्	अल्ल	१. आले २. नव्हे ३. उद्गारवाचक “मी म्हणतो” (वाकप्रचार)
अल्लदं	अल्लदं	शिवाय
अल्लिंगे	अल्लिंगे	तेथे
अवनु	अवनु	तो
अवसर	अवसर	घाई
अवळु	अवळु	ती
अवु	अवु	ती (नपु. अनेकावचन)
अश्वत्थकट्टं	अश्वत्थ कट्टं	पिंपळाचे पार
अश्वयुज (आश्वीज)	अश्वयुज (अश्वीज)	आश्विन
असह्य	असह्य	बाण, किळसबाणे
अळतं	अळतं	माप
अळिदु	अळिदु	नाहीसे होऊन
अळिलु	अळिलु	खार
अळु	अळु	(भू. कृ. अत्त, ल्यबंत अत्तु) रडणे
अंकित माटु	अंकितमाटु	वण करणे
अंगभंगि	अंगभंगि	मुद्रा, हातबारे
अंगळ	अंगळ	आंगण
अंगुल	अंगुल	इंच
अंच	अंच	काठ, टोक
अंचु	अंचु	किनार, काठ
अंतु	अंतु	१. त्याप्रमाणे २. एकंदरीत
अंते	अंते	१. म्हणे ! २. असे
अंध (अंतह)	अंध (अंतह)	तसले
अंदु	अंदु	त्यादिवशी, त्याप्रसंगी

आ-उ

आगलि	आगलि	१. बरे २. होऊ या
आगु	आगु	होणे भू. कृ. 'आद', ल्य. 'आणि'
आगुहोगु	आगुहोगु	घडामोडी, घटना
आचेंगे	आचेंगे	पलीकडे

आट	अँ	खेळ, (नाटकाचा) प्रयोग 'आट नडेयुबुदिल्ल' (वा.) काही बालक नाही
आडु	अडु	(ना.) बकरी (क्रि.) खेळणे भू. कृ. 'आडि' क. भ. धा. वि : आडिद
आतनु, (आत)	अतनु (अत)	तो
आतुरपडु	अतुर पडु	आतुर होणे
आदरु	अदरु	तरी, देखील
आदरे	अदरे	पण, परंतु
आतु	अतु	टेकणे, भू. कृ. आतु. क. भू. आतु
आभारमन्त्रणे	अभारमन्त्रणे	आभार मानणे
आरभ्य	अरभ्य	पासून, जमिण धरून
आरिसु	अरिसु	१. विज्ञाविणे २. निबडणे
आरु	अरु	१. सहा (६) २. (क्रि.) विज्ञाने निवणे, मार होणे
आलिसु	अलिसु	ऐकणे, एकून घेणे
आलुगड्डे	अलुगड्डे	बटाटे
आवू	अवू	गाय
आस्पत्रे	अस्पत्रे	इस्पितळ, दवाखाना, रुग्णालय

इ-अ

इक्कट्टु	अक्कट्टु	कोंदट, दाट वस्तीची जागा
इडि	अडि	सर्व, पूर्ण, संबंध,—गायि: भरलीबांगी
इडु	अडु	ठेवणे भू. कृ. इट्टु, क. भु. धा. वि. इट्टु
इडुगु	अडुगु	व्यापणे, पसरणे
इंतह	अंतह	असले
इतु	अतु	हे (नपु.)
इदे	अदे	१. हेच २. आहे
इब्बर	अब्बरु	दोषेजण
इब्बलि	अब्बलि	दब

इनिय	अनिय	प्रेमाचे, गोंड
इरवेकागु	अरवेकागु	असावे लागणे
इर	अरु	असणे, क. भू. वि. इद : भू. कृ. इहु
इरवाग	अरुवाग	असताना
इरुळु	अरुळु	रात्र, रात्री
इलि	अलि	उंबीर
इल्लि	अल्ली	येथे
इण्ट	अण्ट	मजी, पसंती
इण्टरल्लि	अण्टरल्ली	तितक्यांत
इण्टु	अण्टु	येवढे
इण्टे	अण्टे	येवढेच, असेच
इस्पेटु	अस्पेटु	पसंजोड
इळि	अळि	(क्रि.) उतरणे. क. भू. इळिद
		भू. कृ. : इळिदु
इतु	अंतु	आज

ई-ऊ

ई	ऊ	हे (दर्शक सर्वनाम नपु.)
ईग	ऊग	आता
ईयु	ऊयु	देणे, विणे (म्हैस वगैरे)
ईरुळ्ळि	ऊरुळ्ळि	कांदा
ईसु	ऊसु	पोहणे, क. भू. ईसिद, भू. कृ. ईसि

उ-लु

उगिबंझि	लुगिबंझि	आगगाडी
उज्जु	लुज्जु	(दात) घासणे, (उज्जिद, उज्जि)
उड्डु	लुड्डु	नेसणे, परिधान करणे (उट्ट, उड्डु)
उण्णु	लुण्णु	जेवणे, खाणे, (उंड, उंडु)
उद्द	लुद्द	लांब
उपयोगवुळ्ळ	लुपयोगवुळ्ळ	उपयोगी

उपरिगे	ಉಪ್ಪರಿಗೆ	हुमजली बंगला, माळा, गच्छी
उपिनकाचि	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ	लोणचे
उपु	ಉಪ್ಪು	मीठ
उरिसु	ಉರಿಸು	जाळणे, पेटविणे
उमिराडु	ಉಮಿರಾಡು	आस घेणे, आसोछ्वाश
उळि	ಉಳಿ	१. शिल्लक राहणे २. जगणे
		३. वाचणे, सुरक्षित असणे

ऊ-ಊ

ऊट	ಊಟ	जेवण, भोजन
ऊरु	ಊರು	गाव
ऊळिग	ಊಳಿಗ	नौकर

(फ, क, ख, ल, संस्कृत तत्सम शब्दांचि अर्थ मराठींत आहेत तसेच कानडींत आहेत)

अ-ಎ

अंड	ಎಂಡ	आवा
अंई	ಎಂದಿ	नैवेद्य
अंडेतडे	ಎಂಡೆತಡೆ	अनुमान, भय
अंतकई	ಎಂತಕೆಂದಿ	कोठे
अंतर	ಎಂತರ	उप
अत्ति	ಎತ್ತಿ	उचलून
अंतु	ಎತ್ತು	१. ब्रेल २. (क्रि.) उचलणे (एतिद ऐति)
अंदुरु	ಎದುರು	गुहे
अंदे	ಎಂದೆ	छाती
अंसुत	ಎನ್ನುತ್ತ	मृणत
अम्म	ಎಮ್ಮ	मईस
अरवु	ಎರವು	तोटा,
अरे	ಎರೆ	न्हाऊ चालणे, (एरेद, एरेदु)
अळे	ಎಲೆ	१. पान २. अरे!
ओल्ल	ಎಲ್ಲ	गर्व

अँल्लरु	अँल्लरु
अँल्लि	अँल्लि
अँल्लिद	अँल्लिंद
अँबे	अँबे
अँसरु	अँसरु
अँष्टु	अँष्टु

सारंजण
कोठे
कोठून
स्तमित-स्तमित होऊन
१. अधण २. पातळ उसळ
किती

ए-२

एका (याको)	एके (याको)
एतु	एतु
एरु	एरु
एपंडिसु	एपंडिसु
एळु	एळु
एळगे	एळगे

का ?
काय ?
चढणे (परिद, एरि)
(सभा बगैरे) भरविणे, सजविणे
१. सात (७) २. (क्रि.) उठणे
(ऐह, एव्हु)
उत्कर्ष

ऐ-३

ऐदु	ऐदु

पाच (५)

ओ-४

ओक्कलिग	ओक्कलिग
ओक्कलु	ओक्कलु
ओक्कु	ओक्कु
ओग्गट्टु	ओग्गट्टु
ओडति	ओडति
ओडने	ओडने
ओडलु	ओडलु
ओडवे	ओडवे
ओण	ओण
ओत्ताय	ओत्ताय
ओत्तु	ओत्तु

शंतकरी
रयत
कंणीस तुडवून दाणे कोंढणे
एकी, एकोपा
मालकीण
एकदम
पीट
१. वस्तु २. दागीना
मुका, कोरडा
दडपण, बळजबरी
दावणे (ओत्तिद, ओत्ति)

ಆಂಡಿಗು	ಒಂಡಿಗು
ಆಂಡು	ಒಂಡು
ಆಂಪು	ಒಂಪು
ಆಂವ	ಒಂವು
ಆಂಮೆ	ಒಂಮೆ
ಆಂಸು	ಒಂಸು
ಆಂಗು	ಒಂಗು
ಆಂರು	ಒಂರು
ಆಂಮೆ	ಒಂಮೆ
ಆಂಡಗಿನ	ಒಂಡಗಿನ
ಆಂಡಗೆ	ಒಂಡಗೆ
ಆಂಡದಿನ	ಒಂಡದಿನ
ಆಂಡಸುಚು	ಒಂಡಸುಂಚು
ಆಂಡೆ	ಒಂಡೆ
ಆಂಡಲೆ	ಒಂಡಲೆ
ಆಂದಿಗೆ	ಒಂದಿಗೆ
ಆಂದು	ಒಂದು
ಆಂದೊಂದು	ಒಂದೊಂದು

ಆಂ-ಓ

ಆಂಡಿಯಾಡು	ಓಡಿಯಾಡು
ಆಂಡು	ಓಡು
ಆಂಡು	ಓಡು
ಆಂಗ	ಓಗ

ಆಂ-ಔ

ಆಂತಣ	ಔತಣ

ಕ-ಛ

ಕವಕುಸ	ಛಕುಸ

ಪುರವಣಿ, ಪುರವಣಿ ಕಾರಣ
ತಡಕಣ
೧. ಪೂರಣ ೨. ಕಾಣಕ ಕಾರಣ
(ಆಂಪಿದ, ಆಂಪಿ)
ಏಕಾ, ಏಕಾಣ
ಏಕದ
ಪುಸಣ (ಆಂಪಿದ-ಆಂಪಿ)
ಏಕಣ
(ಆಂಪಿ, ಆಂಪಿ)
ಪ್ರಮ
ಆಂತಿ
ಆಂತಿ
ಆಂತಿ ಆವಾಜ
ಕಡ, ಕಾರಣ
ಆಂತಿ
ಕಾಂಗಾ, ತಮ
ಕಾಂಗಾ, ಕಾಂಗಾ
ಏಕ (೧)
೧. ಪ್ರತೀಕ ೨. ಕಾಂಗಾ

ಕಿರಣ
ಪಣಿ (ಆಂಪಿದ, ಆಂಪಿ)
ಕಾಂತ, ಕಾಂತ (ಆಂಪಿದ ಆಂಪಿ)
ಕಾಂತಿ

ಕಾಂತಿ

ಕಾಂತಿ, ಕಾಂತಿ

कंगळ (कण्णुगळ)	कंगळ (कण्णुगळ)	डोळे
कगवि	कग्वि	अंधार कोठी, गुहा
कट्ट	कट्ट	१. बांधणे (कट्टिद, कट्टि) २. निबंध
कट्टव	कट्टव	बांधण्याचा
कडु हिडि	कंडु हिडि	शोध लावणे
कडळ	कडळ	समुद्र
कडले	कडले	हरभरा
कडि	कडि	चावणे (कडिद, कडिदु)
कडि	कडि	काडी
कगज	कगज	पेव (धान्याचा)
कते	कंडे	१. बरळणे २. रडगाणे
कते	कडे	कथा, गोष्ट
कतरि	कट्टी	कातरी
कतरिसु	कट्टीसु	कापणे
तले	कट्टी	काळोख
सि	कट्टी	तलवार, खड्ग
कत	कट्टी	गळा
कते	कट्टी	गाढव
कदि	कडि	चोरणे (कट्ट, कट्ट)
कनिकर	कनिकर	१. दया २. कळकळ
कस	कस	घरफोडी, कन्नगति घरफोडीची अवजारे
कंबनि	कंबनि	आसवे, अश्रू
कळ	कळ	आंतडे
कलि	कलि	शिकणे (कलित, कलितु)
कवन	कवन	काव्य
कसूति	कसूति	कशीदा
कळवु	कळवु	चोरी
कळ	कळ	चोर
कळतन	कळतन	चोरी
काडु	काडु	१. जंगल २. वास देणे (कि.) (काडिद, काडि)

काणू	काणू
कापण्य	कापण्य
काफिपुडि	काफिपुडि
कायि	कायि
कायु	कायु
काय	काय
कालू	कालू
कितळ	कितळ
किवि	किवि
कील	कील
कीलि	कीलि
कुपकु	कुपकु
कुम्मा	कुम्मा
कुकुम	कुकुम
कुट	कुट
कुडि	कुडि
कुणि	कुणि
कुडु	कुडु
कुसि	कुसि
कुंबळकायि	कुंबळकायि
कुरितु	कुरितु
कुरड	कुरड
कुसि	कुसि
कुळित	कुळित
कुळितु	कुळितु
कूम्	कूम्
कूडिवीळू	कूडिवीळू
कूडिमु	कूडिमु
कूडु	कूडु
कूसु	कूसु

पाहुणे
कृपणता
कापिची पूड
(कण्वे) फळ
१. तलणे २. रक्षण कारणे ३.
वाट पाहुणे (काद कादु)
ओकणे
पाय
संज्ञे, नारंगी रंग
कान
खिळा, सांधा
कुलुप, (कीलिय कॅ) किल्ली, नावी
आपटणे (कुविकद, कुविकद)
संकुचित होणे, खिन्न होणे
कुंकू
लंगडा
पिणे (कुडिद, कुडिदु)
नाचणे (कुणिद, कुणिदु)
उणौव, न्यून
पिल्लू
भोपळा
संवंधी
आधळा
कोसलणे (कुसिद, कुसिदु)
बसलेला
बसून
हाक मारणे, बोलावणे, आरवणे
(कोवडा)
संग्रह होणे, साठणे
जुळवणे
बसणे
मूळ, बाळ

कळ	कळ	आहार (तुच्छतावाचक)
केडकु	कैडकु	खेद
केडु	कैडु	मासणे (केट्ट, केट्टु)
केंशन (केंगन्न)	कैन्न (कैन्न)	लाल-लालसर
कन्न	कैन्न	गाल
कप्प	कैप्प	बहिरा
करे	कैरी	तलाव १. (क्रि.) खाजबिणे (करेद, करेदु)
कोलव	कैलव	काही
कोलस	कैलस	काम
कोसर	कैसर	चिखल
कोळगे	कैळगे	खाली
कोळु	कैळु	१. ऐकणे २. विचारणे (कैलिद, कैलि)
कै	कै	हात, -कोळु : हाती घेणे, -गंब मार्गदर्शक हात, -कडु : माध्य होणे, चळक : हातचलाखी
कोट्ट	कैळुट्ट	दिलेले
कोट्टिगे	कैळुट्टगे	कोठी, खोली
कोड	कैळ	घागर, कळशी
कोडु	कैळु	घेणे (कोट्ट, कोट्टु)
कोरळु	कैळरळु	मान
कोत्तुवरि	कैळुत्तुवरि	कोथिंबीर
कोन	कैळन	टोक, अंत, शेवट
कोन्वरि	कैळुवरि	खोबरे
कोरळु	कैळरळु	मान, मळा
कोर	कैरी	कोरणे (कोरवे, कोरेदु)
कोळु	कैळु	ठार मारणे
कोळळु	कैळळु	विकत घेणे
कोण	कैण	रेडा
कोति	कैति	माकड
कोपिसु	कैपिसु	गमावणे

ಕೊಗುಗಡ್ಡೆ	ಕೊ(ಸು)ಗಡ್ಡೆ	ಕೊಬಿ
(ಕಪಾಟಿಜ)	(ಕಪ್ಪಟಿಜ)	
ಕೊಡಿ	ಕೊಳೆ	ಕೊಬಡಾ

ಖ-ಖ

ಖಡ	ಖಂಡ	ಖಡ
ಖಡಿತ	ಖಂಡಿತ	ತಖಕೊ, ತಾಗಿ ತಾಖಿನೆ
ಖಯೆ	ಖಯೆ	ಖಯೆ

ಗ-ಗ

ಗಡ	ಗಡ	೧. ಕಿಲ್ಲಾ ೨. ಲವಕರ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಡಾಳಿ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಮುಕ್ತೆ
ಗಡ್ಡೆ (ಗಡ್ಡೆಸು)	ಗಡ್ಡೆ (ಗಡ್ಡೆಸು)	ದಮಡಾಡಿ ಕರಣೆ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಭಾತಗೊಲಿ
ಗಡ್ಡೆಮನೆ	ಗಡ್ಡೆಮನೆ	ತಾಳಿಮ
ಗಡಿ	ಗಡಿ	ಪೀಸ
ಗಡಾಟೆ	ಗಡಾಟೆ	ಗೊಡ್ಡ
ಗಡಿ	ಗಡಿ	ಲೆಣಿ, ಗುಣಿ
ಗಡ್ಡೆಗೆ	ಗಡ್ಡೆಗೆ	ಜಣ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಕೊಸ (೩ ಮೀಲ)
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ವಾರಾ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಜಾಡ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಡೆಗ್, ಡೆಗ್ಗಾ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಪೊಪಟ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ರಹಸ್ಯ, ಮಮೆ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಬೆಂಗರ
ಗಡ್ಡೆಚಾಪಿ ಕಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆಚಾಪಿ ಕಡ್ಡೆ	ಗಾಣಾ ಗುಣಾಣೆ, ಚಾಟಾಣೆ
ಗಡ್ಡೆಗೆ	ಗಡ್ಡೆಗೆ	ಕೆವಾಟ, ಲಿಲಾಟ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಕುಡಲ
ಗಡ್ಡೆ	ಗಡ್ಡೆ	ಜಮಾಟ, ಮೆಡಲ, ಮೆಡ

गैणमु	गैणसु	रताळें
गैरे	गैरी	रेघं, रेखा
गैल्लु	गैल्लु	जिकणे (गेहू गेवूडु)
गोनु	गोडु	माहीत (गोनु इदे, माहीत आहे)
गोलागु	गोडुगु	ठरणे
गोनुबलि	गोडुबलि	उराव
गोदि	गोदि	गहू
गोळु	गोळु	घास, रडमाणे

घ-३४

घ ३४ हा महाप्राण जुड भाषेत नाही पण बोली भाषेत 'ग' कारांतोल काही जब्द घ कारा ने उच्चारले जातात. (उदा : गळिगे : बळिगे : गटे : घटे)

च-३५

मराठीचा विशिष्ट "च" कार फक्त उत्तर कर्नाटकातील (बाह्याणी) बोली भाषेच आढळतो.

चट्टणि	चट्टण	चटणी
चम्राणि (चम्राणि)	चम्राणि	चांगल्या रीतीने, चांगले
चप्पर बदने	चप्पर बदने	टोमाटो
चवळे	चवळे	गोवारी
चट	चट	चहा
चहरें	चहरें	चेहरा
चलि	चलि	थंडी
चाचु	चाचु	पसरणे
चितिसु	चिंत्तिसु	चिंता करणे
चिन्नगोडु	चिंत्तु गौडु	लक्ष्य देणे
चील	चिंल	पिणवी
चिक्क	चिक्क	लहान, छोटे
चुंच	चुंच	चोंच
चुनावणो	चुनावणो	निवडणूक
चुक्कु	चुक्कु	हुपार

बोद	बोद	मुदर
बोदव	बोदव	देवणा
बोदक	बोदक	निदोप
बोद	बोद	स्वयंपाक घर

छ-५

छ ५ : हा महाप्राण उपयोगांत नाही. बोली भाषेत चकाराचि कही
शब्द छकाराने उच्चारले जातात, चळि : छळि.

ज-२३

जगळ	जगळ	भांडण, जगळाडू, भांडणे
जगुलि	जगुलि	घरापुढील बैठक
जडे	जडे	१. वेणी २. जटा
जनक	जनक	लोक
जनांग	जनांग	राष्ट्र, वंश
जरगु	जरगु	(उत्सव वगैरे) भरणे, साजरे होणे
जरें	जरें	१. वसरणे २. निदा करणे
जानुवार	जानुवार	गुरेडोरे, जनावर
जान	जान	घसरणे
जालिगे	जालिगे	जाले
जीव	जीव	१. जीव २. प्राण ३. प्रेम
जेड	जेड	कोळी (किडा)
जोल्लु	जोल्लु	जाल
जोलु	जोलु	लोंबकळणे
जैसु	जैसु	यशस्वी होणे

बोली भाषेत ज आ श्रमा उच्चार केला जातो. जळक-सळक (स्तान)

झ-२५

ट-६३

टुवालु	टुवालु	टाविल

टोन्क	टोन्क	कवर
ट-ड		
टीबि	टीबि	गांभीर्य, अवडंबर
ट-ड		
ट-ड		
ण-१०		
त-ड		
तक्क	तक्क	योग्य, लायक
तट्टने	तट्टने	एकदम
तट्टि	तट्टि	बांबूची भित
तडे	तडे	शत्रुणें, धीर धरणें
तगिसु	तगिसु	संतुष्ट-तृप्त करणे
तंति	तंति	तार
तश	तश	आपुले (एक वचनी)
तप्पदे	तप्पदे	बिनचूक, खचित
तप्पिसु	तप्पिसु	चुकविणे
तप्पु	तप्पु	चूक, चुकणे
तंबिगें	तंबिगें	तांब्या
तब्बु	तब्बु	आवळणे
तम्म	तम्म	आपले (अनेकवचनी) भाऊ (धाकटा)
तर	तर	प्रकार
तरु	तरु	आणणे (तद, तंदु)
ताण	ताण	स्थान, स्थळ
तायि	तायि	आई
ताळि	ताळि	मंगळमूत्र
ताळु	ताळु	१ सहन करणे २. टिकणे

तवकु	ತಿಕ್ಕು
तिगळ	ತಿಗಲ
तिगळु	ತಿಗಲು
तिडि	ತಿಡಿ
तित्तिरि	ತಿತ್ತಿರಿ
तिन्नु	ತಿನ್ನು
तिप्प	ತಿಪ್ಪ
तिळु	ತಿळು
तिलि	ತಿಲಿ

तिलिसि हेळु	ತಿಲಿಸಿ ಹೆಲ್ಲು
तीरिक्कोळु	ತಿರಿಕ್ಕೊಲ್ಲ
तीर	ತಿರಿ
तीमनि	ತಿಮ್ಮನಿ
तुट	ತುಟ
तुटि	ತುಡಿ
तुत्तु	ತುತ್ತು
तुव	ತುಂಬು
तुमु	ತುಮ್ಮ
तुळि	ತುಳಿ
तुगु	ತುಗು

तुरू	ತುರು
तन्निनकायि	ತನ್ನಿನಕಾಯಿ
तैन्नु	ತೆನ್ನು
तैगे	ತೆಗೆ
तैने	ತೆನೆ
तैरवु	ತೆರವು
तैरे	ತೆರೆ
तैगु	ತೆಗು
तैलिसु	ತೆಲಿಸು

घागणे (तिविक्कद तिविक)	
चंद्र	
महिना	
१. खाद्य २. खाज	
भरगमल्ल	
खाणे (तिद, तिवु)	
उकीरदा	
सत्य गाभा	
१. समजणे (तिलिद तिल्लु).	
२. साफ स्वच्छ ३. पातळ	
समजावून सांगणे, स्पष्टीकरण करणे	
मरण	
संपणे (तिरिद, तीरि)	
निक्काल	
भांड्यबोर	
ओठ	
शाम	
भरणे (तुंबिद, तुंबि)	
थोडे	
तुडविणे	
१. झोके घेणे, २. जोखणे,	
वजन करणे	
फेकणे, हवेत उडविणे	
नारळ	
नारळ	
काढणे, उघडणे (तेंगेद, तेंगेदु)	
कणीस	
उसथ, पुरसत	
उघडणे, (तेरेद, तेरेदु) २. पडदा	
हेकर देणे	
वाचविणे (बुडविणे याच्या उलट)	
तरंगविणे	

ತೊಗರೆ	ತೊಗರೆ	ತುರ
ತೊಡ್ಡಲ	ತೊಟ್ಟಲ	ಪಾಠಣಾ
ತೊಡ್ಡು	ತೊಡಕು	೧. ಗುಂತಬಿಲ್ಲಾ, ಗುಂತಾಗುಂತ, ೨. ಅಡಕಣೆ
ತೊಡ್ಡು	ತೊಡಗು	ಗುಂತಣೆ, ಕಾಮಾಂತ ಅಸಣೆ
ತೊಡೆ	ತೊಡೆ	ಮಾಂಡಿ
ತೊಂದರೆ	ತೊಂದರೆ	ಜಾಸ, ಅಡಚಣ
ತೊಪ್ಪಲ	ತೊಪ್ಪಲ	ಪ.ಕ.
ತೊರೆ	ತೊರೆ	ತ್ಯಾಗ ಕರಣೆ, ಸೊಡಣ
ತೊಡೆ	ತೊಳೆ	ಧುಣೆ, (ತೊಡೆದ ತೊಡೆದು)
ತೊಡ	ತೊಡೆ	ತೊಕ
ತೊಪು	ತೊಪು	ವಾಗ
ತೊರಿಸು	ತೊರಿಸು	ದ, ಸವಿಣೆ
ತೊಕ	ತೊಕ	ದಿಸಣೆ, ದಾಸವಿಣೆ (ತೊರಿದ, ತೊರಿ)

ತ-ಛ

ದ-ದ

ದಣಿ	ದಣಿ	ಧಕಣೆ (ದಣಿದ, ದಣಿದು)
ದನಿ	ದನಿ	ಜಾಜಾ
ದಿಡ	ದಿಡ	ಖರೆ
ದಿಪ	ದೀಪ	ದಿವಾ
ದಿಡ್ಡು	ದಿಡ್ಡು	ಪೆಸಾ, ಧನ
ದಿಡ್ಡುಗಾರ	ದಿಡ್ಡುಗಾರ	ಉತ್ತರಾ
ದಿವಾರಿ	ದಿವಾರಿ	ಮಹಾ
ದಿವ	ದಿವ	ಭೂತ
ದಿವ	ದಿವ	ದಿವ
ದಿವುಡುಬರು	ದಿವುಡುಬರು	ಭಾಗ್ಯವಾನ, ಶ್ರೀಮಂತ
ದಿಡ್ಡು	ದಿಡ್ಡು	ಮೋಡೆ
ದಿರೆ	ದಿರೆ	ಯಜಮಾತ, ಸ್ವಾಮಿ
ದಿವಿಕೊಡ್ಡು	ದಿವಿಕೊಡ್ಡು	ಲಂಪಾಸ ಕರಣೆ

ध-ढ

धाराढवागि धाराढवागि धुपकळ, लूप, मळळ हातामे

न-ल

नकाश	नकाश	नकाशा
नग	नग	हसणे (नदक नकळ)
नगोमातु	नगोमातु	बिनोद, कोटी
नटने	नटने	अभिनव
नट	नट	कंबर
नडते	नडते	वागणूक
नडबळिके	नडबळिके	वागणूक
नडेसु	नडेसु	बालविणे
नझ	नझ	माझे
नबु	नबु	बिश्वास ठेवणे
नम्म	नम्म	आमुचे
नरळु	नरळु	कुथणे, दुःख करणे, कण्हणे
नरे	नरे	राखी रंगाचा
नलिवाडु	नलिवाडु	नाचणे
नरळे	नरळे	लाडवी
नाचिके	नाचिके	नाच
नाडिगर	नाडिगर	देशबांधव
नाडु	नाडु	देश
नाणुडि	नाणुडि	म्हण

(नाळणुडि)

नाळणुडि

नानु	नानु	मी
नायि	नायि	कुजा
नाळुकु	नाळुकु	चार
नाबु	नाबु	आम्ही
निजवागि	निजवागि	खरोखर
निव्वण	निव्वण	जमाबी मिरवणूक, बऱ्हाडी मंडळी
निमिप	निमिप	मिनीट

ನಿಮ್ಮ	ನಿಮ್ಮ	ತುಮನೆ
ನಿಲ್ಲುಕು	ನಿಲ್ಲುಕು	(ಛಾಪ) ಪೊಹೊವಣೆ
ನಿಲ್ಲು	ನಿಲ್ಲು	ತುಮೆ ರಾಹಣೆ. (ನಿತ್ತ, ನಿತ್ತು)
ನೀರಲಹಣ್ಣು	ನೀರಲಹಣ್ಣು	ಜಾಂಬು
(ನೀರಲಹಣ್ಣು)	ನೀರಲಹಣ್ಣು	
ನೀರು	ನೀರು	ಪಾಣಿ
ನೀವು	ನೀವು	ತುಮ್ಮಿ
ನುಗು	ನುಂಗು	ಗಿಲ್ಲಣೆ (ನುಗಿದ, ನುಗಿ)
ನುಗ್ಗೊಕ್ಕಾಯಿ	ನುಗ್ಗೊಕ್ಕಾಯಿ	ಪೊವಣಾ
ನುಡಿ	ನುಡಿ	ಮ್ಹಣಣೆ (ನುಡಿದ, ನುಡಿದು)
ನುಕ್ಕ	ನುಕ್ಕ	ಶಂಖರ (೧೦೦)
ನುಲ್ಲು	ನುಲ್ಲು	೧. ಸುತ್ತ ೨. ಕಾತಣೆ
ನೆಗ	ನೆಗೆ	ತುಡ್ಡಾ ಮಾರಣೆ (ನೆಗರ-ನೆಗೊಡು)
ನೆಡ್ಡು	ನೆಡ್ಡುಗೆ	ಸರಲ (ಕ್ರಿ. ವಿ.)
ನೆತ್ತಿ	ನೆತ್ತಿ	ಡಾಡು
ನೆನಪು	ನೆನಪು	ಸ್ಮರಣ, ಆಡುಬಣ
ನೆನೆ	ನೆನೆ	ಧ್ಯಾನ ಕರಣೆ (೧) ಭಿಜಣೆ (ನೆನೆದ-ನೆನೆದು)

ನೆರೆಯಿಕ್ಕು	ನೆರೆಯಿಕ್ಕು	(ಸಭಾ) ಭರವಣೆ
ನೆರವಾಗು	ನೆರವಾಗು	ಮದತ ಕರಣೆ
ನೆರೆಯೊರೆಯವರು	ನೆರೆಯೊರೆಯವರು	ಪೊಜಾರಿ-ಪಾಜಾರಿ
ನೆಲ್ಲ	ನೆಲ್ಲ	ಜಮೀನ, ನೆಲ್ಲಗಡಲೆ-ಮುಡ್ಡುಮುಗ
ನೆಲ್ಲೆ	ನೆಲ್ಲೆ	ಮುಲ್ಲ
ನೆಕ್ಕಾರ	ನೆಕ್ಕಾರ	ವಿಣಕರ
ನೆಮಕ	ನೆಮಕ	ನಿಯುಕ್ತಿ
ನೆಫು	ನೆಫು	ವಿಣಣೆ
ನೆರವಾಗಿ	ನೆರವಾಗಿ	ಸರಲ, ಶ್ವೇತ
ನೆಡತಕ್ಕ	ನೆಡತಕ್ಕ	ದರ್ಶನೀಯ
ನೆಡ್ಡು	ನೆಡ್ಡು	ಪಾಹಣೆ (ನೊಡಿದ, ನೊಡಿ)
ನೆಫು	ನೆಫು	ದುಖಣೆ (ನೊಂದ, ನೊಂಡು)
ನೆಲ್ಲಕೊಲ್ಲು	ನೆಲ್ಲಕೊಲ್ಲು	ನಬಲಕಾಂ

ಪ-ಫ

ಪಕ್ಕ	ಪಕ್ಕ	ಪೆಣ
ಪೆಣಮ	ಪಂಚಮ	ಹರಿಜನ, ಶುದ್ಧ
ಪೆಡ್ಡಿ	ಪಟ್ಟಿ	ಪೆಡ್ಡಿ, ಬಗೆಣಿ
ಪಡ್ಡ	ಪಡು	ಕರಣ (ಸಹಾಯಕ, ಕ್ರಿಯಾಪದ) ಪಡ್ಡ, ಪಡ್ಡ
ಪಡ್ಡವಲ	ಪಡುವಲ	ಪಡ್ಡವಲ
ಪೆಣಾಟ	ಪಂದ್ಯಾಟ	ಸಮೆತ, ಚಡಾಚೊಡ
ಪರಿಹಾರ	ಪರಿಹಾರ	ಸಹಾಯ
ಪಾತ್ರೆ	ಪಾತ್ರೆ	ಭಾಂಡಿ
ಪಾಲಕವಪಲ್ಲೆ	ಪಾಲಕನಪಲ್ಲೆ	ಪಾಲಕ
ಪಾಲ್ಕು	ಪಾಲ್ಕು	ಭಾಗ, ಹಿಸ್ಸಾ, ಪಾಟಾ
ಪಾಸಾಡ	ಪಾಸಾಡ	ಪಾಸಾ ಪಾಲ್ಕು
ಪಿರಿಯ್ಲ	ಪಿರಿಯ್ಲ	ಪಾಲ್ಕು
ಪುಕ್ಕ	ಪುಕ್ಕ	ಪಿರಿಯ್ಲ
ಪೆಣಾಡ್	ಪೆಣಾಡ್	ಪಾಸಾ ಭಾಗಣಿ
ಪೆಣ್	ಪೆಣ್	ವರ್ಮಾಪತ್ರ
ಪೆರಲ	ಪೆರಲ	ಪೆಣ್
ಪ್ರಾಣಮಾಡ್	ಪ್ರಾಣಮಾಡ್	ನಿಷಣಿ

ಫ-ಫ

ಫಕ್ಕನೆ	ಫಕ್ಕನೆ	ಫಕ್ಕನೆ, ಅನವೇಶಿತಪಣಿ

ಬ-ಬ

ಬಗೆ	ಬಗೆ	ರೀತ
ಬಗೆಗೆ (ಬಗ್ಗೆ)	ಬಗೆಗೆ (ಬಗ್ಗೆ)	ಬಿಜಯಿ
ಬಗ್ಗಿಸು	ಬಗ್ಗಿಸು	ಬಾಕಿಬಿಣಿ
ಬಡ್ಡಗಡ್ಡೆ	ಬಡ್ಡಗಡ್ಡೆ	ಬಾಟಾಣಾ
ಬಡ್ಡೆ	ಬಡ್ಡೆ	ಕಾಪಡ, ಕಪಡಾ
ಬಡವ	ಬಡವ	ಗರೀಬ, ನಿಷಣಿ
ಬಡಿಸ	ಬಡಿಸ	ಶುತಾರ

बडिसु	बडिसु	बादणे (जेवण)
बण्ण	बण्ण	रंग
बंतु (वंदितु)	बंतु (बंदितु)	आले (भू. का.)
बदनयैकायि	बदनयैकायि	बागे
बदलागि बदलु	बदलागि बदलु	ऐवजी
बयलागु	बयलागु	नाहीसे होणे
बयलु	बयलु	मैदान
बयसु	बयसु	इच्छा करणे
बरिदु	बरिदु	रिकामे
बरु	बरु	येणे (बंद, बंदु)
बल	बल	उजवे
-बके, गड		उजव्या बाजूस

बलु	बलु	फार
बलें	बलें	पिजरा
बल्लव	बल्लव	जाणता
बळि	बळि	जवळ
बळिक	बळिक	नंतर
बहळ	बहळ	फार, पुष्कळ
बागिल	बागिल	दरवाजा
बाडिगे	बाडिगे	काडे
बानु	बानु	आकाश
बायि	बायि	तोंड
बाथु	बाथु	मुजणे (बात, बातु)
बारिसु	बारिसु	बाजबिणे
बारें	बारें	वेगे !
बाल	बाल	ग्रेमूट
बालु	बालु	(१) जगणे (२) जीवन
बाळेंपहण्णु	बाळेंपहण्णु	केळे
बालूवै	बालूवै	जीवन
बिदुहोगु	बिदुहोगु	सोडून जाणे
बिचु	बिचु	सोडणे, खोलणे

ಬಡು	ಬೆಡು	ಸೊಡುಣೆ, (ಬಿಡು, ಬಿಡ್ಡು ಗಣ್ಣು) ಉಪಬಲೇಲೆ ಬೊಲೆ
ವಿಜ್ರವಿಸು	ಬಿನ್ನವಿಸು	ವಿಂತಲಿ ಕಾರಣೆ
ವಿಸಾಡು (ಸು)	ಬಿಸಾಡು (ಸು)	ಪೇಕಣೆ
ಬೀದಿ	ಬೀದಿ	ರಸತಾ, ಗಲ್ಲೆ
ಬೀಡು	ಬೀಳು	ಗಡಣೆ (ಬಿಡು, ಬಿಡ್ಡು)
ಬುಡ	ಬುಡ	ತಲ
ಬೆನ್ನಿ	ಬೆಂಕಿ	ಆಗ-ಯಿಕ್ಕು=ಆಗ ಲಾಕಣೆ
ಬೆನ್ನಲ	ಬೆಂಬಲ	ಪಾಠಬಲ, ಜೊರ
ಬೆನ್ನು	ಬೆಚ್ಚು	ಬಾಬರಣೆ (ಬೆನ್ನಿ, ಬೆನ್ನಿದ)
ಬೆಣ್ಣೆ	ಬೆಣ್ಣೆ	ಲೋಣಿ
ಬೆದಕ	ಬೆದರು	ಬಾಬರಣೆ (ಬೆದರಿಕ, ಬೆದರಿ)
ಬೆಡಕು	ಬೆಡಕು	ಪ್ರಕಾಶ
ಬೆಡೆ	ಬೆಡೆ	೧. ವಾಡಣೆ (ಬೆಡೆ, ಬೆಡೆಡು) ೨. ಪೀಕ
ಬೆಡು	ಬೆಡು	ಪಾಠ ಬೆಡೆಡು : ಪಾಡೆಬಾ ಕಣಾ
ಬೆರಡು	ಬೆರಳು	ಬೊಡ
ಬೆಮುಗೆ	ಬೆಮುಗೆ	ಬೊಡಣೆ, ಸಾಂಪಣೆ
ಬೆಡಗು	ಬೆಡಗು	೧. ಸಕಾಡ ೨. (ಬಾಡಿ) ಬಾಸಣೆ
ಬೆಡ್ಡು	ಬೆಡ್ಡು	ಬಾಡಿ
ಬೆಡ್ಡೆಡ್ಡು	ಬೆಡ್ಡೆಡ್ಡು	ಲಮುಣ
ಬೆಡ್ಡು	ಬೆಡ್ಡು	ಪಾವ
ಬೆಕಾಗು	ಬೆಕಾಗು	ಹಣೆ ಅಸಣೆ, ಲಾಗಣೆ
ಬೆಕಾದ	ಬೆಕಾದ	೧. ಹಣೆ ಅಸಣೆ ೨. ಬಾಡೆಲ ತೆ
ಬೆಗ	ಬೆಗ	ಲಕ್ಕರ
ಬೆಡ	ಬೆಡ	ನಕೊ
ಬೆಡು	ಬೆಡು	ಮಾಗಣೆ (ಬೆಡಿದ, ಬೆಡಿ)
ಬೆನಾಡ	ಬೆನಾಡ	ಬೆತಾಡ, ಬುತ
ಬೆಯಿಸು	ಬೆಯಿಸು	ಶಿಜವಿಣೆ
ಬೆಮು	ಬೆಯು	ಶಿಜಣೆ
ಬೆವಿನಮರ	ಬೆವಿನ ಮರ	ಕಡ್ಡುಲಿಬಾನೆ ಸಾಡ
ಬೆಡೆ	ಬೆಡೆ	ಡಾಡ
ಬೆಡಕಸ	ಬೆಡಕಸ	ಬಜಿನಾ

ಬೊಗ್ಗು
ಬೊಂಬೆ
ಬೊಂಬೆ
ಬೋರೆಯಹಣ್ಣು

ಬೊಗ್ಗು
ಬೊಂಬೆ
ಬೊಂಬೆ
ಬೋರೆಯಹಣ್ಣು

ಬೊಗ್ಗು
ಬಾಹುಲಿ
ಬೊಂಬೆ
ಬೋರೆಯಹಣ್ಣು

ಬ-ಭ

ಬಜ್ಜಿ
ಬಾಗವತರಾಡ
ಬಾವಿಸು
ಭರ್ಮೆ

ಭಜ್ಜಿ
ಭಾಗವತರಾಟ
ಭಾವಿಸು
ಭ್ರಮೆ

ಭರೀತ
ಲೋಕನಾಡ
ಸಮಜಣೆ
ಬುಕಿಬಿ ಕಲ್ಪನಾ, ಭರ್ಮೆ

ಮ-ಮ

ಮಕ್ಕಳು
ಮಂಜು
ಮಡಿ
ಮತ್ತು
ಮತ್ತೊಂದು
ಮರ
ಮರಿ
ಮರಡು
ಮರಡು
ಮರೆ
ಮಲಗು
ಮಲೆ
ಮಾಡು
ಮಾತು
ಮಾದರಿ
ಮಾದೇವ
ಮಾಯು
ಮಾಡು

ಮಕ್ಕಳು
ಮಂಜು
ಮಡಿ
ಮತ್ತು
ಮತ್ತೊಂದು
ಮರ
ಮರಿ
ಮರಳು
ಮರಳು
ಮರೆ
ಮಲಗು
ಮಲೆ
ಮಾಡು
ಮಾತು
ಮಾದರಿ
ಮಾದೇವ
ಮಾಯು
ಮಾಡು

ಅಪ್ಪು, ಮುಲೆ
ದವ, ಬರ್ಕೆ, ಧುಕೆ
೧ ಮರಣೆ (ಮಡಿವ, ಮಡಿವು) ೨. ಸಿಂಬಲೆ
ಆಗಿಣ
ದುಸರೆ ಏಕ
ಮಾಡು
ಪಿಲ್ಲ
ಮಾಡು
ಮೆಡಾ, ಮುಡಾ, ಮಾರ್ಕಡ
ವಿಸಾರಣೆ
ಮೊಪಣೆ
ಮಾಡು
ಕರಣೆ (ಮಾಡಿವ, ಮಾಡಿ)
ಮೊಲಣೆ, ಮೊಲೆ
ನಮುನಾ
ಮಹಾದೇವ, ಮಹಾರ
(ಜಮಮ ಬಗೈರೆ) ಬರಿ ಹಾಣೆ, ಮುಣ
ಮಣೆ (ಮಾಡ, ಮಾಡು)
ಮಿಣಣೆ

माविनहृण्णु	मोनिनहृण्णु	आंबा
मावु	मोवु	आय्याचे साड, आंबा
मिडि	मिडि	(तार) छेडणे
मिडकु	मिडकु	व्यथित होणे, दुःखीकण्टी होणे
मिवक	मिक्कु	उरलेले
मीगु	मीयु	स्नान करणे
मीरु	मीरु	उल्लंघणे (मीरिद, मीरी)
मुक्कु	मुक्कु	(घाईने) खाणे
मुक्ताय	मुक्ताय	सोडवणूक, मोक्ष, शेवट
मुखांतर	मुखांतर	मार्जन
मुगिसु	मुगिसु	संपविणे, आटोपणे
मुजाने	मुजाने	सकाल, सकाळी
मुट्टु	मुट्टु	शिबणे (मुट्टिद : मुट्टि)
मुडि	मुडि	(फूल) घालणे
मुताद	मुताद	बगैरे, इत्यादि
मुदरिसु	मुदरिसु	चालू ठेवणे, पुढे ढकलणे
मुथे	मुथे	पुढे
मुदिन	मुदिन	प्रेमाने, लाडके
मुदुद (मुनु)	मुदुद (मुनु)	१. सुंदर २. चुंबन
मुदे	मुदे	गोळा
मुलसि	मुलसि	मुळा
मुडिसु	मुडिसु	उमटविणे
मुरु	मुरु	वीन
मुलक	मुलक	मुळे
मुले	मुले	कोपरा
मेच्चिगे	मेच्चिगे	आवड
मेन्नु	मेन्नु	गुप हाणे (मेच्चिद मेच्चि)
मेट्टु	मेट्टु	तुडविणे (मेट्टिद, मेट्टि)
मेन्ने	मेन्ने	मेथी
मेरुगु	मेरुगु	शोभणे, चमकणे (मेरुगिद, मेरुगि)
मेक	मेक	बकरी
मेयु	मेयु	चरणे

मेरे	मैरे	हद
मेलकके	मैलकै	बरती
मेले	मैले	बर
मोहुं	मोण्डु	बोथद
मोदलु	मोदलु	प्रथम
मोसरु	मोसरु	दही
मोड	मोड	दुग
मोरे	मोरे	तोड

य-य

याकेंदरे (एकेंदरे)	याकेंदरे (एकेंदरे)	कारण की
यार	यार	कोणाचे
यारिद	यारिद	कोणापासून
यारु	यारु	कोण
याव	याव	कोणते
यावाग	यावाग	केव्हा
योचनं	योचनं	चिंता, काळजी

र-र

रंगोलि	रंगोलि	रंगोळी
(रत्न) रत्न	(रत्न) रत्न	रम्य
रवष्टु	रवष्टु	थोडेसुडा
रुचि	रुचि	स्वादिष्ट-रुचिकट्टु रुचिकर
रुक्के	रुक्के	पंख
रैगु	रैगु	रागावणे
रैलु	रैलु	आगगाडी, रेल्वे
रोटु	रोटु	पाव

ल-ल

ललले	लल्ले	प्रियतमा

निबोधणु
लंक
कोट

लीलैयकल्ल
ली
ली(६)

लिबु
हिशेब
फुलपाव

व-व

वर
वरदि
वरगे
वगेवासु
वहिसु
वाडिकेयागि
वार
वासियामु
विगडिसु
विचारिसु
विषयवागि

वर
वरदि
वरगे
वगेवासु
वहिसु
वाडिकेयमणि
वार
वासियामु
विगडिसु
विचारिसु
विषयमणि

वांगला
अहवाल
पयंत
बदली होणे
पत्करणे, हाती घणे
नेहमीप्रमाणे, सामान्यपणे
आठवडा
बरे होणे
विश्लेषण करणे
विचार करणे
विषयी

श-श

प-प

स-स

संगड
सविके
संडिगे
सतैसु
सक्कारे
संगति
सगणि
सजे
सद्धु

संगड
संडिके
संडिगे
संक्षेप
सक्कुरे
संगति
सगळे
संजे
सद्धु

सरीबर
अक (मासिकाचा)
सोडगा
संतुष्ट करणे
साखर
गोंड
शेष
संध्याकाळ
आवाज

सद्यक्के	सद्यक्के	साध्या
सनिध	सनिय, सत्तु	जबळ
समेत	समेत	सहित
सरति	सरति	पाली
सरपणि	सरपणि	सावळी
सरसवागि	सरसवागि	उत्तम प्रकारे
सलुवागि	सलुवागि	साठी
सल्लु	सल्लु	मिळणे
सबत्तेकायि	सबत्तेकायि	बालूक
सवि	सवि	गोड
सबो	सबो	झिजणे (सवेद सबेदु)
समि	समि	रोंप
सह	सह	मुद्रा
सहज	सहज	सोपे
सहवाळुबो	सहवाळुबो	सहजीवन
सहिमु	सहिमु	सहत करणे
साक	साकळ्ळु	पुरेसे
सागुवळि	सागुवळि	जेत नांगरणे
साबूतु	साबूतु	साबण
सायु	सायु	मरणे
सारिसु	सारिसु	सारवणे
सारु	सारु	पातळ वरण, "रसम्"
सालु	सालु	पुरणे (सात, सातु)
साविरारु	साविरारु	हजारो
सावु	सावु	मरण
सिक्क	सिक्क	सापडलेला
सिगु	सिगु	सापडणे
सिद्धिगेळु	सिद्धिगेळु	रामवणे
सिडि	सिडि	उसळणे (सिडिद, सिडिदु)
सिप्पे	सिप्पे	साल
सिलुकु	सिलुकु	सापडणे
सीमो	सीमो	देश

मुद्	मुढु	नालण (मुद् मुट्टु)
मुतरां	मुठारुतं	बिलकुल
मुत्तु	मुत्तु	फिरणे (मुत्तिद : मुत्ति)
मुद्दि	मुद्दि	बातमी
मुसारु	मुमारु	१. अजमागे २. वाईट
मुम्मरां	मुम्मुगें	उगाच
मुर्गि	मुर्गि	ओतणे
मुलि	मुलि	सोलणे, लुटणे
मुळळु	मुळळु	गोटे
सूरणगट्टे	सूरणगट्टे	सुरण
सूसु	सूसु	शिपडणे
सेटें	सेटी	ताळणे
सेरगु	सेरगु	पदर
सेरे	सेरी	बंदीखाना
सेळे	सेळें	ओढणे
सेदुववावि	सेदुववावि	डोर लावून पाणी ओढण्याची विहीर
सेरु	सेरु	१. आवडणे २. गिरणे (सेरिद सेरि)
सें	सें	बरोबर
सीमसाद	सीमसाद	सुंदर
सीममु	सीममु	शोभा, आनंद
सीन्ट	सीन्ट	कंबर
सीट्टु	सीट्टु	वाकडे
सीन्तामि	सीन्तामि	गुळाने
सीण्णु	सीण्णु	पाला (सीण्णुहाकु भीक घालणे)
सीवगु	सीवगु	शोभा
सीसं	सीसं	सून
सोदर	सोदर	भाऊ
सोळु	सोळु	हरणे (सोत, सोतु)
स्वंत	स्वंत	स्वतः
स्वल्प	स्वल्प	थोडे

ಹ-ಹ

ಹವಿಕ	ಹಕ್ಕಿ	ಪಾಖಕ
ಹಗಲು	ಹಗಲು	ದಿವಸ
ಹಗ್ಗ	ಹಗ್ಗ	ಶತ್ರು
ಹೆಣ್ಣು	ಹೆಂಚು	೧. ಕೊಲ ೨. ತವಾ ೩. ತಿ ಬಾಡಣೆ (ಹೆಣ್ಣಿದ ಹೆಣ್ಣಿ)
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಪಾಪೋಡಿ
ಹುಣ್ಣಿಹಸಿರು	ಹುಣ್ಣಿಹಸಿರು	ದಾಡ ಹಿರವೆ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಜನ್ಮದಾಳಿ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಪೆಸಾ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	(ಪಾಣಿ) ಪಾಲಣೆ, ಅಂತಣೆ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಕಪಾಳ, ಕಲಾಟ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ವಿಧಿಲಿಖಿತ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಕಾಡ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಜವಳ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಜವಳ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	೧. ದಹಾ (೧೦) ೨. ಚಡಣೆ (ಹುಣ್ಣಿದ ಹುಣ್ಣಿ)
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಸಾಣ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ನವಸ, ಆಶೀರ್ವದ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಚವಳಿ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಆಶೀರ್ವದ ದೇಣೆ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಕಣಸ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಕಾಡಣೆ, ಕಾಡಣೆ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ತರಣ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ದಾಂತ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	೧. ಅಲೆ ೨. ಭುಕೆಜಣೆ (ಹುಣ್ಣಿದ, ಹುಣ್ಣಿ)
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಅಲೆ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಹಿರವೆ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಭುಕ
ಹುಣ್ಣಿ	ಹುಣ್ಣಿ	ಜುನೆ

ಹಕ್ಕಿ	ಹಕ್ಕಿ	ಲೆಡಿ
ಹಾಕು	ಹಾಕು	ಖಾಣಿ (ಹಾಕಿದ, ಹಾಕಿ)
ಹಾಡು	ಹಾಡು	ಗಾಣೆ (ಹಾಡಿದ, ಹಾಡಿ)
ಹಾರಿ	ಹಾರಿ	ವಾಡ
ಹಾರಾಡು	ಹಾರಾಡು	ಒಡಣೆ, ಬಾಗಣೆ
ಹಾಳ	ಹಾಳ	ಒಡಣೆ (ಹಾರಿದ-ಹಾರಿ)
ಹಾರೆ	ಹಾರೆ	ಪಹಾರ
ಹಾಲು	ಹಾಲು	ಹಾಳ, ಹಾಲುಬೆಳ, ಬುಳಿ
ಹಾಬು	ಹಾಬು	ಸಾಬ
ಹಾಡಾಗು	ಹಾಡಾಗು	ನಾಣ ಪಾಣಿ
ಹಾಡಿ	ಹಾಡಿ	ಕಾಗದ
ಹಾಡು	ಹಾಡು	ಖಾಡ
ಹಿಗ್ಗು	ಹಿಗ್ಗು	ಆನಂದಿತ ಹಿಣಿ
ಹಿದಡು	ಹಿಟ್ಟು	ಪಿಂಡ
ಹಿಡಿ	ಹಿಡಿ	ಪಕಡಣೆ (ಹಿಡಿದ-ಹಿಡಿದು)
ಹಿಡಕೆ	ಹಿಡಕೆ	ಮಾಣೆ
ಹಿಡಲೆ	ಹಿಡಲೆ	ಪಾಣಬಿಳಿ
ಹಿರಿಯ	ಹಿರಿಯ	ಮೊಂಡ
ಹಿರಿ	ಹಿರಿ	ಜಣೆ
ಹಿರಿಯ	ಹಿರಿಯ	ಗೊಪ್ಪಣೆ (ಹಿರಿದ, ಹಿರಿ)
ಹಿರಿಯಕಾಪಿ	ಹಿರಿಯಕಾಪಿ	ದೊಡ್ಡ
ಹಿಣ್ಣು	ಹಿಣ್ಣು	ಬೆಣ
ಹಿಡು	ಹಿಟ್ಟು	ಜನ್ಮಣೆ
ಹಿಡಿಯ	ಹಿಡಿಯ	ಮುಲಗಿ
ಹಿಡುಗ	ಹಿಡುಗ	ಮುಲಸ
ಹಿಣಸೆ	ಹಿಣಸೆ	ವಿವ
ಹಿರಿ	ಹಿರಿ	ಖಾಣಿ (ಹಿರಿದು-ಹಿರಿದ)
ಹಿಣ್ಣು	ಹಿಣ್ಣು	ಗವತ
ಹಿಡು	ಹಿಡು	ಜುಪಣೆ (ಹಿಡಿದ, ಹಿಡಿ)
ಹಿಡು	ಹಿಡು	ಪುರಣೆ (ಹಿಡಿದ-ಹಿಡಿ)
ಹಿಣ್ಣು	ಹಿಣ್ಣು	ಸ್ವಿ
ಹಿಣ್ಣು	ಹಿಣ್ಣು	೧. ಅಧಿಕ ೨. ಕಡಣೆ ೩. ನಿಶ್ಚಯ (ಹಿಣ್ಣದ-ಹಿಣ್ಣ)

ಹೆಂಡ	ಹೆಂಡ	ದಾರು, ತಾಡಿ
ಹೆಡೆ	ಹೆಡೆ	ಫಣಾ
ಹೆಣ್ಣು	ಹೆಣ್ಣು	ಸ್ತ್ರೀ
ಹೆಣ	ಹೆಣ	ಜನ್ಮ ದೇಣ (ಹೆಣ್ಣು, ಹೆಣ್ಣು)
ಹೆಣೆ	ಹೆಣೆ	ಕಸೆ
ಹೆಣ್ಣಿ	ಹೆಣ್ಣಿ	ಘಾಬರಟ, ನಾಮದ, ಭಿತ್ತಾ
ಹೆಣ್ಣು	ಹೆಣ್ಣು	ಸಾಂಗಣ (ಹೆಣ್ಣಿ-ಹೆಣ್ಣಿ)
ಹೊಗಲು	ಹೊಗಲು	ಸ್ತುತಿ ಕರಣ
ಹೊಗು	ಹೊಗು	ಗಿರಣ (ಹೊಕ್ಕ-ಹೊಕ್ಕು)
ಹೊಗೇ	ಹೊಗೇ	ಧೂ
ಹೊಣ್ಣು	ಹೊಣ್ಣು	ಕಟ, ಕಾರಸ್ಥಾನ
ಹೊಡೆ	ಹೊಡೆ	ಪೊಡ
ಹೊಡೆ	ಹೊಡೆ	ಮಾರಣ
ಹೊಂಡ	ಹೊಂಡ	ತಲಾವ
ಹೊತ್ತು	ಹೊತ್ತು	ವೆಲ್ಲ
ಹೊಂಡು	ಹೊಂಡು	ಪಾವಣ, ಮಿಡಣ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಸೋನೆ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಸೋನೆ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಅಂತಣ, ಧಾಲಣ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಬಾಹರ
ಹೊನ್ನೆ ಹೊಗು	ಹೊನ್ನೆ ಹೊಗು	ನಿಖುನ ಜಾಣ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಗಿವಾಯ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ವಾಹಣ (ಹೊಣ್ಣು, ಹೊಣ್ಣು)
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಭಾರಾ, ಮೊಲಿ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಗಣ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	೧. ನದಿ ೨. ಚಮಕಣ (ಹೊಣ್ಣು ಹೊಣ್ಣು)
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಜಾಣ (ಹೊಣ್ಣು-ಹೊಣ್ಣು)
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಪಾಡಾ, ಬೆಲ್ಲ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಕಾಮ, ಧಂದಾ
ಹೊನ್ನೆ	ಹೊನ್ನೆ	ಫೊಡ
ಹೊನ್ನೆ (ಅಹು)	ಹೊನ್ನೆ (ಅಹು)	ಹೊಣ

महायात्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महासाष्टाशतक

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महायज्ञ मन्त्र

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र शासन

8400 8400 8400

संस्कृत-संज्ञा

संस्कृत-संज्ञा

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य

महाराष्ट्र राज्य साहित्य-संस्कृति मंडळाची

“आंतर भारती” योजनेखाली प्रकाशित झालेली पुस्तके

ग्रंथाचे नांव

संपादक-लेखक

[१]	गुजराती मराठी शब्दकोश	— श्री. भाऊ धर्माधिकारी
[२]	उर्दू-मराठी शब्दकोश	— श्री. श्रीपाद जोशी व डॉ. एन्. एस्. गोरेकर
[३]	कानडी-मराठी शब्दकोश	— श्री. पुंडलिकजी कातगडे
[४]	गुजराती भाषा प्रवेश	— श्री. भाऊ धर्माधिकारी
[५]	कानडी साहित्य परिचय	— श्री. गु. व्यं. दिवेकर
[६]	बंगाली साहित्य परिचय	— श्रीमती सरोजिनी कमतनूरकर
[७]	बंगाली भाषा प्रवेश	— श्री. स. ग. सुखटणकर
[८]	कानडी भाषा प्रवेश	— श्री. गु. व्यं. दिवेकर

आगामी प्रकाशने

[१]	तमिळ मराठी शब्दकोश	— श्री. पु. दि. जोशी व कै. सौ. रमाबाई जोशी
[२]	मलयाळम भाषा प्रवेश	— प्रा. रा. वं. जोशी
[३]	तमिळ भाषा प्रवेश	— प्रा. रा. वं. जोशी
[४]	तेलुगु मराठी शब्दकोश	— श्री. व. दा. आगाशे
[५]	मराठी तेलुगु शब्दकोश	— श्री. व. दा. आगाशे
[६]	तेलुगु साहित्य परिचय	— श्री. व. दा. आगाशे
[७]	तेलुगु भाषा प्रवेश	— श्री. भालचंद्र आपटे

विश्व भारती

[१]	रशियन-मराठी शब्दकोश	— श्री. गु. व्यं. दिवेकर